

Наша газета

Izdanje ovog broja Naše gazete financirano je potporom Vladinog ureda za nacionalne manjine.

Društvo za ukrajinsku kulturu zahvaljuje Vladi Republike Hrvatske, Uredu za nacionalne manjine, njegovom Stručnom savjetu, a u njemu posebno - predstavniku Ukrajinaca i Rusina mr. Teodoru Frickom, te svima koji su razumijevanjem, susretljivošću i osobnom preporukom pridonijeli ostvarenju potpore. Društvo je uvjereno da će opravdati ukazano mu povjerenje, a nada se da je ovim završen period samofinanciranja požrtvovnošću članova.

Товариство української культури бажає Вам веселих Різдвяних свят і щасливого Нового 2003 року.

Sretan Božić!
Щешліви Крачун!

Христос народився!
Славимо Його!

Sretna Nova godina!
З Новим роком!

УРИВОК З "РІЗДВ'ЯНОГО ПОСЛАННЯ ЄПІСКОПА КРИЖЕВСЬКОГО КИР СЛАВОМИРА В 2002 р."

*Таїнство бачу я
дивне й преславне: Небо
стає вертеп, престолом
херувимським – Діва, оселею
– ясла, в яких лежить
неосяжний Христос Бог.
Його, оспівуючи, величаємо!*

Різдво Христове, як на християнському Сході, так і на Заході, найбільше свято після Великодня. (.....)

Молитва і роздумування над радісними тайнами приближують нас до святкування Різдва. Різд це найбільш радісна із радісних тайн. Блаженний Папа Іван XXIII, во – який щодня молив всі три частини вервиці, завжди молитву третьої радісної тайни жертвував за дітей, що народилися того дня. Радісні тайни виражають радість Церкви з приводу Воплочення Сина Божого. Це надзвичайно велика радість, коли споглядаємо пастухів яким говорить ангел: "Сьогодні народився вам у місті Давидовім Спаситель, він же Христос Господь".

Роздумуючи про радісні тайни, отримуємо допомогу Марії у розумінні суті справжньої християнської радості. Християнство це перш за все добра, радісна новина, суть і зміст якої міститься у самій особі Ісуса Христа, вочлененого Слова, єдиного Спасителя світу.

Бажаю щасливих і веселих Різдв'яних свят вірним Крижевської Єпархії, священикам, монахам, монахиням, богословам і всім людям доброї волі, а Новий 2003 рік хай буде благословенний і сповнений миром.

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ – СЛАВІМО ЙОГО!

+ Кир Славомир
Єпископ Крижевський

*Ivan Tišov: Isusovo rođenje (detalj)
Crkva sv. Ćirila i Metoda – Zagreb – Grič*

Шановним читачам "Нашої газети"
бажаю Веселих свят Різдва Христового і щасливого Нового року.

Депутат в Парламенті РХ
Борислав Гралоук – проф.

Шановні читачі "Нашої газети", дорогі співвітчизники!

Загреб, 12 грудня 2002 р.

Від щирого серця вітаю Вас з Різдвом Христовим та Новим 2003 роком!

Маю честь і задоволення скористатися нагодою та напередодні Світлого Свята Різдва Христового звернутися до українсько-русинської громади - читачів "Нашої газети" та побажати усім Вам у Новому році щастя, здоров'я, злагоди і благополуччя.

Рік, що минув, був виключно важливим для розвитку українсько-хорватських відносин. У 2002 році відбувся історичний візит до Хорватії Президента України Леоніда Кучми. Історичний перш за все тому, що під час цього візиту був підписаний Договір про дружбу і співробітництво між нашими двома країнами. Відтепер розвиток українсько-хорватських стосунків набуває якісно нового виміру. Вірю в те, що традиційно дружні український та хорватський народи займуть гідне місце у єдиному європейському домі.

Дорогі мої співвітчизники! Ви є тим містком, який з'єднує Україну і Хорватію, саме завдяки Вашій любові до України, її мови і культури хорвати знають і цінують нашу державу. Вірю в те, що дух українства, який Ви зуміли пронести через століття, завжди буде жити на теренах Хорватії.

Іще раз вітаю вас із святом, щасливого Різдва Христового та Нового року,

Христос народився! Славимо Його!

Надзвичайний і Повноважний
Посол України в Республіці Хорватія
Віктор КИРИК

DONESEN JE USTAVNI ZAKON O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA

U Hrvatskom saboru je na prijedlog Vlade RH, 12.XII 2002.g. raspravljao, a 13.XII o.g. velikom većinom zastupnika i izglasao Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina.

Put do ovog zakona bio je dug, po svojoj dinamici različit, pokatkad složen i težak. Na tom poslu u traženju najboljih rješenja, uz predstavnike Vlade, zastupnike parlamentarnih stanaka dali su svoj puni doprinos i zastupnici nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru, zalažući se za podršku potrebne većine zastupnika za njegovo izglasavanje u interesu kako pripadnika nacionalnih manjina tako i većinskog Hrvatskog naroda. Zastupnici nacionalnih manjina su pri izradi ovog zakona nastojali u najvećoj mogućoj mjeri konzultirati i udruge nacionalnih manjina ili njihovih predstavnika i, koliko je to bilo moguće, pretočiti sugestije u konačni prijedlog Zakona.

U popisu važnih pitanja koja se rješavaju ovim Ustavnim zakonom, nalaze se: pravo na kulturnu autonomiju, upotreba jezika i pisma, korištenje znamenja i simbola, odgoj i obrazovanje, javno priopćavanje, proizvodnja i emitiranje radijskog i televizijskog programa na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, muzejska, arhivska i knjižnična djelatnost, slobodno održavanje veza s narodom kojem pripadnici ili udruge pojedine nacionalne manjine pripadaju te s institucijama i pravnim osobama države matičnog naroda.

Za primjenu prava nacionalnih manjina iz odredbi ovog Zakona posebnu važnost imaju četiri cjeline;

1. zastupljenost u Hrvatskom saboru,
2. zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave i u tijelima
- državne uprave i pravosudnim tijelima te tijelima jedinica lokalne samouprave i
- područne (regionalne) samouprave,
3. vijeća i predstavnici nacionalnih manjina na razini samouprave,
4. Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske.

Kada je riječ o zastupljenosti nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru, čl.17. ovog Zakona definira se da "Pripadnici nacionalnih manjina biraju najmanje pet a najviše osam svojih zastupnika u posebnim izbornim jedinicama..." "Pripadnicima nacionalnih manjina koje u ukupnom stanovništvu RH sudjeluju s više od 1,5% jamči se najmanje jedno a najviše tri zastupnička mjesta..." Pripadnici nacionalnih manjina, koje u ukupnom stanovništvu RH sudjeluju s manje od 1,5% stanovnika imaju pravo izabrati najmanje četiri zastupnika..."

Prema tome, pripadnici nacionalnih manjina birat će kandidate za zastupnike manjina s lista kao i do

sada. Tako će i Ukrajinci i Rusini birati svog zastupnika u grupaciji sa Austrijancima, Nijemcima i Židovima. Osim povećanja broja zastupničkih mjesta za srpsku nacionalnu manjinu ovim Zakonom se predviđa i jedno mjesto za druge manjine poput Bošnjaka, Slovenaca, Roma. Izbor manjinskih zastupnika u HS uredit će se uskoro Izbornim zakonom.

Svakako jedno od najvećih kvaliteta ovog zakona su odredbe o zastupljenosti nac. manjina u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne samouprave, ovisno o udjelu pripadnika nac. manjina u stanovništvu u jedinici samouprave.

Najveće poglavlje ovog zakona razrađuje Vijeća i predstavnika manjina na razini lokalne samouprave i uprave, uz relativno povoljne kriterije.

Osnivanjem Savjeta za nacionalne manjine na razini države, daje se puna afirmacija reprezentativnosti svih

nacionalnih manjina, da preko svojih predstavnika, uz suglasnost Vlade RH, razmatra, predlaže, uređuje i rješava pitanja u svezi s ostvarivanjem i zaštitom prava i sloboda nacionalnih manjina, surađujući s državnim tijelima, tijelima jedinica samouprave, vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina, udrugama nacionalnih manjina, međunarodnom zajednicom, matičnim zemljama nacionalnih manjina.

Uz odredbu čl.15.Ustava Republike Hrvatske kojom se propisuje ravnopravnost pripadnicima svih nacionalnih manjina, da se jamči sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, slobodnim služenjem svojim jezikom i pismom i kulturna

autonomija, zatim, uz Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina i Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina Republike Hrvatske, - ovaj Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina nedvojbeno svrstava tzv. manjinsku legislativu Republike Hrvatske u sam vrh postignutih zakonskih rješenja prema međunarodnim načelima i standardima u pojedinim europskim državama. Ovim zakonom još više se potvrđuje onaj dio izvorišnih osnova Ustava Republike Hrvatske kojom se Hrvatska "...ustanovljuje kao nacionalna država hrvatskog naroda i država pripadnika autohtonih nacionalnih manjina..."

Zacijelo će, poput pripadnika drugih nacionalnih manjina RH, i pripadnici ukrajinske i rusinske nacionalne manjine temeljem Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina ne samo koristiti stečena prava nego i poboljšati korištenje i ostvarivanje prava s ciljem očuvanja svog nacionalnog i kulturnog identiteta, te se u cijelosti integrirati u hrvatsko društvo.

Boris Graljuk, prof. arh.
Zastupnik u Hrvatskom saboru

Zdanje Hrvatskoga sabora

Predavanje o vanjskoj politici Ukrajine i ukrajinsko-hrvatskim odnosima

U organizaciji Koordinacije hrvatskih društava prijateljstva 3. prosinca 2002. godine u prostorijama Social-demokratske stranke (SDP) u Zagrebu, Iblerov trg 9., s početkom u 18.00 sati, održana je 303. tribina na kojoj je izvanredni i opunomoćeni veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj Njegova Ekselencija Viktor Andrejevič Kyryk održao izlaganje na temu: «Vanjska politika Ukrajine, ukrajinsko-hrvatski odnosi».

Na tribini je bilo nazočno oko 50 osoba. Uvodnu riječ su imali: u ime Koordinacije društava prijateljstva – glavni tajnik, gospodin Andrija Karafilipović, te predsjednik Hrvatsko-Ukrajinskog društva prijateljstva - gospodin Ivica Trnokop. Nakon izlaganja veleposlanika Ukrajine sudionici su postavili nekoliko pitanja.

Na kraju je veleposlanik Ukrajine Nj.E. Viktor A. Kyryk uručio gospodinu Ivici Trnokopu, u povodu njegovog 70. rođendana, svečanu plaketu Veleposlanstva Ukrajine.

Slavko Burda

Citati iz dijela predavanja o ukrajinsko-hrvatskim odnosima (izbor NG):

---Znatan poticaj razvoju ukrajinsko-hrvatskih odnosa dao je nedavni službeni posjet Hrvatskoj predsjednika Ukrajine L. Kučme. Ugovor o prijateljstvu i suradnji između Ukrajine i Hrvatske, potpisan u okvirima ovog posjeta, postao je osnovnim ugovorno-pravnim dokumentom koji u pravnom smislu potvrđuje razvoj osnovnih sfera bilateralne suradnje i određuje osnovna načela razvoja naših međudržavnih odnosa. Sklapanje temeljnog političkog ugovora osvjedočilo je znatnu razinu uzajamnog povjerenja te visoki stupanj političkog uzajamnog razumijevanja između naših zemalja. Dokumente na takvoj razini Ukrajina ne sklapa sa svakom državom, već isključivo s onima koje smatra povijesno prijateljskim i provjerenim političkim partnerima. Naše države imaju dugu tradiciju gospodarske suradnje te značajan potencijal za njeno jačanje.---

---Brodogradnja, kemijska, elektrotehnička, farmaceutska, prehrambena, laka i avionska industrija, strojogradnja, promet i područje zdravstva – perspektivne su grane suradnje između Ukrajine i Hrvatske.

Aktiviranje suradnje između naših zemalja vezano je i uz neophodnost rješavanja problema diversifikacije isporuke energenata. Jedan od realnih putova jačanja uloge Ukrajine i Hrvatske na općeeuropskom tržištu nafte je naše zajedničko sudjelovanje u realizaciji projekta integracije naftovoda Družba-Adrija, kojeg znatan dio prolazi teritorijom Ukrajine.---

---Ukrajinska strana podržava inicijativu predsjednika L. Kučme i S. Mesića glede neophodnosti značajne liberalizacije viznog režima.---

---Postojeći režim uzajamnih putovanja znatno ograničava i negativno se odražava na suradnju u području gospodarstva i trgovine, kulture, znanosti, sporta, utječe na tradicionalne kontakte između državljana obiju zemalja, naročito onih kojima rodbina živi u inozemstvu. Osim toga, on otežava kontakte ukrajinsko-rusinske nacionalne manjine sa svojom prapostojbinom.---

РОЗТАНЦЬОВАНА САМОДІЯЛЬНА ЮНІСТЬ

Фестиваль дитячої культурної творчості в Славонському Броді

Хоча під час шкільних канікул і поміж святами Різдва і Нового року, Культурно-просвітне товариство «Україна» з Славонського Броду здобуло можливість 27 грудня 2002 р. організувати і вдруге провести Фестиваль дитячої культурної творчості. З огляду спімнутих днів святкування, повний зал Робітничого будинку (Робітничий майдан 5) з понад сотнею спостерігачів був гарним знаком зацікавленості цією подією.

Керівники і учителька С. Карпа зі своїми учнями

Після хорватського та українського гімну у виконанні учнів з Сл. Броду, Шумеча і Канижи, які вивчають українську мову, та привіту і вступного слова голови КПТ – ва «Україна», пана Влади Каришина, присутніх привітав і фестиваль відкрив голова Союзу русинів і українців РХ мр. Іринеї Мудрий. На сцені зі сценографією прекрасеної ялинки, протягом 16 – 17,30 години, в програмі виступило біля 130 дітей. Ансамблі з Сл. Броду, Шумеча, Липовлян, Петрівців і Миклушевців виступили з танцями, а КРТ з Осеку з віршами які говорили панночка Олеся Мартинюк. Як кінець програми були коляди у виконанні дітей бродського т-ва, після чого фестиваль закрив пан Борис Гралюк – депутат в Хорватському парламенті.

Водії і юні танцюристи з Шумеча

Дитяча радість і спілкування продовжились під час і після вечері коли дітям роздано дарунки.

За словами пана В. Каришина, зміст програми цього фестивалю має те, чого іншим бракує – дитячу творчість. Тому КПТ- во «Україна» і в майбутньому буде старатися утримувати такий фестиваль, щоб з часом він став традиційним.

ЖТ – за даними (телефонно) пана В. Каришина

УРОЧИСТЕ СВЯТО 10-ї РІЧНИЦІ ДІЯЛЬНОСТІ КПТ-ва “КАРПАТИ” В ЛИПОВЛЯНАХ

Дня 7 грудня 2002 р. відбулося урочисте свято 10-ї річниці від заснування і діяльності Культурно-просвітнього товариства “Карпати” в Липовлянах. На святковому вечорі в місцевому Будинку культури було понад 250 гостей для яких підготована багата програма й спільна вечера.

Свято почалося промовами, від яких першу мав, від заснування і ще все, голова товариства пан Мірко Федак (тимчасово і заступник голови Союзу русинів і українців РХ), який після привітання, при нагоді подав і звіт про 10-річну діяльність товариства. Було приємно чути і пригадати про численні активності товариства протягом згаданого часу. Між іншими присутніх привітали і депутат в Парламенті Республіки Хорватія - пан Борислав Гралюк, Посол України в РХ - Й.Е. Віктор Кирик, начальник району – пан Степан Марканович, голова Союзу русинів і українців РХ – мр. Іріней Мудрий та з засновників т-ва – мр. Мирослав Кіш і пан Любомир Горняк.

КПТ-во “Карпати” – Привітальний танець

В цій нагоді, з багатих і перлистих святкових промов, ось уривок з промови пана Посла В. Кирика:

“---У новій вітчизні ви не тільки вистояли, а й розвинули і збагатили духовні багатства нашого народу, збудували села, звели храми, зберегли мову дідів і батьків, створили літературу, склали нові пісні. Не помилюся, якщо назву це справжнім національним подвигом. І за цей подвиг – заслужена вам слава і шана!---

---Україна і Хорватія ідуть до однієї мети – єдиної демократичної Європи. Цей складний шлях ми будемо долати разом, розвиваючи взаємодопомогу й співробітництво, поглиблюючи нашу дружбу, обмінюючись скарбами наших культур. У таких умовах, дорогі співвітчизники, вам випадає почесна місія – стати тією важливою ланкою, яка єднає український і хорватський народи, зближує наші держави. ---“

За окремі заслуги в діяльності т-ва грамоти дістали: мр. Теодор Фріцкий, Іван Лагура, Славко Бурда, мр. Мирослав Кіш, директор загальноосвітньої школи в Липовлянах пан Владо Нералич, Михайло Семенюк, начальник Степан Марканович, голова Союзу мр. Іріней Мудрий, Любомир Горняк, Бранко Слота, о. Ярослав Лещешин, Степан Гостінські, Никола Костецкий, Владо Ласек, Дарко Слота і скромно наприкінці – голова т-ва Мірко Федак.

Члени трьох груп танцюристів: діти, старші діти і перша юна постава – виконали багату програму танців. Перлиною програми була співоча група з акордеонним супроводом пана Михайла Семенюка. Не менше оплесків дістали гості програми – хорватське КМТ-во “Хорватське серце” з с. Одра-Жабно.

Після офіційної програми гості повечеряли, спілкувалися і танцювали під музику в прегарному виконанні гостюючого оркестру т-ва “Тарас Шевченко” - Баня Лука, Боснія.

А.П.

Вивчення української мови та плекання української культури у Петрівцях і Липовлянах

Минає і цей 2002 рік. Для юних петрівчан та липовлянців, які вивчають українську мову і плекають українську культуру у своїх школах, цей рік був надзвичайно багатим на культурні події, адже влаштовано, вже втретє, Свято Шевченка, і в Липовлянах і в Петрівцях, День матері, який липовлянські учні відзначили в українській церкві та Свято української мови та пісні “Наша дума, наша пісня не вмре, не загине...” 17 травня в Петрівцях, а 15 червня в Липовлянах. Учні, звичайно, брали участь і в різних шкільних виставах та “Петрівському дзвоні”.

У вересні делегація освітян з Києва відвідала школи, в яких вивчається українська мова, тож і зустріли їх учні урочисто і показали частину з того, що вивчили до цих пір.

Запал, з яким учні все це проводили, показує, наскільки вони люблять і шанують українську мову і культуру, минуле народу, якого й вони є частиною.

Отак було і 1 грудня у Вуковарі коли відзначали 70-ту річницю голодомору в Україні. Участь у відзначенні брав і заступник посла України в Республіці Хорватія, пан Олександр Левченко, який, по св. Літургії і Панахиді за жертви голодомору, у своїй доповіді розказав про жакливу трагедію українського народу 1932 – 33 рр., а бандуристка, пані Маріанна Карпа, виконала принагідні пісні та молитву “Боже великий, єдиний”. Учні вищих класів читали вірші про голодомор, а можна було подивитися і виставку фотографій та документів про цю трагічну подію в нашій історії.

Улюбленого святого всіх дітей, святого Миколая, учні зустрічали в церквах, і в Липовлянах і в Вуковарі, звичайно, піснями і віршами до святого, а за свій труд отримали подарунки. На другий день Різдва, як і минулого року, петрівчани колядували у вуковарській церкві, а цього року підготували і вертеп. Наступного дня те ж саме учні виконали і в петрівській церкві.

Напевно, усе це було б важко здійснити якби не було підтримки директорів загальноосвітніх шкіл у Вуковарі і Липовлянах у яких проводиться вивчення української мови та плекання культури. Також велику допомогу надали сестри Василіянки з Вуковару та інші добродії. Всі люди, які брали участь або допомогли здійсненню цих програм заслужили вдячність, а в тім числі і самі учні та їхні батьки, дідусі й бабусі що їх виховали в українському дусі і віддані своїй Батьківщині Хорватії і Прабатьківщині Україні, яку бачили “хіба у мріях своїх, чи у сні”.

Тетяна Ласек – учит. укр. мови

ХОРВАТСЬКІ СЛІДИ НА ПІВДЕННОМУ ЗАХОДІ УКРАЇНИ

Українсько-хорватські культурні впливи переважно розглядаються у зв'язку з життям тритисячної громади українців Хорватії. В Україні ж немає помітної хорватської меншини, тому хорватські сліди в українській історії та культурі належать здебільшого минулому.

Саме цій темі було присвячено одну з доповідей на міжнародній конференції "Творчі потенціали в соціально-економічному та культурному розвитку північно-західної Хорватії", що відбулася у Вараждині 21–22 листопада 2002 р.. Територію дослідження хорватських впливів було обмежено Закарпатською областю України, яка тривалий час, як і хорватські землі, належала до Австро - Угорської імперії.

Звичайно, коли йдеться про історію українсько-хорватських зв'язків, не можна не згадати білих хорватів – слов'янське плем'я, яке, за деякими згадками, в 6–7 ст. н. е., ще до об'єднання східних слов'ян у Київську державу, побутувало на землях нинішньої західної України. Однак історичних даних про них надто мало, і науковці не можуть дійти єдиної думки про територію їх проживання та подальшу історичну долю.

Більш цікавим для нас є період пізнього середньовіччя (17 ст.), коли визначались основні напрямки подальшого культурного розвитку українського населення Закарпаття, для якого в той час єдиною організованою формою національного існування була церква. В історії прийняття Ужгородської унії визначну роль відіграла графиня Анна Якушич, хорватка за походженням, дружина володаря Ужгородської домонії Івана Другета. Саме за активної підтримки графині Анни, на той час уже вдови, а також її брата Юрія Якушича, егерського єпископа, в 1646 році в храмі Ужгородського замку 63 священники східного обряду підписали унію з католицькою церквою.

Водночас Анна

HRVATSKI TRAGOVI NA JUGU ZAPADNE UKRAJINE

Ukrajinsko-hrvatski kulturni upliv razmatra se pretežito u vezi sa življenjem skupine od oko tri tisuće Ukrajinaca u Hrvatskoj. U Ukrajini nema zamjetne hrvatske manjine, zato hrvatski tragovi u ukrajinskoj povijesti i kulturi pripadaju uglavnom prošlosti.

Upravo tome je bilo posvećeno jedno od predavanja na međunarodnoj konferenciji "Stvaralački potencijali u socijalno-ekonomskom i kulturnom razvitku sjeverozapadne Hrvatske", održanoj u Varaždinu 21-22 studenog 2002. godine. Prostor istraživanja hrvatskog utjecaja bio je ograničen na Zakarpatsku oblast Ukrajine, koja je dulje vrijeme, kao i Hrvatska, potpadala u Austro-ugarski imperij.

Uobičajeno, kada se govori o povijesti ukrajinsko-hrvatskih veza, ne može se ne spomenuti Bijele Hrvate – slavenско племе које је, по неким изворима, у 6 – 7 столјећу н.е., још прије уједињења истоčnih славена у Кіјевску државу,

prebivalo na području današnje zapadne Ukrajine. Ipak, o njima je malo povijesnih podataka, te se znanstvenici ne mogu jednoznačno odrediti glede teritorije njihovog življenja i kasnije povijesne sudbine.

Za nas je zanimljiviji period kasnog srednjeg vijeka (17 st.), kada su se obrazovali osnovni smjerovi daljnjeg kulturnog razvitka ukrajinskog življa u Zakarpatju, za kojeg je u to vrijeme jedini oblik organiziranog nacionalnog postojanja bila crkva. U povijesti stvaranja Užgorodske unije značajnu ulogu odigrala je grofica Ana Jakušić, podrijetlom Hrvatica, supruga vladara užgorodskog dominiona Ivana Drugeta. Upravo zbog aktivne podrške grofice Ane, tada već udove, a također i njenog brata Jurija Jakušića, egerskog episkopa, 1646. godine u hramu užgorodskog zamka, 63 svećenika istočnog obreda potpisalo je uniju s katoličkom crkvom.

Istodobno, Ana Jakušić je financirala osnivanje jezuitskog kolegijuma – prve prosvjetne usta-

Jelena Zrinski

GKT katedralna crkva u Užgorodu
(Preuređeni nekadašnji jezuitski hram)

Якушич фінансувала спорудження єзуїтського колегіуму – першого освітнього закладу в Ужгороді та його храму – одного з найстаріших зразків барокової архітектури в Україні. Зараз (після перебудови 18 ст.) він є головним храмом греко-католиків Закарпаття.

Ще однією помітною постаттю в історії Закарпаття стала Єлена Зрінскі (Ілона Зріні) – донька бунтівного хорватського бана Петара Зрінскі, дружина Ференца I Ракоці, потім (після його смерті) – воло-

дарка Мукачівського замку, – дружина ще одного бунтівника – Імре Текелі. Саме вона після поразки очолюваних Текелі повстанців-куруців протягом понад двох років у 1685–1688 роках керувала захистом обложеного цісарськими військами Мукачівського замку – єдиної твердині, яка протистояла Габсбургам. Нині її вважають національною героїнею Угорщини, її іменем названо одну з вулиць у Мукачеві – другому за величиною місті Закарпаття.

Приблизно в той час одне з поселень поблизу Мукачева (зараз воно поглинуте містом) отримало назву Кроатендорф, яка проіснувала десь до кінця 19 ст. До цього варто додати, що майже 1000 мешканців Закарпаття (здебільшого українці, часом угорці) носять прізвище Горват, більшість їх живе саме в Мукачівському районі. Ймовірно, це асимільовані нащадки хорватів, що прибули сюди разом з Єленою Зрінскі в 17 ст.

Як бачимо, незважаючи на географічну віддаленість і відсутність прямих українсько-хорватських історичних колізій, хорватські сліди на південному заході України збереглися як в історії, так і в назвах.

Др. Юрій Ажнюк –
(Ужгород)

Grb Užgoroda

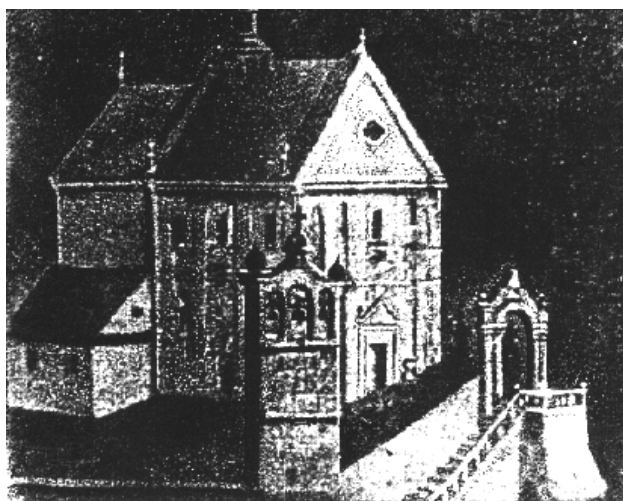
nove u Užgorodu, te njihovog hrama – jednog od najstarijih primjera barokne arhitekture u Ukrajini. On je sada (nakon preinake u 18 st.) glavni grko-katolički hram u Zakarpatju.

Još jedan zamjetan lik u povijesti Zakarpatja je Jelena Zrinski (Ilona Zrini) – kći buntovnog hrvatskog bana Petra Zrinskog, supruga Ferenc Rakoši, a kasnije (nakon njegove smrti) – vladarica Mukačevskog zamka, - supruga još jednog buntovnika – Imra Tekeljija. Upravo je ona nakon poraza Tekeljijevih ustanika, dulje od dvije godine (1685 – 1688), pod opsadom cesarske vojske, zapovijedala obranom mukačevskog zamka – jedine tvrđave suprotivljene Habzburgovcima. Danas je smatraju nacionalnom heroinom Mađarske, a njenim imenom je nazvana i jedna ulica u Mukačevu – po veličini drugom gradu Zakarpatja.

Približno u to vrijeme, jedno od sela blizu Mukačeva (sada je ono već sjedinjeno s gradom) dobilo je naziv Kroatendorf, koji je zadržan do konca 19. st. Ovome treba pridodati da skoro 1000 žitelja Zakarpatja (uglavnom Ukrajinci i nešto Mađara) imaju

Mukačevski zámak

Stara Crkva jezuitskog kolegijuma
(Crtež iz 19. stoljeća)

prezime Horvat, a većina ih živi upravo u mukačevskom rajonu. Najvjerojatnije su to asimilirani potomci Hrvata koji su ovamo stigli zajedno s Jelenom Zrinski u 17. st.

Kao što se vidi, bez obzira na geografsku udaljenost i odsustvo izravnih ukrajinsko-hrvatskih povijesnih kolizija, hrvatski tragovi na jugu zapadne Ukrajine, očuvani su kako u povijesti tako i u nazivlju.

Dr. Jurij Ažnjuk –
(Užgorod)

280 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

3 грудня минуло 280 років від дня народження видатного українського філософа-просвітителя, письменника, талановитого педагога Григорія Савича Сковороди. 25 з 72 років життя він мандрував по Україні, музикою і співами зігрівав

Студенти виконують "Вертеп"

душі людей, словом і пером бентежив їхні думки. Ця видатна подія була відзначена в культурних колах як на Україні, та і за її межами в діаспорі. Таким чином, на ініціативу Кафедри української мови і літератури Загребського Філософського факультету та Посольства України в Республіці Хорватія у приміщенні Міської бібліотеки, де водночас розташована і Центральна бібліотека русинів і українців РХ, відбувся літературний вечір присвячений творчості Григорія Савича Сковороди.

З цієї нагоди присутніх привітав посол України в Хорватії Його великоповажність Віктор Андрійович Кирик, який разом з дружиною,

Светланою Петрівною, і співробітниками посольства своєю присутністю вшанували цей вечір. Від імені організатора присутніх привітав голова Культурно просвітнього товариства русинів і українців Загреб пан Славко Бурда.

Про життя і творчість "народного філософа", автора філософських творів "Діалог, или Разглагол о древнем мире", "Сад божественных пьсней", "Басни Харковскія" розповіла професор Раїса Іванівна Тростинська, а принагідну музичну програму під назвою "Український "Вертеп" в

Зацікавлені спостерігачі

часи Сковороди" підготували студенти першого і другого курсів Кафедри української мови і літератури під керівництвом свого професора Володимира Кубінського.

Катерина Тлустенко
Завідуюча Центральної бібліотеки
русинів і українців РХ

ПРЕЗЕНТАЦІЯ НОВИХ ВИДАНЬ КНИГ В 2002 р.

Ініціативою і координацією Товариства української культури (Загреб), з нових видань книг: "Українські казки" – переклад хорватською мовою, який зробили студенти четвертого курсу Кафедри української мови і літератури на Філософському факультеті в Загребі; "Українські літературні хулігани" – вибрані новели українських авторів в перекладі хорватською мовою перекладачами проф. Людмили Васильєвої, проф. Даміра Пешорди та Алекси Павлишина; "Іде всього" – дитяча поезія написана хорватською мовою авторами проф. Юрієм Лисенком і його дочкою Дарією; "Українці Хорватії" – збірник матеріалів і документів (українською мовою) за редакцією панів Славка Бурди і Борислава Гралюка – відбулися принагідні презентації, по-перше в Загребі, а потім в Славонському Броді і Липовлянах.

Про кожне з цих видань в "Нашій газеті" вже писано, але і цієї нагодою треба згадати, що за видання перекладів казок і новел, які в редакції пана Сіми Мраовича видало підприємство ПОП&ПОП – великі заслуги має ініціатор проекту проф. Юрій Лисинко. Виданням книги поезії опікувалась Координація товариств дружби, а збірником документів КПТ-во русинів і українців Загребу.

Презентації підготовлені співпрацею Товариства української культури, Кафедри української мови і літератури, Центральної бібліотеки русинів і українців РХ, видавництва ПОП&ПОП, Посольства України в РХ, Координації товариств дружби РХ, КПТ-во "Україна" в Славонському Броді та КПТ-во "Карпати" в Липовлянах і КПТ-во русинів і українців Загребу.

Про ці книги, в Загребі (6 листопада) говорили проф. Раїса Тростинська, письменник і редактор С. Мраович, Катерина Тлустенко, А. Павлишин і студентки Іва Лехуншек, Ясна Вулевич, Тетяна Фудерер, Наташа Павлишин, Сільвія Малошевац, Горана Росандич і Петра Тушек, а з тої нагоди одержаний, прочитаний лист професора Юрія Лисенка з Києва. В Сл. Броді (22 листопада) і в Липовлянах (12 грудня) участь брала частина з цих презентаторів. На жаль, презентація книги "Українці Хорватії" приєднана і відбулася лише в Липовлянах, хоча була домовлена і в Сл. Броді, але презентатор, пан Славко Бурда, напередодні відмовив.

Дуже приємно зауважити, що так багато поважних інституцій, товариств, а також і осіб, відгукнулося і надало свій внесок цій вартійній ініціативі.

НТ

СЛОВО ПРО ЕМІГРАЦІЮ – ШИРОКОМУ ЗАГАЛУ

Збірку “Четверта хвиля еміграції: регіональні особливості”, яка містить стенограму “круглого столу” під такою ж назвою, що відбувся 22 серпня ц.р., а також інші офіційні матеріали (зокрема, аналітичну довідку Міністерства праці та соціальної політики України), видав наприкінці грудня Інститут досліджень діаспори. Довідник видано за сприяння Української Всесвітньої Координаційної Ради, а допомогу в його створенні надало Товариство “Україна-світ”.

Зазначений “круглий стіл” був одним із заходів міжнародного щорічного фестивалю „Нашого цвіту – по всьому світу” (див. <http://idd.ukrsat.com>), що його від 1999 року проводить Інститут, а сприяння організаторам надають акціонерні товариства „Оболонь”, „Укрсат” та Товариство „Світлиця”.

Також вже традиційним заходом Фестивалю є дарування матеріалів з діаспорної тематики вищим органам державної законодавчої та виконавчої влади, місцевим органам влади, вищим навчальним закладам, бібліотекам, дипломатичним установам інших держав та представництвом міжнародних організацій, акредитованим в Україні, а в державах оселення українців – дипломатичним установам України та українським інституціям. Тож щойно, за сприяння Міністерства закордонних справ України, майже 230 примірників збірки “Четверта хвиля еміграції: регіональні особливості” передано в дар українським громадським, молодіжним, жіночим організаціям, науковим інституціям, редакціям часописів, а також українським диппредставництвам в Австралії, Австрії, Азербайджані, Аргентині, Бельгії, Білорусі, Болгарії, Бразилії, Великобританії, Вірменії, Греції, Грузії, Данії, Еспанії, Естонії, Ізраїлі, Казахстані, Канаді, Киргизстані, Латвії, Литві, Німеччині, Польщі, Росії, Румунії, Словаччині, США, Таджикистані, Угорщині, Франції, Хорватії, Чехії, Швейцарії, Швеції та Югославії. Кілька десятків збірок в Україні до сьогодні подаровано органам влади, бібліотекам, вищим навчальним закладам.

Наступного року організатори Фестивалю планують провести, спільно з Київською міською держадміністрацією, “круглий стіл” п.н. “Четверта хвиля еміграції: причини та наслідки”, визначити й нагородити (спільно з Національною спілкою журналістів України) переможців “журналістського” конкурсу, після отримання належної кількості “діаспорних” відеофільмів уможливити їх публічний перегляд та відзначити дипломами й призами кращі стрічки тощо. Головним же заходом Фестивалю в році прийдешньому є створення альбому альманаху “Визначні постаті закордонного українства”.

Фестиваль, метою якого є сприяння піднесенню рівня національної самоповаги українського загалу, є акцією некомерційною, всі заходи він реалізує лише за сприяння благодійників.

Поштова адреса Оргкомітету та Секретаріату Фестивалю: абонентська скринька 126, м. Київ, 01034; e-mail: idd@users.ukrsat.com Телефон у Києві: 244 2911.

Ігор Винниченко,
директор Інституту досліджень діаспори,
Голова Секретаріату Фестивалю

VIJEĆE NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Zagreb, 23. prosinca 2002.

P R O M E M O R I J A

Dana 20. prosinca 2002. zamjenik ministra znanosti i tehnologije dr. sc. Zdenko Franić i pomoćnica ministra dr. sc. Nada Švob-Đokić, primili su izaslanstvo Vijeća nacionalnih manjina u RH (u daljnjem tekstu: Vijeće) u sastavu: mr. sc. Goran Stojkovski i dr. sc. Horvath Laszlo iz odbora za znanost Vijeća.

Predstavnici Vijeća ukazali su na neriješeni status istraživačkih projekata od interesa za nacionalne manjine u RH. Dok je u periodu između 1997/8 odn. 2001. postojalo 10 znanstveno-istraživačkih projekata nacionalnih manjina (5 Mađari, 3 Srbi, 1 Romi, 1 Alpe Adria) koje je financirao Ured za nacionalne manjine uz vrednovanje predloženih projekata od strane Ministarstva znanosti i tehnologije (MZT), sada, u 2002., nema niti jednog istraživačkog projekta od interesa za nacionalne manjine. To znači da sadašnji model, po kojemu se manjinski istraživači (koji bi u svoje slobodno vrijeme istraživali povijest, kulturnu baštinu, demografske podatke, pitanje obrazovanja itd. svoje manjine i koji ne moraju u svakom slučaju biti strogo znanstveno-istraživački) mogu natjecati s istraživačima poglavito većinskog naroda (koji se u redovitom radnom vremenu bave istraživanjem po znanstvenim institutima i fakultetima) ne daje zadovoljavajuće rezultate. Razlozi su, što nacionalne manjine nemaju potrebnu kritičnu masu za ovu konkurenciju. Zatim, što svaki pa i manjinski istraživač može voditi samo jedan znanstveni projekt (a taj je u pravilu onaj na radnom mjestu).

Dok jedna manjina u RH ima svoj Centar za povijesna istraživanja koji pomaže i Vlada RH putem Ureda za nacionalne manjine, ostale manjine u RH takvu mogućnost nemaju.

Iz navedenih razloga predstavnici Vijeća molili su da se iznađe novi model, koji bi otklonio ovo neželjeno stanje, koji bi po kriterijima vrednovanja bio nešto blaži, odn. koji bi omogućio istraživačima iz redova svih nacionalnih manjina koji mogu predložiti i izvesti dovoljno kvalitetne projekte od interesa za svoju manjinu, da to učine.

Zamjenik ministra dr. sc. Zdenko Franić složio se da će na inicijativu i na osnovu radnog materijala koji će Vijeće nacionalnih manjina pripremiti, po mogućnosti već u tijeku siječnja 2003. godine organizirati sastanak predstavnika MZT, Ministarstva kulture, Ministarstva prosvjete i športa i Vijeća nacionalnih manjina – na kojemu će pokušati iznaći zadovoljavajući model za rješenje ovog pitanja. Na vijeću je da snimi realne mogućnosti i potrebe za ovim istraživanjima.

Promemoriju sačinili:

Mr. sc. Goran Stojkovski, tajnik Vijeća
Dr. sc. Horvath Laszlo

Grkokatolička crkva sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu

Grkokatolici su katolici bizantsko-slavenskoga obreda, koji s katolicima drugih istočnih obreda i rimokatolicima pripadaju jednoj, svetoj, katoličkoj i apostolskoj Crkvi kojoj je poglavar Sveti Otac i čiji položaj uređuje *Dekret o istočnim katoličkim Crkvama*.

Grkokatolici u Hrvatskoj pripadaju Križevačkoj eparhiji, koju je osnovao 1777. papa Pio VI. bulom *Charitas illa*. God. 1852. Križevačka biskupija postala je sastavnicom Zagrebačke mitropolije, čiji je danas

metropolita msgr. Josip Bozanić a križevački vladika msgr. Slavomir Miklović. God. 1675. se spominje da je u Zagrebu, u Isusovačkomu kolegiju na Gornjemu gradu, postojalo Grkokatoličko sjemenište. Godine 1680. sedmi marčanski biskup Pavao Zorčić kupio je na Gornjemu gradu Patačićevu kuću, koju je 1681. preuređio u Sjemenište za odgoj grkokatoličke mladeži i okupljanje Grkokatolika, uredivši u njemu kapelu. Godine 1706. i 1766. Sjemenište je stradalo u požaru. Od 1768. do 1774. posljednji marčanski i prvi križevački biskup Trifun Vasilije Božićković sagradio je novo dvokatno Sjemenište. 1799. prvi puta se spominje sjemenišna kapela sv. Vasilija Velikoga. Od ožujka do srpnja 1828. dvadeseti marčansko-križevački biskup dr. Konstantin Stanić dogradio je sjeverni dio Sjemeništa i crkvu sv. Vasilija Velikoga, posvećenu 1830. God. 1880. potres u Zagrebu oštetio je i crkvu sv. Vasilija Velikoga. Od ožujka do kolovoza 1885., u vrijeme 23. marčansko-križevačkog biskupa Ilije pl. Hranilovića, sagrađen je 30 m visok crkveni toranj, produžen hram vjernih (lada) crkve i nadograđeno svetište s kupolom.

Arhitekt je bio Herman Bolle (1845.-1926.), a graditelj Mihael Faleschini. Zidove je oslikao Ivan Clausen, a kamenorezačke radove izveo majstor F. Mitzka. Hram vjernih do soleja prekriven je keramičkim pločicama, a soleja terazzom. Ispred carskih vrata u istoj tehnici prikazan je orao raširenih krila. Drveni strop i pjevnice izradio je stolarski majstor Hackler, dva biskupska trona i carski tron Ivan Budicki (1843.-1914.) a hrastov ikonostas Josip Šeremet. Ikonostas je ikonopisao Epaminondas Buczewski (Bučevski, 1843.-1891.). Vitraji na rozeti i dva prozora pročelja, kao i slike u svetištu: *papa Hadrijan II. blagoslivlje Sv. Ćirila i Metoda* i *sv. Vasilije Veliki, sv. Grgur Bogoslov i sv. Ivan Zlatousti* izrađeni su u Innsbrucku. Luster od kovanog željeza sa staklenim kuglama i željezne ukrase carskih i đakonskih vrata izradio je bravarski majstor A. Mesić. Luster je prikazan na Tisućljetnoj izložbi u Budimpešti 1896. Mozaici na pročelju crkve: *Isus Krist, sv. Pavao, sv. Petar, sv. Ćiril, sv. Metod* i križ izrađeni su u

Innsbrucku.

Zvona za novu crkvu dobivena su skidanjem četiri zvona s tornja crkve sv. Katarine, oštećene u potresu. Ona su pretopljena i odlivena u tri nova, od kojih je jedno bilo posvećeno sv. Vasiliju Velikomu. Sva tri su prije postavljanja izložena u Budimpešti. Dana 12. prosinca 1886. biskup Hranilović je svečano posvetio novu crkvu sv. Ćirilu i Metodu. Na arhijerejskoj liturgiji pjevalo je HPD Kolo. Za vrijeme I. svjetskog rata crkvena zvona su pretopljena u ratne svrhe te su

1931. postavljena tri nova zvona, posvećena sv. Ćirilu i Metodu, Presvetoj Bogorodici i sv. Vasiliju Velikomu.

Godine 1932. izgrađena je sakristija, pjevačka dvorana i terasa na prvomu katu Sjemeništa. U crkvi je uklonjen biskupski kor i sagrađen pjevački kor nad ulazom. Na južni zid crkve postavljena je slika "Rođenje Isusovo" Ivana Tišova. Od istoga umjetnika u crkvi se nalaze slike "Posljednji sud" i "Uskrsnuće Isusovo". Pjevačka dvorana i kor izgrađeni su za potrebe Ćirilo-Methodova kora. Godine 1961. proslavljena je 350. godišnjica djelovanja grkokatoličke crkve u Hrvatskoj. Tom prigodom rektor Sjemeništa i župnik Ivan Krstitelj Pavković obnovio je unutrašnjost crkve što je blagoslovio 2. srpnja 27. marčansko-križevački biskup dr. Gabrijel Bukatko.

Crkva, kao zaštićeni spomenik kulture, do sada je obnavljana zahvaljujući priložima župljana i dobrih ljudi. Današnji župnik mr. sc. Nikola Nino Kekić najviše je zaslužan za umjetničku restauraciju unutrašnjosti župne crkve tijekom 2001. i 2002. U župnoj se crkvi redovito obavljaju različita bogoslužja: svakodnevno liturgija u 8 i/ili 18 sati.

Nedjeljom je liturgija u 9 i 10,30 sati, osim zadnje nedjelje kada je liturgija samo u 10,30 sati.

Svakog prvog četvrtka u mjesecu održava se od 1985. Ćirilo-Methodski dan s različitim bogoslužjima.

Svake prve nedjelje u mjesecu liturgija u 10,30 služi se na ukrajinskomu jeziku i napjevu. U župi izlazi *Glasilo* bogato različitim duhovnim sadržajima, bizantsko-slavenske tradicije. Župni se vjeronauk održava nedjeljom nakon liturgije u 9 sati.

U župi djeluje od 1931. Ćirilo-Methodov kor, koji pjeva na velike blagdane i svake druge i posljednje nedjelje u mjesecu. Godine 1989. Muški je zbor izdao *Liturgiju sv. Ivana Zlatoustoga* s umjetničkim napjevima, a 2002. Mješoviti zbor *Liturgiju* po žumberskim napjevima.

Župa okuplja oko 3000* Grkokatolika Hrvata, Rusina i Ukrajinca, koji se okupljaju nakon bogoslužja ispred crkve i u župnoj dvorani.

Dr. Goran Ivanišević

Središnji dio ikonostasa i tetrapod

Carski stolac

*) Ne ulazeći u razloge i narav razlika crkvene i državne statistike, podsjećamo da po popisu 2001. u Županiji zagrebačkoj ima 827, a u gradu Zagrebu 807 grkokatolika. U gradu Zagrebu ima 333 Ukrajinca i 123 Rusina. — opaska NG

ПРИЙДЕ КОЗА ДО ВОЗА!

Коли мудрий Схід придумував свої гороскопи, практичний Захід ще не розробив жорстких вимог, які передбачали б уніфікацію законодавчих норм та існування законів прямої дії. Саме з цієї причини ми сьогодні не цілком упевнені, який же рік на порозі — японської Чорної Кози чи китайської Білої Вівці? Чого чекати від 2003-го? Білої смуги чи чорної? Як ми підемо цими смугами — уперек чи вздовж? А може, як уже повелося, змішаємо рівними пропорціями й одержимо сірі будні? Не хотілося б, правда?

Та хіба мало чого не хочеться. Приміром, не хочеться витріщатися на благополучну Європу, що розвивається і об'єднується, як баран на нові ворота.

Не хотілося б, аби блок НАТО, який захищає демократичні цінності, обмежувався в співробітництві з нашою країною проведенням навчань і локальних програм, діючи за принципом: із поганої вівці хоч вовни жмут.

Не хотілося б, щоб у нас удома красиві і спеціально навчені козли заводили на бійню отари бідних овечок. Тому щоразу, опиняючись в отарі, кожен повинен пам'ятати, що любов зла і що козли з цього користають.

Не хотілося б, щоб наступного року ми традиційно дивилися на перелік своїх конституційних прав, як на афішу коза. І спостері-

гаючи за тими, хто їх повинен захищати, із сумом не усвідомлювали, що головне кредо всіх їхніх дій — «За козла відповіси!».

Не хотілося б, щоб наші правителі, наставляючи цивілізованому світу роги, здавали б за безцінь світу малоцивілізованому найкращі пасовища.

Не хотілося б, щоб пастирі жили й паслися окремо від пастви.

Не хотілося б, щоб у город, який доглядають десятки мільйонів, пускали тільки обраних козлів і переважно по «капусту».

Не хотілося б, щоб мафіозний слоган «Коза ностра» як і раніше перекладався та сприймався значною кількістю наших співгромадян як «Наша справа».

Не хотілося б, подібно до овечого хвоста, тремтіти за свій бізнес, за своїх дітей, та й просто від холоду в своїй квартирі.

Не хотілося б, щоб нас «пасли». Ми цілком самостійні громадяни і можемо обійтися без зовнішнього й телефонного стеження.

Не хотілося б бути постійним свідком того, як чорні й білі барани, зіштовшися на одному мосту, виборюють право продовжити шлях. Ось тільки — куди? Про це, схоже, у задовгій сутичці вони й самі забули.

Та якщо забули вони, то, можливо, ми згадаємо і нагадаємо? Адже тільки так ми, траводні й боязкі, зможемо зупинити мутацію, що перетворює правителів на вовків в овечій шкурі.

І ми неодмінно зможемо всьому протистояти, пам'ятаючи, що буцатися цього року — саме час.

Втім, у рік... свійської тварини нам, можливо, стане трохи тепліше й затишніше. Годинник проб'є 12, і ми почнемо водити козу. Від «потрібних» людей ми повернемося до своїх, рідних і близьких. Ми зайдемо до сусідів, котрих бачимо щодня, а потім — до батьків, які щодня чекають нас. Ми зустрінемося з друзями, яких не бачили сто років, і знайдемо час для дітей, дивуючись, як вони вирости. Нас переповнять світла радість і не менш світлий смуток. Ми пригадаємо, про що мріяли, і замислимося над тим, а чи так ми живемо. Щирими побажаннями любові, здоров'я, прощення, радості, щастя, статку й талану ми з верхом завантажимо віз. І «Прийде Коза до воза». Куди вона, зрештою, дінеться?!

I M P R E S S U M	I z d a v a č : Društvo za ukrajinsku kulturu Товариство української культури Zagreb , Domagojeva 11 , CROATIA Poslovni račun kod Zagrebačke banke 2 3 4 0 0 0 9 – 1 1 1 0 0 4 5 8 6 9	Naša gazeta izlazi 10 puta godišnje prve nedjelje u mjesecu sa stankom u srpnju i kolovožu Tehnički i glavni urednik: A l e k s a P a v l e š i n E – mail : aleksa.pavlesin@zg.hinet.hr	Umnoženo elektroničkim pisačem i fotokopiranjem U Zagrebu, 05.01.2003. Naklada: 180 primjeraka
---	---	---	---

Наша газета

ПРИЙОМ У ПОСОЛЬСТВІ УКРАЇНИ

22 січня в Посольстві України на запрошення Його Ексцеленції Віктора Андрійовича Кирика відбулася зустріч працівників Посольства з громадянами України, які постійно проживають у Хорватії, і представниками українських громадських організацій із Загреба. Збігом обставин зустріч відбулася в той день, коли Україна святкує “День соборності” держави, з чим і привітав присутніх пан Посол. Можна сказати, що зустріч мала напівофіційний характер, бо її метою було не тільки знайомство з “ною діаспорою”, а й надання з боку Посольства корисних інформацій. Так, наприклад, Віктор Андрійович познайомив присутніх з працівниками Посольства і запропонував допомогу при вирішенні складних питань. Гості отримали листочки з інформацією про адресу і номери теле-

фонів працівників Посольства та години прийому. Окремо пан Посол зупинився на питанні візового режиму. Сьогодні вже існує закон, за яким колишні громадяни України або діти, які народилися на Україні, можуть отримати візу на п'ять років. Представники українських громадських організацій в діаспорі, бізнесмени, працівники культури та інші громадяни Хорватії також можуть звернутися до Консульського відділу посольства з візових питань і кожне таке питання працівники Посольства розглянуть окремо і, як запевнив пан Посол, допоможуть знайти рішення. Наприкінці прийняття, яке мало умовну назву “бокал вина”, господарі запропонували традиційні українські й хорватські закуски та напої.

Катаріна Тлустенко

КПТ-во “УКРАЇНА” В СЛАВОНСЬКОМУ БРОДІ – “Забава, забава аж до раня...”

Рідні пісні – орхестр КМТ-ва ім. Тараса Шевченка

У великому залі готелю “Парк” в Славонському Броді, в суботу 18 січня 2003 р. КПТ-во “Україна” провело традиційний культурно-розважальний вечір, що за звичаєм зветься – бал. Біля 300 гостей і учасників програми, на початку привітали в ім’я Посольства України в Хорватії Посол Віктор Кирик, а в ім’я Управи області – пан Хрвоє

Шулентич, та мер міста пан Перо Макич. Програму розпочав голова т-ва пан Владо Каришин.

Після культурно-мистецької програми, яку виконали танцюристи і чоловічо-жіночий хор т-ва, панам Владу Каришину і Дарку Карамазану та пані Славці Паньков-Карпа, в ім'я посольства, пан Посол передав грамоти за великий внесок у розвиток співпраці та зміцнення приятельства між Україною і Хорватією.

До ранку гостей розважали оркестри КМТ-ва ім. Т. Шевченка з Баня Луки та “Романс” з Гунї. Одна з багатьох розважальних ігор була і томбола, в якій премію – 10 днів відпустки на морі для двох осіб (Хвар, пансіон “Image”), виграв пан М.Присташ з Баня Луки.

ЖТ — за даннами пана В. К.

БАЛ

“Гибай, гибай, бо то на тим швецe нeт як ...” – по Вуковарски

25. януара 2003. року отримани у Велькей сали Роботніцкоґо дому у Борове традиционални 37.вечар Русинох и Українцох зоз Вуковару. У мено организаторох председатель КУД-а “Осиф Костелник”, Михайло Панкович, привитал шицких госцох, хторих було вещей як 150. Тиж так госцом ше обрацели з даскельо словами, депутат у Хорватским Соборе, Борис Гралюк, председатель Союзу Русинох и Українцох РГ, Ириней Мудри и, заменік амбасадора України у РГ, Олександр Левченко. Танцоше и шпиваче КУД-а Осиф Костелник отримали кратку, але красну програму, после хторей цалу ноц госцом грал Силвербенд зоз Петровцох, а организаторе поріхталі томболу и танец шерца. *Олег*

За бал – вишиванка

НАРАДИ ВУЖЧОЇ ПРЕЗИДІЇ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ

14 грудня 2002 року відбулося засідання вужчої Президії СКУ. На засіданні обговорено такі питання: VIII Конгрес СКУ, реєстрація СКУ в Україні, меморіал жертвам Великого Голоду в Києві, Українська Всесвітня Координаційна Рада, організаційні питання, аналіз фінансів СКУ на кінець року та інші. Були прийняті такі рішення:

- провести наступний Конгрес СКУ в днях 18-21 серпня 2003 року в Українському Домі при вулиці Хрещатик (Європейська Площа) в Києві;
- з метою реєстрації СКУ в Україні назначити колишнього Президента СКУ Миколу Плав'юка представником СКУ та виконавцем всіх контрактів в зв'язку з Конгресом;
- сприяти скликанню нарад всіх Рад та Комісій СКУ під час Конгресу особливо Світової Української Кооперативної Ради, з допомогою складових організації якщо потрібно;
- встановити максимальні реєстраційні внески в розмірі \$400 кан. або \$250 ам.;
- запросити представників всіх київських амбасад тих країн, де проживають українці, щоб вони взяли участь в церемонії відкриття Конгресу і щоб прапори їхніх країн майоріли на церемонії;
- на Конгрес запросити п'ять основних представників українських християнських Церков в діаспорі;
- продовжувати процес проєкту меморіалу Великого Голоду в Києві;
- визнати заяву Президента України про встановлення меморіалу Великого Голоду і запропонувати свою співпрацю з Урядом України в цій справі;
- розглянути можливості реєстрації офіційних представництв СКУ в інших країнах;
- всі справи пов'язані з Українською Всесвітньою Координаційною Радою відложити до VIII Конгресу;
- до закінчення каденції (серпень 2003 року) відвідати українські громади в Югославії, Боснії, Хорватії та Німеччині;
- ще до закінчення 2002 року шукати фінансової допомоги від українських кредитових спілок;
- вислати лист занепокоєння до Патріярха Української Католицької Церкви відносно його заяви з приводу приїзду в Україну Московського Патріярха;
- прийняти декотрі бюджетові пропозиції Комісії Людських і Громадянських Прав, а плян бюджету Ради для Справ Культури відложити до наступного засідання.

Н А Я В И

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНЕ ТОВАРИСТВО РУСИНІВ І УКРАЇНЦІВ ЗАГРЕБА готує традиційний культурно-розважальний вечір – бал, під назвою “Русинсько-Український вечір”, який відбудеться 8 лютого 2003 р. в Загребі, в “Червоному залі” готелю “Інтернаціонал” (Мірамарська 24) з початком о 20,00 годині.

Культурно-мистецьку програму виконуватимуть танцювальний та музичний гурток Товариства української культури в Угорщині – Будапешт, і ансамбль “Кобзар” КІПТ-ва русинів і українців Загреба. У розважальній частині проводитимуться спільні ігри “Танець сердець” і томбола.

Квіти й повідомлення – в приміщенні Товариства, Загреб, Водоводна 15, тел. 01/3774-992, вівторком і четвергом з 19.00 до 20.00 години. Особи для контакту: Никола Юриста (тел. 6676-112) і Славко Бурда (тел. 6130-244).

НТ

(Фото. – танцюристи “Просвіти” з Аргентини)

ТОВАРИСТВО “ПРОСВІТА” У НОВОМУ САДІ готує бал, який би мав відбутися 1 березня поточного року, в готелі “Новий Сад”, з початком о 19,00 годині. В залі, в якому можливо за столами пригостити до 270 осіб, гратиме оркестр КМТ-ва ім. Тараса Шевченка з Баня Луки. Очікується приїзд гостей і з сусідніх країн: Болгарії, Угорщини, Боснії та Хорватії.

Квіти, по ціні 10 EUR, можна замовити в пана Мирослава Калинюка на тел. +381 (63) 719-823, а також отримати потрібну інформацію. Питання можна надсилати і електронною поштою на е-адресу: hocakm@yahoo.com

М. Хочак

PRVO SAVJETOVANJE REGIONALNE GRUPE ČLANICA EKU

U zbivanjima bogatom četverodnevnom programu, 06.-09. siječnja ove godine, u sklopu nastavka obilježavanja 80. obljetnice osnutka Ukrajinskog društva «Prosvita» i 30. obljetnice djelovanja Kulturno-prosvjetnog društva Rusina i Ukrajinaca Zagreba, od čega je prvi dio obavljen krajem prošle godine prigodom uzvratne posjete predsjednika Ukrajine gospodina Leonida Kučme Hrvatskoj, planira se i Prvo savjetovanje predstavnika zemalja regionalne grupe članica Europskog kongresa Ukrajinaca – Grčke, Bugarske, Rumunije, Jugoslavije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Mađarske. Glavnina programa bit će obavljena tijekom subote (8 siječnja), u hotelu «Internacional», Miramarska 24, i to: 9-10,45 – Obilježavanje obljetnica; 11-12,45 – Djelatnost Rusina i Ukrajinaca Hrvatske; 15-19 savjetovanje regionalne grupe EKU. Uz predstavnike spomenutih zemalja, u savjetovanju i svečanostima kojih su rganizatori Savez Rusina i Ukrajinaca Hrvatske i KPD Rusina i Ukrajinaca Zagreba, očekuje se dolazak i sudjelovanje uvažene delegacije iz Ukrajine.

«НЕПОЗНАТА УКРАЈІНА»

U četvrtak, 30. siječnja 2003., u dvorani Hrvatske paneuropske unije u Zagrebu, bivši veleposlanik RH u Ukrajini, povjesničar prof. Đuro Vidmarović održao je, s početkom u 19 sati, predavanje pod naslovom «Nepoznata Ukrajina». Naglasivši da govori isključivo u svoje ime i po svojoj savjesti, dao je sažet pregled ukrajinske povijesti ukazujući na dosadašnje namjerne krive interpretacije. Veliko zanimanje auditorija očitovalo se u brojnim postavljenim pitanjima nakon predavanja.

ЗА ЩО БОРОЛАСЯ УКРАЇНСЬКА ПОВСТАНЯ АРМІЯ (УПА)

ХРОМАДА № 4 (60) (www.ukrajinci.hu)

Цієї осені минає 60 років від дня створення УПА – Української Повстанської Армії. Навколо цієї події в Україні зараз точиться дуже багато гострих дискусій між науковцями, політиками і в самому українському суспільстві. На жаль, довгі десятиліття комуністичного панування вкупі з антиукраїнською пропагандою наробили немало лиха в тому сенсу, що у великій частини народу України оформувався однобічний погляд на визвольні змагання в Західній Україні під час II Світової війни й по її закінченні. Зараз чимало дослідників схильні вважати, що рух УПА й каральні операції еНКавЕдистів й радянської армії в Галичині слід розглядати в руслі перебігу громадянської війни. Саме так, адже воюючи проти німецьких окупантів, так і проти більшовицької навали й виборювали свободу рідній Україні. Тому для того, аби краще збагнути внутрішні мотиви прагнень та вчинків українських патріотів УПА, ми пропонуємо читачим ознайомитись із періоджерелами. Нині ми всищуємо листівку УПА від 1943 року.

Редакція

За що боролася УПА

Українська Повстання Армія бореться за Українську Самостійну Соборну Державу і за те, щоб кожна нація жила вільним життям у своїй власній, самостійній державі. Знищення національного поневолення та експлуатації нації нацією, система вільних народів у власних, самостійних державах, - це єдиний лад, який дасть справедливу розв'язку національного і соціального питання в цілому світі.

УПА бореться проти імперіалістів і імперії,

бо в них один пануючий народ поневолює культурно і політичне та визискує економічно інші народи. Тому УПА бореться проти СССР і протнімецької “нової Європи”.

УПА з усією рішучістю бореться проти інтернаціоналістичних і фашистсько-націонал-соціалістичних програм та політичних концепцій, бо вони є знаряддям завойовницької політики імперіалістів. Тому ми проти російського комуністичного панування і проти німецького націонал-соціалізму.

УПА проти того, щоб один народ, здійснюючи імперіалістичні цілі, “визволяв”, “брав під охорону”, “під опіку” інші народи, бо за цими лукавими словами криється огидний зміст – поневолення, насильство, грабунок. Тому УПА бореться проти російсько-більшовицьких і німецьких загарбників, поки не очистить Україну від усіх “опікунів і визволителів”, поки не здобуде Української Самостійної Соборної Держави, в якій селянин, робітник й інтелігент могли б вільно, заможнo і культурно жити та розвиватися.

УПА за повне визволення українського народу з-під московсько-більшовицького ярма, за побудову УССД без поміщиків, капіталістів та без більшовицьких комісарів, енкаведистів і партійних паразитів.

В українській державі влада вважатиме за найвищий свій обов'язок інтереси народу. Не маючи загарбницьких цілей та поневолення країн і пригноблених народів у своїй державі, народна влада України не витрачатиме часу, енергії та коштів на створення апарату гноблення. Українська народна влада всі економічні ресурси та всю людську енергію спрямує на побудову нового державного порядку, справедливого соціального ладу, на економічне будівництво країни та культурне піднесення народу.

(Закінчення в наступному номері Нашої газети)

СПОКІЙНА СМЕРТЬ

200 років тому помер останній гетьман України

Ігор СЮНДЮКОВ, «День» №11 22.01.2003

22 січня 1803 р. (за новим стилем) у старовинній козацькій столиці Батурині завершив свій земний шлях останній гетьман України, президент імператорської Санкт-Петербурзької академії наук, «фельдмаршал, сенатор, генерал-ад'ютант імператриці, Російської імперії граф» Кирило Розумовський. Життя його багато в чому схоже на казку: адже вершин влади досяг бідний козацький син з хутора Лемеші, що біля Козельця на Чернігівщині, хлопець, який ще в 13 років пас громадську череду й хтозна, чи мріяв про щось більше...

Але сталося так, що в 30-х роках XVIII століття майбутня російська імператриця Єлизавета Петрівна (тоді — велика княгиня) звернула увагу на одного з найкращих співців придворної царської капели, рідного брата Кирила, Олексія Розума, наділеного від природи рідкісною красою і чудовим голосом. Після державного перевороту 25 листопада 1741 р., який звів Єлизавету на престол (у цих подіях Олексій узяв найактивнішу участь) доля обох братів Розумовських змінилася мало не фантастично: старший, Олексій, став фаворитом і фактично чоловіком імператриці, а 13-річний Кирило був невдовзі викликаний до Петербурга та у 1743 р. відправлений до Європи для отримання освіти, «державному мужеві належної» (юнак побував у Німеччині, Франції, Італії, слухав лекції у Кенігсберзі, Берліні, Геттінгені, опанував кілька європейських мов, латину). У 1744 р. імператриця дарувала обом братам Розумовським графські титули.

У тому ж році, під час відвідання Єлизаветою Києва, цариці були вручені численні клопотання від козацької старшини та різних станів про відновлення в Україні гетьманської влади. Правителька «милостиво» погодилась, але не квапилась із конкретними діями, чекаючи, очевидно, поки Кирило, котрого вона обрала на цю посаду, завершить освіту в Європі. Нарешті, 1747 року був виданий відповідний монарший указ, і Розумовський-молодший, 19-річний юнак (рік тому він став ще й президентом Санкт-Петербурзької академії наук!) став готуватися до «коронації».

Сама урочиста церемонія відбулась у Глухові в лютому 1750 року. Інших кандидатур, звісно, не було. 14 років гетьманування Розумовського (1750—1764 рр.) — досить суперечлива доба в історії України, це був час «блаженного спокою» Гетьманщини, коли незмірно зросла роль козацької старшини (фактично тривав процес інтенсивного формування української шляхти, невдовзі — російського дворянства; так стала себе йменувати та ж сама шляхта дещо пізніше, вже після відставки останнього гетьмана).

Розумовський-молодший, за спостереженнями сучасників, більше часу проводив у імперській столиці, ніж у Глухові; реальні ж справи вирішувала старшина (генеральний обозний Семен Кочубей, генеральний писар Андрій Безбородько, осавул Петро Валькевич, підскарбій Михайло Скоропадський, а також радник і управитель

Граф Кирило Розумовський

гетьмана — росіянин Григорій Теплов).

І все ж таки не можна не бачити і позитивних аспектів у діяльності останнього гетьмана. Зокрема, 1760 р. було проведено судову реформу, що сприяла розділенню виконавчої і судової влади на полковому рівні, гетьман розробив проект створення нового університету в Батурині, куди приймався би кожен здібний юнак, «хоча б він і не був сином шляхтича». І головне. Саме існування гетьманства, хай і в дуже залежному від імперії форматі, живило традицію українського державотворення, не давало їй згаснути.

Це чудово розуміла нова імператриця Катерина II, переконана централістка. Навіть попри те, що К.Розумовський як полковник Ізмайловського полку сприяв перевороту, котрий привів німкеню до влади, цариця керувалась не почуттям вдячності, а прагненням зміцнити імперію, щоб «навіть сама назва гетьманів зникла, а не те, щоб якусь особу вибрали на цей уряд!».

У листопаді 1764 р., за наполяганням імператриці, Кирило Розумовський змушений був «добровільно» зректися гетьманства. Сама посада гетьмана (а разом з нею і рештки автономії України) перестала існувати. 36-річному Кирилу була надана щедрі довічна пенсія (60 тисяч рублів щорічно). До 1777 р. він постійно жив у Європі, останні роки життя тихо провів у Батурині. «Недостача підпорної сили в українському громадянстві» (Михайло Грушевський) призвела до перемоги імперської реакції.

I N M E M O R I A M

У Загребі, 4 січня 2003 р. на 65-му році помер відомий діяч культури Володимир Крайцар.

Народився Володимир Крайцар 15 грудня 1937 року у м. Грубішко Поле у Хорватії, у сім'ї Ілли і Олени родж. Бесерміні.

Початкову школу закінчив в м. Деревенті (Боснія), а реальну гімназію в м. Новій Градішкі. 1963 р. закінчив архітекторський факультет Загребського університету, відділення картографії, за спеціальністю інженер геодезії. Весь свій робочий вік працював в Загребі, в Геобюро та Уряді катастру й геодетській службі міста Загреба.

Від студентських днів, як і його славний батько Ілько Крайцар, та протягом цілого життя всі свої сили присвятив праці на народній ниві. Як і його батько, який 1932-го року був одним із засновників загребської Української просвіти, так і Володимир, через п'ятдесят років, 1972-го року став одним із засновників Культурно-просвітнього товариства русинів-українців Загреба. Студентам русинам-українцям, походженням із різних країв Хорватії, Боснії та Бачки, які в той час навчалися на факультетах Загребського університету, покійний Володимир і його дружина Ольга (за походженням хорватка) були як батько й мати, піклувались та допомагали в усьому і не раз годували матеріально бідніших студентів.

З 1972-го року Володимир Крайцар був заступником голови загребського товариства та членом Управління Союзу русинів-українців Хорватії. З 1974 по 1992 рік пан Володимир Крайцар успішно веде загребське товариство русинів-українців, яке стає носієм культурного життя нашої громади (не тільки) в Загребі і (не тільки) на просторах Хорватії та впливає на

Володимир Крайцар
діпл. інж. геодезії

**Вічна подяка і слава
Володимиру Крайцару,
славному сину Ілька
Крайцара! Вічний покій
дай йому, Господи.**

русинські і українські осередки та існуючі інституції культури у Воєводині та Боснії. Його велика заслуга - об'єднання русинів та українців в Загребі та Хорватії, створення матеріальних й інших підстав для розповсюдження української культури серед хорватів, та відношенні до України.

Покійний Володимир мав прекрасний голос і дуже любив спів. Ми будемо його пам'ятати і по емотивному співу народних пісень: "Хижочко стара, худобко наша" або по "Думи мої, думи мої...". Володимир був побожним і вірцевим парафіянином своєї греко-католицької парафії "Св. Кирила і Мефодія". Тут був і членом відомого Кирило-Мефодіївського хору від його відновлення 1984 року, співаючи як II тенор, а пізніше як бас. 1995 – 1988 р.р. був заступником голови правління хору.

Покійний пан Крайцар був понад усе доброю людиною, з гарним словом для кожної людини. Любив людей, товариство, і допомагав усюди, де міг. Тому його любили й на роботі, і в товаристві, і в церкві, і всюди, де його знали.

За християнським обрядом який відправляв парох о. Никола Н. Кекич, а співав Кирило-Мефодіївський хор, похований Володимир Крайцар 10 січня 2003 р. на загребському цвинтарі "Мирогай", разом зі своєю раніше померлою милою (хорватського походження) дружиною Ольгою. За собою Володимир Крайцар залишив двоє дорослих дітей – Наташу із зятем Іваном та Ігоря з невісткою Славцею та онуків – Петра, Тараса, Матею та Грегора. На вічний покій його провели і його сестри Віра, Надія, Люба, Божена та брат Борис.

Б.Г.

З И М А

(замальовка Марічки Яремчук)

Ось і настала зима! Своєю білою розкішною кожушиною вкрила вона землю білими шатами. Річки позамерзли, одягнули на себе прозорі накидки – крижинки. Знаю, стало холодно, холодно, але зима є зима!

Легко падають сніжинки, ніби балеринки кружляють у танку в повітрі. Ми, здається, нагадуємо собі балет-виставу “Лускунчик”, або іншу виставу, в якій сніжинки витанцювують свій вальс. Придивися, кожна з них має свою неперевершену форму. Але не довге життя у цих балерин... Тільки мить – і все! Шкода, бо ці принцеси такі чарівні, такі привабливі на погляд.

Хитрун морозець спочатку щипне тебе за носик, або за щічку, чи ж бо позичить пензель у холодної Зими і починає малювати свої чудернацькі пейзажі на вікнах. І кожне віконечко наших осель стає аркушем паперу для Пана Мороза. Деревя докіль стоять уже не голі, як восени, а прикрашені інєєм. Сутужно стало пташкам, бо вони засумували за теплим, погідним літечком. Та добрі люди не забувають про птаство – підгодовують їх, роблять годівнички, до яких вони весе-

ло злітаються то на сніданок, то на обід, а на ніч лягають спати.

А рослинки, ніби образилися на пана Мороза, за те, що він спонукає їх до зимового сну. Але ж їм відпочити також потрібно! Тому й прикрила Зима їх білими кожушками. Стрункі пані Бурульки просять у холодної Зими, щоб вона захистила їх від промінчиків Сонця, але ж колись настане і весняний час і їм доведеться таки розтанути.

Веселощі та радість прийшли й до дівчорі. Можна і погратись у сніжки, покататися на ковзанах, санчатах, лижах. Та найкраще у Зими – новорічні свята. Це і неповторне свято св. Миколая, Різдва Христового і Нового Року.

Що не кажіть, а чарівниця Зима – чудова, неповторна пора року, особливо для нас, дівчорі. Це вона щоразу передає естафету наступним рокам.

Чернівці, 22 грудня 2002 р.

Марічка Яремчук, 5 кл.
Лавреат та дипломант
Всеукраїнських конкурсів
“Голос України”

С М І Х Я К Л І К

ЧЕРЕЗ ТЕРНИ ДО “ЗІРОК” (4 номер "Тернопільської газети" від 22 січня 2003 року) - скорочено

Мені, як журналісту, досить часто доводиться чути від своїх знайомих фрази типу: “Ти ж усе можеш, бо постійно спілкуєшся з чиновниками”, “Подумаєш – інтерв’ю з якимось керівником зробити! Записав на диктофон — і переписав на папір...” А от одна із розмов:

**: Чому ви не взяли коментар безпосередньо у мене?

Я: Вибачте, але секретарка впродовж цілого дня відповідала, що ви дуже зайняті, і я не могла зв’язатися з вами.

Бернарда Шоу запитали:

- В чому полягає правда життя?

Шоу відповів:

- В тому, що ми змушені часто брехати.

Уїнстона Черчілла запитали, що є основою успіху.

- Відносьтесь серйозно до того що ви робите, але ніколи до самого себе!

**: Ну і що? Я ж був у кабінеті і потрібно було все одно зайти — я б вас не вигнав.

Я: Тоді мені треба було б боротися із секретаркою і вибивати ногою ваші двері, незважаючи на те, що у вас була нарада?

**: Звичайно!

Я: Добре, наступного разу так і зроблю.

**: Ні, двері не вибивайте, а зачекайте, коли я звільнюся і прийму вас.

Я: Але ж ви були зайняті цілий день!

**: То треба було чекати — я ж все одно був у кабінеті!

Тато: Петрусю, з ким бився Юлій Цезар? Син: - Ти питаєш поліціянта про такі справи, татну, а не мене.

— Коли приходжу додому, моя жінка дивиться на годинник. — А моя — на календар.

— Синку, кілька ти маєш літ? — Не можу знати..

— А то чому? — Бо як я вродився, то моя мама мала 30 літ, а тепер каже, що має 28...

Tiskanje mjesečnika «Naša gazeta» ostvaruje se finansijskom potporom Ureda za nacionalne manjine RH

I M P R E S S U M	I z d a v a č :	Naša gazeta izlazi 10 puta godišnje	Umnoženo elektroničkim
	Društvo za ukrajinsku kulturu Товариство української культури Zagreb , Domagojeva 11 , CROATIA Poslovni račun kod Zagrebačke banke 2 3 4 0 0 0 9 – 1 1 1 0 0 4 5 8 6 9	prve nedjelje u mjesecu sa stankom u srpnju i kolovozu Tehnički i glavni urednik: A l e k s a P a v l e š i n E – mail : <u>aleksa.pavlesin@zg.hinet.hr</u>	pisačem i fotokopiranjem U Zagrebu, 02.02.2003. Naklada: 200 primjeraka

U Zagrebu, 02.02.2003.

Naklada: 200 primjeraka

Наша газета

№ 10 № 10 № 10 № 10 № 10 № 10 № 10

УКРАЇНЦЯМ ДІАСПОРИ ОСОБЛИВИЙ СТАТУС

Верховна Рада України 6 лютого 2003 р. прийняла законопроект про правовий статус іноземних українців, який дозволяє в'їзд і перебування в Україні особи, що є іноземним українцем. Згідно із законопроектом, іноземний українець - це особа, що проживає за межами України, маючи українське етнічне походження, що зберігає українську культурно-мовну самосвідомість і не є громадянином України.

Законопроектом визначено, що умовами надання статусу іноземного українця є українська національність або українське етнічне походження і культурно-мовна самосвідомість, бажання мати статус іноземного українця, досягнення особою 16-літнього віку і відсутність громадянства України. Посвідчення іноземного українця видається міністерством закордонних справ України або дипломатичним представництвом, консульською установою України за кордоном.

Іноземний українець має право на оформлення візи для тимчасового перебування в Україні з приватних чи службових справ на період до 3 років без подання будь-яких запрошень української сторони. Крім того, іноземний українець має право на оформлення візи для тимчасового перебування в Україні з метою навчання терміном на весь період навчання.

www.ukrop.com/diaspora

ПРО ЛІБЕРАЛІЗАЦІЮ ВІЗОВОГО РЕЖИМУ

Київ. 17 лютого. Питання лібералізації візового режиму між Україною та Хорватією обговорювалися на зустрічі посла України у Республіці Хорватія Віктора Кирика з Головою хорватського сабору (парламенту) Златком Томичем.

У ході бесіди сторони наголосили на важливості активізації економічного співробітництва, яке не відповідає рівневі політичного діалогу. Посол України дав високу оцінку політиці Хорватії щодо забезпечення прав української національної меншини.

Було порушено також ряд інших питань українсько-хорватського співробітництва.

(АДМІНІСТРАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ)

ЗАГРЕБСЬКІ УРОЧИСТІ ЗУСТРІЧІ

Для української громади в Хорватії, субота 8 лютого 2003 р. була багата важливими подіями. Не згадуючи розважальний вечір, в готелі "Інтернаціонал" (Загреб, вул. Мірамарська 24) відбулися святочні сесії з нагоди 80-тиріччя від створення загребської "Просвіти", 30-тиріччя існування КПТ-ва русинів і українців Загребу, а пополудні - Перша нарада представників регіональної групи країн, членів Європейського конгресу українців (ЕКУ).

Стор. 3 →

ІЗ ДНЕМ СТВОРЕННЯ !

Товариство української культури відбуло Першу річну звітну сесію

Посол України в Республіці Хорватія, Й. Екс. Віктор Кирик вітає учасників сесії (фото - Осман)

20 лютого минулого року в Загребі створено Товариство української культури, а в п'ятницю 21 лютого поточного року, в приміщенні Координації хорватських товариств дружби (Загреб, Боговічева 2), відбулася Перша річна звітна сесія.

Стор. 3 →

ГРАМОТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ – БОРИСУ ГРАЛЮКУ, ДЕПУТАТУ ХОРВАТСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ

На прийнятті в Посольстві України в Республіці Хорватія, 7 лютого п.р., депутатові Хорватського парламенту Борису Гралюку, було вручено Грамоту Верховної Ради України. В розпорядженні написано, що пан Гралюк тією Грамотою нагороджений за заслуги перед українським народом, за значний особистий внесок у розвиток українсько-хорватських відносин, популяризацію української культури в Хорватії та зміцнення етнічності українців і русинів.

НТ

В ЗАГРЕБІ БАЛ - ЯК ЦУКОР НА КІНЦІ

Розважальний вечір - бал, цього року відбувся в Загребі як "цукор на кінці" програмою багатого дня. Тобто, 8 лютого, після святкування 80-ї річниці від створення загребської "Просвіти" й 30-ї річниці діяльності КПТ-ва русинів і українців Загребу та Наради регіональної групи країн, членів ЕКУ, учасники тих подій мали і заслужену розвагу - традиційний бал згаданого товариства.

Бал відбувся в готелі "Інтернаціонал", а гостей та виконавців разом було коло 180 осіб. Музичну програму виконали ансамбль "Кобзар" та оркестр Роберта Тополка з Загребу. В мистецькій частині виступили вокальна солістка й танцюристи Товариства української культури з Будапешту, викликавши гучні оплески та щирі симпатії спостерігачів.

На початку, між іншими, гостей привітав і посол України в Хорватії, пан Віктор Кирик і принагідно, від імені Посольства, передав грамоту відзначення за вагомий внесок у розбудову співробітництва між Україною та Республікою Хорватія, та зміцнення дружніх відносин між народами: голові Союзу русинів і українців РХ пану Ірінею Мудрому, голові КПТ-ва русинів і українців Загребу пану Славкові Бурді, панні

Марусі Юристі та голові Товариства української культури Алексі Павлешину зі Загребу.

Танцюристи з Будапешту

Для розваги були організовані суспільні ігри - "томбола" й "танець сердець", а забава з піснями та танцями тривала довго і після півночі. **Олег**

ЛИПОВЛЯНСЬКИЙ БАЛ КПТ-ва "КАРПАТИ"

Першого лютого 2003 р. у приміщенні Будинку культури в Липовлянах відбувся четвертий український бал, який організувало КПТ-во "Карпати". Ця забава зібрала понад 200 чоловік з Липовлян та околиці і інших регіонів Хорватії. Святкування розпочалося о 19 год. урочистою програмою: виступом фольклорного ансамблю, а співоча група виконала чотири українські пісні.

Цілий вечір гостей забавляли два ансамблі, а саме: "Тарас Шевченко" із Бая Луки та "Prva ruža" з Кутіни. Частина присутніх підтримувала час від часу музику своїм співом. Було весело, але трішки монотонно, бо програма з року в рік повторюється без будь-яких суттєвих змін. Слово "бал" губить свою святковість і зміст. Ситуацію рятувала п. Кармен Валента, ведуча з радіо "Квірінус", своїми дотепами та винахідливістю. Не дивлячись на це, забава тривала до рання. Щастя вам, "Карпати" і до зустрічі на забаві наступного року, яка, надіємось, буде змістовнішою і цікавішою.

Ірина Матієвич

(Уривок - НТ)

Про декотрі результати перепису населення з минулого року у Республіці Сербії без Косова і Метохії та без Чорногорії, бо у них перепису не було.

(...)
Щодо інших національностей, національних меншин є понад півтора мільйона, майже всюди реєстровано спад численості.

(...)
Тільки роми, волохи, росіяни та українці реєструють збільшення. Українців зараз у Сербії офіційно реєстровано 5.354 осіб, що за чотириста більше порівняно з переписом 1991 року. В українських колах вважається, що відносно мале, але суттєве збільшення не є результатом реального збільшення, але результатом покращення умов користування національних прав, що сприяють національному збереженню. За останніх 11 років оформлено громадську організацію Товариство "Просвіта", декілька культурно-мистецьких та просвітніх товариств, у поодиноких школах у трійох містах на факультативних засадах розпочалося з вивчення української мови з елементами національної культури, розпочалося з випуском україномовного часопису "Українське слово", організовано Літні школи україністики "Просвіта", транслуються україномовні передачі по Радіо і Телебаченні Новий Сад та по місцевому Радіо Вербас та ожила громадська діяльність. Все це сприяло частковому відновленню в українців національного почуття. Всьому тому потрібно додати і позитивний відгук у міжчасі створенню незалежної України і її вихід на міжнародний рівень у всіх видах, що разом із внутрішнім потенціалом частково допомогло розбити цурання висловитись українцем. Поважаючи результати перепису, українські керівні кола і надалі вважають, що українців нащадків предків, котрі 110 років тому приїхали на югославські простори зараз у Сербії живе коло 7 тисяч, а разом з новопребулими українцями з такзваної "четвертої хвилі міграції" (негромадяни Сербії), рахується що біля 10 тисяч українців живе у Сербії.

ІНФО СЛУЖБА ТОВАРИСТВА "ПРОСВІТА"

Організаторами подій були Союз русинів і українців РХ та згадане Товариство з Загребу, в співпраці з ЕКУ і Посольством України в Хорватії. На урочистостях були присутні і представники Уряду за національні меншини РХ, Міністерства освіти, Т-ва дружби Хорватія-Україна, делегація з України (представники парламенту, "Просвіти", радіо та телебачення), і представники української громади в РХ.

Перед доповіддю про загребську "Просвіту", всі високоповажані гості привітали присутніх, а також і пан посол Віктор Кирик, який в своїй промові казав і те що: "..... "Просвіту" з повним правом називають берегинею української духовності. Вона, разом з Церквою, допомогла вистояти українській громаді у тяжкі роки лихоліт, стала тим джерелом, яке надихало наш народ за межами України зберігати свою культуру, материнську мову, традиції дідів та прадідів...

...Щиро дякуємо вам, шановні друзі, за ваш ентузіазм, за вашу любов до української культури, пропагування її загальнолюдських цінностей, толерантність до інших народів та їх культурних надбань...

...Мені, як Послу України в Хорватії, завжди надзвичайно приємно згадувати, що Україну і

Депутат Борис Гралу́к

Хорватію пов'язує віковична дружба. Наші народи підтримували один одного у вирішальні моменти історії..."

Депутат Хорватського парламенту, пан Борис Гралу́к, говорячи про часи, коли було створене КПТ-во русинів і українців Загребу, нагадав, що президія постановчої сесії була ним очолювана, протокол вела панна Невенка Бурчак, статут Товариства прочитав п. Алекса Павлешин, план діяльності п. Гавриїл Такач, а першим головою товариства було вибрано п. інж. Маркіяна Ружицького.

У промовах було обговорено різні, як загальні так і специфічні, теми, цікаві громаді в Хорватії.

Пополудні, в нараді, якою керували голова ЕКУ, пан Левко Довгович, його заступник п. Ярослава Гортяні, заступник посла п. Олександр Левченко і п. Славко Бурда, обговорені важливі теми: сучасний стан та ситуація в громадах регіональної групи країн: Болгарії, Боснії і Герцеговини, Сербії і Чорної Гори, Румунії, Угорщині та Хорватії. Наприкінці наради учасники згодились з підсумками які тоді ж записані як документ Наради.

Наступного дня, в неділю, учасники Наради були присутні на літургії в греко-католицькій церкві Св. Кирила і Мефодія, в якій з цієї нагоди відслужена і Панахида за померлих і загиблих членів колишньої загребської "Просвіти". А.П.

Сесія відбувалася і святково і робоче. У вступному слові голова Т-ва Алекса Павлешин, після гімнів і привітального слова, нагадав членам та ознайомив гостей з основами Статуту Т-ва, напрямком його роботи та причиною створення. З тієї нагоди підкреслив, що Товариство, хоча й зареєстроване для діяльності на території усієї країни, не планує займатися культурними активностями, які вже успішно виконують інші існуючі товариства, а буде здійснювати те, чого в громаді бракує і таким чином розвивати співпрацю зі всіма зацікавленими. Після вступного слова, присутніх гарними словами привітали й побажали успіху в роботі: посол України в Республіці Хорватія, Його Високоповажність Віктор Кирик; голова Координації хорватських товариств дружби, пан Андрія Карафіліпович; голова Хорватсько-українського товариства дружби, пан мр. Івіца Трнокоп та голова Контрольної ради КПТ-ва русинів і українців Загребу, пан Роман Біляк. Від імені Кафедри української мови і літератури була присутня пані професор Раїса Тростинська, а від Хорватського радіо - пан Василь Сікорський. Інші запрошені гості, між якими: заступник в Парламенті РХ, пан Борислав Гралу́к; голова Уряду за національні меншини РХ, пані Мілена Клайнер; почесний голова Союзу

русинів і українців РХ, пан Теодор Фріцкий, та голови КПТ-в з Шумеча - Дарко Карамазан, з Славонського Броду - Владо Карешин і з Липовлян - Мірко Федак, якого уповноважено представляла пані Ірена Матвієвич, вибачилися за неприїзд в зв'язку з іншими невідкладними обов'язками.

В робочій частині, після повідомлення пані секретарки др. Тетяни Ніколич, що присутні всі члени Т-ва крім пані скарбника, яка вибачилась, подано звіт про працю в минулому періоді. Фінансовий звіт прочитав пан Олег Гралу́к, а план роботи в поточному році прочитала пані Катерина Тлустенко. В дискусії звернена увага на різні культурно-діяльні і організаційні проблеми в громаді. Між іншим згадані і проблеми які стосуються Союзу русинів і українців РХ. Згодившись, що проблеми Союзу треба і вирішувати в Союзі, а не в цьому Товаристві, і члени і гості подали ряд конструктивних пропозицій стосовно роботи в майбутньому. Зокрема приємно було від гостей чути підтримку, пропозиції співпраці та їхньої допомоги Товариству.

Наприкінці, одноголосно прийняте рішення, щоб Товариство пропонувало пана мр. Теодора Фріцкого як кандидата за Раду за національні меншини РХ. По закінченні сесії всі запрошені на скромний фуршет, де провели час у приємному спілкуванні. А.П.

Підсумки Першої наради представників країн регіональної групи - членів Європейського конгресу українців

Присутні на Нараді у Загребі уповноважені представники українських організацій - членів Європейського Конгресу Українців (ЕКУ) з Болгарії, Боснії і Герцеговини, Сербії і Чорногорії, Румунії, Угорщини та Хорватії за участі Голови ЕКУ п.Левка Довговича та Першого заступника Голови ЕКУ, керівника регіональної групи країн - членів ЕКУ п.Ярослави Хортяні, керуючись у своїй діяльності рішеннями ЕКУ в Афінах, маючи на меті зміцнювати і поглиблювати контакти та координацію між осередками ЕКУ, **погодилися з такими висновками :**

Президія Першої наради регіональної групи ЕКУ

1. Важливою складовою діяльності ЕКУ є зміцнення регіонального співробітництва між українськими організаціями ЕКУ. Періодичне проведення регіональних нарад українських організацій ЕКУ є дієвою формою виконання цього завдання.

2. Відзначення 70-ої річниці Голодомору в Україні 1932/33 рр. вважати цьогорічним пріоритетним напрямком в діяльності організацій ЕКУ регіональної групи, рекомендувати українським організаціям в кожній з країн регіону здійснити конкретні заходи з цього приводу, сприяти тому, щоб їх владні структури засудили Голодомор 1932/33 рр. як акт геноциду проти українського народу.

3. Особлива увага в діяльності українських організацій регіональної групи ЕКУ повинна надаватися популяризації української мови і культури, шукаючи підтримку у цій справі відповідних органів державної влади, активніше залучати служителів Церкви тих конфесій, віруючими яких є українці і русини.

4. Культурно-інформаційна діяльність українських організацій ЕКУ має спрямовуватися на ширше залучення молоді до ознайомлення і вивчення культурної спадщини українського народу, сприяння обмінів між дитячими та молодіжними мистецькими колективами України та українських організацій регіону.

5. Захист прав національних меншин та, зокрема, представників української національної меншини в країнах регіону залишається наріжним каменем діяльності українських організацій ЕКУ. В цьому українські організації мають шукати підтримку органів державної влади, перш за все, України та держав регіону, Ради Європи та інших міжнародних та регіональних організацій.

6. Взявши до уваги інформації представників країн регіональної групи членів ЕКУ про діяльність українських організацій, звернутися до керівництва ЕКУ з проханням:

- на пропозицію представників українських організацій БіГ надати підтримку українцям Боснії і Герцеговини у врегулюванні статусу українських організацій БіГ;

- у погодженні з Союзом українців і русинів Сербії і Чорногорії взяти участь в організації міжнародної конференції в м.Нові Сад (СіЧ) з проблем українців і русинів;

- розглянути пропозиції УВКР щодо проведення "Європоходу – 2003" по Дунаю з відвіданням країн Балканського регіону ;

7. Схвалити ініціативу Товариства української культури в Угорщині про запрошення до цьогорічного україномовного табору на Балатоні 2-3-х представників української молоді з кожної країни регіону.

Учасники Першої наради регіональної групи ЕКУ

8. Рекомендувати українським організаціям регіону оперативно надавати інформацію про основні масові заходи та актуальні новини до сайту ЕКУ.

9. Звернути увагу на необхідність активізації виконання рішень Річної наради ЕКУ в Афінах (жовтень, 2002 р.)

Прийнято одногolosно учасниками Першої наради представників країн регіональної групи - членів Європейського конгресу українців,

Загреб, 8 лютого 2003 р.

GLAGOLJSKA BAŠTINA POVEZUJE UKRAJINU I HRVATSKU

Glagoljica kao slavensko pismo bila je s početka u uporabi na širem slavenskom prostoru. Kasnije se, kroz duga stoljeća, održala samo u Hrvatskoj, poprimivši nove oblike. Iz prvotne *oble* glagoljice razvila se hrvatska *uglasta* glagoljica i hrvatski glagoljski *brzopis* ili *kurziv*. Bila je pismo crkvenih glagoljskih knjiga, po kojima se slavila liturgija na hrvatskom crkvenoslavenskom jeziku, a također i pismo javnih isprava, književnih tekstova i privatnog dopisivanja i zapisivanja u razdoblju cijeloga jednog tisućljeća. S obzirom na to, da se kod drugih Slavena od 11. stoljeća pojavljuje samo povremeno, pa i to povezano s hrvatskim glagoljašima, na pr. u Češkoj i Poljskoj, može se o glagoljici s pravom govoriti kao o hrvatskom pismu i važnoj značajki hrvatske povijesti i kulture.

Ipak, ona je zajedničko dobro svega Slavenstva, a u početnom razdoblju svoje uporabe zastupljena je i u Ukrajini.

Ishodište glagoljice obavijeno je tajnovitošću. Njezino širenje povezano je sa Svetom Braćom - Ćirilom i Metodrom. Je li ona, kako opisuje pobožni životopis sv. Ćirila, plod nadahnuća koje je doživio i njegova truda da daje novom jeziku i slavenskim narodima novo pismo, ili joj povijest i izvori sežu u dublju prošlost bit će sigurno i ubuduće predmet istraživanja. U svakom slučaju, vjerovjesnička djelatnost sv. Braće među Slavenima, koja je uključivala formiranje crkvenoslavenskoga jezičnoga standarda kroz prijevode biblijskih i liturgijskih tekstova bila je duhovno i kulturno obogaćenje bez premca za mlade slavenske narode koji su ulazili u europski povijesni krug. Zasluge sv. Braće istaknuo je naš sadašnji papa Ivan Pavao drugi proglašivši ih suzaštitnicima Europe - uz sv. Benedikta.

Hrvati su na putu iz svoje prapostojbine kroz duga stoljeća boravili na tlu današnje Ukrajine.

Tu ih se spominje već na prijelazu II. u III. stoljeće poslije Krista, u jugoistočnoj Ukrajini, a zatim sve do desetog stoljeća kao jednu od plemenskih sastavnica iz kojih se formirao ukrajinski narod, te kao državotvorni narod u Bijeloj Hrvatskoj. Njihova država nalazila se u današnjoj zapadnoj Ukrajini i južnoj Poljskoj, a održala se do konca X. stoljeća. Hrvate u Kijivskoj Rusi spominje znameniti kijivski ljetopisac Nestor.

Jedan dio Hrvata pošao je u VII. i VIII. stoljeću iz tih krajeva prema jugu u sadašnju našu domovinu. Dugotrajna povezanost Hrvata sa svojim ukrajinskim susjedstvom u Kijivskoj Rusi ostavila je duboke tragove, koji su izvoriste mnogih sličnosti u duhovnoj i materijalnoj kulturi dvaju naroda. Po nekim teorijama glagoljica bi bila pismo starije od razdoblja sv. Braće, možda čak hrvatsko pismo, koje su Hrvati donesli u naše krajeve. Svakako je u tom pogledu zanimljivo, da se t.zv. Pricnomorsko pismo s područja južne Ukrajine uvelike poklapa s glagoljicom (v. sliku 1).

Jedan od najstarijih glagoljskih tekstova su Kijivski listići, vjerojatno iz desetog stoljeća, s jednim

koji se po nekim dodanim listićem, možda iz kasnoga jedanaestoga, za značajkama zaključuje da je hrvatskoga podrijetla. To je očuvani dio lako prenosivoga misionarskoga misala maloga formata i posebno je dragocjen poradi svoje starine. Pronašao ga je jedan ukrajinski redovnik u Jeruzalemu u devetnaestom stoljeću i sada se nalazi u knjižnici ukrajinske Akademije znanosti u Kijivu.

а ки	Букви глаго- лицы
При- черно- морья	
Х Ж И	Т М
У Е	Е
У	У
І І	Л.Б
П Т	С.Б
Е Е	З
У Ж Х	Ж.Х
У Ф	Ф
Х	У
У	У
А.Ф.З	У.З
П	П.Ф

Sl. 1 – Dio Pricnomorskog pisma (lijevo) i glagoljice (desno)

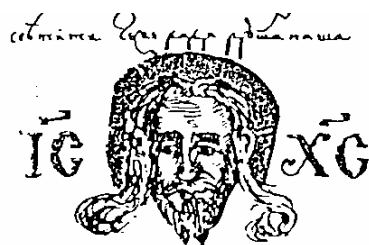
slavenskih naroda istočnoga crkvenoga obreda, dok se glagoljica zadržala u zapadnom obredu u hrvatskim krajevima.

Premda je grafički temelj pismenosti u Kijivskoj Rusi bila ćirilica, bilo je poznato i glagoljsko pismo. Uglavnom u marginalnim okvirima - na pr. kao *tajnopolis*, za tajne poruke, ili u *grafitima* - urezanim tekstovima na zidovima, pa i na zidnim slikama. Takve grafite nalazimo i u starodrevnoj katedrali sv. Sofije u Kijivu iz XI. stoljeća.

U knjižnici pri katedrali sv. Sofije, koju je sagradio knez Jaroslav Mudri bio je i veliki skriptorij, ustanova u kojoj se pisalo i prepisivalo knjige. Knjižnica je imala oko 900 svezaka rukopisnih knjiga - veliko i dragocjeno bogatstvo u europskim razmjerima. Očuvao ih se samo malen broj, kao posljedica ratova požara i drugih nevolja. Jedna od najznamenitijih je Reimsko evanđelje, koje se čuva u Reimsu u Francuskoj, a nastala je sredinom XI. stoljeća. Pripadala je francuskoj kraljici Ani, kćeri Jaroslava Mudroga. I njezine dvije sestre postale su

PRAND
EZE

Prigodom moga prvoga boravka u Ukrajini 1981. godine, dobio sam na dar od svoga kolege i prijatelja profesora Vitalija Suščanskoga knjigu «Gramatika Slovenskaja - Grammatica Sclavonica », fototipsko izdanje dvaju rukopisa Ivana Uževiča, studenta teologije na Pariškom sveučilištu. Ta gramatika pisana je latinski jezikom, a obrađuje onodobni ukrajinski i crkvenoslavenski jezik. Smatra se prvom ukrajinskom gramatikom u užem smislu riječi. Prvi rukopis, iz 1643., čuva se u Parizu, a drugi iz 1645. u francuskom pokrajinskom gradu Arras. Ovaj drugi rukopis, mnogo svečanije ispisan, zanimljiv je stoga što uz ćiriličku azbuku i mnoštvo ćiriličkih primjera sadrži i tablicu hrvatske uglaste glagoljice, Očenaš ispisan glagoljicom, te primjere glagoljičkih spojenica i kratica. Na naslovnici rukopisa su slike Majke Božje, sv. Bazilija i sv. Nikole. U tekstu rukopisa još su samo dvije slike (v. slike 2 i 3). Jedna je, kako je često bivalo i u hrvatskim glagoljskim misalima. Druga slika je sličica neznane osobe, uklopljena u tablicu glagoljske azbuke. Pomišljam da se možda radi o nekom Hrvat, koji je Uževiču bio izvor za taj kratki, u knjizi neprotumačeni, a spomenutim slikovnim dodatcima posebno istaknuti materijal o glagoljici. Ili je to slika samoga Uževiča, koju je možda naslikao takav njegov hrvatski drug

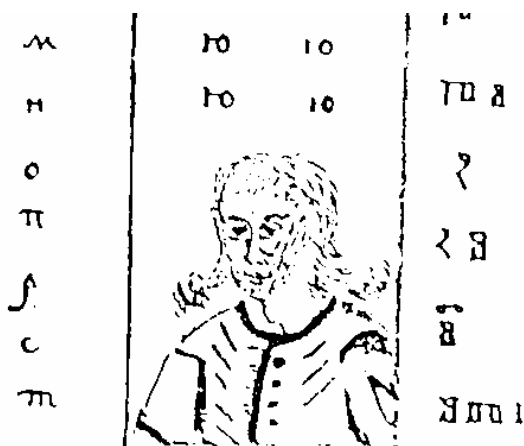

Зябляшкі Зябляць

ВПРАВО РИШЕ ИМО ЗЕХ РИРЗЕЗ-
 ТЗЫ: ПЛОЗПОХТЗ ЯМЗПАХЯЗ: ГИЯ.
 ПХ ЯНБТПОХЯЗ ППОХЯЗ: ЯЯПХ ПХ.
 ПН ППОХН: ХИЯ РИРЗЕЗТХ Я РИМО
 МПХ. ДМОЗЕИ РИШЕ РИТХПРХ ПНН

sa studija. U knjizi je pod nazivom *azbukivedar bosenski* dana i tablica hrvatske ćirilice - *bosančice*, što je važan podatak, a vjerujem da potječe iz istoga izvora.

Hrvatske glagoljske rukopisne knjige i primjerci ranoga tiska čuvaju se kao rijetkosti i dragocjenosti u mnogim knjižnicama širom svijeta. Neke također u Ukrajini - u Kijivu i Odesi.

Zajedničke korijene Ukrajinaca i Hrvata nadahnuto je izrazio istaknuti ukrajinski pisac, političar i domoljub, zaslužan za rano ukrajinsko priznanje Hrvatske, Dmitro Pavličko, kad je prigodom promocije knjige Ukrajina - Hrvatska uskliknuo: «Ja Bilij Horvat, Rusin ta Ukrajinac!» (Ja sam Bijeli Hrvat, Rusin i Ukrajinac!). Ovo zajedništvo i mnoge sličnosti u povijesnim životopisima dvaju naroda, poticaj su i za nas da nastavimo graditi dragocjeno prijateljstvo Hrvatske i Ukrajine.

6

Цитата до статті: “Направду, Господь на цьому місці, а я не знав. Яке страшне це місце! Це ніщо інше, як дім Божий, і це ворота небесні!” Буття 28, 16 - 17.

КИЇВСЬКА ІДЕЯ. СПРОБА УКРАЇНСЬКОЇ ТЕОЛОГІЇ ІСТОРІЇ

До роздумів над проблематикою української теології історії спонукала мене мапа із одного закордонного часопису. Там була відтворена позиція Європейських країн стосовно війни у Іраку. Країни, що підтримували США були зображені червоним кольором, країни, що відмовились підтримувати США були позначені чорним кольором. Одинокі Україна була зображена білим кольором, як країна що не визначилась. Можливо з виходом цієї статті кольори на мапі Європи поміняються, але правдою є те, що Україна надалі залишається великою TERRA INCOGNITA, про яку у світі практично нічого не знають. У крайньому випадку нашу Україну пов'язують із Чорнобилем, або вживають як синонім до слова проститутка (напр. у Хорватії). А які уявлення отримав світ про Україну після показу останнього фільму режисера Ілленка “Молитва за Гетьмана Мазепу”? Попри всю похвали гідну правдивість показу образу Петра І, цей фільм можна охарактеризувати як дешеву криваво-м'ясисту бутафорію на тлі оргазмістичного стогнання. (Відчувається брак коштів у української кіностудії, який був надолужений за рахунок ніби глибокого символізму). Доречі, цей фільм був своєрідною спробою філософського осмислення історії України, але це осмислення не провадить до прозріння, а радше до депресії, безвиході і безнадії. Власне тими термінами можна охарактеризувати сучасний стан в українській культурі і суспільстві.

Не ставлю собі на мету очорнення свого народу. Але не можна як страус ховати голову в пісок і кричати “У нас все добре, у нас все добре! Мисліть позитивно!” GNOSCE TE IPSUM казали древні мудреці, тобто пізнайте істину про себе “і вона визволить”.

Чи ми як нарід маємо якесь майбутнє, чи може приречені на повільне вимирання і розчинення серед інших народів? Чи наші жінки будуть народжувати і виховувати дітей в Україні, чи мають поповнити закордонні борделі, а своїх дітей полишити напризволяще вдома, сформувавши таким чином нову категорію тзв. соціальних сиріт?

Як християнину мені нічого не залишається, як звернутися за порадою до Біблії, зокрема до П'ятикнижжя. Перші 5 книг св. Письма (Тора або Закон) можна назвати першим підручником із теології історії. Хто хоч трохи цікавився Старим Заветом, а особливо П'ятикнижжям, знає, що автором тих книг не є Мойсей. Воно виникло на основі 4-рьох традицій, які у біблійній критиці отримали назву: Ягвіст, Елогіст, Девтереноміст і Прістер кодекс, яких невідомий редактор пізніше об'єднав в одне ціле. Для питання теології історії найцікавішим є Прістер кодекс (Священничий кодекс). Цікавий він є з точки зору обставин у яких він виникає, а це період тзв. Екзилу і Постекзилу,

тобто після падіння Єрусалиму і Південного царства. Це є один із найтемніших періодів в історії єврейського народу: втрата Храму, втрата Батьківщини....Але власне у тому найтемнішому періоді євреї переживають період прозріння. Роздумуючи у вигнанні шляхом ретроспекції над причинами своєї катастрофи, саме тоді вони приходять до розуміння чіткої монолатрії (єдинобожжя) яка відобразилася у словах першої Божої заповіді: SH'MA ISRAEL ADONAJ ELOHENU ADONAJ EHAD (“Слухай, Ізраїлю, Господь Бог наш, Господь єдиний.” Второзаконня 6, 4). Власне у тому періоді євреї приходять до чіткого розуміння Бога як сотворителя, що знайшло своє відображення у Священничій редакції історії про сотворення світу (Буття 1-2, 4а.).

Отже якщо Бог Авраама, Ісаака і Якова є творцем того світу, творцем історії, то автоматично цілий світ стає Храмом, а людина - його іконою. Звідси походить заборона “сотворення подоби”. Бог сам подбав про створення своєї ікони, створивши людину на свій образ і подобу як чоловіка і жінку. Той самий Бог, який створив той світ, який об'явив Мойсеєві своє ім'я "EHJEN ASHER EHJEN" і визволив Ізраїль із Єгипетської неволі, не полишить і цього разу свій вибраний нарід у біді. Sptuaginta "Ehjeh asher ehjeh" переклала як EGO EJMI NO ON, а відтак і у українському перекладі ми маємо “Я той що Є” (Вихід 3,14). Таким чином у семітську динамічну ментальність проникло геленістичне холодне буттєвостатичне трактування. Відтак Бог історії спасіння став холодним Богом філософів, "esse subsistens ipsum" томізму. Деякі науковці пропонують перекладати "Ehjeh asher ehjeh" як ПРИСУТНІЙ.* Таким чином повертається динамічна історичність Бога. Бог не є “чимось” далеким, але Кимось, хто реально присутній у історії вибраного народу, але і цілого людства. У 70 році після різдвя Христового падає Єрусалим, а щойно у XX. ст. відновлюється держава Ізраїль. Весь той час євреї живуть серед інших народів, приймають мову, частково звичаї, але ніколи не забувають хто вони, завдячуючи лише одній фразі SH'MA ISRAEL ADONAJ ELOHENU ADONAJ EHAD, фразі, яка впивалася з материнським молоком, яка співалася на вуха дитині як колискова. Цікаве свідчення про це дає відомий психолог, засновник логотерапії, Віктор Франкл. У одній з найвідоміших своїх книг він розповідає про перебування у концтаборі Освенцім: по прибутті у табір він отримав табірний одяг і у кишені куртки знайшов листочок із єврейського молитовника із тією коротенькою фразою SH'MA ISRAEL.....** Власне це давало йому силу

*) – Prof. Ivan Golub; prof. Stjepan Kušar

**) – Viktor E. Frankl: «Život uvijek ima smisla» (хорв. вид.)

витримати всі поневіряння концтабору, а без сумніву, пізніше вплинула на формування його логотерапії.

Із розважання над теологією історії Старого Завіту перейдемо дещо ближче до теології історії нашого північного сусіда, себто РОСІЇ (Ну як нам бути без них?!!!). Над своїм місцем і післанням у загальній історії людства, а особливо його релігійній історії, Росія почала роздумувати дуже давно. Відразу після падіння Константинополя починається активно формуватися теорія “третього Риму” із центром у Москві. Мусимо зазначити гідну подиву сміливість Москви, якщо візьмемо до уваги велику віддаленість Москви від загальних центрів вілізації, ліси і болота, цякі у тому часі оточували Москву, тай і сам вигляд міста навряд чи вартував десятої частини Константинополя чи Рима. Однак!

Остаточне оформлення російського месіанізму розпочинає відомий російський філософ і письменник Чаадаєв. У своїх “ФІЛОСОФСЬКИХ ЛИСТАХ” він проводить своєрідний філософський аналіз місця Росії у світовій цивілізації. Там він, зокрема пише таке “Кажуть, дивлячись на нас, що загальний закон людства не існує для нас. Ми є самотні у світі і нічого йому не дали, і нічого у нього не взяли. Ми не влили жодної ідеї у загальне багатство людських ідей. Ми жодним чином не посприяли прогресу людського духа і спотворили все, що нам від того розвитку припало.” Відтак на себе місію переймає російська інтелігенція, яка шукає своє натхнення у німецькому ідеалізмі, особливо у філософії Шеллінга і Гегеля. Але це захоплення не було некритичним. Ніколай Бердяєв приходить до переконання що “наша філософія (російська) мусить розвинутися із нашого способу життя, виникнути із актуальних питань, із наших примарних інтересів нашої індивідуальної і народної сутності” (Русская идея). Накінець Соловйов, виходячи із історичних спостережень, доходить до висновку, що його народ ще не сказав свого слова у всесвітній історії і що плани Провидіння допоможуть відкрити покликання Росії. Так виник “російський месіанізм”, як переконання що російському народові було ввірене найособливіше завдання збереження та проголошення світові справжнього християнства. Таким чином росіянин дав собі самому і своєму народові, своїй сім’ї, своєму урядові (sic!), своїй Церкві загальне ім’я СВЯТА РОСІЯ. Таке трактування теології історії дало можливість Росії розвинути свою автентичну російську філософію, яка у світі відома під назвою “російська релігійна

філософія”, і автентичне російське православне богослов’я.

Від розважання про Російський месіанізм час перейти до питання про місце нашого народу у світовій історії. Час перейти до нашого богословського аналізу історії. Без сумніву, було б безглуздо застосовувати ту саму схему, чи підхід, як це було у випадку Росії, безглуздо є претендувати на теорію четвертого Риму, чи доказувати, що третій Рим є Київ, а не Москва (як ми намагаємося часом наївно доказувати, що Бердяєв український філософ, бо родився у Києві, чи Соловйов українець, бо хтосьтам у нього українець, чи навіть теперішній папа Войтила українець, бо його мама десь-там із Самбірщини – це по-дитячому наївно, і

з того “сміються сторонні люди”). Радше варто застосувати біблійний підхід до історії. Чи можемо ми у нашій минулій історії знайти той святий благословенний момент коли з певністю можемо сказати, що Бог увійшов у нашу історію, стався ПРИСУТНІЙ задля нас і нашого спасіння, власне для нас як українців? Зауважу що у Біблії Бог завжди виступає у пов’язаності із конкретною особою, яка пережила досвід Бога, тому і він називався Богом Авраама, Ісаака і Якова, Бог живий, вогонь, як сказав Паскаль, а не Бог філософів. Якось автоматично ніби напрошується відповідь – князь Володимир – христитель України. Але на мою умку – ні... дсв. Володимир був лише вступом – своєрідна “преамбула ідеї”. На мою думку, конкретну і чітку нтервенцію і Бога, Бога

Марія оранта – Софійський собор, мозаїка XI ст.

живого (не православного, не католицького, не там ще якогось візантійського), власне живого, можна говорити лише у контексті історії постатей Антонія і Теодосія Печерських, а відтак і цілого Печерського монастиря. Саме тут ми маємо конкретне, навіть матеріальне підтвердження того історичного факту – Теофанії Бога, маю на увазі нетлінні мощі. Наш Храм (маю на увазі св. Софію) і досі стоїть. І наш Синай (Печерський монастир) на мою думку, чудом вцілів, адже тим, що підривали Успенський собор однаково могло прийти на думку висадити у повітря і печери. У контексті Печерського монастиря і св. Софії можна говорити про феномен Києва, як ідеї, як про наш Єрусалим (отже не третій Рим, а Єрусалим, не деспотизм і тиранія, а Ур-Шалаїм – місто миру). Маю враження що київська ідея і вже знаходить своє втілення у ідеї Київської Церкви, яка мусить отримати всебічну підтримку не тільки з боку канонічно-єклезіального, філософського, і загальнокультурного....

Олег Гірник

ЗА ЩО БОРОЛАСЯ УКРАЇНСЬКА ПОВСТАННЯ АРМІЯ (УПА)

ХРОМАДА № 4 (60) (www.ukrajinci.hu)

(Продовження статті з *Нашої газети* № 9)

В лавах УПА борються українські селяни, робітники та інтелігенти проти гнобителів, за УССД, за національне й соціальне визволення, за новий державний порядок та новий суспільний лад.

1. За знищення большевицької експлуататорсько-кріпацької системи в організації сільського господарства. Виходячи з того, що земля є власністю народу, українська народна влада не накидуватиме селянам однієї форми користування землею. Тому в українській державі допускатиметься індивідуальне та колективне користування землею, в залежності від волі селян.

2. А) За те, щоб велика промисловість була національно-державною власністю, а дрібна – кооперативно-громадською. Б) За участь робітників у керівництві заводами, за фаховий, а не комісарсько-партійний принцип у керівництві.

3. А) За загальний 8-годинний робочий день. Понаднормова праця може бути тільки вільною, як і кожна праця взагалі, і робітник отримуватиме за неї окрему заплату. Б) За справедливу оплату праці, за участь робітників у прибуткових підприємствах. Робітник отримуватиме таку заплату, яка потрібна для забезпечення матеріальних і духовних потреб цілої його сім'ї. При річних підсумках господарського стану підприємств кожний робітник одержуватиме: у господарсько-кооперативних підприємствах дивіденд, а в національно-державних – премію. В) За вільну працю, вільний вибір професії, вільний вибір місця праці. Г) За свободу профспілок. За знищення стахановщини, соцзмагань, підвищування норм та інших способів експлуатації працюючих.

4. За вільне ремесло, за добровільне об'єднування ремісників у артілі, за право ремісника вийти з артілі та індивідуально виконувати працю і вільно розпоряджатися своїм заробітком.

5. За національно-державну організацію великої торгівлі, за громадсько-кооперативну дрібну торгівлю та за дрібну приватну торгівлю, за вільні базари.

6. За повну рівність жінки з чоловіком у всіх громадських правах і обов'язках, за вільний доступ жінки до всіх шкіл, до всіх професій, за першочергове право жінки на фізично легшу працю, щоб жінка не шукала заробітку в шахтах, руднях чи на інших важких промислах і внаслідок цього не руйнувала свого здоров'я. За держав охорону материнства. Батько сім'ї одержуватиме, крім плати за свою працю, додаткову платню на утримання жінки і неповнолітніх дітей. Лише в таких умовах жінка матиме змогу виконувати свій важливий, почесний і відповідальний обов'язок матері і виховательки молодого покоління.

7. А) За обов'язкове середнє навчання. За піднесення освіти і культури широкої народної маси шляхом поширення мережі шкіл, видавництва, бібліотек, музеїв, кіно, театрів тощо. Б) За поширення вищого і фахового шкільництва, за невинний ріст висококваліфікованих кадрів фахівців на всіх ділянках життя. В) За вільний доступ молоді до всіх вищих навчальних закладів. За забезпечення студентства стипендіями, харчами, помешканнями та навчальними приладдями. Г) За всебічний гармонійний розвиток молодого покоління – моральний, розумовий та фізичний. За вільний вступ до всіх наукових і культурних надбань людства.

8. За пошану до праці інтелігенції. За створення таких матеріальних основ праці, щоб інтелігент, будучи цілком спокійним про завтрашній день та про долю сім'ї, міг віддатися культурно-творчій праці: мав потрібні умовини до праці над собою, постійно збагачував свої знання та підвищував свій розумово-культурний рівень.

9. А) За повне забезпечення всіх працюючих на старість та на випадок хвороби чи каліцтва. Б) За широке впровадження охорони народного здоров'я, за поширення сітки лікарень, санаторій, курортів та будинків відпочинків. За збільшення лікарських кадрів. За право працюючих на безплатне користування всіма закладами охорони здоров'я. В) За особливу державну опіку над дітьми і молоддю, за поширення сітки дитячих ясел та садків, санаторій, таборів відпочинку, за охоплення всієї дітвори та молоді державними закладами опіки та виховання.

10. А) За свободу друку, слова, думки, переконано, віри і світогляду. Проти офіційного насаджування суспільності світоглядних доктрин і догм. Б) За вільне визнавання і виконування культів, які не суперечать громадській моралі. В) За відокремлення церковних організацій від держави. Г) За культурні взаємини з другими народами, за право вихзду громадян за кордон для навчання, лікування, та пізнавання життя та культурних надбань других народів.

11. За повне право національних меншостей плекати свою власну за формою і змістом національну культуру.

12. За рівність усіх громадян України, незалежно від їх національності, в державних та громадських правах і обов'язках, за рівне право на заробіток і відпочинок.

13. За вільну українську за формою і змістом культуру, за героїчну духовність, високу мораль, за громадську солідарність, дружбу та дисципліну.

Листівка. 1943.

ЦДАВОВУ: Ф.3833. – ОП.І. – Спр. 111. – Арк. 6-8

Публікація Володимира Сергійчука
Календар-щорічник "Українознавство", 2002 Київ

До уваги читачів Центральна бібліотека русинів і українців РХ пропонує нові книжки :

Фонд бібліотеки поповнюють нові романи Павла Загребельного - одного із кращих українських письменників сучасності.

“Брухт” - роман про молодого ученого, який з легкістю погоджується повернути аферу в Німеччині, тобто реалізувати “наліво” радянську військову техніку, а пізніше займається фінінсовими махіновцями з продажу металобрухту за кордон, але останнім часом він вже і себе почуває брухтом...

“Євпраксія” - є четвертий роман із серії книжок про Київську Русь, який розповідає про долю людини, про трагедію втрати любові, яка простережується на прикладі жінки, її розлуки з рідною землею.

“Первоміст” - є третій роман серії, розповідає про часи, коли наказом Володимира Мономаха було збудовано першу велику споруду давнини - міст через Дніпро. Історичні події розгортаються через долю молодого мостищанина, якому судилося вирішити долю Первомосту.

Нелегку тему обрав на цей раз автор популярних романів і повістей Роман Федорів у новому епічному творі **“Палиця для прокажених”**. На тлі визвольної повстанської боротьби проти підступного ворога в сорокових годах й у пізніші часи “соціалістичного будівництва” розгортається трагедія людини, яка зрадила саму себе й опинилася в клоаці новітніх злочинів, звідки немає виходу, нема й людської смерті.

Бібліотеку пригодницького роману поповнює роман Лесі Холодюк **“Браслет під знаком лева”**. Володаркою таємниці браслета із знаком лева стає молода львівська тележурналістка, котра летить до свого вуйка в Австралію. Довгою, сповненою небезпечних, трагічних пригод, стає її дорога до Мельбурна.

Події сентиментально-пригодницького роману **“Ловці чарівного світу”**, автори якого Наталя Лапіна і Світлана Горбань, відбувається на початку 19 століття. Кохання графа і кріпачки, незвичайна доля двох талановитих сиріт, родинне прокляття, переодягання, помста й примирення, пригоди косарів і зустрічі зі святим ченцем - все це складає вир динамічного сюжету.

“Вікна застиглого часу” - перша книга із серії “Твори” Юрія Винничука, яку представляє літературна агенція “Піраміда”. Сюди ввійшли оповідання та повість, у яких реальність і фантастика, казка і містика тісно переплетені.

“Місце для дракону” - друга книга серії. Сюди ввійшли повість-притча про Дракона, фантасмагорія про тоталітарне місто щурів та інші фантастичні і моторошні твори.

Львів і кава - речі нероздільні. Про давні традиції вживання цього напою, висловлювання відомих людей, секрети приготування кави, захоплюючи легенди, цікаві історії - все це в третій книзі серії **“Таємниця львівської кави”**.

К. Т.

С М І Х Я К Л І К

Степан Руданський

СКІЛЬКО ДУШ

«Скільки, куме, в тілі душ?»

«Одна, я гадаю».

«Може, в тебе і одна,

А я так дві маю:

Бо як руки на снігу

В мене заколють,

Хукне теплая душа —

І руки тепліють.

А як страва на столі

Гарячая буде,

То вже друга, бач, душа,

Холодная, студить!»

— У вашого чоловіка новий костюм? — Ні, це мій новий чоловік.

Двоє йдуть садом. Раптом один провалився в глибоку яму. — Ой! — крикнув другий. — Я хотів вас попередити про цю яму, але забув. — Немає ніякої потреби, — відповів перший, встаючи. — Ви бачите, що я й сам її знайшов.

Учитель: Гандзю, ти написала дуже гарний твір, але він точнісінько такий, як у Марка. Що я повинен думати? Гандзя: Що твір Марка теж дуже гарний!

— Ти можеш бути спокійний. Я не належу до тих жінок, які вже в перший рік після весілля зраджують своїм чоловікам.

Мати виряджає сина до війська і наказує: — Тільки ти пам'ятай, синку, якби вибухла яка війна, ти до неї не мішайся.

Tiskanje mjesecnika «Naša gazeta» ostvaruje se financijskom potporom Ureda za nacionalne manjine RH

I M P R E S S U M	I z d a v a č : Društvo za ukrajinsku kulturu Товариство української культури Zagreb , Domagojeva 11 , CROATIA Poslovni račun kod Zagrebačke banke 2 3 4 0 0 0 9 – 1 1 1 0 0 4 5 8 6 9	Naša gazeta izlazi 10 puta godišnje prve nedjelje u mjesecu sa stankom u srpnju i kolovožu Tehnički i glavni urednik: Aleksa Pavlešin E – mail : aleksa.pavlesin@zg.hinet.hr	Umnoženo elektroničkim pisačem i fotokopiranjem U Zagrebu, 02.03.2003. Naklada: 200 primjeraka
---	--	--	---

Наша газета

У ВУКОВАРІ - НОВЕ ТОВАРИСТВО

У Вуковарі, у будинку Союзу русинів і українців РХ (Вијећа Еуропа 39), в неділю 16 березня п.р., відбулася постановча сесія нового українського КПТ-ва ім. Івана Франка. Ініціатор цієї події був заступник голови вуковарського КПТ-ва "Осіф Костельник", пан Василь Ворас, а як службові постановці т-ва вписані і: Йозо Кавалко, Сигисмунд Баран, Славко Василик, Володимир Матушинський, Геня Ворас і Павло Комуницький.

На сесії були присутні біля 60 майбутніх членів т-ва і десяток гостей, між якими і депутат в Хорватському парламенті, пан Борислав Гралоук, та голови товариств з Славонського Броду, пан Владо Карішин, і Шумеча, пан Дарко Карамазан. Згадані гості привітали присутніх і надали підтримку тій праці. На сесію були запрошені зі Союзу, мр. Іринеї Мудрі - голова, та Габрієл Такач - секретар, але не відгукнулися.

Після інтонації гімну Хорватії та України, сесію відкрили пани С. Баран українською, та В. Ворас хорватською мовами. Пан Ворас і вів сесію очолюючи робочу президію в якій були С. Василик і В. Матушинський, а протокол вела пані Маріца Василик. Статут, який прочитав С. Василик, прийнятий одностайно, а вибрана і президія т-ва в складі: В. Ворас - голова, Й. Кавалко - секретар, С. Василик - скарбник, Ларіса Угleshич, Тетяня Ласек і В. Матушинський.

До сьогодні, т-во вже зареєстроване, а подано на виробку і печатку, яка буде округла, з двомовним (хорв. і укр.) написом назви т-ва і тризубом в середині. Створено і секції ведучі яких: Л. Угleshич - хор, Т. Ласек - звичаї і вишивки, а Звонко Костельник - фольклор.

До Союзу послано прохання про прийом т-ва як члена Союзу, а за простір для репетицій аматорських груп, просьба щоб т-во користало простір т-ва "Осіф Костельник" три рази в тиждень, днями які ще не зайнято.

На запитання про кількість україномовних грамотних членів, пан Ворас оцінив що то 6-7 осіб, та попросив посилати для т-ва декілька примірників Нашої газети.

Дані з телефонної розмови з паном В. Ворасом опрацював А.П.

DELEGACIJA SVJETSKOG KONGRESA UKRAJINACA BORAVILA JE OD 19. DO 21. OŽUJKA OVE GODINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Nakon posjete Ukrajincima Srbije i Crne Gore te Bosne i Hercegovine delegacija SKU bila je u radnoj posjeti Ukrajincima u Republici Hrvatskoj. U sastavu delegacije bili su predsjednik SKU, dr. Askold Lozinski iz New Yorka – SAD i gđa Olga Daneljak,

predsjednica Odbora za društvenu djelatnost (humanitarno-socijalnu) SKU, koja je ujedno i potpredsjednica SFUZO (Svjetska Federacija Ukrajinских Женских Organizacija) iz Toronta - Kanada.

Cilj njihove posjete bio je upoznati se sa životom i radom Ukrajinaca (Rusina) u Republici Hrvatskoj te sagledati mogućnosti buduće suradnje te aktivno uključivanje i sudjelovanje Ukrajinaca iz Hrvatske u radu Svjetskog Kongresa Ukrajinaca sa sjedištem u Torontu – Kanada, koji okuplja približno 20 milijuna Ukrajinaca u dijaspori – izvan granica Ukrajine.

Delegacija SKU zajedno sa aktivistima Saveza Rusina i Ukrajinaca RH posjetila je mjesta Petrovce, Vukovar, Kanižu, Šumeće, Slavonski Brod, Lipovljane i Zagreb.

U Petrovcima delegacija SKU je imala razgovor sa predsjednikom mjesnog ureda, g. Zvonkom Kostelnikom, koji je gostima pokazao zgradu Doma kulture,

Str. 3, 4 & 5

*Христос воскрес!
Воістину воскрес!*

*Ivan Tišov: Isusovo uskrsnuće (detalji)
Crkva sv. Ćirila i Metoda – Zagreb – Grič*

*Щешліва Велька ноу!
Sretan Uskrs!*

ЗАГРЕБСЬКИЙ ТРАДИЦІЙНИЙ ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ВЕЧІР

20 березня у приміщенні готелю Інтернаціонал відбувся уже традиційний Шевченківський вечір. Присутніх було набагато більше, ніж вільних місць у залі. Серед слухачів були і гості з Америки, представники SKU п. А. Лозинський та п. О. Даниляк, посол України у Хорватії п. В. Кирик, працівники консульства, члени КПТ русинів і українців, члени товариства української культури. Але приємно здивувало і навіть зворушило відвідувачів те, що виступали, декламували вірші Т. Шевченка не тільки добре відомі члени товариства, а нові молоді шанувальники творчості геніального поета. **См. 2**

Це були студенти відділення Україністики Філософського факультету загребського університету, більшість з них – хорвати! Це Анна Бартоліч, Іван Лукшіч, Мартіна Хорват, Майя Куфтінець, Ванесса Кнежевич, Діана Пожгай, Томіслав Павіч, Єлена Шоштарец, Мірела Фріцкі, Мелані Алтр, Бранка Грубешіч, Валерія Павлюк, Крістіян Паскоєвич та інші. Також своїм співом вечір прикрасили Наташа і Роберт Тополко та бандуристка Маріанна Карпа. Брала участь у вечорі і Тетяна Фудерер, Іва Лехуншек, Дарія Павлешен.

Надзвичайно важливо те, що до творчості Т.Шевченка ставляться не тільки як до традиції, давно установленій і вичерпаній теми, але його вірші декламують з любов'ю і непідробною щирістю, торкаючи найпотаємніших струн душі. Таким було і вступне слово кандидата наук п. Раїси Тростинської. Поряд з традиційними іменами відомих критиків, були згадані імена сучасників, які намагаються розглянути творчість Т.Шевченка у новому світлі, говорилося про поета в нетрадиційному плані (Г. Грабович "Шевченко як міфотворець", О. Забужко "Шевченків міф України", В. Барка та ін.). Зокрема п. Раїса Тростинська зазначила: "Т.Шевченко не прийшов у світ, він увірвався. Його поезія сколихнула усю Україну. Це – найвищий злет української духовності..." Він непрочитаний до кінця. Вся творчість Т. Шевченка – це розмова з Богом, а В. Барка вважав поета людиною великої й високої віри. Для нас Т. Шевченко – це совість нашої нації, честь наша й наша висота...

*Бандуристка
Маріанна Карпа*

*Наташа і Роберт Тополко –
музика на Шевченкові вірші*

Вечір завершився піснею "Боже, великий, єдиний" яку за звичаєм слухали стояче і навіть співали.

Дарія

БЕРЕЗЕНЬ В ЛИПОВЛЯНАХ

Березень у культурному житті К.П.Т. українців "Карпати" був напрощуд динамічний. Одразу в перший день були проведені річні збори, на яких голова товариства п. М. Федак звітував про роботу у 2002-му році та про плани "Карпат" на 2003 рік. При цьому було особливо наголошено і з великою радістю прийнято пропозицію про поїздку на Україну. Це були б перші відвідини прабабківщини більшості членів нашого товариства. 2003 рік обіцяє бути плідним не тільки у культурному, але і просвітньому плані. Про це говорить і проведений 9-го березня Шевченківський вечір: "Така його доля". Наталка Горняк та Володимир Ардан, які були ведучими, вклали багато зусиль в успішність цього свята. Від серця юні члени: М. Федак, Т. Гожко, Д. Якович, С. Матеяш, Й. Дорич і М. Мартиновські, рецитували поезії Тараса Григоровича. А у виконанні вокальної групи, у музичному супроводі М. Поляк, прозвучали дві пісні на слова поета.

В обласному центрі Сісак 15.03. товариство "Іван Горан Ковачич" відзначало своє 50-річчя, на яке вперше був запрошений і наш фольклорний ансамбль, котрий виступив з 20-ти хвилинною програмою.

19. березня Липовляни відзначають день міста, день школи та день ркт. Парафії св. Йосипа, який є водночас і покровителем району. До цієї дати "Карпати" приготували також принагідний вечірній виступ.

*Танець "Аркан" на
липовлянській сцені*

Кульмінаційною подією місяця були відвідини др. А. Лозинського - президента Світового Конгресу Українців, та п. О. Даниляк - голови Світової Ради Суспільної Служби, які вперше зустрілися з нашою українською діаспорою в Липовлянах. Вони відвідали міську раду, де їх радо прийняв голова п. З. Далиняк (також укр. походження). Потім гості зустрілися у восьмирічній школі з дітьми, які вивчають українську мову, а більше про просвітню роботу розповів директор та вчителька. Гості з особливим захопленням ознайомилися з гкт. Українською парафією Неп. Зач. Св. Анни.

"Церква мала, можливо, і найголовнішу роль у збереженні невеличкої горстки наших українців на чужині протягом минулого століття" - сказав о. Я. Лещишин, який є місцевим парохом.

Візит закінчився святковим обідом у приміщенні "Карпат", де члени відбіркового комітету винесли на розгляд свої проблеми та плани майбутньої співпраці з СКУ та СФУЖО.

А зараз "Карпати" готуються до Великодніх свят.

І. Матієвич

ВИЙШЛИ З ДРУКУ ЗІБРАНІ П'ЕСИ МИХАЙЛА КОВАЧА

Белград. 26 березня. У Новому Саді, головному місті Автономного краю Воеводина, що в Сербії і Чорногорії (СЧГ), вийшов з друку четвертий том зібраних творів Михайла Ковача, члена Національної Співки письменників України й найстарішого письменника русинської діаспори в країні. Михайло Ковач народжений 1909 року. Друкування його зібраних творів у сімох томах розпочалося п'ятнадцять років тому. У дев'яності роки реалізацію проекту було припинено через неприхильне ставлення тодішнього сербського уряду до Ковача.

Том зібраних п'ес Михайла Ковача надрукувало України у СЧГ Анатолій Шостак. Звертаючись до своїх шанувальників видавництво "Руське слово" за сприяння Кабінету міністрів України, який в рамках гуманітарної допомоги русинсько-українській діаспорі в Сербії і Чорногорії торік надіслав 50 тонн паперу на друкування.

В урочистій презентації книжки в Новому Саді взяв участь і посол, Михайло Ковач висловив задоволення тим, що його "літературні внуки" зберігають давню русинську мову та, що при цьому не забувають, що вони належать до сім'ї українського народу. **27.03.03. №42**

ШТРИХ З ЖИТТЯ

ЛИПОВЛЯНСЬКІ ЛЕМКИ

Биво колиси,
лемки сой по-своєму бесідували...

Святочні заходи липовлянського КІТ-ва "Карпати" це також нагода для зустрічі знайомих. А тоді – починається приємна розмова. Так і недавно, перед початком річної звітної сесії т-ва, чутливе вухо почуло що з трибуни, сцени, у промовах, майже ніколи не чути – лемківську мову. Така рідкісність дивує, маючи на увазі те, що в Липовлянах більшість українців є лемками.

Mr. Теодор Фріцкі і Йосип Лалуш в консультації ←

На запит про кількість липовлянців які володіють лемківською мовою, між запитаними відбулася консультація, перелік на пальцях, а нарешті, тихим сумним голосом, відповідь: "Мало – дуже мало".

В липовлянах ніколи суспільно не назначена лемківська трагедія – акція "Вісла". Ані в статуті місцевого українського т-ва - лемківську мову не згадують. Сумно – дуже сумно. **А.П.**

→ ljetnu scenu, gdje se tradicionalno održava središnja manifestacija Rusina i Ukrajinaca u Republici Hrvatskoj, poznata kao «Petrovačko zvono», gosti su posjetili i Etnografsku zbirku i zatekli je u remontu s obzirom da su u vrijeme posjete delegacije SKU, radnici skidali dotrajali crijeper sa zgrade u kojoj su smješteni cijenjeni eksponati 30-godišnje etnografske zbirke Rusina i Ukrajinaca u RH, koja djeluje u sklopu Vukovarskog muzeja. Za vrijeme boravka u Petrovcima delegacija SKU upoznala se sa radom ukrajinskog i rusinskog odjeljenja pri područnoj III. osnovnoj školi u Petrovcima, u kojoj je učiteljica ukrajinskog jezika Tatjana Lasek za goste zajedno s učenicima ukrajinskog odjeljenja priredila kulturno-umjetnički program s pjesmama i poezijom posvećenoj velikom ukrajinskom pjesniku Tarasu Ševčenku. Pri odlasku iz Petrovaca gosti su

*Gospođa Olga Daneljak
i dr. Askold Lozinski*

posjetili i, u Domovinskom ratu devastiranu, Grkokatoličku crkvu i razgovarali sa župnikom Vladimirom Magočem.

U Vukovaru je, u prostorijama Saveza Rusina i Ukrajinaca RH, obavljen razgovor sa djelatnicima, koji su ih upoznali o radu središnje organizacije Rusina i Ukrajinca u RH, poklonili su nekoliko primjeraka knjiga i časopisa od bogate informativne i izdavačke djelatnosti Rusina i Ukrajinaca u Republici Hrvatskoj. Nakon posjete Savezu, gosti su posjetili III. osnovnu školu u Vukovaru, susreli se sa predsjednikom i članovima novoosnovanog kulturno-umjetničkog društva «Ivan Franko» u Vukovaru, koji su im pokazali devastiranu Grkokatoličku crkvu u Vukovaru, koja se obnavlja, ali za obnovu i dovođenje u situaciju prije rata još uvijek nema dovoljno financijskih sredstava. Delegacija SKU posjetila je i manastir časnih sestara – →

УКРАЇНА – ХОРВАТІЯ: КОНТАКТИ НЕ ЛИШЕ ГУМАНІТАРНІ

Скорочено - ЖТ

На запрошення Товариства "Україна-Світ" упродовж двох днів у столиці України перебувала делегація Вуковарсько-Сремської жупанії (області) Республіки Хорватія. Мета відвідин Києва делегацією, до складу якої входили Голова обласної ради Мато Стоянович, куратор з економічних питань ради Здравко Келіч та Голова Союзу русинів і українців Хорватії Іриней Мудрий, полягала, передовсім, у налагодженні контактів з керівництвом Деснянського району. Керівники області ще у вересні минулого року, під час перебування в Хорватії освітян цього столичного району, висловили зацікавлення у встановленні економічного та культурно-освітнього співробітництва з ним. І ось перший візит.

Хорватських посадовців прийняли заступник Голови Деснянської райдержадміністрації Олександр Олійник та начальник управління економіки Тетяна Орісенко. Гостей було ознайомлено з економікою району, його інвестиційною привабливістю, висловлено кілька конкретних бізнес-пропозицій. Сторони домовились про оперативний обмін відповідною інформацією і якнайшвидше підписання угоди про співпрацю.

(.....)

У суботу хорватська делегація відвідала Слов'янську гімназію та середню школу № 307. Ці освітні закладі минулого року підписали угоди про співпрацю зі своїми колегами з тих навчальних закладів Вуковарсько-Сремської

жупанії, в яких вивчають українську мову. У гімназії гостей приємно вразили не лише конструкція будівлі та оснащення навчальних аудиторій, а й рівень володіння учнями хорватською мовою, їхні знання історії та культури Хорватії, М.Стоянович та З.Келіч запевнили, що вони зроблять все від них залежне, аби і гімназія, і школа невдовзі отримали необхідну для навчання літературу, відеокасети, інші допоміжні матеріали. А також висловили готовність сприяти прийняттю влітку цього року київських учнів. Хорватські гості взяли участь і в організованому та проведеному Товариством "Україна-Світ" "круглому столі" "Проблеми освітніх закладів українського зарубіжжя". (.....) І.Мудрий поінформував присутніх про значне сприяння центральної та регіональної влади Хорватії освітнім закладам, в яких навчаються українці. Він також висловив надію на те, що й Українська держава пам'ятатиме про своїх закордонних співвітчизників, надаючи їм реальну допомогу.

Того ж дня І.Драч та І.Мудрий підписали угоду про співпрацю між Товариством "Україна-Світ" та Союзом русинів і українців Республіки Хорватія, а також план спільної діяльності на 2003 рік.

Приймаючій стороні гості висловили вдячність і за цікаву культурно-розважальну програму, учасниками якої були відомі мистецькі колективи.

Ігор ВИННИЧЕНКО,
перший заступник Голови
секретаріату Товариства "Україна-Світ"

—► Vasilijanki te groblje-aleju žrtava Domovinskog rata, odali su počast žrtvama i zapalili svijeće te se upisali u knjigu žalosti, a kod križa na Dunavu u Vukovaru položili su vijenac u ime Svjetskog Kongresa Ukrajinca, odajući time spomen na žrtve Domovinskog rata.

Odmah nakon posjeta Vukovarsko-srijemskoj županiji delegacija SKU posjetila je sela u Brodsko-posavskoj županiji, Kanižu i Šumeće. U Kaniži se susrela sa župnikom Nikolom Stupjakom, koji je gostima pokazao crkve u Kaniži i susjednom selu Šumeću. Učiteljica ukrajinskog jezika pri OŠ «Bebrina», Slavica Panjkov – Karpa je s učenicima iz Šumeća za goste priredila kratak kulturno-umjetnički program, a predsjednik mjesnog odbora, g. Darko Karamazan upoznao je goste o žiteljima Ukrajinacima u selu Šumeće i težnji mještana da što prije završe radove na izgradnji društvenog doma u selu.

Nakon posjete selima Kaniži i Šumeću delegacija je u Slavonskom Brodu imala susret s dekanom i župnikom Grkokatoličke crkve u Slavonskom Brodu, dekanom Ivanom Barševskim, a u večernjim satima se u prostorijama Kulturno-prosvjetnog društva «Ukrajina» susrela s predsjednikom društva g. Vladom Karešinom i članovima društva, koji su za goste priredili kratak kulturno-umjetnički program, a

*Izlaganje dr. Lozinskog bilo je pozdravljeno
zdušnim aplauzom auditorija*

skupu i razgovorima nazočio je i zamjenik gradonačelnika Slavonskog Broda.

U četvrtak, 20. ožujka 2003. godine delegacija SKU posjetila je selo Liupovljane i susrela se u župnom uredu sa župnikom Grkokatoličke crkve, Jaroslavom Liščešinom, predsjednikom Kulturno-prosvjetnog društva Ukrajinaca «Karpati», g. Mirkom Fedakom i članovima Predsjedništva, koji su posjetili Ured načelnika općine i Osnovnu školu «Josip Kozarac» u kojoj radi i ukrajinsko odjeljenje i —►

ЕНТУЗІАСТ – ХТО ЦЕ ТАКИЙ?

Діаспора в різних країнах, між іншим, має і проблему зрівноваження між презентацією своєї культурної діяльності і задоволенням власних потреб. Втім, найвдячніші танці, бо немає мовного бар'єру. Танець є атрактивний, а і всі розуміють його "мову". З піснями подібно – якщо і не розуміти слова, то музика немає кордонів. Оплески забезпечені!

З мовою, тобто словом, важча справа. Загально, слово обмежене лиш на свою громаду. Мистецтво задля "між собою". А і тут не всі розуміють, бо не володіють мовою. Для оплесків надгорода виконавцям, або підтримки ведучим – рук набагато, набагато менше. А труд великий. І потрібно занадто зусиль. Тут приходить "його чемність – ентузіаст". Тому все ще і в діаспорі живе мистецтво слова.

В КМТ-ві ім. Тараса Шевченка в Баянлуці існує дитячий гурток. Він незвичайний тому що в ньому збираються діточки, віком 4-9 літ, не для танцю, а задля мистецтва слова. Готують

і виконують принагідні програми з дитячою поезією, приказками, уривками прози, а і пісеньками.

Ентузіастом, ведучою того гуртка, є Тетяна Ошті, дипломований інж. будівництва – професор в Середній школі будівельників, давний член т-ва, колишня танцю-

Тетяна Ошті з частиною гуртка підчас перерви в готуванні привітальної програми для високих гостей – др. А. Лозинського - президента Світового Конгресу Українців, та п. О. Даниляк - голови Світової Ради Суспільної Служби

ристка, хорова і соло співачка гарного голосу і вибудованого стилю, аматорка-бандуристка... Оповідас що їй вдалося заохотити діточок до цієї праці та завоювати довір'я їхніх батьків:

"В гуртку звичайно 10-15 дітей, а для деяких програм буває і понад 20. Багато їх з національно мішаних сімей, де не говорять українською мовою – та діти і не володіють нею. Тому важко втримати їхню зацікавленість і увагу. Для цього користуюся комбінованою методикою навчання-гри. Звертаю увагу на розуміння кожного слова, а і цілковитого змісту теми. Так само і на вимову – щоб і тим відобразити почуття. А коли те виконають напам'ять, не читаючи з папірців, тоді їхнє мистецтво повне, оплески найміцніші, а діточки гордяться собою. Не легко це здійснити на не обтяжуючий спосіб для дітей, але ось – вдається і таким чином даємо свій внесок у спільні ("Шевченківське") або програми, які самі виконуємо (на св. Миколая), тощо."

С.П.

► učiteljica Tatjana Lasek. Nakon upoznavanja s radom općine i škole, delegacija SKU bila je u Grkokatoličkoj crkvi, a na kraju je za goste i članove Predsjedništva društvo «Karpati» priredilo razgovor s članovima delegacije SKU te svečani oproštajni ručak.

Istoga dana, delegacija SKU posjetila je Veleposlanstvo Ukrajine u Republici Hrvatskoj i susrela se s veleposlanikom, njegovom ekscelencijom Viktorom Kyrykom. Nakon razgovora u Veleposlanstvu Ukrajine u RH, delegacija SKU posjetila je Manastir sestra Vasilijanki u Zagrebu, Kišpatićeva 37, te Grkokatoličku crkvu sv. Ćirila i Metoda na Gornjem gradu u Zagrebu i susrela se sa svećenikom Petrom Rebčenom.

U Hotelu «Internacional» za goste i članove KPD Rusina i Ukrajinca Zagreba, profesorica Rajisa Trosinska i studenti ukrajinskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, pripremili su Akademiju posvećenu najvećem ukrajinskom pjesniku Tarasu Ševčenku. Poslije Akademije upriličen je razgovor članova KPD Rusina i Ukrajinca i svih drugih zainteresiranih sa članovima delegacije SKU.

U petak, 21. ožujka delegacija SKU posjetila je ordinarijat Križevačke episkopije i susrela se sa biskupom msgr Slavom Mirom Miklošev. Nakon posjete Ordinarijatu Križevačke episkopije, delegacija SKU posjetila je Hrvatski sabor i susrela se sa dr. Furiom Radinom, predsjednikom Odbora za ljudska

prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskog sabora i s predsjednikom Pododbora za prava nacionalnih manjina, g. Borisom Graljukom.

Na završetku književne večeri posvećene T.G. Čevčenku otpjevana je svečana pjesma «Bože veliki jedini»

Na završetku svoje radne posjete Hrvatskoj, delegacija SKU posjetila je Ured za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske i u razgovoru sa gospođom Milenom Klajner, upoznala se s radom Ureda, s mogućnošću Vlade RH da financijski podupire i daje potporu radu ukrajinskih (rusinskih) organizacija i institucija na očuvanju kulturnog i nacionalnog identiteta. Dr. Askold Lozinski je u ime Svjetskog Kongresa Ukrajinca zahvalio Vladi RH na brizi i potpori koju Vlada RH daje Ukrajinacima i Rusinima u Republici Hrvatskoj.

Slavko Burda

УКРАЇНСЬКА ЛАТИНИЦЯ: ЗА І ПРОТУ

13 (378) 26 березня - 1 квітня 2003 року
Тернопільська Газета <http://www.te-ga.com>

Сенс новації

Заявивши про європейський напрямок розвитку і про своє бажання євроінтеграції, Україна тим самим дала почин різномірним модернізаційним процесам. У контексті новозмін і законодавчих перетворень виникла ідея змінити кирилицю на латинську абетку. Мотивація такої новації найрізноманітніша.

Активісти з кола львівської інтелігенції розглядають латинку як одну з необхідних складових творення окремої галицької нації в рамках незалежної Галичини. Втім, є й поміркованіші думки, які в переході на латинку вбачають попутний фактор при євроконсолідації. Зрештою, латинська абетка допоможе Україні певною мірою абстрагуватися від Росії — якщо не на рівні економічно-політичних, то принаймні культурологічних та пропагандистських впливів

Піонери олатинення

У тому, що перехід на латинку має в собі раціональне зерно, можна переконатися з досвіду інших держав. Зокрема, Молдова відмовилася від кирилиці майже з прийняттям незалежності, нещодавно перехід державної писемності на латинську абетку відбувся у Татарстані, Казахстані та Азербайджані. Успішно латиницю впроваджено і в Туреччині. Ба, навіть у московському метрополітені з грудня минулого року для кращої орієнтації інтуристів всі інформаційні вивіски продубльовано латинкою. Та й загалом, як твердять фахівці, латинський шрифт є більш динамічним. Отже, більш миловиднішим і сприйнятним для ока.

Правила транслітерації

Для українців латинська абетка не є чимось кардинально новим (див. істор. дов.). Навіть сьогодні у старих домівках, збудованих ще за Польщі чи Австро-Угорщини, можна знайти написи латинкою. А за часів "совка" латинська абетка існувала в сфері побуту, хай і без особливої на це потреби, як ось написи "ФОТО" на вивісках фотоательє. Використання латинки на державному рівні передбачено і в наш час — для транслітерації українських власних назв при міжнародному спілкуванні. Спеціально для цього Термінологічною комісією з природничих наук Київського університету ім.Т. Шевченка були розроблені принципи транслітерації, затверджені Держстандартом у 1995 році. Цю розробку також схвалила комісія Верховної Ради з питань культури та духовності. У ній заміна кирилиці на відповідні аналоги латинської абетки виглядає так: А а - A a, Б б - B b, В в - V v, Г г - Gh gh, І і - G g, Д д - D d, Е е - E e, Є є - Je je, Ж ж - Zh zh, З з - Z z, И и - Y y, І і - I i, Ї ї - Ji ji, Й й - J j*, К к - K k, Л л - L l, М м - M m, Н н - N n, О о - O o, П п

- Р р, Р р - R r, С с - S s, Т т - T t, У у - U u, Ф ф - F f, Х х - Kh kh, Ц ц - C c, Ч ч - Ch ch, Ш ш - Sh sh, Щ щ - Shh shh, Ю ю - Ju ju, Я я - Ja ja, Ї ї - J j**.

* - на початку слова, після голосних та апострофа.

** - після приголосних.

Апостроф уживається перед йотованими ja, ju, je, ji, jo та на межі складених слів. Назва нашого міста за цим правописом мала б таку графічну модель – Ternopilj.

Є ще один аналог української латиниці, який майже ідентичний попередньому, однак буквам кирилиці Ж, Ц, Ч, Ш, Щ у ньому відповідають букви а для пом'якшення приголосних вживається апостроф. Відповідно Тернопіль вже б писався як Ternopil'.

Інформаційна довідка

Кирилиця – один із слов'янських алфавітів, названий за ім'ям його родоначальника, православного проповідника святого Кирила. Кирилиця створена на основі грецького алфавіту.

Латиниця – одна з найпоширеніших в світі абеток, виникла на основі західно-грецького алфавіту. За часів Радянського Союзу латиницю використовували лише Прибалтійські країни та Карельська автономна республіка.

Латинський правопис в історії України

— Широко застосовувалась латинка в часи Речі Посполитої, її використовували навіть українські гетьмани.

— З початком національного відродження середини XIX ст. один з перших проектів української абетки (Йосипа Ложинського) будувався саме на латиниці.

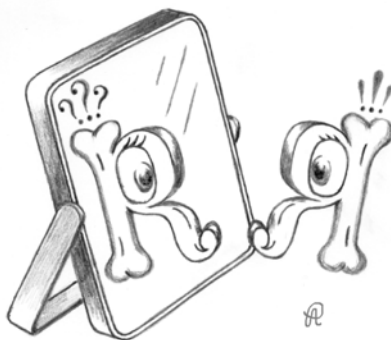
— 1852 року австрійський імператор Франц Йосип звелів відповідати на звернення українців українською мовою, але в латинському правописі.

— У 1859 році чеський вчений і політик Йозеф Їречка запропонував галицьким українцям для збереження національної самоідентичності переорієнтуватися з російської церковнослов'янської мови на народну. Цьому, на його думку, особливо сприяв би латинський правопис. Однак тодішня реформа правопису звелась лише до усунення кількох літер кирилиці, як ось "Ѣ".

— У 1880-му році прихильник латинської абетки Михайло Драгоманов видав латинкою "Кобзар" Тараса Шевченка. Також він запропонував власний варіант фонетичного правопису, названий "драгоманівкою".

— На початку 20-их років XX ст. була спроба запровадити латинку на офіційній основі. У 1923-му році журнал "Червоний шлях" навіть оприлюднив проект української латиниці, однак успіху ця справа не мала.

Левко БОБАН

АПОКАЛІПТИЧНА ТОНАЛЬНІСТЬ ЯК ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО ЦЕРКОВНОГО СПІВУ

Історична концепція Церкви, що базується на тексті "Одкровення" євангеліста Івана і традиції східних Отців розділяє новозавітню історію на сім періодів, кожний з яких відзначається певним станом Церкви у її стосунках зі світом. Згідно цієї концепції ми тепер живемо в останній, сьомий період історії, який у "Одкровенні" названий Лаодикейською Церквою. Основною властивістю того періоду є нечутливість до власного духовного стану. "Бо кажеш: 'багатий я, і розбагатів, і ні в чому потреби не маю', а не знаєш, що ти – злощасний і мізерний, і бідний, і сліпий, і голий." (Одкр 3,17). Церковна музика чи не найбільш промовистий звук апокаліптичної тональності нашого часу.

"Співаюче богослов'є" – це не система богословських поглядів, це живий досвід Богопізнання, що досягається індивідуальною аскетичною практикою, це триєдність мелодії, життя і молитви. Будучи іконою небесного ангельського співу та несучи сакральний ритм календаря, цей принцип розспіву створює в просторово-часовому каркасі цього світу інший простір та інший час. Молитовний рух людини і рух співаючого ангела знаходиться у певній симетричній взаємодії. Тому богослужбовий спів, як певна мелодична форма, не може існувати там, де є дисгармонія внутрішнього життя Церкви. Де немає послуху, не може виникнути ТОНЕМА – основа богослужбової мелодичної структури. Де немає послуху, там є волевиявлення приватних естетичних пристрастей чи емоцій.

Вольовий імпульс породжує ТОН, що прямо протилежний ТОНЕМІ. Особа подаючи себе, свій вольовий імпульс, має вже змінене мелодичне мислення. Таким чином богослужбовий спів перероджується у музику.

Літургійний спів – це процес проголошення світу Божественного порядку, одночасно система зцілення: втихомирення емоцій і впорядкування хроматизму думок, ушляхетнення особистості. Він налаштовує людське ество на лад натурально-гармонічний наче інструмент гідного виконавця. Такий спів створює внутрішнє відчуття радості, стає мелодією душі і величчю Божого Храму. Церковні розспіви будовані за законами Божої мудрості, тому так легко вони кладуться на діапазон кожної душі. Однак, настроєність на "легкий" лад збайдужілій людині є сприятливіша, ніж вслуховування у тиху Божу присутність. Її душа наче розстроєний інструмент, по струнах якого розучились бігати пальці і лише тростина смичка вдаряє по струнах. Але "знаю діла твої, що ні зимний ти, ні гарячий" (Одкр 3,15). Ознакою ж бо живого є чуйність, не перечуленість. Заклик "Чувайте!", "будьмо уважні" – переходить немов лейтмотив животворящого Слова. "От стою при дверях і стукаю: як хто почує мій голос і відчинить двері, увійду до нього і вечерятиму з ним і він зі мною" (Откр 3,20).

Будучи чуйними, стаємо камертоном для тих, хто поруч, стаємо витонченим нервом-антеною, здатною слухати, відчувати понад усім видимим, реальним життям надчутливі обертони душі. Але почути себе можливо лише у Тиші. Крик не вміє розмовляти з душею. Тишу особливо треба пильнувати у храмах де легко пробуджується акустика

і кожен звук помножений. Тиша не порожнеча. Вона є повнотою наповненої сенсом дійсності. Тиша нічого не накидає, ні до чого не примушує, але дозволяє кожному видобути із себе запаси доброї енергії, допомагає більше побачити і творчо діяти.

Літургійне слово, падаючи на тло тиші, стає лише виразнішим, не обтяженим зайвим балансом, легко сприймається та запам'ятовується. Внутрішня мелодія слова здавна інспірувала до співу. У деяких мовах спів і поезія мають спільне слово (наприклад: у хорватській *rjesma* – є пісня і *rjesma* – є поетичний твір, *rjesništvo* – є поезія). Мелодична лінія, поєднана зі словом, значно глибінніше та виразніше передає зміст, ніж звичайна інформація. У церковних розспівах домінуючим фактором є ТЕКСТ. Якщо текст губиться через складну композицію, то такий розспів чи музику не можна вважати літургійними.

Літургійний спів є прикладом вищого порядку. А те, що сьогодні так часто звучить у наших храмах, не є ні літургійний спів, ні сакральна музика, а лише концертна музика, пристосована до потреб літургії, тобто є заміником богослужбового, ангельського пінія.

Особи, котрі не розуміють різниці між літургійним співом і музикою, вважають, що виконання великого розмаїття авторських творів у часі Літургії, чи то зростання до необмеженості літургійного матеріалу, сприятиме зростанню музичних форм, або служитиме показником професійності диригента та хору. Нажаль, так часто думають особи котрі керують церковними хорами, а і ті, що несуть відповідальність за стан співу у Церкві.

Сучасний стан церковного співу відображає нашу недбалість у стосунку до Церкви – Нареченої Христа, її КРАСИ, ВЕЛИЧІ, ПРЕМУДРОСТІ. Одягнувши її у шати несмаку, галасуємо їй пристрасно. Складається враження, що відбулось цілковите зміщення основних акцентів і підміна основних християнських цінностей:

Вибрані погорджують покликаними;

Запрошені на трапезу ігнорують дари;

Захопленість блудним сином перевершила Славу Отця;

Права рука дає при тремтінні лівої;

Позиція блазня звучить дуєтом з покірністю;

Фарисейство стає якістю дипломатичного провідництва;

Заклик "Користаймо з нагоди!" став гаслом Богу посвячених спільнот;

Економічна спроможність є запорукою "богословствування";

І нарешті, засади Ангелоподібного пінія перетворилися на жанр "opera seria"*, де егоїстично демонструється голос, або "лине" пристрасний звук не облягодженої матерії.

Таким чином, скривдивши Наречену-Церкву, знеславлюємо Нареченого-Христа. Звучить Одкровення, апокаліптична тональність – знак часу. "Хто має вухо, нехай слухає, що Дух говорить Церквам" (Одкр 3,22).

Катерина Мичка-Гірник, музиколог

*opera seria – жанр італійської опери, де зовнішня віртуозна майстерність переважала над змістом опери.

**ПАМ'ЯТЬ КЛАСИКА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА
У ДЕНЬ 85-РІЧЧЯ З ДНЯ ЙОГО НАРОДЖЕННЯ ВШАНОВАНО
ПОКЛАДАННЯМ КВІТІВ ДО МОГИЛИ ПИСЬМЕННИКА**

Київ. 3 квітня.

Класику української літератури ХХ століття Олеся Гончара виповнилося б сьогодні 85 років. Вісім років минуло з того часу, як він пішов у вічність. Покладанням квітів до могили Олеся Гончара на Байковому цвинтарі його пам'ять ушанували Голова Верховної Ради України Володимир Литвин, народні депутати України,

літературна громадськість, близькі та друзі письменника. З нагоди ювілейної дати квіти на могилу письменника лягли від Кабінету Міністрів України, Київської міської державної адміністрації, Спілки письменників України.

Осяяний добром світ творів Олеся Гончара був звернений до всіх нас, підкреслювали учасники імпровізованого мітингу пам'яті. Свій талант він щиро віддав служінню народові. **04.04.03. №48**

ISPRAVAK GRAFIČKOG PROPUSTA IZ PROŠLOG (10.) DROJA NAŠE GAZETE

U prošlom (10.) broju Naše gazete, u članku «GLAGOLJSKA BAŠTINA POVEZUJE UKRAJINU I HRVATSKU», autora prof. Vladimira Čepulića, na str. 6, u dnu prvoga stupca, rečenica «Jedna je, kako je često bivalo i u hrvatskim glagoljskim misalima.» treba glasiti : «Jedna je slika Isusova pred glagoljskim tekstom Molitve Gospodnje - Očenaša, kako je često bivalo i u hrvatskim glagoljskim misalima.»

U grafičkoj obradi došlo je do izostavljanja dijela teksta, za što se uredništvo ispričava autoru i čitateljstvu.

ЛЕМКІВСКЫ СПІВАНКЫ - Кед мі пришла карта

Кед мі пришла карта нароковац
Став я музыкантів дошыковац;
Гей вы, музыканте, заграйте мі чардаш
Най сой вытанцюю свій младий час.

Стали музыканте чардаш грати,
Стали мі ся з очы сызы ляти...
Ніхто не заплаче, ні отец, ні matka,
Лем за мною заплачут три дівчатка.

А една заплаче, бо я ей брат,
А друга заплаче, бо я ей рад.
А третя заплаче, бо плакати мусит,
Бо она од мене перстен носит.

А Ф О Р І З М И

*У Бориса Олійника є вірш
з такими рядками:*

**Народ не купиш на макуху.
Він зоддаля розрізнить чин:
І хто є син його по духу,
І хто по духу сучий син.**

Чим більше нового –
тим оригінальніше старе.
Володимир Голобородько

І дрібні неприємності можуть
отруїти життя. Якщо немає
великих.

Джонатан Свіфт

Кожна його комедія ставала
драмою для режисера і трагедією
для глядача.

Еміль Кроткий.

Кінець кінцем, що таке брехня?
Замаскована правда.

Лорд Байрон.

Tiskanje mjesečnika «Naša gazeta» ostvaruje se i financijskom potporom Ureda za nacionalne manjine RH

I M P R E S S U M	I z d a v a č : Društvo za ukrajinsku kulturu Товариство української культури Zagreb , Domagojeva 11 , CROATIA Poslovni račun kod Zagrebačke banke 2 3 4 0 0 0 9 – 1 1 1 0 0 4 5 8 6 9	Naša gazeta izlazi 10 puta godišnje prve nedjelje u mjesecu sa stankom u srpnju i kolovožu Tehnički i glavni urednik: Aleksa Pavlešić E – mail : aleksa.pavlesin@zg.hinet.hr	Umnoženo elektroničkim pisačem i fotokopiranjem U Zagrebu, 06.04.2003. Naklada: 200 primjeraka
---	--	--	---

Наша газета

ПОСТАНОВЛЕНЕ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНЄ ТОВАРИСТВО В КАНІЖІ

В Каніжі, ввечері 12 квітня 2003 р., в місцевій домівці відбулася постановча сесія КІПТ-ва ім. Тараса Шевченка. За створення товариства ініціативу подали майже всі присутні члени, але з самого початку справу порушили панство: о. Никола Ступняк, Желько Хас і Желько Коропатніцкі.

Учасники постановчої сесії

Хоч підтримку дало біля 50 українських сімей в Каніжі, з причини хвороби грипу, яка з'явилася тих днів, на сесії було лиш 19 членів створеного т-ва і біля 20 гостей, переважно зі Славонського Броду, але і з Шумеча, Бебрини і Вуковару. Був присутній і секретар Союзу русинів і українців РХ пан Г. Такач.

Сесією керував пан Йосип Желінські – голова Ради району Бебрини, а Статут т-ва прочитав пан Никола Застріжний. Обрано 7 членів президії, з яких вибрані: голова – пан Желько Хас; заступники – пані Зденка Хроняк і пан Желько Коропатніцкі, та секретарка – пані Мірjana Хас.

Численні з гостей привітали присутніх, а місцевий парох, о. Никола Ступняк з натхненням сказав промову, в якій і словами Т. Г. Шевченка окремо підкреслив конче потрібним намагання відродити рідну мову. Що то не буде легка праця, а важке і тривале завдання т-ва, говорить і те що за оцінкою голови т-ва – лиш декілька членів володіє українською мовою, а частина з них колись в школі додатково вчила і українську грамоту.

Коли полагодить постановчі урядові справи, товариство планує приєднання до Союзу русинів і українців РХ.

Дані за вістку подали: телефоном пан Желько Хас, а фотографію пан Михайло Семенюк е-маїлом

U DUHU PROVEDBE USTAVNOG ZAKONA O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 10. travnja 2003. godine donijela odluke o raspisivanju izbora za članove Vijeća nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, te predstavnika nacionalne manjine u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Odluke o prihvatanju kandidata i izborne liste objavljene su u tisku 30. travnja, a sami izbori će biti obavljeni u nedjelju 18. svibnja ove godine.

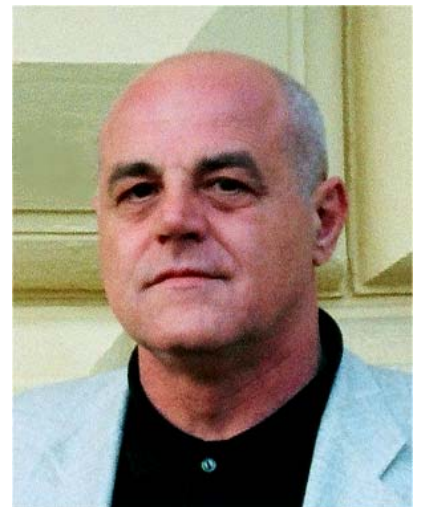
Za Ukrajinke je u Vijećima predviđeno u gradu Vukovaru 15 članova, te općinama Lipovljani, Bebrina i Bogdanovci po 10 članova, a po jedan predstavnik u lokalnoj samoupravi u Sisačko-moslavačkoj, Brodsko-posavskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji, te gradovima Zagrebu i Slavonskom Brodu.

Za Rusine je u Vijećima predviđeno u Vukovarsko-srijemskoj županiji 25 članova i gradu Vukovaru 15 članova, te u općinama Bogdanovci i Tompojevci po 10 članova, a po jedan predstavnik u lokalnoj samoupravi u Osječko-baranjskoj županiji i gradu Zagrebu. *NG*

«... BITNO JE DA I MI IZ MANJINA ZNAMO KONZUMIRATI ZAKON ...»

Razgovor s predsjednikom Savjeta nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, gospodinom Aleksandrom Tolnauerom

Gospodin Aleksandar Tolnauer je rođeni Zagrepčanin, stručnjak iz područja upravnog prava, a od malena je član Židovske zajednice u kojoj se aktivnije uključio u rad prije petnaestak godina, te je obavljao razne dužnosti od kojih i predsjedanje nadzornim odborom, te predsjedanje odborom za informiranje. U posljednje vrijeme je član Stručnog savjeta Ureda za nacionalne manjine Vlade RH, ali nikada, kako kaže, nije bio «politički čovjek». Sada je predsjednik Savjeta za nacionalne manjine i u tom svojstvu se vrlo rado i susretljivo odazvao razgovoru za Našu gazetę.

*Predsjednik Savjeta za
nacionalne manjine
Aleksandar Tolnauer*

- Od utemeljiteljske sjednice 16. travnja ove godine pa do sada, kakve su aktivnosti Savjeta za nacionalne manjine?

- Vlada imenuje Savjet, ali on nije političko tijelo i nije ovisan, već samostalan i pridonosi afirmiranju nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske. Njegovo je da predlaže rješenja u pogledu prava i sloboda nacionalnih manjina.

Nakon utemeljiteljske sjednice radilo se prema zaključcima Savjeta. Nadalje, dane su određene primjedbe na izbore Vijeća nacionalnih manjina i njihovih predstavnika u jedinicama lokalne samouprave. Odmah se tražilo odgovore na sporna pitanja – rokove i način financiranja predizborne kampanje, te općenito izbornih povjerenstava.

Od Ministarstva pravosuđa i od Državnog povjerenstva za te izbore, tražena su razna objašnjenja.

УКРАЇНСЬКА ТЕЛЕПЕРЕДАЧА ДЛЯ ЗАКОРДОННИХ УКРАЇНЦІВ

За повідомленням Посольства України в Республіці Хорватія, відтепер громадяни Хорватії мають ще одну змогу безпосередньо відслідковувати актуальні події в Україні.

З 1 березня цього року Українська державна телерадіокомпанія "Всесвітня служба інформовлення України "Україна і світ" розпочала регулярні трансляції телепередач через супутник "Експрес А" №4 (Експрес AIR).

Телепрограми, які транслюються згаданою телерадіокомпанією, орієнтовані на закордонних українців і висвітлюють історичні, політичні, культурні та інші аспекти сьогодення України.

Технічні параметри прийому:

1. Орбітальна позиція супутника - 40° східної довготи;
2. Частота прийому сигналу - 11609,97 МГц
3. Символьна швидкість - 03,74999 Мб/с
4. FES-3/4
5. Поляризація - вертикальна.

ВИБОРЧА СЕСІЯ КПТ-ва "УКРАЇНА"

Культурно-просвітнє товариство "Україна" зі Славонського Броду, в п'ятницю 25 квітня, відбуло виборчу сесію, на якій з понад 100, участь брало біля 60 членів. Як гості були присутні представники товариств і інституцій з якими т-во співпрацює, а також і голова Союзу русинів і українців РХ Іринеї Мудрі.

Після звіту, вибрано 11 членів президії та інші підзвітні органи т-ва. В дискусіях обговорені плани діяльності на майбутнє, подані замітки на пропонування новий Статут Союзу, а не могло обійтись без зауважень про відносини в Союзі.

На сесії 29 квітня президія між собою вибрала як заступників голови - паню Ясенку Мішків і Михайла Семенюка, та секретара – пана Ніколу Застріжного.

*Дані за вістку телефоном подав
пан Владо Карешен.*

О Б І Ж Н И К С В І Т О В О Г О
К О Н Г Р Е С У У К Р А Ї Н Ц І В
№ 4 (53) – квітень, 2003

СКУ ВСТУПАЄ ДО ООН ЯК НЕУРЯДОВА ОРГАНІЗЦІЯ

Після довгого періоду розгляду заяви, СКУ прийнято до Економічної та Суспільної Ради (ЕСР) ООН як неурядову організацію з дорадчим голосом. СКУ покликав окрему Комісію ООН з Борисом Потапенком на чолі та призначив представників до ООН в Нью-Йорку в такому складі: Президент та Генеральний Секретар СКУ, Марта Кокольська (як головний представник), Ігор Дябога та Борис Потапенко (як додатковий представник). В додатку в Комісію СКУ-ООН входять: Андрій Семотюк з Лос Анджелес, голови: Світової Ради Суспільної Служби, Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради і Комісії

Людських та Громадянських Прав. Комісія СКУ-ООН мала своє перше засідання в суботу, 5 квітня ц.р. На ньому були обговорені специфічні питання, з якими потрібно звертатися на сесії ООН, а саме питання трудової імміграції. Це оформлення буде виготовлене головою Комісії СКУ-ООН. Для того, щоб заповнити представництва ООН (СРС) в Женеві та Відні, СКУ пошукує добровольців для цих бюр. Добровольців, які мають досвід у суспільній праці, освіті або в політичній діяльності і які зацікавлені брати участь у праці в ООН, просимо звертатися до Бориса Потапенка на електронну адресу: bpotapenko@earthlink.net.

—► Nakon toga je u televizijskoj emisiji «Prizma» gostovao predsjednik spomenutog povjerenstva, gospodin Miletić, i objasnio sistem kandidiranja i način izbora.

Bitno je istaći da uloga Savjeta nije ni zakonodavna ni izvršna, već je savjet tijelo koje ima prava i dužnosti da između tijela državne vlasti raspravlja, predlaže, daje mišljenja, traži, poziva i surađuje u svim pitanjima koja su od značaja za nacionalne manjine. Isto tako, to je tijelo koje raspoređuje sredstva koja se u proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina.

To je visoki doseg konzumiranja manjinskih prava, jer Savjet treba predstavljati onu sponu između svih manjinskih problema za sve manjine i tijela državne vlasti. Savjet ujedno surađuje u svim pitanjima za nacionalne manjine s nadležnim tijelima organizacija i institucija koje se bave nacionalnim manjinama i s nadležnim tijelima matičnih država pripadnika nacionalnih manjina, a Ured za nacionalne manjine i dalje obavlja sve stručne i administrativne poslove vezane za pitanja nacionalnih manjina.

- *Kako ocjenjujete tijek postupka kojim je donesen Ustavni zakon o nacionalnim manjinama?*

- Ma kako je teško bio donesen, ali sada su nje-

gove norme na visokoj razini manjinskih prava u Europi, no bitno je da i mi iz manjina znamo konzimirati zakon jer nijedan zakon ne znači puno ako se ne provodi. Npr. u čl. 24 spomenutog Zakona se koristi riječ «mogu», a nacionalne manjine će same procijeniti hoće li koristiti mogućnost, odnosno, one moraju znati koristiti zakon. Doduše, u spomenutom slučaju su rokovi ipak malo prekratki i nacionalne manjine su time malo zatečene.

Drago mi je da su članovi Savjeta i saborski zastupnici nacionalnih manjina, jer su tako manjine zastupljene potpunije.

- *Kakve organizacijske promjene očekujete u zadovoljavanju kulturnih posebnosti nacionalnih manjina?*

- Postoji naslijeđena metodologija i kriteriji koje ćemo kao Savjet mijenjati sukladno mogućnostima i stvarnim potrebama manjina.

Za to je potrebno vrijeme od najmanje šest mjeseci – za usklađivanje sa mogućnostima, te programom rada i financijskim planom koji će se pojaviti tek u sljedećem proračunu RH. Upravo da bi se s time stiglo na vrijeme, s obzirom da je već sada udovoljeno kvorumu potpunog sastava, počeli smo raditi i prije izbora

**PREPORUČUJEMO:
UKRAJINSKO-
HRVATSKI I
HRVATSKO-
UKRAJINSKI
PRIRUČNIK
ZA SVAKOGA I U RAZNIM
PRIGODAMA**

Slavica Panjkov-Karpa,
Tatjana Lasek, Ivan Panjkov
**Ternopilj 1999. – 208 str.
Format 60x90, ofset tisak**

Za obavijesti od autora:

**Slavica Panjkov-Karpa
Sajmišna 34
44322 Lipovljani
HRVATSKA
Tel. (044) 676-541**

АДМІНІСТРАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ 18.04.03 №58

**ВИСТУП ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ЛЕОНІДА КУЧМИ
НА ЄВРОПЕЙСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ "НОВЕ СУСІДСТВО ЄС"**

м. Афіни, 17 квітня 2003 року

*Наша газета дає передрук частини промови що стосується відносин
Україна – ЄС*

(...)

Що стосується власне відносин Україна - ЄС, то наша позиція гранично чітка і недвозначна. Україна вітає все, що наближає її до реалізації стратегічної мети - повноправного членства в ЄС у довгостроковій перспективі. Відповідно, ми не можемо погодитись з тим, що цю перспективу підміняє.

Тому із задоволенням сприймаємо запропоновані можливості з асиметричного відкриття ринків, створення зони вільної торгівлі, поширення всіх чотирьох свобод і розглядаємо їх як важливі етапи повномасштабної інтеграції України в ЄС.

Хочу, щоб мене вірно зрозуміли. Для України головне не терміни, а зміст. Скажу навіть більше - Київ не зацікавлений у форсуванні питання про членство в ЄС. Більш актуальними для нас сьогодні є завдання щодо вступу до СОТ, а також адаптації внутрішнього законодавства до стандартів ЄС.

Не менш важливе питання - виконання УПС. Із вдовolenням відзначаю, що обидві сторони констатували суттєвий прогрес у реалізації Угоди в усіх напрямках.

Наші європейські партнери можуть і надалі розраховувати на Україну в плані її активної участі у миротворчих операціях, взаємодії та підтримки в питаннях спільної зовнішньої політики та політики безпеки, а також співробітництва в сфері юстиції та внутрішніх справ.

Разом з тим, ми хотіли б отримати підтвердження того факту, що необговорення питання про членство сьогодні не означає, що воно остаточно і назавжди знімається з порядку денного.

Говорячи словами Демокріта - *"Ми не стільки потребуємо допомоги друзів, скільки впевненості, що ми її отримаємо"*.

Шановні колеги!

Сьогодні здається, що ми присутні при формуванні нової, можливо, безпрецедентної форми спілкування держав. Я б назвав це Дружнім Союзом. Союзом не у формальному, а у більш високому, світоглядному, якщо хочете, духовному сенсі.

Дякую за увагу!

► ostalih još sedam članova Savjeta koje će, prema zakonu, imenovati Vlada RH iz predloženih kandidata od strane Vijeća.

- Moglo se čuti mišljenje da se financijskom potporom više podržavaju popularne folklorne forme. Ako je to tako, hoće li se što mijenjati u pristupu?

- Svatko ima pravo na svoje mišljenje. U novom programu ćemo uzeti u obzir prigovore i transparentno uvažiti one prijedloge koje će dati nacionalna manjina. Nije alibi, ali moramo voditi računa u kakvim se okolnostima nalazi država i proračun, te se prilagoditi tome.

- Kod nekih nacionalnih manjina postoji više tzv. krovnih udruga ili pak skupina zainteresiranih za samostalne programe. Kakve su mogućnosti da i takvi programi bar djelomično budu prihvaćeni?

- Nacionalne manjine će morati redefinirati mnoge stvari unutar sebe, jer Savjet im ne može nametati. Kao što sam spomenuo, on je tijelo koje štiti ono što manjine same odrede.

- Hoće li rad u nepotpunom sastavu, do izbora Vijeća nacionalnih manjina, imati za rizik donošenje

tek palijativnih rješenja?

- Neće. Mi moramo osigurati sve uvjete da Savjet počne s radom i da se novi članovi «priklijuče» u već uhdan ustroj.

- Što sam propustio pitati Vas, a željeli biste reći?

- Drago mi je da ste došli kao Ukrajinci, jer to je prvi manjinski list koji mi se obratio za razgovor. Pogotovo što sam jako dobro surađivao s gospodinom zastupnikom Borisom Graljkom, koji je ujedno zastupnik i židovske nacionalne manjine iz koje i ja potičem, a i sa Teodorom Frickim te ostalim predstavnicima te nacionalne manjine.

Savjet se nalazi pred ogromnim poslom i svjestan sam kakve sve prepreke stoje pred nama – involviranje i konzumiranje prava koje smo dobili Ustavnim zakonom. U tome, kao predsjednik Savjeta, očekujem konstruktivnu suradnju svih zainteresiranih sudionika, a smatram da se ne treba zanositi da će ovim zakonskim aktima biti riješeni svi problemi.

Koristim prigodu pozdraviti sve čitatelje Naše gazete, kao i sve Ukrajinke i Rusine u Republici Hrvatskoj.

Razgovor obavio Aleksa Pavlešin.

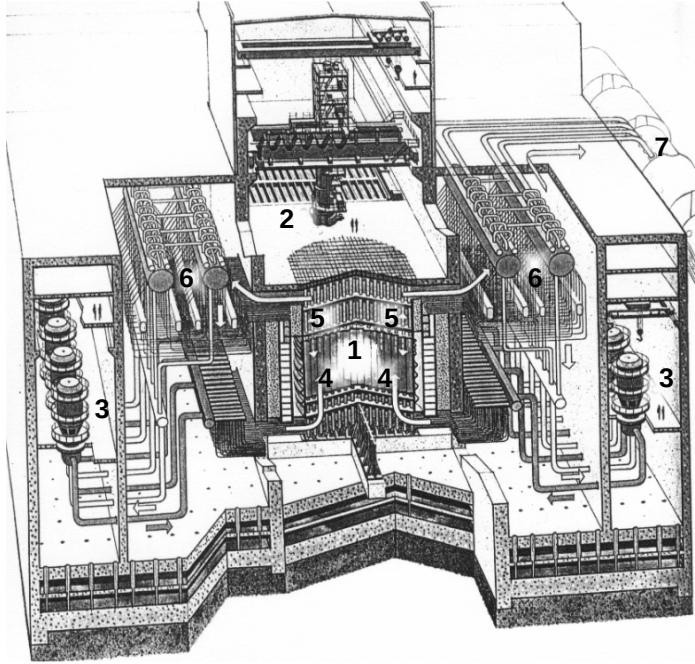
I sedamnaest godina nakon čornobiljske katastrofe, s tragičnim posljedicama i njenom teško ili nikad dokučivom budućom crnom bilancom, još uvijek se spekulira s uzrocima te havarije nuklearnog reaktora, uključujući i nedavne optužbe na račun opreme za njega, isporučene iz Hrvatske. Do sada, navodno je dano preko stotinu tumačenja uzroka katastrofe, ali sa znanstvenom podlogom samo dva.

Naša gazeta citira jedno davno tumačenje i drugo novije, koje indicira i možebitne «opasne rabote».

ŠTO JE OTIŠLO U KRIVO

National Geographic, May 1987 (Odlomak iz članka: "Chernobil – One Year After" by Mike Edwards)

Usklađivanje tehničkih složenosti pri vođenju bilo kojeg nuklearnog reaktora je između gušenja lančane reakcije u nuklearnom gorivu i prijetnje nekontroliranog "događaja". Iako nestabilni kod malih snaga, RBMK kao u Čornobilju su dokazani proizvođači struje. Naime, u Sovjetskom savezu radi ih još trinaest.

Shema presjeka konstrukcije čornobiljskog nuklearnog reaktora 4. bloka

Neutroni oslobođeni cijepanjem atoma moraju biti usporeni do brzine kod koje je sudar s uranovim jezgrama vjerojatniji. Prema tome, važan dio svakog reaktora je moderator koji okružuje nuklearno gorivo i usporava neutrone kako bi se održala reakcija. Za razliku od većine sličnih reaktora u SAD koji koriste vodu kao moderator, RBMK-1000 koristi masivne grafitne blokove u jezgri reaktora (1). Slična postrojenja u SAD moraju zatvoriti i otvoriti ventilske komore reaktora da se zamjene potrošene šipke goriva, a RBMK-1000 se može, pomoću automatizirane ruke (2) postavljene iznad spomenutih šipaka, ponovno popuniti gorivom za vrijeme normalnog rada. Kroz zrcalno simetričan sustav optoka (3) kroz koji se pumpa voda prema jezgri reaktora (2), ista prolazi kroz područje od nekih 1600 cijevi, sačinjenih od slitine cirkonija, koje su punjene gorivom - uranovim dioksidom (4). Reakcija se drži pod kontrolom pomoću kontrolnih šipaka od bora (5) koji apsorbira neutrone. Smjesa pare i vode struji od jezgre prema razdjeljivačima (6) koji usmjeravaju paru prema turbinama električnog generatora (7), a vruću vodu vraćaju nazad u optok.

Početkom popodneva 25. travnja 1986, inženjeri srođeniji s turbinskim generatorima nego s reaktorima, zaustavili su sigurnosne krugove i ušli u opasno područje "pozitivne povratne veze" gdje mali porast u snazi uzrokuje veći, zatim još veći, i na krajutragediju.

Za Našu gazetę s engleskog prevela dr.sc. Ana Smontara

Передрук з: Дзеркало тижня № 15 (390) субота, 20 - 26 квітня 2002 року

ПРО ПРИЧИНИ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ АВАРІЇ НАМ БРЕХАЛИ П'ЯТНАДЦЯТЬ РОКІВ ...

Уривок зі статі Бориса Горбачова

(....)

Сценарій аварії

Нова версія дозволила обґрунтувати найбільш природний сценарій аварії. У 00 годин 28 хв. 26.04.86 р., переходячи в режим електротехнічних випробувань, персонал на БЦУ-4 припустився помилки при переключенні управління з системи локального автоматичного регулювання (ЛІАР) на систему автоматичного регулювання потужності основного діапазону (АР). Через це теплова потужність реактора впала нижче 30 МВт, а нейтронна потужність упала до нуля й залишалася такою протягом п'яти хвилин, судячи з показань самописця нейтронної потужності. У реакторі почався процес самоотруєння короткоживучими продуктами ділення. Сам по собі цей процес ніякої

ядерної загрози не створював. В міру його розвитку спроможність реактора підтримувати ланцюгову реакцію зменшується аж до повної його зупинки незалежно від волі операторів. В усьому світі в таких випадках реактор просто глушать, потім добу-дві чекають, поки реактор не відновить свою працездатність. А потім запускають його знову. Процедура ця вважається рядовою і ніяких труднощів для досвідченого персоналу 4-го блока не створювала.

Проте на реакторах АЕС ця процедура вельми копітка й вимагає багато часу. А в нашому випадку вона ще й зривала виконання програми електротехнічних випробувань із усіма неприємними наслідками. І тоді, прагнучи «швидше закінчити випробування», як потім пояснював персонал, вони почали поступово виводити з активної зони

—> реактора керуючі стрижні.

Таке виведення мало компенсувати зниження потужності реактора через процеси самоотруєння. Ця процедура на реакторах АЕС теж звичайна і на ядерну загрозу перетворюється лише в тому випадку, якщо вивести їх занадто багато для даного стану реактора. Коли залишилося 15 стрижнів, оперативний персонал зобов'язаний був заглушити реактор. Але він цього не зробив.

До речі, вперше таке порушення сталося о 7 годині 10 хвилин 25 квітня 1986 р., тобто мало не за добу до аварії, і тривало приблизно до 14 години (див. мал.). Цікаво відзначити, що протягом цього часу змінилися зміни оперативного персоналу, змінилися начальники зміни 4-го блока, начальники зміни станції та інше станційне начальство і, хоч як це дивно, ніхто з них не забив на сполох, наче все було в порядку, хоча реактор уже був на межі вибуху. Мимоволі напрошується висновок, що порушення такого типу, очевидно, були звичайним явищем не тільки в 5-ї зміни 4-го блока.

(....)

Вдруге це сталося вже 26 квітня 1986 р. невдовзі після півночі. Але з якоїсь причини персонал не став глушити реактор, а продовжував виводити стрижні. У результаті о 01 год. 22 хв. 30 сек. в активній зоні залишалось 6—8 керуючих стрижнів. Але й це персонал не зупинило, він розпочав електротехнічні випробування. Очевидно, виведення стрижнів тривало до самого моменту вибуху. На це вказує фраза «почалося повільне підвищення потужності» й експериментальна крива зміни потужності реактора залежно від часу.

(....)

У певний момент між 01 год. 22 хв. 30 сек. і 01 год. 23 хв. 40 сек. інтуїція персоналу, очевидно, зрадила, і з активної зони реактора було виведено надмірну кількість стрижнів. Реактор перейшов у режим підтримки ланцюгової реакції на миттєвих нейтронах. Ще не створено й навряд чи коли-небудь буде створено технічні засоби керування реакторами в такому режимі. Тож протягом сотих часток секунди тепловиділення в реакторі зросло в 1500—2000 разів, ядерне паливо нагрілося до температури 2500—3000 градусів, а далі почався процес, що називається тепловим вибухом реактора. Його наслідки зробили ЧАЕС «знаменитою» на весь світ.

(....)

Некерована ланцюгова реакція в реакторі 4-го блока почалася в не дуже великій частині активної зони й викликала місцевий перегрів охолоджуючої води. Скоріш за все, вона почалася в південно-східному квадраті активної зони на висоті від 1,5 до 2,5 м від основи реактора. Коли тиск пароводяної суміші перевищив межі міцності цирконієвих труб технологічних каналів, вони розірвалися. Перегріта вода майже миттєво перетворилася на пару досить високого тиску. Ця пара, розширюючись, штовхнула масивну 2500-тонну кришку реактора вгору. Для цього, як виявилось, цілком досить розриву лише кількох технологічних каналів. Так закінчилася початкова стадія руйнування реактора й почалася основна.

Рухаючись вгору, кришка послідовно, як у доміно, розірвала решту технологічних каналів. Багато тонн перегрітої води майже миттєво перетворилися на пару, і сила його тиску вже досить легко підкинула кришку на висоту 10—14 метрів. В утворене жерло рвонула суміш пари, уламків графітової кладки, ядерного палива, технологічних каналів й інших конструкційних елементів активної зони реактора. Кришка реактора розгорнулася в повітрі й упала назад ребром, розчавивши верхню частину активної зони й викликавши додатковий викид радіоактивних речовин в атмосферу. Ударом від цього падіння можна пояснити подвійний характер «першого вибуху».

(....)

Коли верхня кришка злетіла в повітря, у центральний зал із шахти реактора вирвалася ця маса водню. Тут він утворив детонаційну повітряно-водневу суміш, яка потім вибухнула, скоріш за все, від випадкової іскри чи розпеченого графіту. Сам вибух, судячи з характеру руйнувань центрального залу, мав бризантний і об'ємний характер, аналогічний вибуху відомої «вакуумної бомби». Саме він і розніс ущент дах, центральний зал й інші приміщення 4-го блока.

Після цих вибухів у підреакторних приміщеннях почався процес утворення лавоподібних паливовмісних матеріалів. Але це унікальне явище — уже наслідок аварії.

Основні висновки

1. Першопричиною чорнобильської аварії стали непрофесійні дії персоналу 5-ї зміни 4-го блока Чаес, який, скоріш за все, захопившись ризикованим процесом підтримки потужності реактора, що ввійшов у режим самоотруєння з вини персоналу ж, спочатку «прогледів» неприпустимо небезпечне й заборонене регламентом виведення керуючих стрижнів з активної зони реактора, а потім «затримався» з натисканням кнопки аварійного глушення реактора АЗ-5. У результаті в реакторі почалася некерована ланцюгова реакція, що закінчилася його тепловим вибухом.

2. Введення графітових витискувачів керуючих стрижнів в активну зону реактора не могло бути причиною чорнобильської аварії, позаяк у момент першого натискання кнопки АЗ-5 о 01 год. 23 хв. 39 сек. уже не існувало ні керуючих стрижнів, ні активної зони.

3. Причиною першого натискання кнопки АЗ-5 послужив «перший вибух» реактора 4-го блока, що стався приблизно в період 01 год. 23 хв. 20 сек. — 01 год. 23 хв. 30 сек. і зруйнував активну зону реактора.

4. Друге натискання кнопки АЗ-5 відбулося о 01 год. 23 хв. 41 сек. і практично збіглося в часі з другим, вже справжнім вибухом повітряно-водневої суміші, який цілком зруйнував споруду реакторного відділення 4-го блока.

5. Офіційна хронологія чорнобильської аварії неадекватно відбиває катастрофічні події на 4-му енергоблоці після 01 год. 23 хв. 41 сек. першими на ці суперечності звернули увагу фахівці внідаес. Виникає необхідність її офіційного перегляду з урахуванням недавно відкритих нових обставин. ■

КОБЗАРСТВО - НОСІЙ І ВИРАЗНИ ЛИЦАРСЬКИХ ІДЕЙ ТА ЧИНУ

Кобзарство в усі часи свого існування належало до еліти українського народу і було виразником передових лицарських ідей.

Зачатків кобзарства слід шукати ще в сиву давнину, а народних співців-чудців таких як Боян, Митуса, Мануйло, які згадуються в літописах 11-12 століть, можна вважати прототипами кобзарів.

Кобзоподібні інструменти знаходимо і на давніх фресках (зокрема Софійського собору в Києві) та старовинних картинах страшних судів (в церквах XV-XVI ст. Галичини).

Лицарський бойовий дух завжди підтримувався піснею та музикою, а також бойовими вигуками та закличками. Це добре розуміло і військове керівництво всіх часів і народні рапсоди зокрема. Кобзарство і зародилось в військових формуваннях княжих часів. Воно супроводжувало і було притаманне збройним силам України усіх часів, а в часи відсутності державності активно закликало до повстань проти гнобителів та поневолювачів, підтримувало бойовий дух в повстанських та партизанських загонах та з'єднаннях.

(....)

На Запоріжській Січі існувала своєрідна музична школа, центральне місце в якій займала підготовка кобзарів-бандуристів, які не тільки повинні були досконало освоїти техніку гри та співу, але й добре вивчити одну-дві іноземні мови, володіти зброєю, бути фізичнозагартованим, знати елементи знахарства. Запорожці використовували кобзарів-бандуристів не тільки для підтримки бойового духу козаків, але й як чудових розвідників, які приносили козакам достовірні відомості про розміщення ворожих військ, їх озброєння, слабкі місця фортечних укріплень, та інші необхідні вісті.

Вороги часто ловили кобзарів-розвідників і виколювали їм очі, позбавляючи можливості далі нести розвідувальну службу в козаків. Осліплені кобзарі-бандуристи, а також покалічені в боях, повертаючись на Україну ставали мандрівними

кобзарями професіоналами, складали пісні та думи про бойові походи та звичаї козацтва, ставали пропагаторами нових ідей та лицарських чинів.

Велике значення кобзарського мистецтва та його вплив на слухачів добре розуміли наші гетьмани, зокрема Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, які й самі вміли грати на бандурі та тарбані. Богдан Хмельницький вміло використовував кобзарів-бандуристів, як розвідників і вістунів.

(....)

Крім Шевченка, перед кобзарством схиляли свої голови і вчилися у кобзарів та переймали лицарський дух такі світочі України, як Леся Українка, Гнат Хоткевич, Опанас Сластіон, Микола Лисенко, Філарет Колесса, Осип Маковей, Максим Рильський та інші.

В усі часи боротьби за державність України кобзарі, бандуристи й лірники були на стороні борців за незалежність. Кобзарі-бандуристи були в лавах Січових стрільців та Української Галицької Армії, в загонах УПА та підпільних з'єднаннях, які боролись з німецькими окупантами.

(....)

Патріотичні пісні і героїчні вчинки передових кобзарів бандуристів не могли пройти повз увагу поневолювачів окупантів. І тому кобзарство завжди було переслідуване "власть імущими" в час втрати

Україною своєї державності. Багато кобзарів – бандуристів загинуло в 30-х роках, в час

штучно створеного більшовиками голодомору, а також при масових арештах та засланнях. Тільки небагатьом кобзарям - бандуристам вдалось вижити, пройшовши страшні випробування на каторгах більшовизму.

(....)

Сучасна бандура, невпинно вдосконалюючись конструктивно з кожним днем набирає нових виконавських можливостей і в недалекому майбутньому буде широко і ефективно використовуватись.

Богдан Жеплинський

*Кобзар Остап Версай
і його дружина Кулина,
в Києві 1873 р.*

Tiskanje mjesečnika «Naša gazeta» ostvaruje se i financijskom potporom Ureda za nacionalne manjine RH

I M P R E S U M	I z d a v a č :	Naša gazeta izlazi 10 puta godišnje prve nedjelje u mjesecu sa stankom u srpnju i kolovožu Tehnički i glavni urednik: Aleksa Pavlešić E – mail : aleksa.pavlesin@zg.hinet.hr	Umnoženo elektroničkim pisačem i fotokopiranjem U Zagrebu, 04.05.2003. Naklada: 200 primjeraka
	Društvo za ukrajinsku kulturu Товариство української культури Zagreb , Domagojeva 11 , CROATIA Poslovni račun kod Zagrebačke banke 2340009 – 1110045869		

Наша газета

ЗУСТРІЧ ПРЕЗИДЕНТІВ СТИПИ МЕСІЧА Й ЛЕОНІДА КУЧМИ

У рамках 10-ї неформеної зустрічі Глав держав Центральної та Східної Європи – Зі промисловцями... (Фото – Адміністрація Президента України)

Зальцбург. 23 травня.

Президент України Леонід Кучма провів двосторонню зустріч із Президентом Республіки Хорватія Стjepаном Месичем.

Стор. 2 →

PROSLAVLJENA 150. OBLJETNICA ZAGREBAČKE METROPOLIJE

Nakon svečane arhijerejske liturgije, križevački vladika Slavomir Miklović je posvećenim uljem blagoslovio zagrebačkog nadbiskupa mons. Josipa Bozanića, a potom i ostale nazočne velikodostojnike, svećenstvo i vjernike, među kojima i župljane-ukrajince. Str. 2 →

GOSPODIN NIKOLA MALIĆ IMENOVAN JE ZA POČASNOG KONZULA UKRAJINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Na svečanom primanju u Veleposlanstvu Ukrajine u Republici Hrvatskoj, 21. svibnja ove godine, u nazočnosti visokih uzvanika iz Hrvatske i diplomatskog osoblja Veleposlanstva, Veleposlanik Ukrajine u Hrvatskoj, N.J.E. Viktor Kyryk uručio je gospodinu Nikoli Maliću, gospodarstveniku iz Zadra, odluku ministra vanjskih poslova Ukrajine Anatolija Zlenka o imenovanju za počasnog konzula u Republici Hrvatskoj. Str. 2 →

Počasni konzul Nikola Malić, g-đa Svitlana Kyryk, g-đa Barbara Malić i N.J.E. Viktor Kyryk

treći papin
pohod hrvatskoj
05.-09. VI. 2003.

> dolazak 05. VI.
> Dubrovnik 06. VI.
> Osijek i Đakovo 07. VI.
> Rijeka 08. VI.
> Zadar 09. VI.

(www.papa.hr)

Папа і дві Тетяни

Пам'ятки з фотоальбому: ЗУСТРІЧІ З ПАПОЮ ІВАНОМ ПАВЛОМ II

Українська молодь зі Загребу мала два рази зустріч з Папою. Це було у Ватикані 1986 і 1987 рр., коли з Іваном Павлом II на коротко і порозмовляли рідною – українською мовою.

Папа зауважив вишиванку

ЗУСТРІЧ ПРЕЗИДЕНТІВ

→ Під час розмови було відзначено високий рівень взаємодії між обома країнами та звернуто увагу на необхідність активізації політичного й економічного діалогів, зокрема, в реалізації конкретних проєктів.

Сторони обговорили питання лібералізації візового режиму, висловившись за необхідність його оптимізації для обох країн.

У ході зустрічі Президенти також обговорили питання міжнародної співпраці та урегулювання ситуації навколо Іраку.

Глави обох держав домовилися про проведення найближчим часом робочих зустрічей.

Адміністрація Президента України 24.05.03. № 85

POČASNI KONZUL UKRAJINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

→ kao i Suglasnost o imenovanju od predsjednika Republike Hrvatske gospodina Stipe Mesića.

Ukrajina ima počasne konzule u oko pedeset država od kojih u nekima čak i nema redovitog konzulata. Ti konzuli su državljani dotičnih država, počasnu dužnost obavljaju volonterski, a samostalno skrbe i za podmirenje izdataka povezanih s tom dužnošću. Gospodin Nikola Malić je prvi ukrajinski počasni konzul, a imenovan je za dio Hrvatske koji obuhvaća županije goranskog, ličkog i jadranskog područja te Istre.

U svom kraćem inauguracijskom govoru gospodin Malić je izrazio zadovoljstvo tim imenovanjem i nadu da će uspjeti čim više promicati još bolju suradnju između Ukrajine i Hrvatske, a poglavito u gospodarskoj i kulturnoj razmjeni te u turizmu, gdje očekuje da se uskoro riješi i pitanje viznog režima. Gospodin veleposlanik i svi nazočni poželjeli su mu u tom poslu puno uspjeha na opću dobrobit.

Na svečanosti su bili potpredsjednik Sabora RH gospodin Baltazar Jalšovec, saborski zastupnik nacionalnih manjina gospodin Borislav Graljuk, iz Ministarstva vanjskih poslova RH ministar savjetnik i načelnica Odjela za Srednju, Istočnu i JI Europu gospođa Vesna Terzić te ataše za Ukrajinu gospodin Filip Njavro, a iz Ministarstva pomorstva, prometa i veza pomoćnik ministra za unutarnju plovidbu gospodin Andrija Bednjički. Bili su nazočni i predsjednik Hrvatsko-ukrajinskog društva prijateljstva mr. Ivica Trnokop, predsjednik Saveza Rusina i Ukrajinaca RH mr. Irinej Mudri, predstavnik Ukrajinaca u lokalnoj upravi grada Zagreba gospodin Slavko Burda i drugi uzvanici.

A.P.

150. OBLJETNICA ZAGREBAČKE METROPOLIJE

→ Na Gornjem gradu u Zagrebu, u crkvi sv. Ćirila i Metoda, u nedjelju 11. svibnja, na blagdan sv. Ćirila i Metoda (prema istočnom kalendaru) arhijerejskom liturgijom križevačka eparhija proslavila je 150. obljetnicu zagrebačke metropolije. Liturgiju je služio vladika križevački, kir Slavomir Miklović, a propovijed je održao nadbiskup zagrebački mons. Josip Bozanić. U bogoslužju je sudjelovalo sedam biskupa (od toga četiri pomoćna) uz još dva crkvena velikodostojnika iz Hrvatske, te pomoćni vladika mukačevske biskupije iz Užgoroda iz Ukrajine mons. Đuro Džudžar i pomoćni vladika križevačke eparhije mons. Kiro Stojanov, a također i dvadesetak svećenika istočnog obreda iz križevačke eparhije i zapadnog obreda iz zagrebačke nadbiskupije. Liturgijsku svečanost je svojim pjevanjem uvećao i Ćirilo-Metodov zbor u mješovitom sastavu.

Metropolit zagrebački mons. Josip Bozanić je u svojoj propovjedi naglasio specifičnost zagrebačke metropolije kao posebno bogatstvo, što je od 1852. godine u sklopu te crkvene pokrajine i križevačka eparhija. Time je ona u crkvenom smislu katolička, jer sadrži biskupije latinskog i biskupije grkokatoličkog obreda. Liturgija sv. Ivana Zlatoustog donosi govor vjekova. To je prošlost koja se pretače u sadašnjost i susreće budućnost. Nadbiskup Bozanić se osvrnuo i na značaj štovanja sv. Ćirila i Metoda koji su zaštitnici slavonsko-hrvatske crkvene pokrajine, a također i suzaštitnici Europe, te da su tu pobožnost promicali i kardinal Haulik, biskup Strossmayer i vladika Smičiklas.

Govoreći o sv. Ćirilu i Metodu i njihovom povezivanju Carigrada i Rima ukazao je na to da su već prije raskola Crkve 1054. uvidjeli potrebu da se ljudima pruži i biblija i liturgija na njihovom maternjem jeziku koji najbolje razumiju. Time su bili promicatelji kulture ali i učitelji kako živjeti različitost, odnosno kako poštivati tuđe, a očuvati svoje, jer Europa osim istoka i zapada ima i sredinu, a u njoj su slavenski narodi koji su i katolici. *Ж*

ЛІТУРГІЯ І ПАНАХИДА ЗА ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД НАСЛІДКІВ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

.... Вічна пам'ять

В соборі св. Кирила і Мефодія в Загребі, в неділю 4 травня поточного року відслужена літургія з панахидою за постраждалих від наслідків чорнобильської катастрофи. Служба, за традицією, вже близько 10 років кожної першої неділі в місяці відбувалася - українською мовою. Служив о. Петро Ребчен, співслужили о. Фелікс Біленький і диякон Мілан Стіпич, а церковний спів вів Алекса Павлешин. Замість священникової проповіді, була коротка принагідна доповідь на згадану тему, яку сказав пан Посол України в Республіці Хорватія – Його Високоповажність Віктор Кирик.

Після літургії, теж згідно зі згаданим звичаєм, парафіяни-українці і русини затрималися для короткого спілкування в спільній кімнаті Семінарії, де чергові сім'ї почастили кавою й тістечками. В цій нагоді було приємно і те, що спілкувалися і з гостями з Посольства України. *С.П.*

ЗАГРЕБСЬКІ СТУДЕНТИ ВІДВІДАЛИ КИЇВ

Студенти Кафедри української мови і літератури Філософського факультету в Загребі 10 – 20 числа минулого місяця перебували в Києві. Подорож відбулася в рамках факультетської програми вивчення української мови, історії, культури, мистецтва... тощо. Подорожували дві групи: перша – 14 студентів першого курсу, ведучою яких була проф., кандидат наук, пані Раїса Тростинська, і друга – 9 випускників, ведучою яких була панна Маруся Юриста.

В Києві студенти мали багату програму відвідин, як наприклад: Софійський собор (11-те століття), Києво-Печерська лавра, Золотоверхий Михайлівський собор, київський Університет ім. Т.Г. Шевченка, Києво-Могилянська академія (заснована Петром Могилою 1634 р.), а також такі музеї як Музей українського мистецтва, Музей Шевченка, Музей-квартира Павла Тичини, Музей російського мистецтва (в якому і багато картин українських художників) ...

Незабутнє враження склала поїздка швидким кораблем “Ракета”, Дніпром до Канева де відвідали Музей Шевченка.

Не менше вражень було після відвідин театру й зокрема – опери, де послушали оперу “Запорожець за Дунаєм” (Семена Гулака-Артемовського).

Окремо вартісною була використана студентами нагода придбати різні книги, як напр. трьохтомний Тлумачний словник, граматика, підручники, художня література... , а теж і компакт-диски, дискети і касети.

Як і належить молоді – було і багато хвилин розваг, гарні пісні прикрашені соло-в’їними голосами, а все у супроводі двох гітар.

Дані для вістки в Нашій газеті надали ведучі груп.

ВЕЧІР БАНДУРИ В ЗАГРЕБІ Симпатичний музично-доповідний колаж

*Професор музики
Мар’яна Карпа*

Центральна бібліотека русинів і українців РХ спільно з Місцевою бібліотекою і Бібліотеками міста Загребу, з нагоди святкування Дня міста Загреба, організувала вечір бандури. Концерт в рамках циклу “Наші громадяни українці” відбувся 22 травня 2003 р. в читальні Місцевої бібліотеки – Старчевічев трг 6.

Вдалий концепт носіїв програми з Липовлян був незвичайний, тому що одні за другим переплітались музичні твори і розповіді про бандуру.

Професор української мови і літератури, пані Славіца Паньків-Карпа, оповідала про бандуру з історичного і літературного аспекту. Показуючи понад все важливу роль кобзарства в українському народі, в тім контексті між іншим оповіла і про великого літературного кобзаря – Тараса Шевченка.

Професор музики, професійна бандуристка пані Мар’яна Карпа оповідала про історію розвитку бандури як інструменту, знаменитих кобзарів-бандуристів, складових частин, спосіб виробки і типи бандур. Так само звернула увагу на спосіб гри на бандурі, її значення в українській музичній традиції, а врешті і на сучасний стан бандури та її майбутнє.

Між розповідями (а і підчас – як музична куліса) були продумані і зі смаком розташовані музичні частини. Пані Мар’яна Карпа віртуозно виконала інструментальний букет мелодій, а потім гарним співом у супроводі бандури доповнила концертний репертуар піснями різного змісту і нюансованого спектру почуття.

Шкода що того дня була спека і духота, а то не найкращі умови для заохочення і відгуку на такі суспільні події в зачинених приміщеннях, як концерт. Напевно тому публіка складалася тільки з тридцятку людей, а було приємно зауважити, що між ними були присутні гості з Посольства України в Республіці Хорватія та духовні, просвітні, культурні і політичні діячі української громади. Було б добре, щоб культурно-просвітні товариства для своєї публіки запросили на гастролі цей згаданий “дуєт”.

К.Т.

(Вістка скорочена Нашою газетою.)

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА СЕРБІЇ І ЧОРНОГОРІЇ СФОРМУВАЛА ОРГАН САМОВРЯДУВАННЯ

Нові сад (Сербія та Чорногорія). 20 травня. Відповідно до нового Закону Сербії та Чорногорії про захист прав і свобод національних меншин в країні створено Українську національну раду. Як повідомляє Товариство української мови та культури „Просвіта” в місті Нові Сад, установчі збори відбулися в минулу суботу в місті Кула.

(.....)

При посередництві Ради українська громада сподівається вирішити питання про власне видавництво і редакції українських програм на радіо і телебаченні, а також про школи чи класи, де навчання відбуватиметься українською мовою.

До складу Ради обрано 18 осіб, які представляють усі міста, де проживають українці. Органи правління Української національної ради буде обрано із складу Ради наприкінці травня, коли відбудеться її перше засідання.

АДМІНІСТРАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ 21.05.03 №82

ЗА ПОВІДОМЛЕННЯМ ПОСОЛЬСТВА УКРАЇНИ :

(Скорочено Нашою газетою.)

ПРОВЕДЕННЯ РОКУ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ

04.2003.

7 березня 2003 року відбулося засідання Оргкомітету з питань проведення Року культури в Україні (голова Оргкомітету, Віце-прем'єр-міністр України Д.В.Табачник), за результатами якого було вироблено відповідний План заходів. Цим Планом, зокрема, в Україні передбачається проведення:

(.....)

- дитячого фестивалю-ярмарку "2003 мистецьких кроки" (за участю української діаспори) та інтернет-форуму світового українства "Культура 2003" (вересень-грудень 2003 р.);

(.....)

- міжнародних всеукраїнських фестивалей: традиційної народної культури "Покуть", сучасної пісні та популярної музики "Червона рута", танцю "Веселкова Терпсихора", дитячих та юнацьких естрадно-циркових колективів "Понтійська арена", "Таврійські ігри", "Березіль", Відлуння", "Вишневі усмішки", "Київ-музик-фест", "Мельпомена Таврії", "Херсонесські ігри", "Класика - сьогодні". Міжнародне літературно-мистецьке свято "В сім'ї вольний, новий".

Повідомлення в порядку інформації та для можливої участі колективів української громади Хорватії у згаданих заходах в Україні.

В Україні передбачається спорудження пам'ятників та пам'ятних знаків

04.2003.

З метою увіковічення жертв голодомору 1932-1933рр. в Україні передбачається спорудження пам'ятників та пам'ятних знаків. Так, зокрема, спорудження заплановано у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Івано-Франківській, Кіровоградській, Львівській, Сумській, Тернопільській, Харківській областях.

(.....)

Повідомлення в порядку інформації та для можливої участі української громади Хорватії у спорудженні згаданих пам'ятників та встановленні пам'ятних знаків.

22.05.2003.

До Посольства звернулось керівництво Міжнародної школи україністики Національної академії наук України (МШУ НАНУ).

МШУ НАН України повідомила, що влітку цього року в Україні організується навчальна програма з вивчення та вдосконалення української мови. Крім цього, слухачам курсів надається можливість прослуховування курсу лекцій з української культури, мистецтвознавства, фольклору, літератури, історії тощо.

Повідомлення в порядку інформації та для можливої участі у курсі представників русинської та української громади Хорватії.

МІЖНАРОДНА ШКОЛА УКРАЇНІСТИКИ НАН УКРАЇНИ (МШУ)

МШУ - навчально-науковий центр Національної академії наук України, що співпрацює з Київським національним університетом ім. Тараса Шевченка.

- Літня сесія 2003 р. триватиме орієнтовно з 16-го липня по 10 серпня.

- Навчальна програма літньої сесії складається з практичних курсів української мови, літератури, культури та краєзнавства, культурної програми.

- Програма практичного курсу української мови передбачає: інтенсивне вивчення української мови (80 годин) та додаткові заняття (20 годин). Практичний курс розпочинає кваліфікаційне тестування, яке засвідчить відповідний рівень знань слухача з української мови. Додаткові заняття передбачають фахові лекції та семінари відповідно до індивідуальних потреб та зацікавлень слухачів.

- Викладання української мови та інших теоретичних курсів здійснюють авторитетні викладачі Київського національного університету імені Тараса Шевченка, наукові працівники Національної академії наук, знані вчені та діячі мистецтв України.

- Заняття будуть проводитись в аудиторіях Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

- Просимо надіслати коротке CV (curriculum vitae) українською або англійською мовою із зазначенням рівня володіння українською мовою. Просимо також окреслити коло Ваших наукових та інших зацікавлень, що допоможе нам відкоригувати навчальну програму з максимальною відповідністю до Ваших уподобань.

- Розмір оплати за готель, харчування й екскурсійне обслуговування становитиме суму, еквівалентну 250 долларам США.

- Більш детальна інформація про діяльність нашої Школи буде надіслана на Вашу вимогу.

КУЛЬТУРНА ПРОГРАМА І ПОБУТ

- Слухачам літньої сесії пропонуємо насичену програму ознайомлення зі столичними музеями, театрами, пам'ятками культури, організуємо літературно-мистецькі вечори.

- Передбачаємо культурну програму в Києві та тематичні екскурсії за межами столиці (поїздки в міста Умань, Чернігів, Переяслав-Хмельницький).

- Слухачів МШУ забезпечуємо житлом та 2-разовим харчуванням (сніданок, обід).

- Заявки на участь в літній сесії МШУ та наукові стажування слід надсилати на адресу:

Україна, Київ-01033, вул. Володимирська-60, кім.104

Тел./факс 229-31-85

Е-таї: пти@ипіу.Kiev.ua

Povodom 100. obljetnice rođenja blaženog mučenika Vasilja Veličkovskog na današnji dan 1. lipnja 1903.
З нагоди 100-річчя від народження блаженного мученика Василя Величковського, 1 червня 1903 р.

З МОНОГРАФІЇ ПРО БЛ. ВАСИЛЯ ВЕЛИЧКОВСЬКОГО - ПЕРЕДМОВА

Високопревосвященнішого Кир Максима Германюка Ч.Н.І. Митрополита Вінніпезького

Владика Василь Всеволод Величковський, Ч.Н.І., належить до тих великих і світлих постатей української католицької ієрархії, що в часі найбільш жорстокого переслідування Української Католицької Церкви безбожним комуністичним режимом на землях України й найтяжчого поневолення українського народу Москвою, мали відвагу ставити незломний опір цій брутальній силі й стати в обороні Божих прав Христової Церкви й природних прав свого народу.

Як гідний нащадок двох давніх і загально знаних в Галичині священничих родин Величковських і Теодоровичів, оживлений духом місіонерської ревності св. Альфонса й сповнений щирою любов'ю до своєї Української Католицької Церкви й свого українського народу, він не міг іти на якісь компроміси з противником Бога й України. То ж коли, в 1945 р., після його арештування в Тернополі, агенти тайної поліції запропонували йому свободу в заміну за зраду своєї Церкви, вони зустрілись з рішучо-невідкличною відповіддю:

Ні, ніколи!

Ця його незломна воля вірно служити Богові й своему ближньому заблисла повним блиском у камері смерті київської тюрми, де він через три місяці, вичікуючи виконання вироку своєї смерті, проповідав слово Боже другим каторжникам, теж засудженим на смерть, слухав їхньої сповіді та приготавляв їх до вічності. Всі вони, — розказував зі зворушенням, — єднались з Богом і так ішли на смерть.

Навіть жахливі умовини життя каторжників в концтабірній утворині в Воркуті, над льодовим океаном на півночі, де він перебував через 10 років, не могли згасити в ньому цього святого вогню ревності про Божу славу й спасіння душ. Він і там знайшов час і нагоду проповідувати Боже слово, слухати сповідей і правити тайно, серед найпримітивніших умовин, Службу Божу, з постійною небезпекою нового карання.

Після звільнення з невідільної праці в Воркуті в 1955 р., він далі працює як незломний Ісповідник віри серед своїх вірних в Галичині. Тайно висвячений на єпископа, в 1963 р., він тепер практично станув у провіді цілої нашої геройської Церкви на землях України, що в катакомбах безкомпромісово бореться з лютим ворогом Бога й людства.

Друге арештування в 1969 р. й нове засудження на три роки найтяжчої в'язниці мало в плянах безбожників остаточно зламати цього нескореного

Христового борця. Але ці тяжкі удари нових терпінь тільки ще ясніше вирізьбили світлі черти його геройського характеру. Зломаний фізично серцевою недугою й каторжними злиднями, залишений постійно майже в своїй камері, він тепер потонував в безпереривну молитву й контемпліацію. Щоденна Служба Божа, служена тайно на куснику пшеничного хліба й каплі вина, зробленого з родзинків, на звичайній бляшці-накривці від консервів, була для нього джерелом надземної сили, що постійно

піддержувала його на дусі. А його синівська набожність до Матері Божої, що вже в часі його місійної праці полонювала серця його слухачів, тепер перемінилась в безпереривне моління-розмову з Многострадалною Матір'ю Христа про рятунок Христової Церкви на Україні й спасіння безсмертних душ. Його пальці все скрито перебирали зеренця вервиці, що її Владика беріг як найцінніший скарб...

Але, остаточне оформлення духової постаті цього Ісповідника Віри мало наступити вже після його звільнення з тієї підсоветської неволі, коли він, в 1972 р. опинився в вільному західному світі. Тут стрів він у деяких кругах стільки холоду, байдужості й незрозуміння для тієї святої жертви, зрешеної на землях України сльозами й кров'ю стільки мучеників й ісповідників на престолі вірності Христові й Його Намісникові на землі, що його серце кєрвавилось з болю. Це був біль подібний до болю Христа в Оливному Городі,

коли він бачив своїх учнів сплячих.

Ясний промінь весняного сонця заблис перед ним на канадійській землі. Тут він почувався дійсно вільним, хоч туга за братами-страдальцями на рідних землях не опускала його ніколи. Але тепла любов, нескритий подив для його подвигів Христового Ісповідника Віри, що ними окружали його українці на північно-американському континенті, запевняли його про зрозуміння його жертви. Радість і вдовolenня з тієї повної солідарності цілого українського народу в обороні Христової Церкви й своїх прав часто проявлялись в його спокійній, наче надземській, усмішці. Його поява у вільному світі побіч нашого геройського Ісповідника Віри Його Блаженства Кардинала Кир Йосифа, Первоієрарха всієї нашої Церкви, принесла нову форму геройського свідчення наших Галицьких Владик Ісповідників для Христа і Його Церкви.

Ми мали велике щастя знати особисто См.6 ➔

**Блаженний мученик
Василь Величковський**

цього великого мужа нашої Церкви й широго українського патріота під час його перебування в митрополичій резиденції в Вінніпезі. Сьогодні він уже напевно в щасливій вічності заносить свої моління враз зі всіма іншими українськими святими, мучениками й ісповідниками, перед престіл Всевишнього за свою многострадальну Церкву й за весь український нарід.

Його тлінні останки, що остали з нами на канадській землі, це великий дар нашої многострадальної Церкви для українського народу на цьому континенті, бо з ним прийшов до нас невід-кличний визов нашої рідної Церкви й нашого українського народу включитись в їхню святу боротьбу

за славу Богу й найвище добро ближнього. Мовчазний голос його могили — це для нас могутній клич до постійної вірності тим ідеалам, за які він так мужньо й незломно, по-геройському терпів і помер.

Дай Боже, щоби ми мали щастя бачити колись цього великого борця Христового побіч святих подвижників нашої Церкви на престолах Христової Церкви...

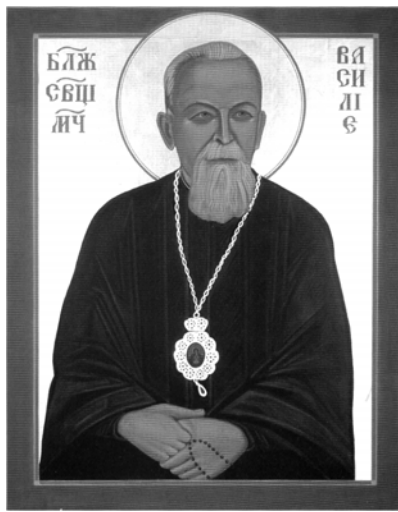
Вінніпег, дня 21 листопада 1974 р. в празник св. Архистратига Михаїла.

+МАКСИМ GERMANIUK,
Митрополит Вінніпегський

SJEĆANJA NA EPISKOPA ISPOVJEDNIKA BLAŽENOG MUČENIKA VASYLJA VSEVOLODA VELIČKOVSKOG

Kazivanje profesora Vasilija Nikolića – nećaka blaženog mučenika

Kada je moj ujak, koji je pripadao monaškom redu redeptorista, blaženi mučenik Vasyľ Veličkovski, bio u nemilosti u kazamatima bivšeg SSSR-a, s njime se nije moglo izravno kontaktirati. Ali, kontaktiralo se pismima posredstvom drugih ljudi, kao na primjer posredstvom moje bake, Ane Teodorovyč, koja je nakon smrti njenog muža otišla u samostan u Černjivcima. Ili pak susretljivošću monaha-redeptorista kojeg smo tata, mama i ja upoznali u ujakovoj kući za vrijeme posjete negdje 1958. ili 59. godine, a imao je mogućnost veze posredstvom časnih sestara. Kada je ujak po drugi put bio utamničen, a to je bilo nakon Staljinove smrti, upravo smo njihovom pomoću mogli poslati pokoji paket sa potrepnostima ili novac. Za ilustraciju prijenosa

**Ikona blaženog mučenika
Vasyľja Veličkovskog**

informacija je i primjer kada je moja supruga putovala u Ljviv, u povratku su joj u postavu ušili na svili ispisana imena časnih sestara i svećenika koji su tamo bili zatočeni. Ona je bila tada dovoljno mlada da nije ni znala kakvoj se pogibelji izlaže. Po dolasku u Zagreb, bilo je već jednostavnije taj popis odnijeti u Rim i predati kardinalu Šljipom.

Drago mi je da sam po ujaku, blaženom Vasyľju, i ja dobio ime, jer je on, iako blage i tihe naravi, bio čvrst i ustrajan. Zbog te ustrajnosti u vjeri i dosljednosti, i dospio je u zatvor i osuđen na smrt. Bio je i smješten u «ćeliju smrti» gdje je ispovijedao i osnaživao duhom one koji su odvođeni na strijeljanje. Na sreću, kazna mu je promijenjena i dospio je u Vorkutu među političke zatvorenike. Nakon Staljinove smrti su ga pustili, ali su ga za nedugo ponovno utamničili pod sumnjom da je vladika. Ovaj put je bio utamničen s kriminalcima, ali je u toj psihičkoj torturi bilo olakšavajuće da su čak i oni imali poštovanje prema njemu.

S obzirom da je iz crkvenih struktura bilo ustrajnih diplomatskih nastojanja da ga se oslobodi, a vjerojatno i drugih, jer smo slali apele Ujedinjenim narodima i brojnim utjecajnim europskim državicima – on je konačno i oslobođen. To se zbilo neočekivano. Iz Kijeva

je javljeno da ga se kroz pola sata otprema zrakoplovom za Beograd. Nije bilo ni teorijske mogućnosti da ga tamo dočekamo pa sam to javio vladiki Bukatku, koji ga je, unatoč važnim obvezama, osobno dočekao, pružio mu gostoprimstvo, okrijepio ga i opremio te ispratio vlakom za Zagreb.

Stigao je iznuren tamnovanjem te mu je pružena sva potrebna medicinska njega. Kroz kratko vrijeme fizički se jako dobro oporavio, ali je bio jako povučen. (I kasnije, kada je propovijedao – uvijek su mu tekle suze.) Ovdje je u kući svaki dan služio liturgiju. (Još uvijek imamo evanđelje iz kojeg je čitao.) S obzirom da ga je za vladiku posvetio kardinal Šljipyj, tajno, za vrijeme boravka u Ljvovu, u svojoj

hotelskoj sobi – ovdje je obavljen naknadni obred potvrde. To je upriličeno u kapelici dvora na Kaptolu uz nazočnost arhiepiskopa Bukatka i pomoćnog biskupa Segedija te vinipeškog metropolita Maksema Hermanjuka.

Blaženi Vasyľ se u Zagrebu zadržao nekoliko mjeseci, a zatim je otputovao u Rim gdje je bio u samostanu Studita. Proboravivši u Rimu također samo nekoliko mjeseci, na poziv metropolita Hermanjuka je otputovao u Kanadu – i to je za njegovo zdravlje bilo loše. Naime, dok se odmarao u Zagrebu i Rimu – sa zdravljem je sve bilo u redu. Dolaskom u Kanadu prihvatio se težih obveza. Ljudi su hrlili na njegova bogoslužja. Htjeli su čuti propovijed mučenika. I on je propovijedao diljem Kanade. Crkve su bile pune. Ali to ga je sve preko-mjerno iscrpljivalo i on je neočekivano umro od krvarenja u mozgu.

Teško je opisati moje uzbuđenje kada sam prisustvovao svečanosti beatifikacije 26 biskupa, svećenika, monaha i časnih sestara, a među njima i ujaka Vasyľja, koje je obavio papa Ivan Pavao II u Ljvovu, 27. lipnja 2001. proglašivši ih blaženim mučenicima Ukrajinske grko-katoličke crkve XX stoljeća. Naravno, time nisu obuhvaćeni svi koji zaslužuju takvu čast, ali crkva ide dalje i bit će još beatifikacija.

Kazivanje zapisao i obradio Aleksa Pavlešin

U SUSRET BEATIFIKACIJI

MARIJA OD PROPETOG PETKOVIC

*Blato-Korčula, 1892. - + Rim, 1966.

Marija Petković rođena je 10. XII. 1892. u Blatu na Korčuli u obitelji imućnih i pobožnih roditelja. Već kao djevojčica pokazivala je posebnu pobožnost. Živi u svijetu, ali ne u svjetskoj raskoši. U njezinoj čistoj duši sve više raste ljubav prema Kristu Raspetom i milosrdna ljubav prema siromasima, bolesnima i bijednima. Unatoč protivljenju svojih

najbližih potpuno se posvećuje Bogu kao redovnica. Na poticaj dubrovačkog biskupa Josipa Marčelića osniva hrvatsku redovničku Družbu Kćeri Milosrđa 1920. g. s posebnom svrhom služiti najpotrebnijima, posebice siromašnoj djeci i siročadi. Nova redovnička zajednica započinje svoje djelovanje najprije u Blatu na Korčuli i potom se njezin blagotvorni rad sve više širi po domovini. Od 1940. do 1952. s. Marija razvija veliku misijsku djelatnost u Južnoj Americi kamo se njezina redovnička družba proširila. 1952. vraća se u Europu i nastanjuje se u Rimu kamo je prenijela vrhovnu upravu svoje Družbe. Umrle je u Rimu, 9. srpnja 1966. g. na glasu svetosti. Njezin grob nalazi se u kući matici Družbe u Blatu na Korčuli. Družba sestara Kćeri Milosrđa jest prva izvorna hrvatska redovnička zajednica koja se proširila izvan granica domovine po svijetu i svojom karizmom obogatila univerzalnu Crkvu.

IVAN MERZ

*Banja Luka, 1896. - + Zagreb, 1928.

Ivan Merz je rođen 16. XII. 1896. g. u Banjoj Luci gdje je 1914. g. završio gimnaziju.

Nakon započetog studija u Beču pozvan je u vojsku i poslan na talijansko bojište u Prvom svjetskom ratu. Po završetku rata nastavlja studij književnosti u Beču i dovršava ga u Parizu. Dolazi u Zagreb 1922. g. gdje službuje kao profesor francuskog i njemačkog jezika na gimnaziji. Doktorirao je 1923. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu radnom o utjecaju liturgije na francuske pisce.

Razmišljanjem, studijem, a osobito kroz ratna stradanja i patnje dolazi do iskrenog obraćenja Bogu i uvjerenja o istinitosti katoličke vjere. Svoj život potpuno posvećuje Isusu Kristu. Aktivno radi na odgoju hrvatske mladeži u tadašnjim katoličkim organizacijama u koje uvodi načela papinske Katoličke Akcije. Premda mlad i kao laik smatran je "stupom Crkve" u Hrvatskoj i zalaže se za liturgijsku obnovu. Njegovu ideju o osnivanju «svjetovnog reda» djelomično je ostvarila Marica Stanković utemeljivši zajednicu Suradnica Krista Kralja.

Umro je u Zagrebu 10. svibnja 1928. g. u 32. godini života, na glasu svetosti. Na samrti je prikazao svoj život Bogu kao žrtvu za hrvatsku mladež. Grob mu se nalazi u Bazilici Srca Isusova u Zagrebu.

ŽIDOVSKO-UKRAJINSKA BIBLIOGRAFIJA

Pojedinosti iz prezentacije knjige Andrija Gregoroviča:

Jewish-Ukrainian Bibliography ; A Selected Annotated Bibliography of Resources in English by Andrew Gregorovich. 2nd Edition. Toronto: Forum, 1999. 116 p.

Ukrajina, sa svojih današnjih 52 milijuna žitelja, uz to što je poznata i kao žitnica Europe, ujedno je i kolijevka brojnih židovskih genija, tradicija, glazbe, filozofije, književnosti, vođa i dostignuća. Na primjer, pisci kao Sholom Aleichem, H. Bialik, Isaac Babel i dobitnik Nobelove nagrade S.Y. Agnon; utemeljitelj hasidizma - Baal Shem Tov; nobelovac Selman Waksman, violinist David Oistrakh i pianist Vladimir Horowitz rođeni su u Ukrajini. Obitelji Sigmunda Freuda, Arthura Fiedlera, Kirka Douglasa, Dannya Kaya, Gartha Drabinskog, Michaela Ovitzia i predsjednika McDonald'sa Georga Cohona – potječu iz Ukrajine. Sovjetski vođa Lav Trocki, cionistički vođa Vladimir Jabotinsky, predsjednici Izraela Levi Eshkol i Yitzhak Ben-Zvi, svi su iz Ukrajine. Lovac na naciste Simon Wiesenthal je također iz Ukrajine. Najpoznatija židovska pjesama *Hava nagila*, potječe iz Černivaca, a *Hatikvah* je iz Zoločiva u Ukrajini.

Bungalovi « Malić »

Zadar – Petračane – Punta Skala

Tel/fax: 385/23/364-430, 364-640

E-mail: malic@malic.net

www.malic.net

'ВІДМІНИТИ ВАЛТЕРОВІ ДЮРАНТИ ПУЛІЦЕРОВУ НАГОРОДУ' - ПРОТЕСТНА КАМПАНІЯ

Міжнародна протестна кампанія для відмінення американському журналістові Валтерові Дюранти Нагороди Пуліцера з 1932 р.

70-річчя Українського Голодомору Як перший крок до щогорічного всеукраїнського вшанування 70-річчя штучного Великого Голоду в Україні у роках 1932-33, зчиненого Сталіном та його прибічниками, 1 травня 2003 р. зоорганізована світова українська громадськість розпічне скоординовану міжнародну протестну кампанію під егідою Світового Конгресу Українців, щоб відомий Комітет Пуліцера відмінив рішення про призначення Валтерові Дюранти у 1932 р. Нагороди Пуліцера, з тої причини, що в 1932-33 рр. він свідомо викривляв істинну правду про Український Голодомор у своїх дописах до американської преси твердячи, що жодного голоду в Україні не було.

Складовою частиною цієї протестної кампанії це висилка з усіх куточків світу, як українцями, так і українськими друзями, протестної електронної пошти до Комітету Пуліцера в Америці, з домаганнями про відміну Нагороди Пуліцера з 1932 р. Валтерові Дюранти.

Кампанію, яку заініціювала Українсько-Канадська Асоціація Громадських Свобод, підтримує Європейський Конгрес Українців, Союз Українських Організацій Австралії, Союз Українців у Великій Британії, Українсько-Американський Комітет Справедливості, Український Канадський Конгрес, Український Конгресовий Комітет Америки.

У роках 1932-33 українці пережили жахливий геноцид. За указом Сталіна між 7 і 10 мільйонів українців було знищено штучним Голодомором, ради просперування комунізму. У тому часі Валтер Дюранти працював у Москві, як журналіст газети Нью Йорк Таймс. У жодній з його статей не було згадки про Голодомор в Україні, проте, у 1932 р. він всежтаки отримав Нагороду Пуліцера за свої журналістичні здібності. Ваша участь у цій протестній кампанії, участь Вашої родини, подруг, друзів, співробітників, колегів, незважаючи якої Ви національної приналежності, є так само важлива, як є важливо, щоб у ній приймали участь усі, які проти геноцидів, проти потурання геноцидам, проти ігнорування геноцидів й проти того, щоб геноциди пішли в забуття.

Минуло сімдесят років і ті незлічені мільйони мовчазних жертв штучного Голодомору потребують Вас і Ваших, щоби Ви висловились в їхньому імені, щоби Ви спільними силами, врешті, домоглись застосування міжнародних стандартів відкритості, чесності, правдивості, підзвітності й справедливості по відношенню до цього Сталінського злочину – геноциду в Україні в 1932-33 рр.

Тому, що дія перевищує слово, закликаємо Вас приймати активну участь у цій протестній кампанії, що до відмінення Валтерові Дюранти Нагороди Пуліцера з 1932 р. Закликаємо Вас також заохочувати других приймати участь в цій протестній кампанії. Вашими зусиллями допоможете підвищити рівень загальної людської обізнаності про Голодомор в Україні, в країні, яка в тому ж часі була хлібницею Європи, в якій мільйони людей згинувли з штучно-створеного голоду.

Що ж до журналістичних здібностей Валтера Дюранти:

- Він писав, що "жодного голоду немає", газета Нью Йорк Таймс, 31 березня 1933 р. Він заявляв, що "сьогодні будь-яке звітлення про голод це перебільшення, або зловісна пропаганда", газета Нью Йорк Таймс, 24 серпня 1933 р. Тоді приватно він признався Вільямові Странгу (Британське Посольство, Москва, 26 вересня 1933 р.), що "дуже можливо, що впродовж останнього року до десяти мільйонів людей загинуло мабуть прямо чи посередньо з причини недостачі їжі в Советському Союзі".

Англієць, Малколм Магерідж, який працював журналістом в Україні в роках 1932-33 і писав правду про Голодомор в англійській газеті Манчестер Гардіан, висловився про Валтера Дюранти так, що це був "найбільший брехун серед усіх журналістів з яким я стрічався".

Чи в 1932 році Дюранти справді заслуговував одержати Нагороду Пуліцера за свої журналістичні здібності?

Якщо Ваше прочуття - ні, що він не заслуговував собі цієї нагороди, і Ви хочете приймати участь у цій протестній кампанії просимо виповнити об'явлену протестну анкету*, і надіслати Комітетові Пуліцера в Америці.

Союз Українців у Великій Британії

*) <http://www.augb.co.uk/Durantyprotest>
<http://www.augb.co.uk/Durantyprotest/form.html>

Tiskanje mjesečnika «Naša gazeta» ostvaruje se i financijskom potporom Ureda za nacionalne manjine RH

I M P R E S U M	I z d a v a č : Društvo za ukrajinsku kulturu Товариство української культури Zagreb , Domagojeva 11 , CROATIA Poslovni račun kod Zagrebačke banke 2 3 4 0 0 0 9 – 1 1 1 0 0 4 5 8 6 9	Naša gazeta izlazi 10 puta godišnje prve nedjelje u mjesecu sa stankom u srpnju i kolovožu Tehnički i glavni urednik: Aleksa Pavlešić E – mail : aleksa.pavlesin@zg.hinet.hr	Umnoženo elektroničkim pisačem i fotokopiranjem U Zagrebu, 01.06.2003. Naklada: 200 primjeraka
--------------------------------------	---	---	---

37. MEĐUNARODNA SMOTRA FOLKLORA U ZAGREBU

*Zbor crkve Rođenja Presvete Bogorodice,
Kaniža (ukrajinsko pjevanje)*

Str. 5

FESTIVAL PJESAMA I PLESOVA NACIONALNIH MANJINA U RH

U Lipovljanima je 23. kolovoza 2003. uspješno održan do sada drugi Festival pjesama i plesova nacionalnih manjina Republike Hrvatske, na kojem je devet kulturno-umjetničkih društava prezentiralo svoje stvaralaštvo. Među njima su nastupili i predstavnici Ukrajinaca i Rusina.

Str. 3 i 4

VIII СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ – В КИСЬВІ

*Делегати конгресу на
панахиді біля пам'ятника
жертвам голодомору*

14 травня цього року учасники спеціального засідання Верховної Ради України визнали Голодомор 1932 — 1933 років геноцидом, тобто спланованою акцією проти українського народу. У рамках VIII Світового Конгресу Українців пройшов «круглий стіл» на тему «Час говорити правду». Його учасники також закликали керівництво нашої держави, Президента та уряд, міжнародне співтовариство, зокрема Організацію Об'єднаних Націй, визнати Голодомор злочином проти людства — геноцидом.

Складність полягає в тому, що ООН не має прецеденту таких рішень. («День» № 146) Стор. 7 i 8

УКРАЇНСЬКІ УЧНІ З ХОРВАТІЇ В ПЕРШЕ ВІДБУЛИ ЛІТНУ ШКОЛУ В УКРАЇНІ

Традиційна літня школа для українських і русинських дітей цього року відбувалася в кількох місцях. Одне з них, для старшої групи учнів, до якої приступили переважно українські діти, було в Хусті в Україні - недалеко біля географічного центру Європи. Відвідини прагматичності мало для учнів, крім навчальної, дуже велику емоційну вартість.

Стор. 3

Незвичайний урок географії

UKRAJINSKI LAUREATI S HRVATSKE TELEVIZIJE

Daniela Draštata - autorica nagrađenih dokumentarnih emisija

Na ovogodišnjem V međunarodnom festivalu televizijskih i radijskih programa za nacionalne manjine «Moj rodni kraj» u Užgorodu — Ukrajina (14.–18.kolovoza), s hrvatske televizije su konkurirale četiri dokumentarne emisije, od kojih su, uz izvanredan dojam kod sudionika, dvije i nagrađene s ukupno tri vrijedne nagrade.

Str. 2, 3 i 4

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ ЗВІЛЬНИВ АНАТОЛІЯ ЗЛЕНКА З ПОСАДИ МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ, А ПРИЗНАЧИВ КОСТЯНТИНА ГРИЩЕНКА

Київ. 2 вересня.

Президент України Леонід Кучма своїм Указом звільнив Анатолія Зленка з посади міністра закордонних справ України у зв'язку з досягненням граничного віку перебування на державній службі.

Президент України Леонід Кучма своїм Указом звільнив Костянтина Грищенка з посади Надзвичайного і Повноважного Посла України у Сполучених Штатах Америки, а також з посади Надзвичайного і Повноважного Посла України в Антигуа та Барбуда за сумісництвом у зв'язку з переходом на іншу роботу.

Іншим своїм Указом глава держави призначив Костянтина Грищенка міністром закордонних справ України.

Довідка: Костянтин Грищенко народився 28 жовтня 1953 року в Києві. У 1975 році закінчив факультет міжнародних відносин і міжнародного права Московського інституту міжнародних відносин. Дипломатичну кар'єру розпочав як співробітник Секретаріату ООН, продовживши її в апараті МЗС СРСР, у тому числі, в Консуль-

ському управлінні та Управлінні з проблем обмеження озброєння та роззброєння, яке він очолював у 1993-95 роках.

У березні 1995 року призначений заступником міністра закордонних справ України. На цій посаді перебував до липня 1998 року, поєднуючи її деякий час із новою - Надзвичайного і Повноважного Посла України в Королівстві Бельгія та Глави Місії України при НАТО. Очолюючи українське дипломатичне представництво в Брюсселі, Костянтин Грищенко за сумісництвом був Надзвичайним і Повноважним Послом України у Великому Герцогстві Люксембург та у Королівстві Нідерланди, Постійним Представником України в Організації із заборони хімічної зброї.

З січня 2000 року - Надзвичайний і Повноважний Посол України в США, а з осені 2001 року - Надзвичайний і Повноважний Посол України в Антигуа і Барбуда за сумісництвом. Володіє англійською та французькою мовами. Нагороджений Орденом "За заслуги" III ступеня.

Одружений. Має доньку.

З ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ 3.09.03 №166

OSNOVAN APOSTOLSKI EGZARHAT SRBIJE I CRNE GORE

Apostolska nuncijatura u Srbiji i Crnoj Gori izvijestila je da je u četvrtak 28. kolovoza, na blagdan Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo po julijanskom kalendaru, papa Ivan Pavao II. osnovao Apostolski egzarat Srbije i Crne Gore za vjernike bizantskog obreda u Srbiji i Crnoj Gori. Novi je egzarat nastao izdvajanjem toga crkvenog područja iz jurisdikcije Križevačke eparhije. Sjedište novog egzarhata bit će Ruski Krstur u Vojvodini. Za prvoga apostolskog egzarcha imenovan je biskup Đuro Džudžar, naslovni biskup Akrasa i dosadašnji pomoćni vladika Mukačevske eparhije za vjernike istočnog obreda u Ukrajini sa

sjedištem u Užgorodu u Ukrajini. Za katedralni hram/crkvu Grkokatoličkog apostolskog egzarhata proglašena je parohijska crkva svetog oca Nikolaja u Ruskom Krsturu.

(...)

Mons. dr. Đuro Džudžar rođen je 22. travnja 1954. godine u Đurđevu u Vojvodini. Teologiju je završio s postdiplomskim studijem iz istočnoga crkvenog prava u Rimu. Za svećenika je zaređen 7. rujna 1980. godine. Za biskupa ga je posvetio papa Ivan Pavao II. u bazilici sv. Petra u Rimu 19. ožujka 2001. godine;

Skraćena vijest iz Glasa Koncila, br. 36, 7. rujna 2003.

Nastavak s 1. stranice UKRAJINSKI LAUREATI S HRVATSKE TELEVIZIJE

Kratka ljetosnja vijest na HTV-i bila je razlogom kontakta i razgovora s poznatom i omiljenom urednicom emisije «Prizma» iz redakcije programa za nacionalne manjine, gospođicom Danielom Drašatom – autoricom i koautoricom emisija nagrađenih na spomenutom festivalu. Po naravi vedra i samozatajna, u razgovoru je susretljivo ispričala pozadinu te vijesti:

- Festival «Moj rodni kraj» nema dugu tradiciju, ali je značajan zbog svog sadržaja, razine, sudionika i samih organizatora. Npr. njegov suorganizator je i EEBA (European Ethnicbroadcast Association) sa sjedištem u Austriji, a koja iz europskih zemalja okuplja gotovo sve redakcije koje se bave nacionalnim manjinama. Ove godine su sudjelovale dvadeset i dvije zemlje iz Europe, te Kina. Uz radijske, samo u TV konkurenciji pristiglo je preko 200 emisija od kojih je u konačnoj selekciji ostalo 114. Dodijeljene su tri glavne i niz posebnih nagrada (za režiju, kameru, ideju itd.).

Prvu nagradu dobio je ORF za dokumentarac o koruskim Slovincima, a drugu su dobili Kinezi za dokumentarnu emisiju o jednoj njihovoj nacionalnoj manjini. Posebnom nagradom su nagrađeni Nijemci za emisiju o tamošnjoj, kako oni kažu, «sorbskoj» manjini.

Naša redakcija je poslala uz jednu emisiju «Prizme» još tri dokumentarne emisije. To su «Cigo i bog», autorice Perice Buljan-Prša, te emisija «Pet», koja je dobila treću glavnu nagradu festivala i posebnu nagradu za ideju, i dokumentarac «Dožynky» kojeg smo suautorice kolegica Jasna Fila i ja, a koji je također nagrađen.

Dokumentarni film «Pet» se bavi edukacijom kroz likovnu umjetnost i očuvanje manjinske baštine u nastavi. Polazna teza je bila kako u općoj globalizaciji nacionalne manjine nestaju i kako naći način za održanjem. Neke su našle rješenje u umjetnosti i djeca na satu likovnog odgoja reinterpetiraju motive Str.3

Pokrovitelj festivala je bio gospodin **Aleksandar Tolnauer** – predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, a supokrovitelji – Županija sisačko moslavačka i Općina Lipovljani. Organizator je bilo Kulturno-prosvjetno društvo «Karpati» iz Lipovljana.

U programu su nastupili: makedonsko KD «Krste Mirkov» - Zagreb, KUD «Ady Endre» - Korod, GU «Blaž Lenger» - Podravske Sesvete, KUD «Joakim Hardi» - Petrovci, SKUS «Franjo Stapač» - Našički Markovac, KUD «Obreška» - Donja Obreška, folk-lorna skupina «Holubička» - Daruvar, KUD «Lipa» - Lipovljani te KPD «Karpati».

Otvarajući festival, gospodin Aleksandar Tolnauer je rekao:

**Poštovane dame i gospodo ...,
Cijenjeni sudionici programa...**

Posebno sam radostan biti danas ovdje i pozdraviti vas u ime Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, zaželjeti vam dobrodošlicu i zahvaliti se svim nazočnim što su se odazvali pozivu na ovu manifestaciju.

Položaj i zaštita nacionalnih manjina, jedno je od središnjih pitanja političkog razvoja pojedine zemlje,
Str. 4

3i 1. стор. →

УЧНІ З ХОРВАТІЇ ВПЕРШЕ В УКРАЇНІ

Панство проф. Борис Гралюк - заступник в хорватським парламенті, Владо Карешин - в ролі директора цієї школи і професор Тетяна Ласек, були ведучими групи, яка складалася з 51 старшої дитини і комфортним автобусом, 15 липня поточного року, рушила в Хуст, де до 23 липня в готелі "Нарцис" відбуло виклади українською мовою. У групі були учні з Вуковару, Петрівців, Славонського Броду, Шумеча, Липовлян і Загребу.

Невіцький замок

Викладали українську мову, історію, географію України, природознавство та елементи танцю. Навчання доповнене і відвідинами музеїв, галерей й місцевих визначних місць, де необхідні принагідні пояснення надали відповідні фахівці. Після багатих денних програм учні мали розважальні вечори біля ватри або в дискотеці.

Оглянули саме місто Хуст, а також і Ужгород (етносело-музей, Невіцький замок, знамениту церкву ...), Мукачево (замок-музей), Солоні озера, Єремчина (водоспади Тиси), злук Чорної і Білої Тиси, Рахів (географічний центр Європи) та Чернівці.

Школу відвідав й учнів привітав мер міста Хусту – пан Михайло Джемба, а на закінчення учням вручені дипломи. Депутат, пан Борис Гралюк високо оцінив здійснення цього проекту, що лиш підкреслило загальну уяву про те, що неможливо переоцінити для учнів велику суб'єктивну емоційну вартість цієї подорожі. Цей момент гарно змальовує телефонна розмова Катеринки з батьками: "Прошу, сюди мені більше не дзвоніть бо не маю часу для розмови, а лиш вам скажу, що тут найцікавіше: Куди рушиш, всі говорять – українською мовою!" НГ - за повідомленням учасників

Nastavak s 2. stranice

UKRAJINSKI LAUREATI S HRVATSKE TELEVIZIJE

manjinskog nacionalnog stvaralaštva. To je snimljeno u pet manjinskih škola s pet jezika (mađarski, slovački, češki, srpski i talijanski), pet različitih likovnih motiva i pet likovnih tehnika.

Redatelj je Alceo Marti, snimatelj Miljenko Brigljević, ideja je moja, a sudjelovala sam i kao urednica filma i radila scenarij. Film je namjenski snimljen prošle godine za konferenciju InSEA (međunarodno udruženje za edukaciju putem umjetnosti) u New Yorku.

Također nagrađeni film «Dožynky» je moj prvi redateljski dokumentarac. Snimatelj Miran Krčadinac sjajno je kamerom zabilježio nastojanje češke nacionalne manjine da očuva tradiciju žetvenih svečanosti. Sam projekt je bio prilično zahtjevan (svake godine u svečanostima sudjeluje oko tri tisuće ljudi), no vrijedilo je uložiti truda u temu koju kolegica Jasna i ja ne samo da poznajemo, već je puninom i

doživljavamo kao pripadnice češke nacionalne manjine. Zato mi je posebno važno da me je nagradio međunarodni žiri u kojem su moje kolege, a također je bilo dirljivo kada su mi članovi žirija i naknadno prilazili, čestitali te hvalili čak i pojedinosti.

Kroz ranije kontakte s našim Ukrajincima i Rusinima u Hrvatskoj, već sam slušala o Užgorodu, te sam na festival išla s uvjerenjem da odlazim u jedno od najljepših mjesta na svijetu. To se i obistinilo, ali tek kada sam izašla iz četvrti gdje smo bili smješteni, a u kojoj je arhitektonski dominirao soc-realizam.

Iako se aktivnost odvijala uglavnom na relaciji hotel – festivalska dvorana, našlo se vremena i za upoznavanje grada i okolice, u čemu su nam susretljivi domaćini zdušno pomagali. Najviše mi se dopao stari dio grada sa svojim zdanjima (tvrđava, crkve, sinagoga ...) te kafići uz rijeku Už, koji su sasvim europski, ali imaju i svoj poseban šarm.
Str. 4

ali isto tako i mjesta te zemlje u međunarodnoj zajednici. Suvremeni odnosi sve više pozornosti pridaju tim pitanjima, koja su iz čisto internog konteksta ušla u značajan dio sadržaja odnosa na međunarodnoj razini. Time je i na ovom primjeru pomaknuta granica koja odvaja unutarnju politiku od vanjske i, istodobno, pokazuje da se državna suverenost, shvaćena kao najviša vlast, i u pitanju zaštite nacionalnih manjina počinje približavati izvanjskim međunarodnim standardima.

Definiranje položaja nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj je rješavano samostalno i u suradnji s institucijama međunarodne zajednice, što je između ostalog rezultiralo donošenjem Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Donošenjem Ustavnog zakona, stvarno je proširena mogućnost ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina, a posebno je to osigurano nakon donošenja adekvatnog, provedbenog zakonodavstva i potvrđivanja temeljnih međunarodnih dokumenata koji se odnose na zaštitu nacionalnih manjina. Time se Republika Hrvatska u pogledu zaštite manjinskih prava svrstala u sam vrh demokratskih država svijeta.

U ostvarivanju etničkih prava pripadnika nacionalnih manjina, danas se primjenjuju najviši normativi i kriteriji iz međunarodnih dokumenata, koji se odnose na manjinska prava. Na taj način se uspostavlja odgovarajući način ostvarivanja etničkih prava, prvenstveno preko ovlaštenih institucija Republike Hrvatske koje su odgovorne, stručno i upravno, za pojedina područja društvenog života za sve državljane, kako za većinski hrvatski narod tako i za pripadnike nacionalnih manjina. Takvim modelom se postupno osigurava integracija u zaštitu i razvoju kulturnog i nacionalnog identiteta pripadnika nacionalnih manjina, primjerena demokratskom društvu. Samo dio etničkih prava kao što su informiranje, kulturni amaterizam i kulturne manifestacije ne ostvaruju se kroz redovite institucije sustava, već ih pripadnici nacionalnih manjina ostvaruju djelovanjem nevladinih udruga i ustanova

čije programe sufinancira Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske. Dio tih programa, danas ćemo imati prigodu vidjeti i uvjeriti se u visoku razinu kulturnog stvaralaštva naših nacionalnih manjina. Vidjet ćemo kulturnu različitost, koja za nas predstavlja neizmjereno bogatstvo, jer nas preko naših nacionalnim manjina povezuje sa mnogim europskim narodima.

Pripadnici nacionalnih manjina danas mogu slobodno ostvarivati kulturne programe te čuvati i razvijati svoj etnički identitet. Siguran sam da ćete se u to moći i danas uvjeriti. Republika Hrvatska želi da pripadnici nacionalnih manjina očuvaju svoj identitet, kulturu, vjeru, jezik, pismo i veze s državom matičnog naroda, ali i da se socijalno, kulturno, gospodarski i politički integriraju u hrvatsko društvo. To je jedini put da Republika Hrvatska očuva svoju multikulturalnost i multietničnost i da se integrira u Europsku uniju.

Uvjerem da će ova Manifestacija još više pridonijeti njegovanju različitih kultura i naslijeđa, razvoju kulturnih skupina i programa, njihovoj višoj umjetničkoj i izvođačkoj razini te promicanju uzajamne tolerancije i povjerenja u hrvatskom društvu, još jednom vas pozdravljam, a izvođačima želim uspješan nastup.

Lipovljani imaju tradiciju

Nastavak s 3. stranice UKRAJINSKI LAUREATI S HRVATSKE TELEVIZIJE

Posebno dojmljiv je bio posjet starim rudnicima soli u kojima se sada, zbog izuzetno sterilne atmosfere, obavljaju alergene terapije s izuzetno visokim postotkom uspješnog izlječenja.

Sve su ovo ugodne uspomene, no sada se u redakciji već laćamo novih projekata od kojih je najaktualniji – pokretanje posebnih emisija za nacionalne manjine, u čemu bi svaka od njih imala jednom mjesečno jednu cijelu emisiju na svom jeziku. U početku bi to bilo prvenstveno na šest jezika za koje se Hrvatska međunarodnim ugovorima obvezala posebno skrbiti. No to je još u fazi prijedloga, razrade i prezentiranja relevantnim čimbenicima.

Ovaj uspjeh gospođice Draštate nije nimalo slučajna, već je prije naravan slijed velikog pregalaštva nadograđenog na talent. Sa šesnaest godina je počela kao voditeljica dječjih, glazbenih i

kontakt emisija na Radio-Daruvaru. Putujući na relaciji Zagreb – Daruvar, time se bavila i za vrijeme studija novinarstva koji je diplomirala 1998. Prošavši audiciju (1993.), kao student surađivala je s TV studijem u Bjelovaru, u čemu joj je mentorski mnogo pomogao gospodin Mladen Stubljar. Nakon toga je u Zagrebu prihvatila uređivati «Prizmu», a radila je i za emisiju Alpe-Dunav-Jadran u kojoj je surađivala s našim velikim dokumentaristom, gospodinom Brankom Lentićem, komu je jako zahvalna na prenesenim iskustvima.

Tijekom deset godina rada na televiziji, svake godine je bila bar na nekom od stručnih seminara koje organizira CIRCOM (Udruženje regionalnih televizija) gdje su predavači vrsni novinari i stručnjaci uglednih europskih kuća. Iako uspješna u raznim žanrovima, žarko želi biti dokumentarist. Daniela – sretno!

Razgovor obavio A. Pavlešin

Nastavak s 1. stranice →

Sav korišteni materijal je sa www.hrt.hr/kultura/msf2003

37. međunarodna smotra folklor posvećena je baštini manjinskih zajednica koje žive u Hrvatskoj. Albanci, Austrijanci, Bošnjaci, Crnogorci, Česi, Mađari, Makedonci, Nijemci, Romi, Rusini, Slovaci, Slovenci, Srbi, Talijani, Ukrajinci, Židovi - svi oni obogaćuju kulturnu i etničku sliku Hrvatske. Mnogi od njih imaju kulturna i folklorna društva koja, među ostalim, mlađe članove zajednice upoznaju s glazbenom i plesnom baštinom svoga naroda. Većina njeguje i prikazuje odabrane oblike te baštine: plesove te glazbu i nošnju koja se prepoznaje kao osebujno kulturno dobro matičnoga naroda. Neke su od manjina za svoga višestoljetnog boravka u Hrvatskoj razvile i usvojile glazbeni i plesni repertoar koji pripada regionalnom ili lokalnom kulturnom izrazu i koji je zajednički i pripadnicima drugih naroda tog užeg područja. (....)

Zorica Vitez

KUD "Joakim Hardi" iz Petrovaca
(18. srpnja Gradec)

Koncert crkvenog pučkog pjevanja

"GRKOKATOLIČKO PUČKO PJEVANJE U KRIŽEVAČKOJ BISKUPIJI"

nedjelja, 20. srpnja 2003.

Koncertom je prikazano liturgijsko pjevanje triju pučkih crkvenih pjevačkih skupina: žumberačke iz konkatedralne župe sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu, rusinske iz Petrovaca kraj Vukovara i ukrajinske iz Kaniže i Šumeća kraj Slavenskog Broda.

Katolici bizantskog (istočnog) obreda u Hrvatskoj su okupljeni unutar grkokatoličke Križevačke biskupije. Grkokatolička crkva je Crkva vlastitog prava (sui iuris), koja se u bogoslužju služi grčko-bizantskim obredom i u punom je zajedništvu s Rimokatoličkom crkvom te priznaje papu za vrhovnog poglavara. Prvotnu su skupinu njezinih vjernika u Hrvatskoj na početku 17. stoljeća činili kršćani grčkoslavenskog obreda koji su prebjegli pred Turcima u slobodne krajeve hrvatske Vojne krajine. Hrvati grkokatolici su potomci tih davnih uskoka, a žive u Žumberku ili u većim gradovima. Polovicom 18. stoljeća u današnju Bačku (u Vojvodini) doseljavaju prvi grkokatolički Rusini, slavenski narod koji živi u Karpatima i Potkarpaću, kulturno i etnički najrodniji

Ukrajincima. U zapadni Srijem u Hrvatskoj doseljavaju 30-tih i 40-tih godina 19. stoljeća, a na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće dolaze i u neka slavonska istočnopolavska sela.

U Križevcima je 1777. ustanovljena Križevačka biskupija za vjernike istočnog obreda, Hrvate u sjeverozapadnoj Hrvatskoj i Rusine u Bačkoj. Nakon austrougarske aneksije Bosne i Hercegovine počinje krajem 19. stoljeća doseljavanje galicijskih Ukrajinaca grkokatolika u sjevernu Bosnu i posavsku Slavoniju (okolica Slavenskog Broda, Novske i Nove Gradiške). Potaknuti ukrajinskim nacionalnim preporodom sebe nazivaju Ukrajinacima, dok ih susjedi u Slavoniji nazivaju Galicijanima, prema kraju iz kojega su došli.

Križevačka biskupija okuplja grkokatolike iz cijele Hrvatske, ali i s prostora bivše Jugoslavije (osim Makedonije). Tri narodnosne skupine u okviru male biskupije kroz njezinu su povijest međusobno neprestano komunicirale putem svećenika i redovnika, koji su se obrazovali u Grkokatoličkom sjemeništu u Zagrebu (postoji od 17. stoljeća), ali i u Ukrajini, Poljskoj, Rimu. Liturgijski jezik svih triju skupina je staroslavenski, ali se u posljednje vrijeme rabe i hrvatski, rusinski i ukrajinski. #

LJETNA ŠKOLA U SELCU

Jedna od triju ovogodišnjih ljetnih škola koje se obavljaju u okviru Saveza Rusina i Ukrajinaca RH, bila je i u Selcu od 4. do 12. kolovoza. Sudjelovalo je ukupno devedeset troje djece iz Belog Manastira, Vukovara, Petrovaca, Mikluševaca, Kutine, Lipovljana, Andrijaševaca, Andrijevac, Tompojevaca, Vinkovaca, Nuštra, Rijeke i Zagreba.

Škola je bila posvećena stotoj obljetnici rođenja Osifa Kostelnjika i dvjestotoj obljetnici rođenja Aleksandra Duhnoviča.

Dvjema skupinama učenika, 29-oro srednjoškolaca i 64-voro osnovaca, mr. Oksana Timko te profesori Marija Homa i Blaženka Turinski, predavali su rusin-

ski jezik, povijest, zemljopis, kulturu i likovni odgoj. Profesor Zvonko Kostelnjik, koji je ujedno bio i u ulozi direktora te škole, podučavao je učenike folklorom plesu, a glazbenu sastavnicu – poduku sviranja instrumenata (orkestar: bas, 2 bas-prima, 2 bugarije i kontra) vodio je gospodin Julijan Ramač.

Slobodno vrijeme za plažu bilo je od 13 do 16 sati, nakon čega su bile organizirane športske aktivnosti i folklor. Formirana je i folklorna skupina koja je u suradnji s turističkom zajednicom imala organizirane nastupe u Novom Vinodolskom i na gradskom trgu u Selcu.

NG – iz telefonskog razgovora
s prof. Zvonkom Kostelnjikom

LJETNA ŠKOLA U STAROM GRADU

Uz stariju grupu učenika koja je bila u Ukrajini, ljetna škola je, uz financiranje od Ministarstva prosvjete i športa, organizirana i u Hrvatskoj – u Selcu i za mlađu grupu u Starom Gradu na Hvaru.

U Starom Gradu se u školu (8. – 16. kolovoza) odazvalo šezdeset troje djece, pretežno iz Slavonskog Broda, Šumeća i Lipovljana, a ostala djeca su bila iz Osijeka, Sabinja, Kaniže, Zbjega, Bilice, Đeletovaca, Kutine i Zagreba.

Učenici su bili razvrstani u četiri dobne skupine, a nastavni program se sastojao iz ukrajinskog jezika, povijesti, zemljopisa i narodoznanstva. Škola je bila posvećena velikoj ukrajinskoj pjesnikinji Lesji Ukrajinki, a nastavu su vodile profesorice Slavica Karpa, Goranka Rosandić, Oksana Martinjuk i Nataša Pavlešen-Topolko. Zborno pjevanje je vodio gospodin Viktor Martinjuk, a elemente folklora podučavala je Ivana Šafar.

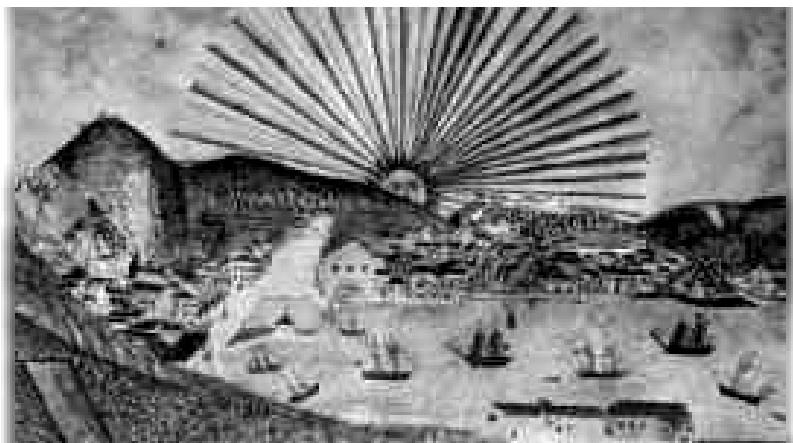

Prvo građansko kazalište u Europi – otvoreno je u Hvaru 1612. god.

U dolasku, za kraćeg boravka u Splitu, učenici su razgledali Dioklecianovu palaču, njene podrumne, crkvu sv. Duje i splitsku rivu. Na otoku su posjetili grad Hvar, gdje je upriličena i posjeta gradskom muzeju. Također je bio nezaboravan odlazak na Križ, gdje se s vrha otoka vidi mediteranski prizor čarobne ljepote mora i otočja. Učenici su imali prigodu vidjeti svečanost Dana Staroga Grada na Rokovo, kada su bili i na svetoj misi u crkvi sv. Roka.

Po završetku škole, ploveći od otoka, razdragana djeca su i zapjevala. Pritom, netko je sa strane čuo komentar radoznalih čeških turista : «Da, da, to su – ukrajinske pjesme!»

NG – po kazivanju direktora škole Vlade Karešena

Razglednica (crtež) s turističke stranice www.suncanihvar.hr

Primjer iz rada nacionalnih manjina

U PRVOJ ŽIDOVSKOJ ŠKOLI NASTAVA POČINJE 8. RUJNA

Prva privatna židovska osnovna škola s pravom javnosti otvorit će svoja vrata učenicima 8. rujna, kad počinje nastava i u drugim osnovnim školama u Hrvatskoj, rekao je u srijedu ravnatelj te škole Željko Burcar.

Škola je smještena u samome središtu Zagreba, u Amruševoj ulici, prostor se sad uređuje i škola će dočekati spremna svojih prvih 15 učenika, koliko ih je do sada prijavljeno, istaknuo je Burcar.

Prva privatna židovska osnovna škola nosi ime po zagrebačkoj dječjoj glumici Lauder Lei Deutsch koja je nastupila prvi put još kao djevojčica, i za koju su Tito Strozzi i Josip Deči napisali posebni igrokaz «Čudo od djeteta». Početkom svibnja 1943. Leu su, zajedno s majkom Ivkom i bratom Sašom, iz Zagreba odveli gestapovci. Umrla je u vlaku za Auschwitz s nešto više od 16 godina.

Prvo školsko zvono 8. rujna potvrdit će da je ostvarena ideja o osnivanju židovske osnovne škole koju su prije oko godinu dana potaknuli roditelji djece koja pohađaju vrtić u sklopu zagrebačke židovske općine.

U židovsku osnovnu školu, istaknuo je Burcar, mogu se pak, osim židovske djece, upisati i djeca drugih vjeroispovijesti, kao i djeca roditelja koji nisu vjernici.

Redovitu nastavu učenicima će držati dva učitelja, a za grupu predmeta u kojoj su hebrejski jezik, židovska kultura i povijest te židovski vjeronauk kao izborni predmet, učitelje će osigurati zagrebačka židovska općina.

Jer, kako je objasnio Burcar, za tu grupu predmeta, koju će učenici početi učiti već od prvoga razreda, potrebni su posebno obrazovani učitelji koji su znanja stjecali u Izraelu, Kanadi i Sjedinjenim Američkim Državama. Nastavni program za tu grupu predmeta nosi naziv Talam i osmišljen je u Kanadi a provoditi će se iz udžbenika verificiranih za taj međunarodni program. (Hina)

VJESNIK 28. kolovoza 2003.

Віч-на-віч з пам'яттю - Українці з 32 країн вперше зібралися в Україні

Ігор ОСТРОВСЬКИЙ, 1 стор. фото Миколи ЛАЗАРЕНКА

Зі 1. стор. —>

Як запевнила заступник держсекретаря МЗС Наталя Зарудна, зараз триває робота над відповідною резолюцією. Складність полягає в тому, що ООН не має прецеденту таких рішень. У результаті Голодомору 1932 — 1933 років в Україні загинуло від 7 до 10 млн. людей — 25 тисяч за день, 1000 за годину, 17 за хвилину...

Усі попередні зібрання відбувалися в Нью-Йорку та Торонто. Але послідовно дотримуючись політики зближення з «материковою» Україною, нинішню зустріч проведено саме в Києві.

Світовий Конгрес Українців (СКУ) — це найвища організаційна надбудова українців діаспори, яка об'єднує суспільні, громадські, релігійні, наукові та молодіжні (але не політичні) організації. СКУ був створений на базі діючої після Другої світової війни Панамериканської Української Конфедерації, до якої належали всі українські крайові осередки Північної та Південної Америки. Перший Світовий Конгрес Вільних Українців (СКВУ) відбувся у Нью-Йорку 12 — 19 листопада 1967 року. Після здобуття незалежності Україною Конгрес вилучив зі своєї назви слово «вільних», оскільки держава стала суверенною.

У сьогодинньому світі поза межами України проживає близько 20 мільйонів українців. Найчисельніші українські громади мають Росія, Канада, США, Казахстан, Молдова, Бразилія, Австралія, Аргентина, Польща. Останнім часом значно збільшилася кількість українських економічних мігрантів у Греції, Німеччині, Іспанії, Португалії та Італії, де, за даними СКУ, нині мешкає близько 600 тисяч вихідців з України. СКУ сьогодні об'єднує понад 100 українських громадських організацій в 25-ти країнах, має президента та законодавчий орган — Конгрес, який проходить раз на п'ять років. Виконавчим органом є Секретаріат, який утворюють Ради та Комісії. Діяльність Конгресу належним чином визнана також на міжнародному рівні — у 2003 році його прийнято до ООН на правах неурядової організації.

У роботі VIII Світового Конгресу Українців взяла участь 246 делегатів з 28 країн світу та 77 гостей. Усього були присутні представники 32 країн. Слід відзначити, що число потенційних учасників було значно більшим — близько 350 делегатів та 200 гостей тільки з України. Президією СКУ на Конгрес також були запрошені чільні посадовці нашої держави — Президент, голова ВР та прем'єр-міністр — але вони обмежилися привітаннями та зустрічами на «своїх» територіях.

ДО І ПІСЛЯ

Отже, черговий СКУ, але перший для власне українських земель, пройшов у Будинку вчителя,

де свого часу урядом Михайла Грушевського було історично проголошено суверенітет нашої держави. Як толерантно зазначається в одному з прес-релізів Конгресу, «будівля, звичайно, історична, але має невелику залу». Додамо, що зала ця погано вентилявана та влітку має підвищену температуру. До того ж важко знайти приміщення з гіршою акустикою. Драматизм ситуації підсилювала вельми застаріла апаратура, що унеможливлювала нормальне спілкування через мікрофони. Чоло пітніло, а вуха напружувались — ось у такому «комфорті» зібралися закордонні українці. Але де наше не пропадало? Правильно — всюди пропадало... Однак «загальне враження делегатів про Конгрес позитивне»!

Перший день роботи Конгресу відзначився сесіями Рад і Комісій СКУ, покладанням вінків до пам'ятника Т. Шевченку, нарадою Президії Секретаріату, першою пленарною сесією та власне відкриттям VIII Конгресу. На противагу офіційним моментам, привернула увагу виставка «Голодомор в Україні 1933 року. Очіма дитини». Учні 6 — 8 класів з Торонто (Канада) малювали найбільшу трагедію свого народу. Їхня вчителька написала текст, що хронологічно відображає ті страшні події. Малюнки підписані англійською, але прізвища всуціль українські. Найбільше запам'яталася розділена навпіл картина: яскрава абстракція у лівій половинці — це «Before», а похмура частина справа заклеєрована словом «After» — «До і після». Історія в двох словах.

«СКОВАНІ ОДНИМ ЛАНЦЮГОМ...»

У вівторок слухалися «підсумки звітів Крайових Центральних Репрезентацій». Тобто діаспори усіх країн звітували про свою діяльність, ділилися традиційними бідами та поодинокими перемогами на шляху утвердження української слави за кордоном, починаючи від Європейського Конгресу Українців до Австралії та Узбекистану. «Нашого цвіту» дійсно «по всьому світу» — є навіть у В'єтнамі. Як розповів нам пан Зенон Коваль з Бельгії, у південному В'єтнамі є досить компактна громада. Це люди, що приїхали туди на роботу, але працюють вони на російську нафтовидобувну компанію. Найкращий «нафтовий» вуз у Союзі був в Івано-Франківську... Однак набагато ціннішими в практичному значенні були «круглі столи» в середу. Перший з них мав назву «Українські громади Східної діаспори — складові частини СКУ, їх сьогодення та перспективи». Це видається прикритим недоглядом, але до останнього часу дуже мало приділялося уваги українцям, що проживають на схід від історичної Батьківщини. Однак лише в одному Казахстані за даними офіційного **Стор.8**

Зі 7. стор. —>

державного перепису 1999 року мешкає 547 тисяч українців. Серед них багато освічених та висококультурних людей. Аж ось настав і їхній час.

Насправді процес об'єднання чи, радше, знайомства та відкриття українцями своїх побратимів з інших куточків світу можна назвати головною перемогою і практичним здобутком останнього на сьогодні Конгресу. Такої ж думки тримається доктор Аскольд Лозинський: «Я б хотів, щоб українець Камчатки (у процентному співвідношенні українці там найбільша громада. — *Авт.*) думав і знав, що про нього думають українці Нью-Йорка. Й не лише думають, а й у хвилину потреби готові допомогти. По можливості, звичайно, бо неможливо, щоб мільйон українців Америки допоміг восьми мільйонам українців Росії. Але вони повинні відчувати спаяність».

Вельми цікавими та емоційно напруженими виявилися дискусії «Стан, роля і майбутнє української мови серед українських громад поза межами України» та «Участь і роля української молоді в житті українських громад поза межами України». На превеликий жаль, у цих розмовах брали участь делегати віком «тим, кому за...». Вони віддзеркалювали тих, кому ще справді не байдужі питання українства за кордоном. Загальні висновки можна передати думкою Петра Тими, учасника Конгресу від Польщі — у цій сусідній державі активно провадилася політика гомогенності нації, відтак мова також витіснялася. Але там, на відміну від інших країн, є українські школи, радіопрограми і навіть ТБ. Однак асиміляція посилюється, і особливо це стосується молоді.

Делегати від Росії зазначали, що міфічні «українські школи чи класи» — це 2-3 уроки мови на тиждень. Усе інше — російською. Другий бік «медалі» — російські школи в Україні, де усі(!) предмети викладаються відповідно російською. Пропозиції українських програм (і навіть готові касети) на тамтешньому ТБ відкидаються. Мотив навіть не в якості продукту: головне — незручна мова! Інша ситуація, наприклад, у Башкирії. Там є 9 українських шкіл. Башкири самі стикаються з проблемою асиміляції, тому чудово розуміють українців. На Камчатці є один клас із 25 учнів та чотири вчительки, одна з яких отримує платню. Місцеві посадовці-українці гальмують процес. Допомагають... Учителька з Перемишля каже, що договори між Польщею та рідним Міносвіти просто не виконуються. Мову зовсім не пропагують мистецькими засобами... Висновок делегатів: майбутнє в українській мові є! Але тоді, коли вона стане дійсно державною в Україні.

В останній день голосували — треба було обрати Президента СКУ на період до нового Конгресу. Номінаційна Комісія внесла пропозицію переобрати пана Лозинського. Переобрали, майже усі були «за». Прийняли також резолюцію та ряд звернень... Окремо варто відзначити звернення щодо Голодомору та позбавлення Пулітцерівської премії журналіста «Нью-Йорк Таймс» Волтера Дюранті. #

Далеко до України...

11.05.-20.05.2003.

Все ж таки, хоча це не була наша перша екскурсія до України, ми не могли дочекатися дзвінка рушаючого поїзда. Уже нам знайома ця довга дорога, повна пригод, простягалася перед нами. Поки не приїхали до Будапешту, в нашій свідомості Україна ще була мрією, далеким сном, який треба було тільки здійснити!

З піснею та чарівними звуками гітари залишали ми за собою Карпати й степ. Степ, такий чудовий, завжди знову оспіваний, і нас щоразу залишає без подиху.

Проїхавши тільки частину цієї величезної країни, ми були вже близько до цього золотого лицаря, який вистояв століттями перед військами й війнами та став ще кращим. Київ! Для нас час зупинився. Чи встигнемо ми зустрітися з усіма красотами цього міста, чи ні. Це було одне і єдине запитання.

Перше що захотілося нам, прогулятися широким Хрещатиком та відчути життя Майдану Незалежності. Крок за кроком, наближаємось до будинку філармонії, за яким, на узгір'ї, найкращий краєвид на безмежний, міцний та сміливий Дніпро! З лівого боку на гірці гордо стоїть блискучий собор св. Софії. За ним стоїть знову збудований колишній Михайлівський собор, а під ним Андріївський узвіз. З правого боку східці які ведуть крізь парк до Маріїнського палацу.

Запах бузку привабив нас до розцвілого ботанічного садку, де ми насолоджувалися тишею, дивлячись на Київ зверху.

Дні так швидко летіли, що зараз важко пригадати коли ми дивилися спектакль у Національній опері, розглядали Золоті ворота, прогулювалися печерами Лаври, музеєм під відкритим небом, відвідали рок концерт на стадіоні, їздили до Канева на могилу найвидатнішого письменника України, Т. Г. Шевченка та багато іншого.

Дні летіли, а поїзд знову захоплював степ, але цього разу в іншому напрямі!

Сон закінчився — були ми вже в Загребі, але мрія про нову зустріч з Києвом продовжується.

Сільвіа Малошевац і Іва Лехуншек

Posjeta parlamentarne skupine prijateljstva Ukrajina-Hrvatska Vrhovne rade Ukrajine Republici Hrvatskoj od 7-11. travnja 2003.

Na poziv predsjednika parlamentarne skupine prijateljstva Hrvatska-Ukrajina Hrvatskoga sabora prof. Borislava Graljuka u Hrvatskoj je boravila parlamentarna skupina prijateljstva Hrvatska-Ukrajina Vrhovne rade Ukrajine. Ukrajinsko parlamentarno izaslanstvo u sastavu: g. Oleksandar Ševčenko, predsjednik parlamentarne grupe za suradnju s Republikom Hrvatskom, g. Leonid Hadjackij, narodni zastupnik Odbora za turizam VR Ukrajine, g. Valerij Martinovskij, narodni zastupnik Odbora za poljoprivredu VR Ukrajine i g. Anatolij Klimenko, narodni zastupnik Odbora za borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije VR Ukrajine. U Izaslanstvu su bili i gospodarstvenici Ukrajine, te gđa. Alla Seredina, urednica Dnipropetrovske TRK. U stalnoj pratnji bio je veleposlanik Ukrajine u RH N.J.E. Victor Kyryk sa suradnicima. S hrvatske strane u stalnoj pratnji su bili prof. Borislav Graljuk, predsjednik parlamentarne skupine prijateljstva Hrvatska-Ukrajina HS-a i tajnica skupine prijateljstva gđa. Maja Kiš.

Program je bio koncipiran na bazi predloženih tema od interesa ukrajinskih parlamentaraca i gospodarstvenika. Obuhvatio je područje međuparlamentarne suradnje, turizma, brodogradnje i metalurgije, agrara (vinarstvo, ribarstvo) i poljoprivredne proizvodnje.

Tokom boravka članovi izaslanstva Vrhovne rade posjetili su Varaždinsku županiju, Međimursku županiju i Primorsko-goransku županiju. Planirani posjet Splitsko-dalmatinskoj županiji nije bio realiziran zbog kratkoće boravka ukrajinskog Izaslanstva.

Prvog dana boravka realizirani su susreti u Hrvatskom saboru s Odborom za Međuparlamentarnu suradnju i članovima Hrvatsko-ukrajinske skupine prijateljstva. Naglašena je velika važnost parlamentarne suradnje i parlamentarne diplomacije kroz razmjenu mišljenja parlamentaraca i kroz zajednička istupanja na međunarodnoj sceni. Susret s članovima Odbora za vanjsku politiku potaknuo je opetovanu zamolbu solviranja viznog režima koji predstavlja veliku zapreku glede gospodarske i turističke suradnje. Uslijedio je posjet Gospodarskoj komori i hrvatskim gospodarstvenicima. Tokom razgovora izražena je želja kao i mogućnosti za još boljom suradnjom, jer Ukrajina s 50 milijuna stanovnika predstavlja ogromno tržište za Hrvatsku. Sastanak s dogrado-

načelnikom Milanom Bandićem i resornim savjetnicima potaknuo je želju za boljom suradnjom među gradovima te mogućnost posjete izaslanstva Grada Zagreba Kijevu.

U večernjim satima veleposlanik N.J.E. Victor Kyryk upriličio je domjenak za članove izaslanstva i goste.

Drugi dan su članovi parlamentarnog izaslanstva Vrhovne rade posjetili Varaždinsku i Međimursku županiju. Posjet "Vindiji" multinacionalnom gigantu Varaždinske županije bio je "pun pogodak" glede interesa ukrajinskih gospodarstvenika. Tokom posjeta prezentirana je lepeza proizvoda i mogućnosti suradnje sa sličnim proizvođačima u Ukrajini što je izazvalo veliki interes ukrajinskih gospodarstvenika i parlamentaraca, te otvorilo mogućnost gospodarske suradnje s Ukrajinom. Posjet g. Branku Levačiću županu Međimurske županije sa suradnicima uz sudjelovanje pripadnika ukrajinske manjine potaknuo je neka još neriješena pitanja vezana uz neriješeni vizni režim.

Posjet vinarijama Međimurske županije kao i posjet seoskom turizmu otvara nove mogućnosti suradnje i izvoza kvalitetnog vina u Ukrajinu, te obogaćuje turističku ponudu zainteresiranom ukrajinskom tržištu (50 milijuna stanovnika).

Treći dan boravka Izaslanstvo je posjetilo Primorsko-goransku županiju. Razgovori s županom g. Zlatkom Komadinom i gospodarstvenicima, posjet brodogradilištu "3 Maj" u Rijeci, posjet gradonačelniku otoka Krka g. Dariju Vasiliću sa suradnicima otvorili su nove mogućnosti glede tema od interesa gostiju. Brodogradnja kao i remont brodova u hrvatskim brodogradilištima otvara nove mogućnosti suradnje uz direktan uvoz sirovina potrebnih hrvatskoj brodogradnji. Iskazan je veliki interes glede turizma te mogućnost korištenja aerodroma Krk prilikom dolaska ukrajinskih turista. Organiziran je posjet Brodogradilištu i Marini Punt te oglednoj vinariji u Vrbniku.

Posjet je otvorio nove mogućnosti suradnje dvije prijateljske zemlje kroz razmjenu iskustava kako na parlamentarnoj razini tako i u gospodarstvenom smislu. Ukrajina, prijateljska zemlja, podržati će Hrvatsku na putu ka euroatlantskim asocijacijama, prolazeći i sama trnovit put ka samostalnosti i demokraciji.

Tajnica skupine prijateljstva - Maja Kiš

Рік I.

Дяково, Май 1933.

Число 2.

РІДНЕ СЛОВО.

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНЦІВ В ЮГОСЛАВІЇ.

Poštarina plaćena u gotovom.

„Рідне Слово“
виходить що місяця.

Передплата до кінця
сего року 10 Дин.

Передплату і всякі
письма слати на адресу

„Рідне Слово“
Пішкоревиці.

До 70-ліття виходу в світ першого числа „Рідного слова“ → Стр.10

Зі 9. стор. → До 70-ліття виходу в світ першого числа „Рідного слова“ *

Перед Великодними Святами 1933 року вийшов перший номер першої української газети в Югославії — „Рідного слова“. І від тоді, аж по початок другої світової війни у нашій країні, по квітень 1941 року, ця одинока до цієї пори постійна періодична українська газета була радо баченим гостем у кожному українському домі в Югославії.

Першим і самотнім редактором, який рівночасно був основоположником цієї газети, а також і виконавцем усіх кінцевих робіт — від написання статей по експедицію і кольопотражу — був о. Михайло Фірак, з-початку душпастир у Пішкоревцях, а відтак парох у Руському Керестурі. Тут, у тих малих Пішкоревцях, народилася наша перша й одинока газета, тут творив невтомний о. Михайло, тут, у недалеких Дякові її друкували. Листопадове число з 1934 року було вже друковане в Осієку, де газету друкують по 2-ий номер з 1936 року.

Відтак, по 10 лютого року вона друкується у Дервенті, а від того часу до кінця у Руському Керестурі, в друкарні „Просвіти“.

Відповідальними редакторами „Рідного слова“ були люди, які фактично з цією газетою не мали нічого спільного, але постійно мешкали в місцевості, де вона друковалася. Це було по законах старої Югославії. В часі друкування газети у Дякові відповідальним редактором був о. д-р Франьо Дідович, римо-католицький парох і декан у Дякові; відтак — коли друкувалися у Осієку, відповідальним редактором був сам о. Фірак; у часі друкування у Дервенті газету підписував о. Жигмонд Слиж, наш душпастир у цьому містечку. У Руському Керестурі відповідальним редактором знову був о. М. Фірак.

„Рідне слово“ з-початку виходило один раз у місяці; від 9-го номера 1935 року виходило два рази в місяці, а від 2-го номера з 1940 року — три рази в місяці. З-початку формат газети був менший (до кінця 1935 р.) — 315 x 225 мм., а потім більший — 400x280 мм. Зміна формату газети спричинила і зміну числа сторінок, яких з початку було вісім, а опісля чотири.

Саму назву газети, а також і назви поодиноких рубрик, графічно оформив о. Максим Буїла. Перші три букви назви своєю стилізацією творять гербовий знак св. Володимира Великого (тризуб — примітка М.Л.). Зразу під назвою і її доповнення — „часопис для українців в Югославії“. В перших номерах газети такі рубрики: З рідного краю, Що чувати у світі?, Що нового в Югославії? З наших осель, Новинки. Пізніше з'являються рубрики: Господарство, З нашої держави. Наші дописи.

Рубрики з часом міняли свої назви, але їх зміст лишався незмінним.

Вступну статтю до першого номера „Рідного слова“ написав Крижевацький владика кир Діонізій Няраді. Він починає словами: „Нехай буде Господу Ісусу Христу найбільша честь і слава, що допоміг і поблагословив видавання газетки „Рідне слово“ для греко-католицьких Українців у Югославії. Тішуся, що на початку великого ювілейного року, на празник першої Пасхи, можу дорогою з цілого серця всіх наших священиків Вікаріату Босанського і Деканату Славонського і всіх вірних привітати найгарнішим привітом — Христос Воскрес!“

І сам видавець-редактор на 7 стороні цього першого номера звертається до читачів словами: „Випускаючи у світ „Рідне слово“ — перший часопис для українського народу в Югославії, підписаний має тверду надію, що наші люди в Босні, Славонії і по

других краях Югославії його щиро привітають, бо відчують потребу часопису, котрий рідною українською мовою до кожного зоговорить, принесе вісті з Рідного краю, злучить нас розсіяних до одної громади і занесе до наших домів світло просвіти і знання. „Рідне слово“, це часопис український і християнсько-католицький. Буде воно будити в наших людях народну свідомість, буде вчити любити рідну мову і все що наше українське...“

Годі в такій принагідній статті про ювілей вашої першої української газети в Югославії згадати все, про що писалося у „Рідному слові“. Були тут цілі серії статей у продовженнях, в яких подано перегляд історії українського народу, про події у рідній вселенській Церкві, про життя наших людей у Югославії, про українську культуру, літературу, освіту, про потребу шкіл, навчання, читальень, самодіяльних гуртків... Були і статті, розуміється, на релігійні теми. Весь час червоною ниткою протягається ідея братерства і єдності українців і русинів у Югославії

„Рідне слово“ інформувало і формувало українську католицьку громадськість у Югославії протягом вісім, років. Цим воно відіграло велику роль у нашій поселенчій історії. Відзначаючи цей ювілей почуваємось зобов'язані і до запопадливого редактора і видавця о. Михайла Фірака і до людей нашого часу як рівнож і до нашої майбутності.

о. Р. М.

* Стаття була написана з приводу 50-ліття „Рідного слова“ і опублікована у „Християнському календарі“ за 1983 рік.

О. Михайло Фірак

HODOČAŠĆE U ZARVANYCU

Zalaganjem gospodina Milana Kruljca iz Župe sv. Josipa u Varaždinu, organizirano je 20-25 lipnja 2003. g. hodočašće u Zarvanycu, marijansko svetište u zapadnoj Ukrajini koje nazivaju Lourdes Istoka. Budući da naša vjernička javnost vrlo malo znade o ovome svetištu, slobodan sam podastrijeti nekoliko osnovnih podataka o Zarvanyci.

Ljupko selo Zarvanyca nalazi se u Ternopiljskoj oblasti. Poznato je po čudotvornoj ikoni Majke Božje. Prema pobožnoj predaji ukrajinskih katolika, Djevica Marija javila se u snu jednome monahu 1240. g., i podarila mu ikonu. Na mjestu gdje je usnuo ovaj san pojavio se izvor vode koja je kasnije izliječila mnogo bolesnih vjernika. Potaknut snom mjesto je nazvao Zarvanyca. Ubrzo je ovdje podigao kapelicu u koju je pohranio ikonu. Vjernici su, saznajući za ovo čudo, počeli hodočastiti čudesnoj slici, utjecati se njenim posredstvom Majci Božjoj, primati milosti i naseljavati se nedaleko kapele. Ikona je postala čudotvorna. Sagrađen je i samostan. Suvremeni stručnjaci za ikone, nakon izvršene ekspertize potvrdili su da ikona zarvanyčke Majke Božje potječe iz XIII. st.

Prvi pisani spomen Zarvanyce datira iz 1458. g. U ratu 1662-1668 Zarvanycu i sva njena vjerska zdanja spalili su Turci. Sačuvala se jedino čudotvorna ikona. Godine 1754. u mjestu je podignuta crkva posvećena Presvetom Trojstvu u koju je smještena ikona. Godine 1867. izvršeno je krunjenje (koronacija) ikone, kao Majke Božje Zarvanyčke. Iste godine, zalaganjem kardinala Ivana Simeodija papa Pio IX. dodjeljuje Zarvanyci status hodočasničkog mjesta s pravom otpusta grijeha. Od tada bezbrojne kolone vjernika dolaze ovamo od ranoga proljeća do kasne jeseni. Zarvanyca je postala sveto mjesto.

Dolazak sovjetske Crvene Armije 1939. g. donio je ukrajinskom narodu i u zapadnim krajevima velika stradanja. Boljševici zabranjuju rad svetišta. Godine 1944. spaljuju samostansku crkvu, 1946. spaljuju samostan, a 1961. g. i kapelicu iznad čudotvornog izvora. Izvor su ogradili bodljikavom žicom i postavili policijske straže. No, vjernici dolaze potajno. Vjerski obredi obavljaju se u susjednoj šumi. Ukrajinska Grko-Katolička Crkva (UGKC) bila je zabranjena. Preživjeli svećenici produžuju rad u katakombama. Boljševici dopuštaju svečanosti u Zarvanyci tek 1988. g. kada se slavila 1000. obljetnica pokrštanja srednjovjekovne ukrajinske države Kijevske Rus'.

Nakon razvala SSSR-a i uspostave nezavisne Ukrajine i izlaska UGKC iz katakombi Zarvanyca postaje ponovo središnje hodočasničko mjesto

ukrajinskih katolika. Crkva uz pomoć vjernika i donatora iz dijaspeore renovira crkvu Presvetog Trojstva, uz koju podiže prekrasan aneks za održavanje misa na otvorenom. Cijeli prostor oko čudotvornog izvora građevinski se uređuje i kultivira kako bi mogao primiti ogroman broj vjernika. Gradi se nova stolnica u nacionalnom stilu, veličanstveni zvonik, postavlja replika lika Majke Božje s čudotvorne ikone u talijanskom karara mramoru, podiže križni put, gradi samostan studita, strogog reda koji se posvećuje kontemplaciji na način istočne Crkve.

Čudotvorna ikona

Godine 1995. 18-21 svibnja, ovdje je organizirana veličanstvena svečanost povodom 400. obljetnice Berstejske i 350. obljetnice Užgorodske unije. Svetoga oca Ivana Pavla II zastupao je hrvatski kardinal Franjo Kuharić. Imao sam čast, kao tadašnji veleposlanik RH u Ukrajini, nazočiti ovoj svečanosti, kao i kasnijim razgovorima i susretima s ukrajinskim kardinalom Lubačivskim, patrijarhom UGKC i Velikim Nadbiskupom Lavova.

Autobus s hrvatskim vjernicima pratio je vlč. Nikola Stupnjak, župnik grkokatoličke župe u Kaniži kod Slavanskog Broda, svećenik biritualac, obrazovan kao teolog i ugodan kao čovjek. Bila je tu i vitalna i uvijek ukrajinskoj stvari predana Marusja Jurista. Nakana nam je bila da mi hrvatski rimo-katolici što bolje upoznamo ukrajinske grkokatolike i njihovu Crkvu. O tome je održano niz predavanja, nazočili smo misama u grkokatoličkim crkvama u Lavovu, posjetili najvažnije hramove u Lavovu, među kojima i središnju katedralu sv. Jurja, upoznali se poviješću UGKC i ukrajinskog naroda. Posljednjeg dana posjetili smo mjesto Stiljsko, 50 km udaljeno od Lavova u kome se nalazi najveća gradina Bijelih Hrvata koji su nekada nastavali ovaj kraj.

Naporno, ali vrlo korisno hodočašće, koje je djelomično imalo karakter i znanstvene ekskurzije. Zarvanyca zaslužuje daleko veću pozornost u Hrvatskoj od postojeće.

Za čitatelje koji su priključeni na internet donosimo dvije web stranice:

www.zarvanica.by.ru/

Stranica posvećena kršćanstvu: propovijedi, Biblija, ikone, knjige itd.

www.zarvanica.boom.ru/

Obavijesti o Zarvanyci, ikonama, stranica sadrži i propovijedi.

Prof. Đuro Vidmarović

Čudotvorni izvor

Роль Церкви у збереженні національної ідентичності українців - русинів в Хорватії

Відповісти на це запитання треба відразу: велика і незамінна ця роль. І це буде пуанта мого слова, зверненого до Вас мої дорогі учасники на цьому відзначенні 80-ліття "Просвіти" в Загребі.

Вертаючись до теми треба відразу уточнити, що тут йдеться про Греко-католицьку Церкву Київського, або українського обряду успадкованого від Володимирового хрещення України. Церкви, яка майже виключно діяла між українцями - русинами на цих просторах (ширших від Хорватії - на просторах бувшої Югославії). Окрім цього, це Церква, яка має вселенську димензію у своїм "католицизмі", але одночасно і суто українську по своїм обряді. Отже, Церква без "комплексу меншої вартості" в кожному просторі і часі. Вона відігравала цю роль не тільки тут, але і в інших наших поселеннях у світі. І навпаки, там де не було цієї Церкви, зникла і національна ідентичність, бо там Церква відіграючи роль ніби "анаціональної", властиво запряглася в службу націоналізмів: російського, чи польського в Україні, угорського в Угорщині, словацького в Словаччині.

Згідно з навчанням самої Католицької Церкви ("Gaudium et spes") проповідь Євангелії має втілитися - "інкультуруватися" в кожному народі на світі так, щоби це євангельське Слово не було сприйняте, як чуже; таким чином Євангеліє власне зберігає свою достовірність перед світом. Наша ж Церква тільки це й робила. Отже, не знехтувала рідним словом, як непридатним для євангельського Слова; не знищила поганські звичаї, а християнізувала їх; була з народом впродовж довгого часу бездержавним; була з народом кріпаків ("хлоп і поп") ітд. - це була її достовірність.

Підкреслюючи, треба ще раз сказати: збереження національної ідентичності українців - русинів було не головним завданням Церкви, але так сказати "побічним результатом" церковної діяльності в тому народі. Церква, сповняючи свою пасторальну діяльність, просто не могла бути "анаціональною", щоб одночасно не зрадити своє євангельське послання. Може й тому ця Церква зазнала таких жорстоких переслідувань підчас російського большевизму - але це вже нова тема...

Як Церква відігравала цю роль? Просто - живучи з тим народом, поділяючи його долю еміграції економічної, чи політичної. Конкретно, в Боснії, де були найстарші поселення українців - галичан, Митрополит Шептицький від самого початку (1902 року його перші відвідини) дбає, щоб той народ мав свій осередок і духовну опіку в своїх рідних парафіях. Священники по наших селах це не тільки духовні отці, але і люди авторитетного знання мови, історії, навіть рільництва. Від 1924-го року, коли ці оселі об'єдналися у вже існуючій нашій Крижевській Єпархії, то цю роль беруть на себе Крижевські Владики, дбаючи, щоб наші священники мали рідне виховання - у Львові до II-ої світової війни, а відтак в Загребі, чи в Римі. Хоч наша Крижевська Єпархія не є тільки українською (і тому так не називається) вона є і українською для українців, так як і хорватською для хорватів, чи русинською для русинів - може це і є нашим плюсом, а не мінусом...

Отже, ця Церква зі своїми отцями і вірними охоплювала властиво і весь українсько-русинський народ на цих просторах. Хто ходив неділями до Церкви той не міг не знати про, наприклад, коляду, гаївку, пущення - з яких розвивалися і інші побутові звичаї народу. Слухаючи щонеділі Євангеліє і проповідь українською мовою, цей вірний знав, що святе не тільки євангельське Слово, але і оте українське слово яким Воно було сказане. Тому то і вмів з повагою ставитися до рідного слова, пісні, звичаїв... Цю роль не може, на мою думку, відіграти ніяке "культурно - просвітне" товариство в умовах еміграції.

Вважаю, що ролі збереження ідентичності нашого народу на цих просторах залишаються далі ті самі: є отже роль Церкви, є також роль товариств, чи Союзу. Ці ролі не конкурують, а доповнюються. Однак, наша Церква є далі ядром тої національної ідентичності. Зокрема тепер, коли на цих просторах римокатолицтво, чи східне православ'є яскраво національно забарвлені, а "греко-католицтво" зберігає свою умовну рівну відстань від обох. Дав би Бог, щоб наша співпраця далі розцвітала на добро людських безсмертних душ і їхньої національної ідентичності! *О. Я.Лецишин*

Naš bližnji – djed Petar

Javiše mi ljetos, iz novoosnovanog društva «Ivan Franko» u Vukovaru, da bi bilo zanimljivo napisati nešto o možda najstarijem Ukrajinu u Hrvatskoj – djedu Smek Petru. Dadoše mi i broj telefona, te sam ga nazvao. Tada, iako još slab zbog nedavne operacije, rado je malo popričao – sjetio se doseljenja iz Ukrajine na Vučijak kod Prnjavora (B i H) i ponekih familija koje su tamo živjele, a onda i dolaska u Vukovar. Iako je bio razgovorljiv, zbog pošte od napora radije sam o njemu priupitao njegove bližnje koji su ga ophodili i njegovali.

Gospodin Petro Smek je rođen (majka Teodora, otac Kiril) u selu Muželovo, 20. srpnja 1911., terno-piljska oblast u Ukrajini. Na spomenuti Vučijak je doselio 1928., a 1945. preselio je u Vukovar. Osnovnu školu je završio u Ukrajini, gdje je i počeo naukovati kovački zanat koji je završio u Bosni, gdje se i oženio suprugom Anom 1936. godine. Imali su petoro djece,

od kojih je uslijedilo potomstvo – 12 unučadi i 8 praunuka. Umrovljen je 1973. iz VUPIK-a Vukovar gdje je radio kao VKV strojobravar.

Sada obitava sam u nekad dograđenom dijelu kuće, jer se nakon ratnih razaranja, glavni dio u cijelosti obnavlja. Supruga mu je umrla, djeca su u Australiji, ali ga povremeno posjećuju.

No, obitavati sam ne znači i živjeti sam. Kao vrijedna, susretljiva i vedra dobričina, stekao je dobre i pouzdane prijatelje s kojima je zajedno prolazio i teške i drage trenutke.

Od osnivanja prvog crkvenog odbora u vukovarskoj grko-katoličkoj župi, pomagao je izgradnju one prve, a nakon njenog poplavnog urušavanja, i druge crkve, gdje je sve do ove godine obnašao časnu ulogu starijeg brata.

Želim Vam ugodnu starost, dobro zdravlje i dug život djede Petre. *A.Pavlešin*

Бл. п. о. Дмитро Стефанюк (1920-2003)

24 липня 2003 року у Філадельфії помер отець Дмитро Стефанюк, довголітний парох у Вуковарі, Хорватія. Поховано його 28 липня.

Народився покійний 6 листопада 1920 року у селі Прос'єк, парохія Дев'ятина у Боснії від батьків Іллі і Анни, з роду Терлюк. Початкову школу закінчив у Хорвачанах. Працював звичайним робітником, і вже у зрілому віці відчув покликання стати священиком. Гімназію кінчає у Рієці, а богословські студії у Рієці і Загребі.

За священика у нежонатому стані висвятив його владика Гавриєл Букатко у Загребі 5 липня 1958 року. Того самого дня був іменований тимчасовим управителем парохії Лишня, де лишився до 11 червня 1958 року. Перенесено його до парафії Козарац, де лишився до 4 квітня 1960 р. До 17 березня 1962 року завідував парохією Прнявор.

Потомство будувало у Катедрі Ченієвського
закладу на вулиці Митрополитській, який мав бути
будівництвом на 14 священиків, який мав бути
і мав бути митрополитом. Після цього Дмитро
отець емігрує у Катедру Ченієвського, в
священній лаві.
Будівництво в Катедрі Ченієвського за безплату
і за велику допомогу з боку за його трудівності
але відносні священників.

з митрополита,
Блаженнішого Тіма

Лист співчуття

Від 17 березня 1962 року він є парохом новозорганізованої парохії у Вуковарі. Своїми силами він зорганізував цю парохію. У самому місті купив хату у якій жив і відправляв богослуження. Почав підготовку до будови церкви і парафіяльного дому. В 1972 року о. Дмитро був назначений вуковарським деканом, в квітні 1978 за декана сремського. У вересні

1985 року Римський престіл надав йому звання монсиньйора.

У жовтні 1968 року відходить до Канади, до Вінніпегу і там призберує фонди на будову церкви у Вуковарі.

Коли повернувся, зразу починає будувати церкву і парафіяльний дім на самому березі Дунаю. Коли церкву закінчено, сталася велика повінь і церква завалилася.

Але отець Дмитро не здався. Він починає будувати нову церкву Христа Царя. Церква має модерну архітектуру у вигляді корабля. На цілу стіну у святилищі поставлено сучасну мозаїку роботи італійських майстрів. Коли вже почалися роботи над виготовленням іконостасу, в 1991 році вибухла війна. Під час боїв за Вуковар церква була дуже ошкоджена бо бої точилися біля самої церкви і навіть у церкві. Злочинна рука екстремістів назбиткувалася над трудом боголюбивого священика і розгарешту у Сремській Митровиці, звідки його визволено застріляла

чудовий мозаїк із зображенням Христа. Самого о. Дмитра було депортовано до допомоги о. Стефана Пітки. Хворий і знеможений виїжджає до Америки.

В 1998 році, після того як Вуковар знову опинився під хорватською владою о. Дмитро Стефанюк знову приходить до Вуковару і, за допомогою тих українців, які там ще залишились, знову починає відбудову вуковарської парафіяльної церкви. Він знову збирає кошти, ангажує людей до роботи. У підвалі церкви починає відправляти богослуження. Нажаль його похилий вік не дозволив йому продовжити цю працю. На парохію Вуковар назначені інші священики, а о. Дмитро залишається в Америці.

Ошкоджена вуковарська церква

Можна сміло сказати, що, блаженної пам'яті о. Дмитро Стефанюк, убудував своє життя до вуковарської парафії і до її парафіяльної церкви. Сподіємось, що вуковарська громада, якій він так відано служив, віддячиться йому бодай маленькою пропам'ятною плитою в парафіяльній церкві. На це собі о. Дмитро заслужив.

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ!

НЕЙМОВІРНА КАЗКА БЕЗ КІНЦЯ

Ой як гарно відвідати рідних. Хоч все треба мати на думці тую приказку: “Гості в сім’ї - не більш як три дні!” Вистачить. Діти й так все чимось зайняті, або “не мають часу”, або в якійсь біганині, або... “мамо Ви цього не розумієте”... Більше розради з онукою. Поки що можливо, хай спілкуємось, щоб потім (може й незабаром) могла тямити свою бабцю. Навіть і те, як сьогодні цілий вечір разом – мовчки дивились телепередачу. Мені і те приємно, бо вкінці діжду почути любим голосом: “На добраніч, бабцю.”

- Бабцю, а “на добраніч” розкажете мені якусь казку?

- Яку казку? *(Йй Богу – цього не сподівалася!)* Що за казку? От тобі до жарту – хіба я знаю таких, ніби казок, цікавих дівчатам твого віку.

- Ні, ні, не жартую! Прошу Вас, розкажіть мені зовсім звичайну казку, бо я ніколи не мала нагоду таке що слухати.

- Коли ти була мала, мені казали що це тебе не цікавить.

- Не зовсім так. Мама не вміє оповідати, отож спробувала пускати казки з магнітофона. Було б добре, але автоматичний вимикач, вибиваючи кнопку, все міцно тарахнув – і я зі страхом прокинулась і плакала. Замість того, мама спробувала присипляти пісню. Приспівувала так якийсь час, поки одного вечора, під час того співу, я попросила, щоб перестала співати, бо я хочу спати. Ось так, я дійсно не знаю як то насправді слухати казку.

- Але ти вже велика!

- Бабусенько, будь ласка, розкажіть хоч тут, а я послухаю сидючи в кріслі.

- Ну, добре... хай буде по-твоєму... Було це колись...

- А чому майже всі казки починають з “Було це колись...”

- Бо ждуть “такого розуму”, який би видумав казку, яка починатиметься з “Не було не цього ніколи...”

- Добре, добре... мовчу...

- Ну... Було це колись, далеко за горами, в одному невеликому селі. Люди собі жили щасливо, або, може, лиш думали, що живуть щасливо – а це, мабуть, все одно. Щастя було постійне, бо не було жодної сварки, жодної брехні або пліток. Навіть діти ніколи не плакали. Село мало свого вїйта і всі його слухали, бо він був заслужений що село живе в такому щасті. Ну, не лише він, а і його попередники, які один другому в спадщину передавали таємний рецепт такого щастя. А щастя здобувалося від першого дихання кожної народженої дитинки. Як тільки дитинка народилася, відразу їй дали в рота краплинку чарівного напою для щастя. І це діяло. Дитинка відразу була щаслива – бо більше не плакала. Далі, кожного дня, щоб не вмерти від нещастя, як всім так і дитині давали пити з великого вїйтового котла. І всі були щасливі. І всі були німі. Крім вїйта.

Але – він був вїйт. Тому ніби вмів говорити, а

насправді шепиляв, гекав і щекав. І всі слухали його накази. І всі його мусили шанувати. Бо він журився за всіх. Бо він був Мудрий за всіх. Бо він був Нещасний за всіх. Бо на нього – напій щастя не діяв.

В селі все було людям на волю. Навіть і дітям. Люди вчилися придивляючись в роботі один від другого. А діти ходили і до школи. Скільки хотіли. Вчилися – що, коли і скільки хотіли. Всі вибирали байдужі забави, в чому були відмінно успішні і тому учителів навіть і не треба було – хіба щоб показати нову забаву. І всі були щасливі, і розтанцьовані, і німі і неграмотні.

- Бабцю, а як сталося, що те село не належало до якогось вищого уряду? Хоча до міста. Тоді б і мер міста про все був повідомлений.

- Подавати звіт до міста ходив лише вїйт. *(Ой дитинко, казала я, що казки вже не для тебе. Ну, похитруймо, щоб таки виповнити твоє бажання.)* А мерові було важливо лиш те, що нема скарг і таким чином все в порядку. Мовчи, слухай і не перебивай! Навпаки – оповідай собі сама. Думаєш, що це легко?

- Бачу, що це важко й уявити, а де то оповідати. Вже мовчу і слухаю...

- Сталося так, що одна вагітна жінка, якій вже був близько час, пішла за грибами глибоко в ліс – та заблукала. Блудила день, і два, і ніяк знайти дороги назад. Нарешті, в лісі і народила дитинку.

- Дівчинку чи хлопчика?

- Знов вона!

- Мовчу, мовчу...

- Хлопчика. А може і помиляюсь. І плакав він безперервно на весь ліс. Сильно боячись щоб не вмер від такого нещастя, бажаючи його заспокоїти, жінка нараз проговорила. А дитинка затихла, прислухалася, наставила руці, усміхнулася і прошебетала. В тую мить жінка відчула радість і якесь зовсім інакше, нове, повне щастя, якого більше не хотіла відректися. Гарно то було з дитинкою щебетати, але в лісі було – таки небезпечно, холодно, а і диких плодів для харчування не вистачало. І далі шукала, шукала стежки до села, й нарешті знайшла.

Коли люди в селі почули, що вони між собою говорять – сильно злякалися. Боялися що втратять щастя, а також боялися і кари за те, що спілкуються з Мовлячими. Та й обминали, і ніби не бачили, і ніби не чули. Бажали бути щасливими як німі, сліпі й глухі. Вїйт був сердитий, бо тепер, хоча прикидалися глухими, люди таки почули справжню мову і напевне помітили, що вона набагато краща від його мови, яка ні до чого. Ще його, не доведи Господи, перестануть слухати! Тому й наказував що якраз так і треба – не помічати і зовсім не звертати уваги на дитинку з матір’ю, ані допомагати. Мовби їх зовсім нема – та їх так і не буде. І було страшно жінці й дитинці. Сили додавали лиш материнська любов і розуміння, що не самотня, бо декілька свідомих селян, часом, потай подавали краплину підтримки й

Зі 14. стор. —>

допомоги.

- Та чому не пішла до міста поскаржитися в уряді?!

- !!!

- Перепрошую...

- Надоїло жінці, та пішла в місто до мера і про все розказала. Мер міста вислухав, сказав, що йому дуже шкода, але в цьому селі завжди був спокій та й і цього разу не думає втручатися, і хай то вирішують самі. Надав крихітну допомогу, нагадуючи, що це виняток, бо не звичай давати допомогу поодиноким, а лиш на ціле село. Але, якщо в майбутньому буде конче потрібно то - ... знов подумає... та... буде вже якось... Жінка і за те щиро подякувала, бо вислухана, не покарана, а ще й отримала, хоч крихітну, але для неї цінну допомогу.

В селі помітили, що жінка непокарана і що можна жити і таким способом. Хтось набрався сміливості, жес-тами випитав і "розголосив" щоб не вживали зачарований напій з війтового котла. Одні ані чути, а деякі послухали і так потім проговорили. В селі настала незгода, сварка й ненависть.

- Бабцю, а чому в ці казці немає ані

жодного справжнього ім'я?

- Та було би ближче до реального життя.

- Ну, хай тобі буде!... В село випадково загостив один світовий подорожній спостерігач, звали його Лобінський, чи якось так – я вже забула. Війт лиш привітав його, бо йому вже було ніяково шепилати й гекати, та дозволив одному з Мовлячих пригостити пана, провести й розповісти про село. Був це один з тих Мовлячих, який мріяв і дуже хотів бути війтом замість війта. Гарно пригостив пана й розповів про сільські великі можливості, але все-таки і про сяке-таке керування, а до того пришепнув і про зміни в селі та в тім і свої великі мовні заслуги. Про дитя лиш згадав, що існує таке, але його люди ніби не чують й не бачать. Пан мав нагоду зустріти маму з дитинкою, але певність є певністю, на всякий випадок – теж вирішив, що буцімто їх не чує й не бачить. Потім, під час зустрічі з мером міста – похвалив прихильність мера до того села, щастя селян і радісних діточок – законних й незаконних. Хлопчика не згадував.

- Не розумію, яка роль того пана Лобінського... чи як його...?

- В цій притчі – ніяка. То ти хотіла щоб вкласти якесь ім'я. (А може той пан сам собі роль? Звідки

мені знати, або видумувати?) Ну, здається, що годі оповідати...

- Ні, ні..! Прошу, оповідайте до кінця!

(Легко сказати: "Оповідайте до кінця!", але чи цьому є кінець? Ну стара, що запльонтала – розпльонтуй!) Нарешті, Мовлячі хотіли відділитись від Немовлячих. І розділити село. Кожний таїв, що палко бажає бути війтом замість війта, здобути свій котлик з чарівним напоєм і своїх покірливих німих селян. Про таке мріяли і Немовлячі.

Хлопчикова мати з болю дивилась на все теє як на свій смертний гріх. Та ось, ані свідоме й освічене панство не хотіло її розуміти. Відчувала, що вона за це мусить покутувати, хоч немає вини. Одної безсонної ночі пригадала, що серед села є глибока криниця, з якої всі селяни беруть воду.

Побігла до неї.

На пів дороги стала, роздумала – вернулася по синочка. З ним дійшла до криниці, стала й знов ся задумала. Тайком пішла у війтове подвір'я, взяла котел з напоєм, та й знов назад. Стала над криницею з повним котлом напою в одній, і синочком в другій руці.

В ту мить місяць закрили чорні хмари, ніч стала непрозорою, а час зупинився вічно заморожений...

- І це кінець?! Та то неможливо! Неймовірно!

- (Ой дитинко, ця неймовірна казка й немає кінця!) І сьогодні, коли який дуже сміливий юнак зайде в тії лісові гори і натрапить на село, де зупинився час і панує вічна тьма, коли добре загляне, може побачить над криницею матір, яка все ще не може вирішити – чи скочити з дитинкою в глибінь, чи лиш вилити в криницю зачарований напій, чи...

- А чи то правдива казка, чи то Ви, бабцю, тепер для мене вигадали?

- А може і щось третє, щось...

- Що таке?

- Здогадайся. Ти ж мудра. Допитуй. Може тобі розтолкує і дід Панас – той, Бездольний. А в цій нагоді, тобі ще лиш скажу, що такі подібні, темні лісові гори, деякі народи звуть балканами.

Баба Зося

P.S. Тліло і давніше, але вперше розказано в Загребі, у червні 2003 р.

О Б І Ж Н И К С В І Т О В О Г О К О Н Г Р Е С У У К Р А Ї Н Ц І В

№ 1 (1) – вересень, 2003

145 EVANS AVENUE, TORONTO, ON M8Z 5X8, CANADA • TEL. (416) 323-3020 • FAX (416) 323-3250

E-MAIL: congress@look.ca • INTERNET: www.ukrainianworldcongress.org

225 E. 11th STREET, NEW YORK, NY 10003 USA • TEL. (212) 254-2260 • FAX (212) 979-1011

В КИЄВІ ВІДБУВСЯ VIII СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ

18-21 серпня ц.р. у Києві, столиці України, проходив VIII Світовий Конгрес Українців.

В зв'язку з тим, що був зірваний договір з Українським Домом з боку Держадміністрації Президента України, Конгрес відбувався в історичному, хоч і тісному, Будинку Учителя. Формальне відкриття Конгресу попередили з'їзди Рад і Комісій СКУ. На відкритті Конгресу були присутні заступник прем'єр-міністра Дмитро Табачник та лідер націонал-демократичних сил від парламентської фракції "Наша Україна" Віктор Ющенко. Вони привітали учасників від імені Президента та Прем'єр-міністра України. В Конгресі взяли участь 246 делегатів з 28 країн, з них більше ста репрезентували країни колишнього ССРСР і його сателітів. Було запрошено 200 гостей, серед яких були присутні колишні українські політичні в'язні, котрі у 60-70 роках були символом опору режиму, боролися за права людини та національні права українського народу. Усього на Конгресі були присутні представники з 32 країн. Ділову Президію Конгресу очолював Голова Конгресу Українців Канади Євген Чолій. На Конгресі працювали такі комісії: статутова, номінаційна, верифікаційна, фінансова та резолюційна.

Під час урочистого відкриття Конгресу вручено десятьом найбільш визначним суспільно-громадським діячам найвищу відзнаку СКУ – медаль св. Володимира Великого.

На Конгресі був прийнятий новий статут, який охопив західну і східну діаспори. Для кращої оперативності СКУ була зменшена кількість представників у його керівних органах. Аскольд Лозинський був переобраний Президентом СКУ; до Екзекутивного Комітету СКУ увійшли: перший заступник – Євген Чолій, другий заступник, голова СФУЖО – Марія Шкамбара, генеральний секретар – Віктор Педенко, фінансовий референт – Богдан Федорак і скарбник – Оля Даниляк.

Завершенням Конгресу було прийняття делегатів у міській Держадміністрації мером м. Києва Олександром Омельченком.

ЗУСТРІЧІ З ДЕРЖАВНИМИ ПРЕДСТАВНИКАМИ УКРАЇНИ

Під час Конгресу делегації СКУ та VIII Конгресу СКУ у різних складах зустрічалися з деякими визначними державними особами України: з Прем'єр міністром України – Віктором Януковичем, Головою Верховної Ради України – Володимиром Литвином, Міністром Закордонних Справ України – Анатолієм Зленком, Міністром Освіти – Василем Кременем, Головою Фракції ВРУ "Наша Україна" – Віктором Ющенком та Головою Народного Руху України – Борисом Тарасюком.

У зустрічах порушувалися питання відзначення в Україні та в діаспорі 70-ї річниці Великого Голоду в Україні; визнання Верховною Радою України ОУН-УПА воюючою стороною; практичне втілення та бюджетне забезпечення програми "Закордоне Українство" в період до 2005 року; прийняття Закону про права закордонного українця; президентські вибори в Україні в жовтні 2004 року тощо. Під час відзначень дванадцяті річниці Незалежності, Президент СКУ зустрівся з Президентом України Леонідом Кучмою та обговорив з ним справу резолюції України в Організації Об'єднаних Націй про визнання Голодомору в Україні 1932-33 років геноцидом. Новообраний Екзекутивний Комітет СКУ зобов'язався підготувати аналітичний меморандум у цих справах.

ВІДЗНАЧЕННЯ 70 РІЧНИЦІ ВЕЛИКОГО ГОЛОДОМОРУ

Найбільш зворушливою частиною Конгресу було відзначення 70-ї річниці Великого Голодомору 1932-33 років у середу, 20 серпня ц.р. Відзначення почалося походом від Будинку Учителя по Володимирській вулиці до пам'ятника Голодомору на Свято-Михайлівській площі. Соборну Панахиду в пам'ять жертв Великого Голоду відправили Святіший Філарет – Патріарх Київський та всієї України Української Православної Церкви КП та Блаженніший Любомир Гузар – Патріарх Української Греко-Католицької Церкви. Після панахиди відбулася коротка поминальна програма.

Tiskanje mjesečnika «Naša gazeta» ostvaruje se financijskom potporom Ureda za nacionalne manjine RH

I M P R E S U M	I z d a v a č :	Naša gazeta izlazi 10 puta godišnje prve nedjelje u mjesecu sa stankom u srpnju i kolovožu Tehnički i glavni urednik: Aleksa Pavlešin E – mail : aleksa.pavlesin@zg.hinet.hr	Tisak: FILEDATA d.o.o. Boja – elektroničkim pisačem U Zagrebu, 07.09.2003. Naklada: 300 primjeraka
	Društvo za ukrajinsku kulturu		
	Товариство української культури		
	Zagreb , Domagojeva 11 , CROATIA		
	Poslovni račun kod Zagrebačke banke 2340009-1110045869		

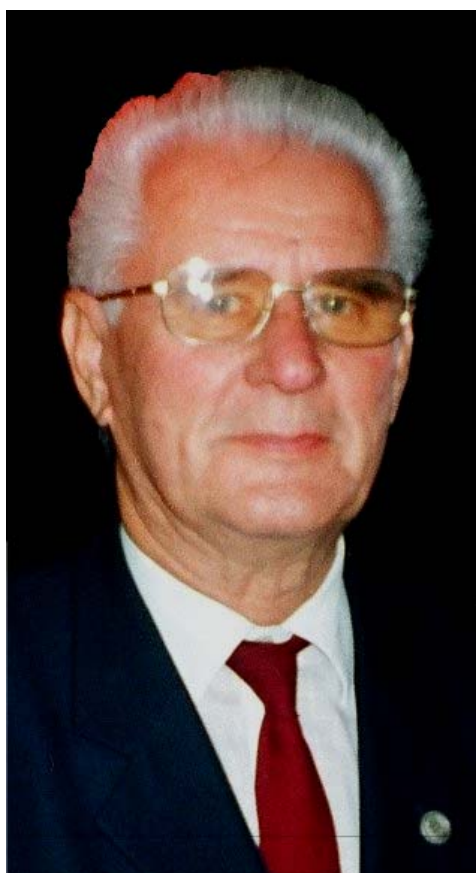

В РЕСПУБЛІЦІ ХОРВАТІЯ ТА БОСНІЇ І ГЕРЦЕГОВИНІ ПЕРЕБУВАЛА УРЯДОВА ДЕЛЕГАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО КОМІТЕТУ З ПИТАНЬ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА МІГРАЦІЇ УКРАЇНИ

З 7 по 11 вересня в Республіці Хорватія та Боснії і Герцеговині перебувала урядова делегація Державного комітету з питань національностей та міграції України на чолі з Головою Г.Г.Москалем.

В ході перебування в Республіці Хорватія Голова комітету Г.Г.Москаль провів зустрічі з керівництвом Союзу русинів і українців РХ у Вуковарі, із активістами української громади Славонії в м.Каніжа, відвідав етнографічний музей в с.Петрівці, провів зустрічі з керівниками органів регіонального управ-ління жупаном Бродсько-посавським М.Доричем та з жупаном Вуковарсько-Сріємським Н.Шафером.

2 стор.

Mr. Teodor Fricki

RH, te koji uz sve riječi hvale zna reći i to da nije baš uvijek jednostavno biti manjinac, a i sa sjetom konstatira da je ovaj naraštaj, pa i njegova djeca, u izvjesnoj mjeri već asimiliran – rado se odazvao razgovoru za Našu газету povodom dodjele spomenutog odličja.

- U kojoj prigodi i u kakvom ugođaju Vam je predano odličje, te kako ste to doživjeli intimno?

* Ovo odličje se dodjeljuje po prvi put. Ne znam na čiji prijedlog je ono dodijeljeno upravo meni, , ali s obzirom da sam već punih trideset godina aktivan na planu kulture nacionalne manjine, u svojstvu predsjednika(pet godina, kada sam, 2., 3., 4., str.

VISOKO ODLIČJE IZ UKRAJINE - MR. TEODORU FRICKOM

«Državni komitet za nacionalnosti i migracije, za veliki i poseban doprinos u konsolidaciji svjetskog ukrajinstva, nagrađuje odličjem Teodora Frickog, nekadašnjeg predsjednika i osnivača Saveza Rusina i Ukrajinaca Republike Hrvatske. – Ukaz br. 001 od 26.08.2003. god. – Predsjednik Držkomnadmigracije G.G.Moskalj»

Gospodin Teodor Fricki, magistar društvenih znanosti (magistarski rad: Financiranje društveno-političkih organizacija i udruženja građana), sada u mirovini ali još uvijek društveno aktivan – predsjednik Vatrogasnog saveza RH, počasni predsjednik Saveza Rusina i Ukrajinaca..., kod kojeg se u kući oca Mihajla i majke Eve rođ. Nađinski govorilo lemkivski, te koji je obnašao niz odgovornih funkcija u gospodarstvu i upravi, a bio je i prvi Ukrajinac zastupnik u Saboru

Spomen-ploča, kesten, zastave

SVEČANOST U ZAGREBAČKOJ UKRAJINSKOJ ULICI

U čast 12-e obljetnice proglašenja neovisnosti Ukrajine, Hrvatsko-ukrajinsko društvo prijateljstva i KPD Rusina i Ukrajinaca Zagreba u suradnji s Veleposlanstvom Ukrajine u Republici Hrvatskoj, 13. rujna ove 2. str.

В РЕСПУБЛІЦІ ХОРВАТІЯ ТА БОСНІЇ І ГЕРЦЕГОВИНІ ПЕРЕБУВАЛА ДЕЛЕГАЦІЯ З ПИТАНЬ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА МІГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Зі 1 стор.

З метою налагодження міждержавних зв'язків між Україною та Хорватією у сфері забезпечення прав і свобод національних меншин Голова держкомнаціміграції провів зустрічі із заступником голови Хорватського Сабору (парламенту) М.Арловичем, віце-прем'єр-міністром РХ А.Сімоничем, із головою комітету з питань національних меншин М.Клайнер та головою ради національних меншин Республіки Хорватія А.Толнауером. В ході зустрічей було констатовано значну допомогу хорватської влади українсько-русинській громаді у забезпеченні її культурних, освітніх та інформаційних потреб та збереженні національної самобутності. Сторони висловили двосторонню зацікавленість у спільній участі у відбудові культурного центру русинів і українців у Вуковарі.

Під час перебування в Сараєво (Боснія і Герцеговина) Голова держкомнаціміграції Г.Москаль та члени делегації зустрілися з міністром з прав людини та біженців Боснії і Герцеговини М.Кебо, заступником голови палати народів парламенту Боснії і Герцеговини М.Памуком та членом

Президії Боснії і Герцеговини Б.Паравацем. В ході бесід із керівництвом БіГ було констатовано необхідність посилення допомоги з боку держави українській меншині, яка є четвертою за чисельністю в цій країні, після трьох конституційних народів.

Окремо відбулися зустрічі з керівництвом Республіки Сербської з президентом Республіки Сербської Д.Чавичем та віце-прем'єр-міністром Республіки Сербської О.Бранковичем, а також з мером м.Прнявор, де компактно проживає українська громада. Досягнуто домовленість про виділення з боку уряду Республіки Сербської коштів на відбудову греко-католицької церкви в м. Баня Лука. Відбулися також зустрічі із керівництвом асоціації української інтелігенції „Світ культури” та представниками товариства „Тарас Шевченко” з Баня Луки, в ході яких було обговорено нагальні питання забезпечення культурно-освітніх потреб українців Боснії.

Посольство України в РХ

Nastavak s 1. str.

VISOKO ODLIČJE IZ UKRAJINE - MR. TEODORU FRICKOM

uz ostalo, predvodio i delegaciju u Ukrajinu gdje smo uspostavili suradnju s društvom «Ukrajina») ili dopredsjednika Saveza Rusina i Ukrajinaca, a sada počasnog predsjednika, posebno mi je drago za svoj rad dobiti priznanje od zemlje matičnog naroda – Ukrajine.

Svečanost dodjele je upriličena u Kaniži prigodom posjete gospodina Moskalja Hrvatskoj. Njihova tročlana delegacija, uz ostala mjesta iz planiranog programa, posjetila je i Kanižu gdje je nakon posjete nedavno osnovanom kulturno-prosvjetnom društvu «Taras Ševčenko», a nakon toga i nazočnosti na bogoslužju koje je koncelebriralo devet svećenika, na prostoru župnog dvora upriličen svečani ručak za brojne uzvanike.

Među njima su, uz već spomenute članove delegacije i svećenike, bili nazočni i saborski zastupnik Borislav Graljuk, predstavnici općine, Saveza i KPD-a iz Slavenskog Broda, Šumeća i Kaniže, kao i članovi iz tih društava. U toj prigodi, predajući mi odličje uz birane riječi, gospodin Moskalj je naglasio da Državni komitet za dijasporu i nacionalne manjine kojemu predsjedava, ovo odličje dodjeljuje po prvi put. Naravno da je rad inspiriran drugim pobudama i motivima, a ne težnjom za priznanjima, no posebno mi je drago da je moj rad primijećen i ovim činom valoriziran s visoke razine države mog matičnog naroda.

Lemkinja (1930.)

(www.lemko.org)

- S obzirom na već neugodnu medijsku šutnju o stanju u Savezu Rusina i Ukrajinaca (nesuglasice, tenzije, previranja, ostavka predsjednika i sl.) budite ljubazni reći Vaše viđenje tih odnosa.

* Prvo bih se malo vratio u prošlost i podsjetio na neka zbivanja.

Još 1972. god., kada sam postao član predsjedništva Saveza, primijetio sam već na prvoj skupštini da postoje izvjesne razlike između onih koji se pišu Ukrajinci odnosno Rusini, a što se moglo primijetiti i kasnije. Čak je uslijedio i napad na tadašnjeg predsjednika Saveza, gospodina Vladu Kosteljnika, jer se svojim stavovima zalagao da su Rusini dio ukrajinskog naroda, da ne postoji posebna matična zemlja za Rusine, već je to svima nama veliki ukrajinski narod. Nastojao sam mu pomoći da ne bude politički osuđen, a onda sam i kao predsjednik Saveza (to je bilo '75.-'80.) imao priliku susresti se s pojedinačnim sličnim slučajevima, tako da mogu reći da to nije samo sadašnja pojava. Pisanje pojedinačnih pisama kao optužbi – bilo je i tada. Samo, onda smo svi zajedno to lakše utišali i dogovorili se, osudili negativnosti – ali bez sankcija.

Sada imamo svoju državu – Republiku Hrvatsku, gdje se i sve nacionalne manjine, a među njima i Ukrajinci i Rusini, mogu osjećati kao građani - **3. str.**

SVEČANOST U ZAGREBAČKOJ UKRAJINSKOJ ULICI

Nastavak s 1. str.

godine, kod spomen kamena i kestena u Ukrajinskoj ulici u Zagrebu, priredili su svečanost na kojoj se, unatoč kiši, okupilo stotinjak građana. Svečanost su nazočili Njegova Ekscelencija Viktor Kyryk s dijelom osoblja Veleposlanstva, saborski zastupnik Borislav Graljuk, gospođa Olga Misović – u ime Ministarstva vanjskih poslova, Dr. Stipan Matoš – u ime Poglavarstva grada Zagreba, te Mr. Ivica trnokop – Hrvatsko-ukrajinsko društvo i Slavko Burda – KPD Rusina i Ukrajinaca Zagreba.

U pozdravnom govoru gospodin veleposlanik je, između ostalog, istaknuo da je duboko uvjeren kako ovakvi susreti nisu samo očitovanje tradicijskog zajedništva među našim državama i narodima, već stvaraju i jaku osnovu za daljnje dvostrane odnose.

Program je obogaćen nastupom župnog zbora Sv. Ćirila i Metoda u mješovitom sastavu, koji je pod ravnanjem prof. Darjane Blaće, nakon himni, na opće zadovoljstvo nazočnih otpjevao i dvije inačice «Ave Maria» te jednu dalmatinsku pjesmu, nakon čega je svečanost završena prigodnim domjenkom.

NG

Vjesnik - Petak, 19. rujna 2003 str. 7

«VJESNIKU» IZ USTAVNOG SUDA

Ustavni sud nije raspravljao o pravu dvostrukoga glasa manjina na izborima

ZAGREB, 18. rujna - Ustavni sud oglosio se u povodu napisa u medijima o sjednici Suda, održanoj u srijedu, o kojoj je pisao i Vjesnik. Tekst dostavljen iz Ustavnog suda objavljujemo u cijelosti:

«Na sjednici održanoj 17. rujna 2003. godine, Ustavni sud donio je rješenje kojim nije prihvatio prijedloge Talijanske unije i Srpskog narodnog vijeća za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti članka 3. stavka 2. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor.

Predlagatelji su predložili ukidanje navedene zakonske odredbe jer smatraju da ona sprječava pravo pripadnika nacionalnih manjina da na izborima glasuju i za kandidacijske liste političkih stranaka, odnosno neovisne liste, s jedne strane, i za kandidate nacionalnih manjina u posebnoj izbornoj jedinici, s druge strane. Ukratko, predlagatelji smatraju da im osporena zakonska odredba zabranjuje «dva glasa» na izborima.

Nastavak na 4. str.

Nastavak s 2. str.

VISOKO ODLIČJE IZ UKRAJINE - MR. TEODORU FRICKOM

državljeni ove države. Naravno, mi znamo da potičemo iz naše pradomovine Ukrajine i da smo dio velikog ukrajinskog naroda.

Od 90-e na ovamo, bilo je pokušaja razdvajanja između Ukrajinaca i Rusina, ali je većina odlučila da nema objektivnih razloga ni svrhe da se taj savez cijepa. Jer, u RH nas ima malo. Bilo nas je 8000, a sada 5000 ili manje.

Tako smo stigli i do 2003., kada je od tinjanja došlo do eksplozije težnji i želja za podjelu našeg Saveza po opredjeljenjima kako se ljudi pišu – Ukrajinci ili Rusini.

Mislim da podjela Saveza nije ni potrebna ni opravdana, a mislim da su tu u pitanju uže ambicije pojedinaca i s jedne i s druge strane, koji kroz to vide mogućnost imati funkciju i dio sredstava s kojima bi raspolagali. Ima određenih opravdanih kritika i primjedaba na rad Saveza, a ima i negodovanja oko raspodjele sredstava. Sigurno da bi se ona morala racionalno koristiti. Nekad smo uspjeli zaposliti 3-4 djelatnika, a imali smo i savjetnika. Sada je vrijeme tržišnih uvjeta kada se mora voditi računa o korištenju svake kune. Sada se postavlja pitanje može li naša država izravno, bez lokalne samouprave (koja za sada skoro ništa ne financira društva), financirati taj aparat. Ali to ne smije biti razlog da se razdvajamo, nego treba naći najracionalniju organizaciju, najracionalniju sistema-

Lemko (1932.)
(www.lemko.org)

tizaciju, da vidimo koliko treba biti – jedan ili, kao do sada, troje uposlenih. Po mome mišljenju, gledajući kako to drugi rade, možda bi to u ovim uvjetima mogao obavljati jedan čovjek. Na taj bi se način uštedio jedan dio i za programe, jer za njih ima malo sredstava.

U proteklih dva mjeseca, imao sam priliku dva puta predsjedavati sastancima najodgovornijih predstavnika Ukrajinaca i Rusina, gdje se pokušalo smiriti to stanje. I prošli tjedan u utorak, imali smo sastanak ovdje u Zagrebu, no mislim da je to otišlo tako daleko da će biti teško smiriti duhove, ovog puta više na jednoj strani. Ostavili smo da se još razmisli, da bude skupština i da se onda vidi. Silom se nikoga ne može natjerati da bude ovdje

u ovom Savezu. Po našem Zakonu o udrugama, mogu se 2-3 društva organizirati i formirati svoj savez. Dakle, silom ne može i nema potrebe, ali treba još uvjeravanja da bi razdvajanje bilo neracionalno i da nema nikakvog opravdanja. Mi, Ukrajinci i Rusini, dio smo istog naroda, a kome to nije jasno onda bi si on to morao razjasniti.

Ako se netko 250 godina pisao kao Rusin, i ako je tako odgojen, a mi mu nismo pružili dovoljno informacija o tome što to znači, ne može ga se sada ni prisiljavati da se piše kao Ukrajinac. Neka se piše i dalje kao Rusin i mi možemo i dalje kroz taj Savez raditi. Ja još uvijek mislim da će možda

4. str.

Ustavni sud nije raspravljao o pravu dvostrukoga glasa manjina na izborima

Nastavak s 3. str.

Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za ocjenu ustavnosti članka 3. stavka 2. Zakona o izborima, jer se osporena zakonska odredba uopće ne odnosi na broj glasova koji birači, uključujući pripadnike nacionalnih manjina, imaju na izborima.

Osporena zakonska odredba propisuje pravo i dužnost birača da na izborima glasuju samo jedanput, što znači da birač, nakon što jedanput obavi glasovanje na izborima, na dotičnim izborima nema pravo ponovno pristupiti glasovanju i još jednom glasovati.

Pravilo da birač na jednim izborima nema pravo

glasovati u više navrata, odnosno da nema pravo ponovno glasovati nakon što je već glasovao, predstavlja univerzalno pravno načelo koje vrijedi za sve izbore.

Ono se ne odnosi niti ima bilo kakve veze s ostvarenjem biračkog prava pripadnika nacionalnih manjina na izborima za zastupnike u Hrvatski sabor, kao što su to pogrešno smatrali predlagatelji. O ostvarenju biračkog prava nacionalnih manjina na sjednici Ustavnog suda nije ni raspravljano ni odlučivano, jer razmatrana zakonska odredba za to pravo nije mjerodavna.»

FESTIVAL U DEVETINI

U selu Devetina (B i H) održan je 06.07 o.g. probni festival stvaralaštva nacionalnih manjina. Uz najzastupljenija - ukrajinska KUD-a, među kojima su bila i dva društva iz RH, gostovale su i druge nacionalne manjine (Česi, Slovenci...). Inicijator festivala je KPSU «Taras Ševčenko» iz Banje Luke.

Na fotografiji: Mješoviti zbor KPSU-a «Taras Ševčenko» iz Banje Luke, pod ravnanjem prof. Tatjane Ošti

Nastavak s 3. str.
prevagnuti razum.

- Ima li ova kulminacija tenzija veze s nadolazećim izborima za Sabor RH.

* Mislim da to nema veze s nadolazećim izborima. Npr. 90-e je to bilo više izraženo kod Rusina, a sada više kod onih koji se pišu Ukrajinci. Istina, bilo je nemira i prije dvije – tri godine, ali se to onda smirilo. No sada je s novim Zakonom dana nova mogućnost i to se sada koristi.

- Kao Lemko, što mislite o nedostankom ili skoro nikakvom očuvanju lemkijske samobitnosti u RH, odnosno Lipovljanima, te je li u ovom slučaju i spontana asimilacija intenzivnija?

* Kada sam s gospodinom Moska-

ljom bio u posjeti brodsko-posavskom županu, spomenuto je ukrajinska Akademija znanosti i umjetnosti raspravljala i o takvim pojavnostima u dijaspori, jer ovaj primjer nije izoliran slučaj. Nije to samo u nas. Toga ima i u Slovačkoj, Vojvodini, Mađarskoj... On je tada rekao da je stav Akademije da je ukrajinska nacija jedna, a da ima dijelova koji se nazivaju Bojki, Lemki, Huculi, neki su Rusini, i da je to specifičnost sa dijalektima.

Što se tiče Lemka, ja sam kao predsjednik općine Novska imao bolji uvid u zbivanja i razmišljao sam o uzročno-posljedičnim relacijama u ovom pitanju. Kasnih šezdesetih, kao predsjedniku općine i predstavniku Lemka, došli su mi predstavnici Saveza

VISOKO ODLIČJE IZ UKRAJINE - MR. TEODORU FRICKOM

Lemkivska svadbena odjeća

(www.lemko.org)

(gospodin Vlado Kosteljnik) s prijedlogom da se u Lipovljanima osnuje ukrajinsko kulturno-umjetničko društvo. Uputio sam ih na određene čimbenike, ali tada se to nije uspjelo. Vjerojatno zato što u Lipovljanima, uz Hrvate, ima još i 16 nacionalnosti. I tada su živjeli kompaktno, imali su KUD «Lipa» gdje su njegovali svoje običaje i plesove. Smatrali su da u tom društvu mogu izraziti i svoje nacionalno opredjeljenje itd. Međutim, početkom devedesetih, ipak je osnovano društvo «Karpati». Razmišljajući retroaktivno gdje su ti problemi, ustanovio sam da su oni potekli od II svjetskog rata. Naime, iz Lipovljana je odvedeno u koncentracijski logor Jasenovac 186 uglavnom starijih muških osoba, naših roditelja, i tamo pobijeno.

Među njima je bilo Ukrajinaca, Čeha, Mađara, Talijana i drugih, koji su pobijeni samo zato što su se tako nacionalno izjašnjavali, jer nikakvih drugih razloga nije bilo. Mislim da je ovo tragično iskustvo tj. teško povijesno kolektivno pamćenje, utjecalo da Lemki u Lipovljanima nesvjesno u sebi i danas zatumljuju nacionalnu svijest. No treba se nadati da će se tradicijske kulturne forme Lemka revitalizirati, pogotovo što u Hrvatskoj imamo odlične primjere njegovanja specifičnog narodnog kulturnog stvaralaštva i u dijalektima. Tu su nam lijepi primjeri i Zagorja, i Slavonije i ostalih područja Republike Hrvatske.

Razgovor obavio Aleksa Pavlešin

ЮВІЛЕЇ ОТЦЯ ФЕЛІКСА БІЛЕНЬКОГО

65-ліття священства: 28 серпня 1938 р. Девятина - 28 серпня 2003 р. Врбас
90-ліття народження: 01 жовтня 1913 р. Прнявор - 01 жовтня 2003 р. Загреб

о.Фелікс Біленький
(в молодих літах)

О. Фелікс Біленький народився 1 жовтня 1913 року в Прняворі в Боснії. Його батьки, Андрій і Стефанія Юристи, були душею зв'язані до свого рідного народу і своєї церкви. За часів Австро-Угорської влади батько працював в місцевому уряді, а і після, як 1918 року була створена Югославія (Королівство Сербів, Хорватів і Словенців), його залишено на тій посаді. В уряді він був єдиний українець, і тому наші люди з довір'ям звертались до нього за порадою.

О. Фелікс мав брата Євгена - доктор права (старший брат, помер 2001 року), Володимира - лікар-спеціаліст і сестру Славку (обоє загинули в Боснії під час війни 1993 року - облога Сараєво)

О. Фелікс почав своє навчання в Прняворі, де був учнем народної школи (4 роки). 1924 року його вуйко, о. Михайло Юриста, відвів його в Загреб в греко-католицьку семінарію, де він закінчив класичну гімназію 1932 року. 1932 року прибув до Львова, де два роки вчився в греко-католицькій Богословській Академії, де був ректором о. Йосиф Сліпий (потім митрополит Львівський і кардинал). Далі, 3 роки навчався в Загребі на Богословському факультеті і відбув військову службу (6 місяців для священників). В липні 1938 року знову поїхав до Львова де одружився з учителькою Ярославою Бойко (наша велика діячка на освіті українців в Югославії, автором першого українського "Букваря" виданого в Сараєво - "Svjetlost" 1957 року). 28 серпня 1938 року була в Девятині (Боснія) велика подія - посвячення новозбудованої церкви, та посвячення богослова Фелікса в священника. Святителем був Діонізій Наряді. Парохом в Девятині був о. Михайло Юриста - в Боснії перший посвячений священник поселенців- українців, а о. Ф. Біленький - перший посвячений священник, який народився в Боснії. Душ-пастирську працю о. Фелікс проводив:

1938-1942 р. Печно - Жумберак, з причин воєнних обставин, з дозволу єпископа Шімрака залишає парафію.

1942-1945 р. Плавшінац (Подравина). Тут жили Сербі, які попросили, щоб їх прийняли до греко-католицької церкви в єпархії Кріжевці. Коли наближався кінець війни, на початку 1945 року, Сербі в Плавшінці порадили о. Феліксу залишити їх парафію, і він послушав їх поради.

1945-1951 р. був у парафії Дішнік біля Гарешниці.

1951-1957 р. був о. Фелікс у парафії в Лишні (Боснія), де парафіяни - Українці. Тут 1954 року збудував новий великий парафіяльний дім, який існує і сьогодні.

Але, настають сумні часи. Деякі обставини між нашими вірними не подобалися властям. 1957 р. був ув'язнений разом зі священниками о. Г. Біляком і о. М. Юристом. Всі були засуджені "за протидержавну роботу": о. Ф. Біленький - 5 р, о. М. Юриста - 3 р і о. Г. Біляк - 1р.

1957-1960 р. ув'язнений в тюрмі Зеніца.

196-1980 р. був призначений парохом в Вербасі (Новий Вербас - Воєводина) на ново-засновану парафію. Сюди прибули Українці з Боснії. Парафіяльний дім вже був, але треба було добудувати частину дому для каплиці. Парафіяни щиро допомагали, а також і монахині - сестри Службениці, щоб наші люди залишилися вірними своїй церкві та українському походженню.

1980-1986 р. приїхав у парафію Липовляни (Хорватія). Тут було багато роботи, але вже не було сили. Владика звільняє його і дозволяє виїхати на душпастирську роботу серед Українців в Бельгії - Вам (Vazmes), що належить до єпархату Франції - Париж.

1986-1988 р. живе і працює в Бельгії - у Вамі, де 1993 р. вмирає його дружина Ярослава, Славця. 1998 р. зі своїми парафіянами, з владикою в Парижі - преосвященним Михайлом Гринчишином і родиною, відсвяткував 60 років священства. Тут закінчує свою пожертвовну священницьку працю.

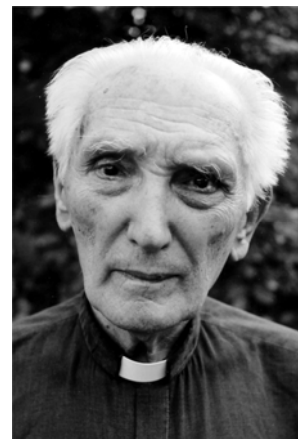
Вернувся жити в Хорватію, в Загреб, до своєї дочки Лідії і зятя проф. др. Василя Ніколіча, де є і сьогодні.

В родині о. Фелікса 2 сини і 2 дочки - всі з вищою освітою. Має 10 внуків і 4 правнуки.

Кожної неділі обов'язково приходить до греко-католицької церкви Св. Кирила і Мефодія, де концелебує св. літургію. Завжди в доброму настрої, знаходить тепле і втішне слово для кожної людини.

Нам пощастило мати серед нас священника о. Фелікса.

Бажаємо йому міцного здоров'я, багато щастя і всяке добро - на многая літа!

о.Фелікс Біленький
(2003 р.)

Маруся Юриста

ШКОЛА ГРИ НА БАНДУРІ

Все починається з маленьких успіхів...

Цього року, так як і попередніх кількох років, в м. Прнявор (Боснія і Герцеговина) проводилась українська літня школа ім. А.Шептицького в Духовному центрі при Українській греко-католицькій церкві Святого Преображення Господнього.

Організатором та координатором цієї школи був Протоіерей ставрофорний о. Петро Овад – парох цієї церкви, голова Асоціації “Світ культури”.

Літня школа проводилась з 01.07.-17.08.2003 р. За цей період навчалось три групи дітей. Кожна група мала свій термін перебування. Крім цих навчань дівчата мали прекрасну нагоду вислухати духовні повчання, тобто так звані реколекції, які проводились з 14.08.-17.08.

Монахинями – Сестрами Василянками та о. Петром Овадом.

За період навчання в літній школі учні поширили свої знання з української мови, літератури, народознавства, релігії, історії, географії, вивчали укр. нар. пісні, церковні пісні на слова і музику відомих укр. авторів, навчались хореографії, також були проведені дяківські курси.

Щоб зацікавлено ввести дитину у світ української музичної культури, посприяти розширенню кругозору учнів їхніх уявлень про українське музичне мистецтво як частку культури їхніх предків, збагатити внутрішній світ дитини, закласти людяність, духовність о. Петро Овад таким чином організував навчання на традиційному укр. нар. інструментові бандурі, щоб діти поглибили своє знання про цей чарівний інструмент, а також щоб і вивчали гру на ньому.

Уроки на класу бандури, вокалу, ансамблю проводила педагог-професіонал, бандуристка Маріанна Карпа (авторка цієї статті), яка була запрошена о.Петром Овадом з Липовлян (Хорватія).

За два тижні діти оволоділи посатковим навчанням гри на бандурі. З нетерпінням чекали наступний урок. З найбільшою зацікавленістю

слухали розповіді про історію легендарної кобзи-бандури.

Час непомітно пролітав, але в учнів формувалась і розвивалась творча здібність, емоційна чутливість до української музики, створюючи міцну базу практичних умінь.

Дивлячись на вихованців було видно що це навчання не тільки спрямовувалось на засвоєння учнями певних навичок, знань, а й, передусім, викликали у них позитивні емоції від спілкування з іншими дітьми, які навчались в літній школі.

Тріо дівчаток-бандуристок було залучено до активної музично-творчої діяльності.

17.08.2003р святковим концертом відзначено закінчення цього річного

літньої школи, а також 12-у річницю Незалежності України.

У виконанні тріо Бандуристок прозвучали пісні “Який ти добрий, Боже”, Гарний танець гопачок, а у виконанні квартету бандуристок “Наша мова”.

Музика для них є розрадою, захопленням. Сонячний день, дрібний дощ, змиву, радісний чи сумний настрій – все це може відтворити музичний інструмент...

Богом даний талант, наполеглива праця та самовдосконалення приносять бажані результати та задоволення.

Соковито і чисто, як лісове джерело, звучить пісня у виконанні бандуристів. Стримана пристрасть чарівних струн справді мистецьке виконання твору завжди приваблює слухачів, а сучасна музична мова підсилює голос бандури.

Потоками веселого цвіту спливають весни. А в серці залишається пісня і віддзвонюють життям срібномовні струни бандур. Наче зерно в ріллі, пісня набирається сили в серці. Щоб злетіти і розкритись на радість людям, на щедрий віддарунок поколінням...

Наставник – педагог, бандуристка
Маріанна Карпа

Дзвенить чарівні струни, срібні октави...

Tiskanje mjesecnika «Naša gazeta» ostvaruje se financijskom potporom Ureda za nacionalne manjine RH

I M P R E S S U M	I z d a v a č :	Naša gazeta izlazi 10 puta godišnje prve nedjelje u mjesecu sa stankom u srpnju i kolovožu Tehnički i glavni urednik: Aleksa Pavlešin E – mail : aleksa.pavlesin@zg.hinet.hr	Tisak: FILEDATA d.o.o. Boja – elektroničkim pisačem U Zagrebu, 05.10.2003. Naklada: 300 primjeraka
	Društvo za ukrajinsku kulturu Товариство української культури Zagreb, Domagojeva 11, CROATIA Poslovni račun kod Zagrebačke banke 2340009-1110045869		

VI. MANIFESTACIJA: KULTURNO STVARALAŠTVO NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U Zagrebu će se danas, 02.11.2003., u koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog, s početkom u 19 sati, održati VI. Manifestacija : Kulturno stvaralaštvo nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Organizator Manifestacije je Savjet za nacionalne manjine RH, a pokrovitelj je Vlada Republike Hrvatske.

U programu će nastupiti šesnaest predstavnika

nacionalnih manjina (plesne skupine, zborovi, orkestri) i mješoviti pjevački zbor «Lira» kao gost Manifestacije.

Ukrajince i Rusine predstavljat će KPD «Ukrajina» iz Slavenskog Broda (ples «Hopak»), te u zajedničkom nastupu KUD «Joakim Hardi», «Joakim Govlja», «Osif Kostelnik» i «Osijek» (izvorni rusinski plesovi).

В ЗАДРІ ВІДКРИТЕ ПОЧЕСНЕ КОНСУЛЬСТВО УКРАЇНИ

**Чин відкриття - Посол України В.А.Кирик і
Заступник голови Хорватського сабору
Б.Ялшевац** (Фотогр.: З.Куцелін – «Задарські листи»)

10 жовтня в місті Задар (Республіка Хорватія) відбулася церемонія урочистого відкриття Почесного консульства України. На церемонії були присутні Посол України В.А.Кирик, Почесний консул України в республіці Хорватія Н.Маліч, Заступник голови Хорватського сабору Б.Ялшевац, жупан Задарської жупанії С.Пртняча, мер міста Задар Б.Калмета, численні представники політичних, громадських та культурних кіл Хорватії, активісти української громади та представники засобів масової інформації Хорватії.

Стор. 2 →

NACIONALNIM MANJINAMA SAMO JEDAN GLAS NA IZBORIMA

Vjesnik, petak, 17. listopada 2003.

(Skracanje članka – Naša gazeta)

ZAGREB, 16. listopada – Zastupnici Hrvatskog sabora odlučili su u četvrtak da pripadnici nacionalnih manjina neće na predstojećim izborima imati dvostruko pravo glasa, i opće i posebno. Glasovat će jednom pri čemu će morati izabrati žele li glasati za stranačke ili za manjinske liste.

Epilog je to još jedne žestoke saborske polemike u kojoj su zastupnici manjina te LS tražili da se dade vjerodostojno tumačenje Izbornog zakona kako bi se razriješio prijedor imaju li manjine jedan ili dva glasa.

Odbor za zakonodavstvo zauzeo je stav da potrebe za takvim tumačenjem nema, jer je Izborni zakon nedvojben o tome da svi imaju jedan glas. U konačnici zastupnici su glasovali te odlučili sa 71 glasom za, 33 protiv i četiri suzdržana glasa da tumačenje nije potrebno, stavivši se tako na stranu Odbora.

Glasovanju je prethodila žestoka rasprava u kojoj su manjinski zastupnici i zastupnici LS-a, Libre, HNS-a i IDS-a upozoravali da se u pitanje dovodi regularnost izbora te da bi Ustavni sud mogao poništiti izbore, ako se manjinama ne priznaju dva glasa. S druge strane, protivnici dvostrukog prava glasa poručili su da bi manjinski zastupnici time dobili i dvostruki utjecaj u Saboru.

(....)

Ivana Knežević

ГОЛОВА РАДИ МІНІСТРІВ АР КРИМ У КРАСНОДАРІ ОБГОВОРІВ З ГУБЕРНАТОРОМ КРАЮ СИТУАЦІЮ НАВКОЛО ТУЗЛИ

Краснодар. 27 жовтня. "Ми будемо робити все, щоб зняти напруженість", - відзначив губернатор Краснодарського краю Олександр Ткачов. За його словами, у ході зустрічі була досягнута домовленість про створення спільної екологічної комісії двох регіонів. "Що вирішать учені, те ми, політики, будемо виконувати", - підкреслив Олександр Ткачов. Він також ще раз підкреслив, що всі питання про приналежність Тузлі і проходження кордону мають вирішуватися на міждержавному рівні. "Запевняю, що ми розуміємо всю відповідальність. І поки питання не вирішене на вищому рівні, ми не зможемо переступити рубіж", - підкреслив він. (ЗМІ - №213)

Зона напруженості

З вітальним словом до присутніх звернулися Посол України В.А.Кирик, Почесний консул України в республіці Хорватія Н.Маліч, Заступник голови Хорватського сабору Б.Ялшевац, жупан Задарської жупанії С.Пртняча.

У своєму виступі Посол В.А.Кирик серед іншого відзначив, що „відкриття Почесного консульства є ще одним підтвердженням дружніх відносин, які склались між Україною та Хорватією”. Наголошено також, що у політичному плані підтвердженням добрих відносин між нашими державами стало набуття чинності Договору про дружбу і співробітництво, який рівно рік тому підписали президент України Л.Кучма та президенти Хорватії С.Месич.

У виступах почесних гостей зазначалося, що „місто Задар цього дня отримало перше іноземне представництво та першого в новітній історії древнього міста Почесного консула”.

За своїм географічним положенням Задар є “серединним” містом Адріатичного узбережжя Хорватії.

Окрім економічного напрямку, Почесне консульство України в Задарі має на меті стати своєрідним українським інформаційним центром у цьому регіоні для громадян України, які проживають на узбережжі Адріатичного моря Хорватії, українських туристів та громадян Хорватії, що бажають встановити економічні, ділові чи гуманітарні контакти з Україною.

**Посольство України в РХ 10.10.2003 р.
ПОВІДОМЛЕННЯ ДЛЯ ЗМІ №61312/10-176/1-1079**

Jutarnji list, 28. listopada 2003.

ZAGREB - Iako Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina jamči manjinama mnoga prava, još postoje značajni problemi u praksi, posebno u dijelu koji se tiče funkcioniranja i uloge vijeća nacionalnih manjina; od načina njihova financiranja, suradnje s lokalnim vlastima pa do utjecaja novoizabranih vijeća na političke odluke, čulo se jučer na savjetovanju "Vijeća nacionalnih manjina: način rada, prava i mogućnosti" koji su za 80-ak predstavnika manjinskih vijeća i lokalnih vlasti organizirali Vladin Ured za nacionalne manjine i Ministarstvo pravosuđa.

Prema podacima Ministarstva pravosuđa, još nijedna županija, grad ili općina nemaju u svojim statutima reguliran odnos s manjinskim samoupravama, što su dužni učiniti u skladu s Ustavnim zakonom.

Na seminaru su sudjelovali predstavnici vijeća Roma, Srba, Bošnjaka, Slovenaca, Makedonaca i drugih te predstavnici više općina i gradova. Skup je pozdravila i ministrica pravosuđa Ingrid Antičević-Marinović.

Veronika Rešković

АПУ- Повідомлення для ЗМІ - 29.10.03 №214

**НЕОБГРУНТОВАНІ КОМЕНТАРІ
ЩОДО СИТУАЦІЇ НАВКОЛО
ОСТРОВА ТУЗЛА ШКОДЯТЬ ЯК
ПЕРЕГОВОРНОМУ ПРОЦЕСУ,
ТАК І ПАРТНЕРСЬКИМ
ВІДНОСИНАМ МІЖ УКРАЇНОЮ І
РОСІЄЮ, СТВЕРДЖУЄ
ВІКТОР ЯНУКОВИЧ**

Київ. 28 жовтня. Сьогодні є дуже багато бажаючих коментувати події навколо острова Тузла, але, на жаль, ці коментарі шкодять як переговорному процесу, так і взагалі партнерським відносинам між Україною і Росією. Таку думку висловив відразу після закінчення наради стосовно ситуації в Керченській протоці Прем'єр-міністр України Віктор Янукович. *"Якщо ми сіли за стіл переговорів, цей процес має бути з одного й з іншого боку зрозумілим"*, - підкреслив він.

За словами Віктора Януковича, складова обговорюваних питань у стосунках між Україною і Росією дуже велика, і вони не вирішуються одночасно. Прем'єр-міністр України наголосив, що сьогодні інститути та наукові заклади готують висновки щодо природоохоронних питань у Керченській затоці. *"Вони співпрацюють, але всередині цих наукових закладів є також фахівці, думки яких не збігаються"*, - підкреслив Віктор Янукович, зазначивши, що для цього й існує

Експертна рада, яка вивчить ситуацію і зробить усі необхідні висновки.

На думку Віктора Януковича, сьогодні виникло дуже багато питань, які треба вирішувати. Вони стосуються як Керченської протоки, так і акваторії Азовського моря в цілому, відносин українського та російського Чорноморських флотів. Існує комісія з цих питань, і обидві сторони перед їх вирішенням повинні все це врахувати, зазначив керівник українського уряду.

Коментуючи результати переговорного процесу, Віктор Янукович підкреслив, що під час переговорів у Москві і подальших подій головною метою української сторони було, по-перше, призупинити будівництво дамби, по-друге, не допустити зіткнення і ворожнечі у стосунках з Росією, по-третє, перенести цей конфлікт за стіл переговорів. Мети досягнуто, підкреслив Віктор Янукович. При цьому він зазначив, що обидві сторони і надалі відстоюватимуть свої інтереси.

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ
В РЕСПУБЛІЦІ ХОРВАТІЯ

ПОВІДОМЛЕННЯ ДЛЯ ЗМІ

№61312/105-176/1-1106

Опатія 22.10.2003 р.

Сьогодні, в місті Опатія (Республіка Хорватія) в рамках проведення Міжнародної конференції міністрів культури країн-членів Ради Європи відбулася урочиста церемонія підписання Програми про співробітництво між Міністерством культури і мистецтв України та Міністерством культури Республіки Хорватії на 2004-2006 рр.. Програму підписали Заступник міністра культури та мистецтв України Т.Г.Кохан та міністр культури РХ А. Вуїч.

На церемонії підписання Програми були присутні високопосадовці міністерства культури РХ, представники Посольства України в РХ та журналісти місцевих мас-медіа.

Положеннями міжвідомчої Програми співробітництва передбачено здійснення обміну репрезентативними виставками, художніми і мистецькими колективами, налагодження співробітництва між музичними, концертними і театральними установами і організаціями, галереями, музеями і публічними бібліотеками України і Республіки Хорватія.

Після підписання програми співробітництва між Заступником міністра культури та мистецтв України Т.Г.Коханом та міністром культури РХ А. Вуїчем відбулися переговори, під час яких було досягнуто домовленостей щодо реалізації деяких конкретних проектів культурного співробітництва на ближчий час. Сторони констатували необхідність поглиблення співпраці у сфері культури як важливого компонента українсько-хорватського двостороннього співробітництва, особливо в контексті набутого чинності два місяці тому Договору про дружбу та співробітництво між Україною і РХ.

Uzvratni posjet parlamentarne skupine prijateljstva Hrvatska-Ukrajina Hrvatskoga sabora Verhovnoj Radi Ukrajine od 14.-18. rujna 2003.

HRVATSKI SABOR - Odbor za međuparlamentarnu suradnju

Zagreb, 22. rujna 2003.

Sažetak bilješke:

Na poziv predsjednika parlamentarne skupine prijateljstva Ukrajina - Hrvatska Verhovne Rade Ukrajine g. Oleksandra Ševčenka u Ukrajini je u uzvratnom posjetu boravilo četveročlano izaslanstvo parlamentarne skupine prijateljstva Hrvatska-Ukrajina Hrvatskog Sabora u sastavu: prof. Graljuk - predsjednik parlamentarne skupine prijateljstva HS-a, g. Baltazar Jalšovec - potpredsjednik HS-a, g. Luka Roić - zastupnik, gđa. Maja Kiš - tajnica parlamentarne skupine prijateljstva HS-a. Uz

Plaketa izrađena 1982. god. za prigodu 1500-te obljetnice grada Kijeva. Na njoj je motiv skulpture kojom su na čamcu koji plovi Dnjeprom predstavljeni, po legendi, osnivači Kijeva – braća Kyj, Šček, Horiv i sestra Lebed (labud).

parlamentarno izaslanstvo, a na preporuku domaćina, s hrvatske strane su se nalazila i dva gospodarstvenika: dr. Damir Vrgoč, savjetnik u Upravi tvrtke "Agrokor" i g. Vlado Rupčić, direktor tvrtke "Armko". U stalnoj pratnji izaslanstva bio je veleposlanik N.J.E. Mario Mikolić i savjetnik za gospodarstvo pri veleposlanstvu RH g. Stjepan Glas. S ukrajinske strane, stalna pratnja hrvatskom izaslanstvu su bili zastupnici Verhovne Rade Ukrajine g. Oleksandar Ševčenko i g. Leonig Gadjacki sa suradnicima. Cjelokupni boravak hrvatske parlamentarne skupine prijateljstva bio je u najgostoljubivijem ozračju domaćina i praćen od snimatelja i novinara ukrajinske televizije i tiska.

Program posjeta bio je koncipiran na bazi predloženih tema od interesa za obje strane. Uz političke teme međuparlamentarne suradnje, kroz razmjenu političkih iskustava i zapažanja spomenuta su i pitanja iz međunarodnih odnosa, posebno o procesu učlanjenja u EU i NATO. Velika pažnja bila je posvećena nedovoljnoj suradnji u gospodarstvu u čijem se sklopu nalazi turizam i agrar. Tom prilikom su naglašene velike potencijalne mogućnosti dolaska mnogobrojnih ukrajinskih turista kao i ulaganja u turizam na Jadranu. Brodogradnja i remont brodova, neposredni uvoz ukrajinskog željeza, metalurgija, pružaju neizmjerne mogućnosti velikog ukrajinskog tržišta. Ukazano je na potrebu kvalitetne razmjene iskustava glede poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj ("Vindija" i dr.). Sa žaljenjem je ustvrđeno da je robna razmjena još uvijek minimalna s obzirom na mogućnosti i da još treba mnogo na tome poraditi (Gospodarska komora, HUP, resorna ministarstva). Postoje velike mogućnosti i volja ukrajinske strane za ulaganjem u hrvatsku privredu. Ukrajina je zainteresirana za priključenje jadransko-jonskom cestovnom koridoru. Problem koji je istican tijekom svih razgovora je postojeći vizni režim, koji traži hitno rješavanje na način kako je to Hrvatska riješila s drugim srednjoistočnim zemljama (npr. Rusijom).

Maja Kiš

РОБОЧЕ ЗАСІДАННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНШИНИ МІСТА ЗАГРЕБА

Ситуація, в якій перебувають представники української національної меншини, які мешкають в місті Загребі дуже ясно показує, що потрібно швидко щось змінити. Саме це і підштовхнуло голову Культурно-просвітнього товариства русинів і українців Загреб Славка Бурду, який нещодавно обраний представником української національної меншини у Раді міста Загреб, зібрати у приміщенні товариства 9 вересня збори керівників і представників українських громадських організацій. На цьому робочому засіданні були присутні представники Координації жінок при Греко-католицькій церкві, керівники і члени культурно-просвітних товариств міста Загреб і Хорватії, діячі вокально-інструментального ансамблю “Кобзар”, завідувача Центральної бібліотеки русинів і українців та представники української молоді.

Метою зустрічі було у відвертій розмові і плідній дискусії опрацювати єдину програму дій, яку реально можливо здійснити у місті Загребі. Справа в тому, що розробка такої програми і засобів її реалізації дає право претендувати на конкретну фінансову підтримку, яку місто Загреб надає громадським організаціям.

Перше питання, яке належить вирішити в такій ситуації: яка має бути юридична форма такого товариства? Основна суть пропозиції пана Славка Бурди є – заснувати нову юридичну особу під назвою “Об’єднання українців міста Загреб”, членами якої можуть стати як фізичні, так і юридичні особи. Всі присутні взяли участь в обговоренні цієї пропозиції і одностайно підтримали прийняття такої назви. Крім цього було вирішено запропонувати українцям в інших регіонах Хорватії зробити подібну модель об’єднання, тільки, наприклад, на рівні району чи області. Тобто, українці Бродсько-Посавської області, Вуковарсько-Сремської, Липовлян, і так далі. Якщо наша пропозиція знайде підтримку, можна перейти до вирішення основного, життєвого питання української національної меншини в Хорватії. На рівні республіки утворити Союз, чи Унію українців Хорватії, який працюватиме під керівництвом Координації, складене з керівників об’єднань. Звичайно, все це робочі пропозиції, які потребують серйозного обговорювання і розуміння всіх майбутніх членів союзу.

Після цього присутні на зборах поставили собі ще одне важливе запитання: як зробити так, щоб наші діти і наша молодь, яка зараз підрастає в місті Загребі, разом з культурою тієї держави, яка сьогодні є для нас рідною, однаково шанували спадщину своїх предків з далекої Прабатьківщини?

По-перше, дуже важливу роль грає ознайомлення з мовою, історією, культурою, мистецтвом, музикою і літературою українського народу. У

цьому повинна допомогти школа, де могли б навчатися не тільки діти, але й дорослі. Така школа в Загребі завжди працювала, отже потрібно тільки відновити цю традицію. Сказати мало, треба робити щось конкретне. Першим кроком на шляху відновлення школи стане збирання інформації. Потрібно переписати скільки в Загребі мешкає майбутніх учнів (дітей і дорослих), який рівень їхнього знання української мови, коли їм найзручніше приходити до школи і, нарешті, де взагалі можна знайти приміщення для додаткових занять. Розробку цієї частини програми було доручено пану Славку Бурді, якому допомагатимуть майбутня учителька пані Олександра Бачич і пані Ірина Праніч.

По-друге, українці Загреб не зацікавлені, як то кажуть, “варитися у власному соусі”, вони намагаються ознайомити мешканців

Загреб як хорватської, так і інших національностей зі своєю культурою, літературою, мистецтвом й історією. Зробити це можливо за допомогою українського інформаційного центру, який би міг зараз працювати у приміщенні Товариства русинів і українців Загреб у Водоводній 15. Центр би заснував невеличкий

етнографічний музей, маленьку тематичну бібліотеку і відеотеку. Відвідувачі центру зможуть ознайомитися з культурою українського народу на хорватській мові, переглянути веб-сторінку “Об’єднання”, приєднатися до українців під час проведення літературних вечорів і урочистих свят. Підготовку програми роботи такого центру взяла на себе завідувача Центральної бібліотеки русинів і українців, а комп’ютерну підтримку організує пан Ігор Гочур. Що стосується ансамблю “Кобзар”, цю частину програми має підготувати його керівник пан Горан Нідогон, а програму роботи молодіжної спілки підготує Віктор Філіма. На жаль, на зборах не змогли бути присутніми представники сьомої всесвітньої сили пан Олекса Павлешин і пан Василь Сікорський, але присутні все ж таки вирішили запропонувати їм взяти на себе обов’язок розробити програму інформування про життя української національної меншини шляхом газети, радіо і телебачення.

Наприкінці присутні обрали організаційну комісію у складі: Славко Бурда, Йосиф Шагадин, Таня Шагадин, Зденко Канюга, Олег Гралюк, Микола Юриста, Ігор Гочур, Роман Біляк, Олександра Бачич, Ірина Праніч та Омелян Шуманський, яка має за 30 днів розробити Устав нового “Об’єднання”, зробити відповідні документи і скликати перше, організаційне засідання, на якому має бути службово проголошено утворення нової юридичної особи, прізвища її засновників, кількість членів і склад її керівного органу.

Катерина Глушенко

10.09.03 №198

В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ ВІДКРИЄТЬСЯ ПОЧЕСНЕ КОНСУЛЬСТВО ХОРВАТІЇ

Івано-Франківськ. 9 жовтня. В Івано-Франківську буде відкрито Почесне консульство Хорватії. Про це оголосили голова Івано-Франківської облдержадміністрації Михайло Вишиванюк та Надзвичайний і Повноважний посол Республіки Хорватія Маріо Міколіч.

За повідомленням прес-служби Івано-Франківської облдержадміністрації, консульство заплановано відкрити до кінця цього року. Члени хорватської делегації під час зустрічі з М. Вишиванюком також розглянули спектр питань щодо співпраці в галузі охорони здоров'я, машинобудування, туризму, меблевого виробництва.

Гості відвідали Торгово-промислову палату області, де провели зустріч з підприємцями регіону, СП "Тикаферлюкс" та ВАТ "Хутрофірма "Тисмениця". #

22.10.03. №208

НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ ВІДЗНАЧАТЬ 60-РІЧЧЯ ДЕПОРТАЦІЇ УКРАЇНЦІВ З ЕТНІЧНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ПОЛЬЩІ

Тернопіль. 21 жовтня. На Тернопільщині відбулося перше засідання організаційного комітету щодо підготовки та відзначення в області 60-ї річниці депортації українців з етнічних українських земель Польщі.

У рамках відзначення у Тернополі буде встановлено пам'ятний знак, пройдуть Дні Пам'яті жертв депортації, відбудеться відкриття тематичних виставок, експозицій в краєзнавчих музеях області та в навчально-освітніх закладах.

На Тернопільщині також пройде міжнародна науково-теоретична конференція за участю вчених України, Польщі, Словаччини, а також фестиваль лемківської культури. #

ПРО ГОЛОДОМОР 1932-33 рр.

ForUm: www.for-ua.com

20.10.2003

ООН ухвалить делікатну заяву щодо голодомору в Україні

На початку наступного місяця Генеральна Асамблея ООН планує ухвалити заяву, яка має привернути увагу світової спільноти до факту голодомору в Україні 1932-33 років. Про це в ході конференції з питань голодомору, яка відбувається в італійському місті Віченца, заявив посол України в Італії Борис Гудима.

Українські дипломати погодилися на пом'якшення формулювань планованої заяви. Зокрема, з неї буде вилучено слово «геноцид».

Оглядачі сприйняли як несподіванку те, що українські дипломати, як виглядає, відмовилися від планованого формату резолюції і погодилися на нижчий за дипломатичним статусом документ. Це пов'язують із супротивом, який чинили ухваленню резолюції такі країни як Росія, США та Британія.

Дипломати пояснюють цей супротив побоюваннями, що ухвалення резолюції створить прецедент в ООН та матиме «ефект доміно», коли ухвалення подібних документів щодо власної історії вимагатимуть, скажімо, чорношкіра громада у США або колишня британська колонія Індія.

Однак Гудима заявив, що важливий не формат, а інформування світу про факт голодомору. Борис Гудима також сказав, що звернення надіслано Італії, яка головує в Євросоюзі. Італійці, за словами посла, пообіцяли, що Євросоюз визначить свою позицію стосовно голодомору, проте поки що Україна не отримала відповіді від ЄС, якою буде ця позиція. #

Информационное агентство
Обозреватель
www.obozrevatel.com.ua

22.10.2003

Конгрес США прийняв резолюцію, що вшановує пам'ять жертв голодомору 1932-33 рр.

У понеділок конгрес США одностайно прийняв резолюцію №356, котра у 70-ту річницю голодомору 1932-33 рр. вшановує пам'ять мільйонів загиблих на території України, що стали жертвами сталінського режиму, котрий вдався до "свідомого акта терору" та "масового вбивства", організувавши "штучний голод" з метою знищення національної самосвідомості українського народу.

Як повідомили ІА "Обозреватель" у посольстві України у США, в резолюції відзначається необхідність підтримки "рішення уряду та Верховної Ради України щодо визнання голодомору 1932-33 років і його жертв, а також їхніх зусиль щодо ширшого міжнародного усвідомлення та розуміння природи голодомору".

Як зазначається у документі, "офіційне визнання голодомору є важливим кроком у напрямку відродження Україною своєї національної самосвідомості, подолання спадщини радянської диктатури та поступу зусиль зі створення демократичної та вільної України, цілком інтегрованої до західного співтовариства націй".

У своєму виступі під час обговорення резолюції її ініціатор — голова комітету з міжнародних відносин Палати представників конгресу США Генрі Хайд — зазначив, що "довгоочікуване визнання страждань України є також визнанням її виходу з темряви та поновлення незалежності". #

ПЕРШЕ ЗАСІДАННЯ ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ

Екзекутивний Комітет СКУ назначив своє перше засідання після Конгресу на суботу, 27 вересня 2003 року в Торонто. В засіданні взяли участь всі (шість) члени Екзекутивного Комітету. На засіданні обговорено питання фінансів VIII Конгресу, резолюцій та прийняття статуту, а також юридичні та політичні наслідки розриву контракту Українським Домом, репрезентацію Церков в СКУ, Рад та Комісій СКУ, розвиток фінансової стратегії, порядок засідань Екзекутиви та Ради Директорів СКУ, організаційні питання, резолюції українського Голодомору в ООН, відзначення видатних річниць, а також інші питання. В результаті:

- фінансовий звіт VIII Конгресу показує надвишку;
- призначено генерального секретаря відповідальним за зредаговання і остаточне виготовлення Резолюцій;
- узгоджено Статут, який буде розісланий до всіх членів;
- узгоджено, що всі заяви, які будуть видані перед першим засіданням Екзекутиви, будуть підписані від імені Екзекутивного Комітету та будуть переслані до всіх членів Ради Директорів;
- вирішено написати листи Митрополитам Українських Православних та Католицьких Церков та пасторові Українських Протестанських Віроісповідних Церков з проханням, щоб вони або брали особисту участь в засіданнях СКУ, або назначили своїх представників;
- обговорено питання розриву контракту з Українським Домом; оскільки Український дім підлягає юрисдикції адміністрації Президента, в цієї справі рішено написати листа до голови адміністрації Президента Віктора Медведчука;
- затверджено нові управи Рад і Комісій СКУ за виїмком Ради для Справ Культури та Мистецтва, Комісії Людських та Громадянських Прав та новоствореної Ради Засобів Масової Інформації (ЗМІ), які будуть оформленні в недозві;
- обговорено плян фінансування СКУ (прямий контакт з українськими фінансовими інституціями США, Канади та Австралії - на наступне засідання Екзекутиви СКУ запросити представників торонтонських фінансових інституцій, переведення Різдвяної збіркової кампанії та покликання Фінансової Комісії СКУ);
- Президент СКУ відвідає українські громади Центральної Європи, Скандинавії, Австрії та Німеччини (в січні 2004 року), а в червні 2004 року – в Росії (Санкт-Петербург та території колишніх поселенців гулагу в Норильську, Колимі і т.д.);
- Генеральний Секретар в червні 2004 року відвідає українські громади в Росії (Камчатка, Владивосток та Хабаровськ);
- СКУ зв'яжеться з Українським Крайовими Центральними Репрезентаціями в США, Канаді, Великій Британії та Австралії для обговорення питання підтримки їхніми урядами резолюції Голодомору в ООН;
- Вирішено в 2004 році відмітити такі річниці: 75-ліття Організації Українських Націоналістів, 70-ліття смерті Михайла Грушевського, 65-ліття Карпатської України, 60-ліття Української Головної Визвольної Ради, 60-ліття смерті Олега Кандиби; 50-ліття Кінгівського повстання та 20-ліття смерті Патріярха Й. Сліпого;
- Вирішено, що є потреба покликання Видавничої Комісії та Комісії Новопритулених;
- Обговорено відносини СКУ і Українською Світовою Фундацією;
- Вирішено полагодити інтернетну сторінку СКУ. #

ПРЕЗИДЕНТ СКУ ОЧОЛИВ ДІЯСПОРНУ ЗУСТРІЧ З ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНИ

В середу, 24 вересня 2003 р., Президент СКУ разом з Президентом Українського Конгресового Комітету Америки (УККА), Михайлом Савківим мол. та Головою Української Американської Координаційної Ради, Ігорем Гавдяком зустрівся з Президентом України Леонідом Кучмою, під час його перебування в Нью-Йорку з приводу відкриття Генеральної Асамблеї ООН. У відкритому листі СКУ до Президента України, який був переданий йому на зустрічі, порушено такі питання:

- резолюції Голодомору 1932-33 в Україні в ООН;
- місце спорудження меморіалу Голодомору в Києві;
- економічний договір, який був недавно підписаний з Росією, Біло-руссю та Казахстаном;
- визнання Верховною Радою України Організації Українських Націо-налістів/Української Повстанської Армії та українських військових формацій;
- 350 річниця Переяславської Ради;
- українська мова та культурні проблеми в Україні;
- роль Церкви Московського Патріярхату в Україні та Росії;
- загадкові вбивства лідерів опозиції в Україні та недостатність відвертості та успіху в розслідуванні;
- даремні зусилля ВРУ у впровадженні "Закону про статус закордонного українця";
- недостатність фондів на програму "Закордонне українство до 2005 року";
- наклепи на українських робітників-мігрантів українськими посадовими особами;
- зміна приміщення проведення VIII Конгресу СКУ.

На зустрічі Президент України був присутній в товаристві заступника Прем'єр-міністра Дмитра Табачника, колишнього Міністра Закордонних Справ Анатолія Зленка та Постійного Повноважного Представника до ООН Валерія Кучинського. #

(....)

Мова чи говірка?

За мовою українці зі сходу ніколи не впізнають у лемках із заходу Польщі своїх єдинокровних братів. Бо лемки жили на прикордонні українських, польських і словацьких земель у карпатському Низькому Бескиді. Називали себе русинами, але східні сусіди, русини-бойки, прозвали їх лемками за часте вживання частки «лем» (лише, тільки). Лемківська говірка — несподівана суміш давньоруських, польських, словацьких слів з обов'язковим наголосом на передостанньому складі. Передати її графічно людина з Наддніпрянщини, як на мене, не зможе. Взагалі до лемків у Польщу варто їхати тільки задля того, щоб їх послухати. В Україні такого, на жаль, уже не почуєш навіть в Тернопільській області, де лемків живе найбільше.

Запитувала у багатьох лемків, чому не розмовляють українською літературною мовою. Мені відповідали, що батьки спілкувалися з ними лемківською, а не українською, тому літературну вони розуміють не повністю. Популярна фраза: «Поки наші батьки навчилися б української, то ми вже давно би сполонізувалися». Тут слід уточнити, що за часів Польщі на Лемківщині вчили дітей за лемківськими букварями, а не за українськими абетками. Намагалися ті букварі поширити навіть далі на Галичину. Але там селяни протестували, не пускали дітей до школи. А лемкам якось не пасувало критикувати свою мову, хоча досі згадують, що той буквар був наспигований польськими словами.

Лемківська говірка добре збереглася у Польщі. Переконалася, що й зовсім юні лемки не мають жодних комплексів щодо мови. Кожен розмовляє або польською, або так, як навчили в батьківській хаті. І ніхто нікому не закидає: «село безграмотне». Чесно кажучи, після спілкування з ними важко уявити, як мовознавцям вдавалося укладати словники лемківської говірки. Бо там у кожному селі говорили по-своєму. Східняки «балакають», подольани «говорять», бойки «бісідують», а лемки — і «бесідують», і «гварят», і «гадають», і «радят». Це українці їдять картоплю, а лемки в одній хаті подають бандурку, в другій — грулю, в третій — кумпері. І жартують, що стільки назв для того, аби кухня не здавалася одноманітною. (....)

Асиміляція чи інтеграція?

Першою ознакою асиміляції заведено вважати змішані родини. Мовляв, якщо «змішався — то вже пропав». Але досвід вказує, що у змішаній

родині можна як сполонізуватися, так і українізуватися, хоча другий варіант в умовах сучасної Польщі все ж рідкісний. Петро Сич з Межиріччя біля Гожова Великопольського взяв за дружину дівчину з польським, німецьким і українським корінням. А тепер уже ніхто не скаже, що вона не лемкиня. І говорить, і думає по-лемківському — принаймні наскільки це можливо на заході Польщі. Її діти не чують удома польської мови, ходять разом з батьками до церкви, а не до костелу. Едіта Сич критично ставиться до педагогічних настанов лемків: розмовляти тільки польською, щоб дитині «не мішалось» в голові.

Мама Мирослава Пецуха розмовляє польською, а тато — тільки лемківською говіркою.(..)

**18 лемківський фестиваль ВАТРА -
Ждіння 2000**

Коли Мірко закінчив школу, тато помер, і вдома він міг говорити по-лемківському тільки з сестрою. Вивчав етнографію в Познанському університеті, досконало засвоїв українську літературну мову і тепер вивчає лемків: на рідних землях, на заході Польщі, в усіх куточках України. Для багатьох його ровесників лемківство — великий тягар, який можна зняти з плечей відразу за порогом рідної хати.

А для 30-річного Мірка кожен старий лемко — то цілий світ.

(....)

— Українці у Польщі вже давно вийшли з гетто, інтегрувалися в суспільство. Тепер маємо іншу загрозу — молодь швидко асимілюється, особливо у великих містах на заході, — констатує Роман Підлипчак. — Не можемо покладатися тільки на українські організації, на церкву, стараємося, щоб діти відчували себе українцями у сім'ї.

Українці в Польщі традиційно гуртуються біля церков, які тут переважно греко-католицькі. Батьки беруть дітей до церкви, щойно ті зіпнуться на ноги. (....)

— Тут, у Польщі, маємо бути патріотами своєї держави. Я — українець, напівлемко і свідомий громадянин Польщі. Передамо нащадкам патріотизм і свідомість свого походження. Одне не заважає другому.

Українці чи русини?

Коли дітей лемків у Польщі запитати, чому вони почуваються українцями, вони відразу розкажуть про своїх батьків і дідів. Для кількох поколінь українців у Польщі єдиним нагадуванням про їхню тожсамість була батьківська хата на чужині. Про церкви, школи, вільну суспільну працю можна було тільки мріяти. Тепер усе інакше. Влада не забороняє

лемкам повертатися в рідні гори, не ув'язнює за громадську діяльність. Польський уряд навіть виділяє кошти на суспільне і культурне життя українців. Тільки песимісти кажуть, що через сто років українців у Польщі не буде — всі сполонізуються.

Хоч лемків у Польщі менше 30 тисяч, мають вони дві організації — проукраїнське Об'єднання лемків з центром у Горлицях на Лемківщині і прорусинське Товаришення лемків з центром у Лігниці на заході Польщі. Члени Об'єднання вважають, що не варто творити з лемків штучного народу і відривати їх від материкового українського коріння, адже це тільки прискорює асиміляцію. Товаришенці вбачають загрозу не в полонізації, а в «українізації» лемків, бо вважають, що лемки — русинський народ, тому українська подоба йому ні до чого.

(...)

Повернення до лемківства через українство — типовий шлях молодшого покоління лемківської інтелігенції. Щоправда, таке повернення може закінчитися цілковитим зреченням українського коріння. Наприклад, соціолог і літератор Олена Дуць-Файфер, znana серед української громади у Польщі як апологет професора Пола Магочі, теоретика русинської ідеї, сформувавшись у студентські роки як українка, тепер не ставить між українцем та лемком знаку рівності.

Пересічні лемки, далекі від наукових дискусій щодо своїх витоків, схильні вважати, що до русинства їхніх братів спонукає нерозуміння частиною українців лемківської своєрідності, а також непривабливий імідж України у світі. Інша причина, яка пояснює поширеність русинської теорії в Польщі, — низький інтерес України до українців за її межами. Стефан Гладик, голова Об'єднання лемків, у листопаді на форумі лемків у Львові говорив: «Україна не добачає українців у Польщі, і зокрема лемків». Та й широкі громадськість в Україні про лемків знає менше, ніж польська. Можна виправдовуватись тим, що переважна частина лемківської землі — на територіях сучасних Польщі і Словаччини. Але лемків в Україні нині більше, ніж у Польщі. За даними С. Гладика, упродовж 1944 — 46 рр. в УРСР виселили майже 70 тисяч лемків, а в Польщі їх залишилось десь удвічі менше. Польська преса пише, що лемків у Польщі 26 тисяч, з них 21 тисяча живе на західних землях.

*Лемківська хустина
- фацелик*

Дошка музею

Присутність духовна чи фізична?

(...)

Петро Сич, коли ще був парубком, поїхав у гори і каже, що залишив там своє серце. Хотів купити квартиру у Криниці, вже почав вибирати... (....)

Наприкінці 40-х — на початку 50-х років лемки не облаштовували собі житло: брали худобу на відгодівлю, обробляли землю і збирали гроші, щоб повернутися додому. Пізніше старі лемки наказували своїм дітям, щоб ті не обростали на чужині маєтками, адже рано чи пізно вони повернуться в гори. Сичі донині мешкають у половині будинку. Старий Сич не повернувся на батьківщину, його син не повернувся, його внук Петро поки що не повернувся. Чи повернуться правнуки? Чи бодай прагнутимуть повернутися так, як їхні предки?

(....) Вже ніхто не покаже нащадкам родини Сичів того села, в якому жили їхні предки щонайменше чотири століття. Не мають з Чертижного ні фотокарток, ні одягу, ні тріски з батьківської оселі. Єдине, що вдалося зберегти, — говірку рідного села. Коли доньки Петра Сича щебечуть біля ляльок, хочеться вдягнути їх у гори і каже, ходаки, кобат (лемківську збирану спідницю) і випроводити в ліс по гриби. Та до дідівського лісу їм — понад 700 км.

Батьківщина чи чужина?

(....) Повернення — одне з найболючіших питань для українців у Польщі. Публіцист Богдан Гук, який з Варшави перебрався до Перемишля, не бачить для українців іншого шляху зберегти свою національну приналежність, як повернутися на рідні землі — Підляшшя, Холмщину, Надсяння, Західну Бойківщину, Лемківщину. Ці етнічні українські землі в середині ХХ століття були «очищені» від українців. Близько 500 тисяч вивезли в УРСР упродовж 1944—51 рр. Решту 150 тисяч українців розпорошили на возз'єднаних понімецьких землях на північних і західних околицях сучасної Польщі. Протягом трьох місяців майже за тисячу кілометрів брутально вивезли цілий народ. Тепер українці роками обмірковують: як повернути після 50 років вигнання бодай дециму автохтонів, як створити там робочі місця, надати кредити під побудову житла. Найтяжче з коштами. Лемки усвідомлюють, що Україна ще не скоро зможе допомогти їм так, як Німеччина допомагає німцям повертатися на південь України.

Та все ж. Попри довгу зиму, віддаленість від культурних центрів, господарський занепад рідної землі, на Лемківщину лемки повертаються найохочіше. Але Стефан Гладик не має ілюзій: «Більшість не повернеться. В горах життя в економічному плані тяжче. Тому треба, щоб на чужині не розгубили свого».

Після тижня з лемками на заході Польщі здалося, що всі ми можемо у них повчитися. Але однозначну відповідь на п'ять лемківських запитань від них почуємо ще не скоро. *Н. КЛЯШТОРНА*

МИХАЙЛО КОЦЮБИНСЬКИЙ (1864 – 1913) – поет краси природи та краси людської душі

Михайло Коцюбинський

Михайло Коцюбинський належить до найталановитіших українських письменників, що виступили на схилі XIX ст. Вірний продовжувач традицій Т. Г. Шевченка, Коцюбинський знайшовся біля витоків повернення до давнього романтичного так званого “неоромантизму”, чи “модернізованого романтизму” у літературі разом з Лесею Українкою, О. Кобилянською, І. Франком, О. Олесем, Г. Хоткевичем, М. Грушевським, П. Грабовським і т.д.

Народився письменник 1864р. у Вінниці на Поділлі. Закінчив “духовне училище” та склав іспит на народного вчителя. Через

важку хворобу змушений був виїжджати на лікування на Капрі (Італія) та в Гуцульські гори, до Криворівні. В той час це місце звалось “Українським Парнасом”. Тут перед письменником вперше відкрилася незаймана, первозданна природа Карпат. Тут створюється “поема гуцульського життя” – “Тіні забутих предків”. Повість написана, спираючись на народні віщування та гуцульський фольклор. Твір про добро і зло людське, любов і смертельно ворогуючі родини, ворожіння і кохання, оповите піснями.

В багатьох творах М. Коцюбинського відтворено образ природи. Це “Дорогою ціною”, “Ялинка”, “Intermezzo”, “Для загального добра” (написано в Бесарабії) та “Fata morgana”. У своїх творах він реалістично зображував життя, показуючи контраст між чудовою українською природою і злиднями селян. “Ті зелені розкішні садки, ті низенькі біленькі стіни закривають собою багато гірких сліз, тяжкої нужди, багато безпросвітньої темноти людської...”

Тема людини на землі, доля трудівника, який біля цієї землі ходить, глибоко хвилювала письменника. “Fata morgana” – найбільший твір Коцюбинського, в якому він показує образ соціальних відносин в українському селі на передодні і під час першої революції 1905р.в Росії. Він закликає своїм романом: “Зведись, народе, простягни руку по свою правду! Якщо сам не візьмеш, ніхто не дасть!” Земля і бажання бути вільними не ділиме у цьому творі. Автор доносить до нас трагізм ситуації, коли земля для людини – лише марево, “fata morgana”. Минуло багато років з тих далеких часів, але питання про землю не завжди остаточно вирішено.

Михайла Коцюбинського називали визначним майстром живопису словом. Він схопив душевні переживання людини і стежив за ними крок у крок на протязі свого короткого мистецького життя. Своїми творами і сьогодні заповідає нам іти через зло і ненависть до любові і добра, до всього прекрасного, любити природу і пізнати гармонію людської душі.

І. Матієвич

ДО ПИТАННЯ: “ЖИДИ”, ЧИ “ЄВРЕЇ”?

В кожній розмові з жидами в українській мові мені приходилось вияснювати насамперед справу назви “жиди” і “євреї”. Головно ж тоді, коли мав до діла з новим емігрантом з СРСР. Справа в тому, що в російській мові прийнято назву “євреї”, а назви “жид” надано значення національної образи й зневаги. Такий підхід накинuli москалі в окупованій Україні українській мові. Тому жиди, емігранти з СРСР, вживають назву “євреї” теж в українській мові і за ними й чимало українців приймає таке вияснювання назв “жид” і “євреї”.

Але, такий підхід неправильний. Назва “євреї” московська. В українській мові, як і в інших слов'янських мовах, від найдавніших часів вживається назву “жид”, яку принесли в слов'янські краї з Франції й Німеччини самі жиди. Ні французи слово “жид”, ні німці свого “юде” не вважають образливим, і ані їм, ані французьким, чи німецьким, як і польським, чеським жидам ніколи на думку не приходить міняти це на російську назву “євреї”. То чому ж українську мову засмічувати москалізмом “євреї”? Тим більше, що українці під назвою “жидівська” мова мають завжди на увазі “їддіш”, що постала з німецької, а під “єврейська” мова ту мову, якою говорили жиди в давнині й говорять сьогодні в Ізраїлю. Та й англійці вживають “Джу”, а не “Гібрю”.

Українські літописці й українські історики виразно подають, що в Києві за княжої Руси була “жидівська”, а не “єврейська” ділянка і “жидівські”, а не “єврейські” ворота.

Тільки в перекладі Святого Письма вжито назву “євреї”. (Звідти взяли цю назву москалі і це й є однією з вказівок, що російська мова розвинулася з церковної мови Кирила-Методія, а не з якоїсь “пра-руської”). В українських перекладах Святого Письма вжито назву “євреї” для підкреслення, що йдеться про біблійні часи, а не про нову добу, в якій українці вже від княжих часів вживали тільки назву “жиди”.

Тому в моїх писаннях я послідовно вживаю “споконвічну” українську назву – “жиди”.

Петро Мірчук

(Зустрічі й розмови в Ізраїлю)

НАЙСТАРІШОМУ ХОЛОСТЯКОВІ УКРАЇНИ ГРИГОРІЮ НЕСТОРУ, ЩО ПРОЖИВАЄ НА ЛЬВІВЩИНІ, ВИПОВНИЛОСЯ 112 РОКІВ

Львів. 30 вересня. 112 років виповнилося мешканцеві села Старий Яричів Кам'янсько-Бузького району Григорію Нестору. Є в Україні, звичайно ж, люди й більш літні, однак тут випадок унікальний: пан Григорій усе життя прожив холостяком. Почувається він добре, має хорошу пам'ять, полюбить співати й жартувати. Та й на вигляд "хоч куди козак": чуприна, густі вуса, на ногах - джінси і кросівки. *"У молоді літа любив я дівчат і жінок вродливих і чепурних, але жодну не посватав, - говорить ветеран. - Мабуть, не народилася ще та, яку б я до хати привів".*

Є свої "секрети" довголіття і в інших старожилів - персонажів "Книги рекордів України", яка нещодавно вийшла у Львові. 115-річну волинянку Домну Туревич можна вважати найстарішим шанувальником... вина. Найбільше вона полюбить кагор, хоча інших сортів теж не цурається. *"Маю 50-гр. скляночку, наллю собі, вип'ю, хвилинку посиджу, і мені стає так гарно-гарно", - ділиться вона досвідом.* А ось Ганна Потелик, мешканка села Ільці на Івано-Франківщині, упевнено претендує на "звання" найстарішого курця. Зі своїх 104 років вона палить вже упродовж дев'яноста! Пенсії на це хобі бабці не завжди вистачає, тому останнім часом вона зайнялася "дрібним бізнесом": спілкується лише з тими журналістами, які дадуть десятку на сигарети.

НА ХАРКІВЩИНІ РОЗРОБЛЕНО ПРОГРАМУ ПІДТРИМКИ ДОВГОЖИТЕЛІВ

Харків. 30 вересня. У Харківській області розроблено Програму підтримки людей, яким виповнилося сто і більше років. За словами начальника Головного управління праці і соціального захисту населення Харківської облдержадміністрації Бориса Баєва, Програмою передбачається надання підтримки у забезпеченні паливом, харчуванням і медичним обслуговуванням за рахунок місцевих бюджетів усіх рівнів.

Програма розроблена з ініціативи голови Харківської облдержадміністрації Євгенія Кушнар'ова управління праці і соціального захисту населення і буде винесена на затвердження на найближчій сесії Харківської облради.

Довідка: У Харківській області проживає 88 жителів віком старше 100 років (у 2002 р. їх нараховувалось понад 150). У Харкові живуть 23 довгожителі, серед яких лише троє чоловіків. Найстарша жителька Харківської області (1892 р.р.) живе в сел. Песочин Харківського району.

С М І Х Я К Л І К

Газета про...

Розмовляючи з Гейне одна дама, захоплена його талантом вигукнула:

-Я віддаю вам мої думки, душу й серце.

-З задоволенням приймаю, - з посмішкою відповів поет. - Від маленьких подарунків соромно відмовлятися.

Ганс-Христіан Андерсен прославився на весь Копенгаген своєю байдужістю до того, як він виглядає. Одного разу перехожий не стримався і в'їдливо запитав:

- Оцей жалюгідний предмет на вашій голові, ви називаєте капелюхом?

Андерсен відповів:

-Оцей жалюгідний предмет під вашим капелюхом, ви називаєте головою?

Tiskanje mjesečnika «Naša gazeta» ostvaruje se finansijskom potporom Ureda za nacionalne manjine RH

I M P R E S S U M	I z d a v a č : Društvo za ukrajinsku kulturu Товариство української культури Zagreb , Domagojeva 11 , CROATIA Poslovni račun kod Zagrebačke banke 2 3 4 0 0 0 9 – 1 1 1 0 0 4 5 8 6 9	Naša gazeta izlazi 10 puta godišnje prve nedjelje u mjesecu sa stankom u srpnju i kolovožu Tehnički i glavni urednik: Aleksa Pavlešin E – mail : aleksa.pavlesin@zg.hinet.hr	Tisak: FILEDATA d.o.o. Boja – elektroničkim pisačem U Zagrebu, 02.11.2003. Naklada: 300 primjeraka
---	---	---	---

ПАМ'ЯТІ ГОЛОДОМОРУ 1932/33 рр.

Загреб, 26 листопада 2003р.

В Місцевій бібліотеці відбувся меморіальний вечір з нагоди 70-ліття трагедії українського народу - Голодомору 1932-1933 років. У співпраці з Посольством України в Республіці Хорватія, згаданий вечір спільно підготували Центральна бібліотека русинів і українців РХ, Товариство української культури та КІПТ русинів і українців Загреба. Ст. 2

*Символіка поминок
жертвам голодомору*

“ЗАКОРДОННИЙ УКРАЇНЕЦЬ”

ПОСОЛЬСТВОУКРАЇНИ В РЕСПУБЛІЦІ ХОРВАТІЯ
№ 61312/KB/25-540-323 від 25.11.03

Посол: Віктор Кирик

**Товариствам та організаціям українців і
русинів в Хорватії та Боснії і Герцеговині**

Шановні колеги

Маю честь інформувати Вас, що 20 листопада ц.р. Верховна Рада України переважною більшістю голосів прийняла Закон України "Про правовий статус закордонних українців".

Відповідно до Закону, **закордонний українець** - це особа, яка ідентифікує себе українцем, є громадянином іншої держави Ст. 4

VI. MANIFESTACIJA:

STVARALAŠTVO NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Na kraju koncerta na scenu Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog izašli su svi sudionici VI. manifestacije
Str. 2

TKO JE MOJ BLIŽNJI

S NEDJELJOM CARITASA 14.12.2003. –
PODRŠKA AKCIJI
CARITASA KRIŽEVAČKE BISKUPIJE

« I upitaše ga učenici njegovi: «Rabbi, tko je sagriješio, on ili njegovi roditelji, da se slijep rodio?» - Nije sagriješio ni on ni roditelji njegovi, odgovori Isus, već je rođen slijep da bi se na njemu očitovala Božja djela. (Iv. 9, 2-3)

Blagdani koji nam predstoje (sv. Nikole i Božić), uz svoje duhovno značenje, pozivaju nas na dobrotu koju ćemo pokazati bližnjima ublažujući im bol i patnju. Podržimo Akciju Caritasa Križevačke eparhije i Str. 4

KONCERT U LIPOVLJANIMA

Lipovljani 29.11.2003.

*Ljepota narodnih nošnji i
gracioznost pokreta*

Povodom jedanaeste obljetnice osnivanja, ukrajinsko Kulturno-prosvjetno društvo «Karpatti» iz Lipovljana priredilo je u mjesnom društvenom domu cjelovečernji koncert. Pred prepunom dvoranom izveden je bogat i raznolik folklorni program. Uz tri, po dobi razvrstane plesne skupine domaćina, nastupila su i dva gostujuća kulturno-umjetnička društva s kojima je ostvarena višegodišnja uspješna suradnja. Str. 3

На початку, Кирило-Мефодівський хор виконав "Отче наш" і "Достойно ест", яких вислухано стоячи, а потім, після привіту завідувачої Центральної бібліотеки русинів і українців РХ пані Катерини Тлустенко, сказані пренагідні промови. Викладачі розповіли: проф. Олександр Левченко - про суспільні обставини у стосунку з Великим голодомором 70 років тому і сьогодні; проф. Джуро Відмарович - про факти і наслідки Голодомору 1932/33 р.р.; проф. Раїса Тростинська - про присутність теми Голодомору в літературі, а пан Алекса Павлишин - про ролі української діаспори у знятті завіси мовчання й забуття про Голодомор в Україні.

Після доповідей, враження підсилене виступом бандуристки пані Маріанни Карпа, а потім присутніх привітав посол України в Республіці

Хорватія – пан Віктор Кирик. На його заклик, хвилиною мовчання, присутні вшанували пам'ять жертв Голодомору.

Перед кінцем показані уривки з документального фільму про Голодомор, після чого пан Славко Бурда, представник загребських українців в Раді національних меншин м. Загреба, прочитав пропозицію Декларації про Голодомор, яку Об'єднання українців РХ (??)* надішле з проською про ухвалення до Парламенту Республіки Хорватія.

Після програми присутні розглянули виставку на тему Голодомору, а за давнім звичаєм – поминаючи жертв, випили чарку горілки і закусили шматочком чорного хліба.

К.Т.

* (??) укладено редактором

Боляче було слухати про понад 7 мільйонів жертв Голодомору - після Холокосту і різанини Вірменів найбільшої трагедії в історії людства

Nastavak s 1. str.

VI. MANIFESTACIJA: STVARALAŠTVO NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Pod pokroviteljstvom Vlade Republike Hrvatske, a u organizaciji Savjeta za nacionalne manjine RH, u Zagrebu je 02. studenog 2003. u koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog održana VI. smotra: Kulturno stvaralaštvo nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Na početku, nazočne je pozdravio gospodin Aleksandar Tolnauer – predsjednik Savjeta za nacionalne manjine RH, a Manifestaciju je, nakon prigodnih riječi, otvorio dr. Antun Vujić – ministar za kulturu i šport.

Kao sudionici Manifestacije, u programu su svoju nacionalnu manjinu predstavili (po redosljedu nastupanja):

- Srpsko kulturno društvo «Prosvjeta»: Kulturno-umjetničko društvo «Branko Radičević», Darda
- Savez Slovenskih društava u RH: Mješoviti pjevački zbor «Slovenski dom»
- Udruga Roma Istre: Folklorna skupina «Terne romane luluda»
- Savez Slovaka: Kulturno-umjetničko društvo «Braća Banas», Josipovac
- Nacionalna zajednica Rusa Hrvatske: Ženska pjevačka skupina
- Bošnjačka nacionalna zajednica Hrvatske: Ansambl narodnih igara, pjesama i običaja «Preporod», kulturno društvo Bošnjaka Hrvatske «Preporod»

Plesačice KPD-a «Ukrajina»

Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske: Društvo perojskih Crnogoraca «Peroj 1657.», Peroj

- Savez Rusina i Ukrajinaca RH: Kulturno-prosvjetno društvo «Ukrajina», Slavonski Brod te kulturno-umjetnička društva «Joakim Hardi», Petrovci, «Joakim Govlja», Mikluševci, «Osif Kosteljnjk», Vukovar, Kulturno-prosvjetno društvo «Osijek», Osijek

- Kao gost Manifestacije nastupio je pjevački zbor Lira.

- Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj: Makedonska kulturna društva «Krstе Misirkov», Zagreb i «Kočo Racin», Pula

- Talijanska unija: Kulturno-umjetničko društvo «Marco Garbin» Zajednice Talijana, Rovinj

- Unija zajednica Albanaca u Republici Hrvatskoj: Kulturno-umjetničko društvo «Shota» zajednice Albanaca Primorsko-goranske županije, Rijeka

- Zajednica Nijemaca i Austrijanaca u Hrvatskoj: Mješoviti pjevački zbor «Drei Rosen aus Vukovar»

- Savez mađarskih udruga: Mađarska kulturna udruga «Pelmonstor», Beli Manastir (uz tamburaški sastav glazbene škole «Batorek», Osijek)

- Židovska općina Zagreb: Klezmer sastav «Jewser»

- Savez Čeha u Republici Hrvatskoj: «Češke besede», Daruvar, Daruvarski Brestovac i Zagreb #

ЗАГРЕБСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ ЛІТУРГІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

В конкатфедеральній церкві Святих Кирила і Мефодія в Загребі, дня 2 листопада ц.р., святочно відправлена свята літургія подяки з нагоди 10-ліття правління літургій і українською мовою. Літургію правив о. Іван Гренишин, а церковний спів вів, як і згаданих років, пан Алекса Павлишин.

Літургії українською мовою, в цій церкві, правляться кожної першої неділі в місяці, з перервою під час літа. Після відправи парафіяни спілкуються в залі семінарії, де українські жінки (з чергових сімей в співпраці з Марусею Юристою) послуговують кавою, соком, сухариками тощо. Так було і при цій нагоді, коли в принагідних промовах було згадано, що перша термінова літургія українською мовою

*Цими днями почалася
реконструкція фасаду церкви
Святих Кирила і Мефодія*

відправлена 14 листопада 1993 р. отцем Петром Ребченом, для якої просьбу підписали панство Роман Біляк, Маруся Юриста, Алекса Павлишин і Борис Гралюк, а за підтримку мали підписи понад трицять осіб з багатьох сімей.

Варто спізнати, що за місяць перед цим, тобто в жовтні 1993 р., на просьбу одного парафіянина відправлена (нетермінова) літургія українською мовою. Правив також о. Петро Ребчен, а щоб все було вдаль, на просьбу згаданого парафіянина, вести спів з тієї нагоди з Бая Луки приїхала Василянська сестра Юлія.

В кінці спілкування з нагоди ювілею, дякуючи за Божу ласку, вірні відспівали "Многая літа".

НТ

P627 627 HTV-TELETEXT 02.12. 23:44:54 7/8

Izbori 2003.	
Izbori 2003.	
Izbori 2003.	
Izbori 2003.	

PRIVREMENI NESLUZBENI REZULTATI
XII. IZBORNA JEDINICA
AUSTRIJSKA, BUGARSKA, NJEMACKA,
POLJSKA, ROMSKA, RUMUNJSKA, RUSINSKA,
RUSKA, TURSKA, UKRAJINSKA, VLASKA I
ZIDOVSKA NACIONALNA MANJINA
ukupno birackih mjesta 6.504
broj obradenih mjesta 6.503

broj biraca na obradenim
birackim mjestama 8.908
pristupilo glasanju 2.214
glasalo biraca 1.933

broj vazecih listica 1.854 95,91%
broj navazecih listica 79 4,09%
<<< 602 >>>> P100 Subpage

IZBORI 2003.

P627 627 HTV-TELETEXT 02.12. 23:45:16 8/8

<<<<< AUSTRIJSKA, BUGARSKA, NJEMACKA,
POLJSKA, ROMSKA, RUMUNJSKA, RUSINSKA,
RUSKA, TURSKA, UKRAJINSKA, VLASKA I
ZIDOVSKA NACIONALNA MANJINA

	glasovi	%
1. NIKOLA MAK	245	14,29
2. BORISLAV GRALJUK	251	13,54
3. NADA BAJIC	222	11,97
4. IVAN RUMBAC	214	11,54
5. MAZIF NENEDI	210	11,33
6. GABRIJEL TAKAC	163	8,79
7. IRINEJ MUDRI	152	8,20
8. SLAVKO BURDA	121	6,53
9. NIKOLA ZASTRIZNI	88	4,31
10. MIROSLAV DITKO	74	3,99
11. VALTER NEUBAUER	58	3,13
12. SEAD HASANOVIC	44	2,37

<<< 602 >>>> P100 Subpage

Nastavak s 1. str.

KONCERT U LIPOVLJANIMA

Nakon pozdravnih riječi predsjednika društva «Karpati», vođenje programa je preuzela dugogodišnja suradnica, gospođa Karmel Valenta, koja je profesionalnom ležernošću dala ugodan ton tijeku programa, predstavljajući sudionike i zanimljivim pojedinostima.

KUD «Ivan Goran Kovačić» iz Siska, koje je osnovano prije 40 godina, laureat domaćih i inozemnih priznanja, predstavilo se ženskim zborom «Goranke» pod ravnanjem gospođe Helene Filipović i plesnom skupinom koja je izvela ličke, stare splitske i prigorske plesove u koreografijama prof. Ivana Ivančana i gospodina Branka Šegovića.

Muški ples "Povzunec"

KUD «Seljačka sloga» iz Đelekovca, osnovano je 1904. godine. Također je dobitnik brojnih priznanja, a organizator je međunarodne manifestacije «Crveni makovi». U ovoj prigodi predstavilo se podravskim i bunjevačkim plesovima u koreografiji gospodina Ratimira Juršetića.

KPD «Karpati» su se predstavili hopakom, pljeskač-polkom, povzuncem, tropočankom, pastirskim igrama, šaljivom igrom «Tri djeda» i drugim, u koreografiji prof. Zvonka Kostelnika.

Izostanak gostovanja drugih ukrajinsko-rusinskih društava, u publici nije ostao neprimijećen. A.P.

“ЗАКОРДОННИЙ УКРАЇНЕЦЬ”

або особою без громадянства, а також має українське етнічне походження або є походженням з України.

Закон, зокрема, визначатиме правовий статус українців, які проживають за межами України, обсяг прав, свобод та обов'язків українців, які проживають за межами України і не мають громадянства України, а також спосіб їх ідентифікації отримання посвідчення закордонного українця. Документ також підтверджує факт, **що українці, які проживають за кордоном, становлять невід'ємну частину українського народу.**

Закон передбачає створення державних програм з надання українським культурним центрам організаційної та технічної допомоги, гарантує захист прав та інтересів закордонних українців - учасників благодійництва. Особа, яка має посвідчення закордонного українця, матиме право на безкоштовне оформлення багаторазової візи для відвідання України терміном дії до 5 років.

Закон набуде чинності після підписання Президентом України через шість місяців з дня його опублікування.

Текст Закону буде Вам надіслано додатково після його офіційного опублікування. #

Nastavak s 1. str.

TKO JE MOJ BLIŽNJI PODRŠKA AKCIJI CARITASA

sukladno mogućnostima, doprinesimo ostvarenju operativnog zahvata transplatacije bubrega gospođici Tatjani Ošti.

Tatjanu Ošti, rođenu 1967. god., otac je napustio još u najranijem djetinjstvu, te ju je odgajala i školovala njena majka Marija, iz roda Pavlešin, koja je umrla 1993. godine. Unatoč teškim životnim uvjetima i iznenadnoj bolesti zbog koje su joj, kao jedino spasonosno rješenje, operacijom odstranjeni bubrezi, Tatjana je uspjela završiti građevinski fakultet i zaposliti se kao srednjoškolski profesor u Banjaluci.

Tatjana je od malena odgajana u duhu privrženosti zajednici, te se društveno i duhovno formirala i kroz aktivnosti u crkvi i ukrajinskom Kulturno-prosvjetnom društvu «Taras Ševčenko» u Banjaluci. Uz uspješno ispunjavanje redovitih dačkih obveza, brojni nastupi u zbornom, klapskom ili solo pjevanju, bandurističkih početaka ili na folklornoj ili dramskoj sceni, kako u svojoj sredini tako i u Hrvatskoj (Zagreb, Primošten, Šibenik, Vodice, Lipovljani, Petrovci, ...), bili su njen način saživljenosti sa društvom.

Danas, i nakon sedmogodišnje ovisnosti o dijalizama, Tatjana je i dalje vedra životnog duha, aktivna je u vođenju crkvenog pučkog pjevanja, u amaterizmu radi sa zborom, a prihvatila je i veću odgovornost – rad s najmlađima, podučavajući ih kulturnim vrednotama pradomovine Ukrajine.

Svoje zdravstveno stanje podnosi trpeljivo, a disciplinirano se pridržava liječničkih uputa. Zbog toga, a i zbog njene dobi, liječnici je smatraju dobrim primateljem i preporučuju presađivanje bubrega, u što se i Tatjana, s Božjom pomoći, duboko nada.

Apeliramo da joj se pomogne, a Vaše novčane milodare možete predati Vašem parohu, s ubilježbom darovatelja ili anonimno – po Vašem izboru. Pomognimo sukladno mogućnostima, jer i najmanja pripomoć je vrijedna.

Tajnica Društva za ukrajinsku kulturu: Dr. Tatjana Nikolić

УКРАЇНСЬКИЙ БАЛ В СРЕМСЬКІЙ МИТРОВИЦІ

У суботу 1-го листопада в Сремській Митровиці у Великому залі Готелю "Сірміум", відбувся традиційний Український забавний вечір - "Український Бал"; який кожного року в цьому осередку організовується перед Різдвяним постом. Організатором виступило місцеве Товариство плекання української культури "Коломийка", а голова організаційної ради є пан Петро Копестинський. На бал прибули українці з усіх осередків у Воєводині, а саме з Нового Саду, Вербасу, Інджії, а також і з Белграду. Гостями були і українці з Прнявора та Баня Луки у Боснії і м. Славонський Брод у Хорватії.

Дитяча тацювальна група з Митровиці

На самому початку гостей привітали молоді активісти Товариства Єва Сем'янів та Младен Ворінський, а у короткій культурній програмі участь брали танцюристи Культурно-просвітньої спілки українців ім. Тараса Шевченка із м. Баня Луки з Боснії і Герцеговини та хор і танцюристи Товариства "Коломийка". Присутніми на балі були і представники Посольства України з Белграду, військовий аташе, пан Володимир Война, з дружиною і пан Сергій Дрозд - шеф економічної місії, представники Української Національної Ради та Товариства "Просвіта", очолювані головою паном Василем Дацишином і священники греко-католицьких парафій, отці о.Петро Овад з Прнявора у Боснії та місцевий парох із Сремської Митровиці о. Михайло Режак.

Гостей розважав вокально-інструментальний ансамбль Культурно-просвітньої спілки українців ім.Тараса Шевченка із м. Баня Луки репертуаром українських народних пісень та танців, а організовано і традиційну лотерею та "Танець серця".

ІНФО СЛУЖБА ТОВАРИСТВА "ПРОСВІТА"

SUDIONICI VI. MANIFESTACIJE "KULTURNO STVARALAŠTVO NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ" Zagreb, 2003.

ULOMCI IZ MATERIJALA DR.SC. NAILE CERIBAŠIĆ IZ INSTITUTA ZA ETNOLOGIJU I FOLKLORISTIKU

ALBANCI

Uz iznimku Arbanasa u okolici Zadra, najveći broj Albanaca doselio se u Hrvatsku nakon Drugoga svjetskog rata, većinom s Kosova, a njihov je broj u stalnom porastu. Žive uglavnom u većim gradovima (Zagreb, Rijeka, Ploče, Pula i dr.).

Albanske instrumentalne sastave čine dugovrate lutnje, veća šarkija (sharki) s pet do sedam žica i manja čiftelija (Tifteli) s dvije žice, fyell, glazbalo tipa flaute sa šest rupica te veliki def. U različitim prigodama, naročito na svadbama, tom se sastavu mogu pridružiti i druga glazbala (npr. violina i harmonika). Takav je instrumentalni sastav u današnje doba, djelomice i zaslugom medijskog posredovanja, karakterističan za cijelu albansku zajednicu na Kosovu, u Makedoniji i sjevernoj Albaniji, području koje nastanjuju Gegi, jedna od dviju velikih albanskih etničkih skupina (druga su južnoalbanski Toski). No, osim u instrumentalnom sastavu, čiftelija, šarkija, fyell i def se rabe i solistički. Uz čifteliju i uz šarkiju izvode se ljubavne pjesme i pripovijedne pjesme kojima se slave djela legendarnih junaka ili opisuju važni događaji iz povijesti albanskog naroda, fyell je prvotno bio isključivo solističko pastirsko glazbalo, a def se, osim u instrumentalnom sastavu, rabi i u privatnom ženskom glazbovanju.

BOŠNJACI

Prve znatnije skupine bosanskih muslimana počele su se u Hrvatsku doseljavati nakon austrougarske okupacije Bosne i Hercegovine 1878. godine, no najveći broj današnjih Bošnjaka doselio se za vrijeme i nakon Drugoga svjetskog rata, posebice tijekom 1960-ih i 1970-ih godina, najčešće iz gospodarskih razloga. Većina živi u gradovima (Zagreb, Rijeka, Dubrovnik, Sisak, Labin i dr.).

CRNOGORCI

Crnogorci su se u Hrvatsku doseljavali uglavnom nakon Drugoga svjetskog rata i to u gradove, najviše u Zagreb. No, važna je iznimka tomu crnogorska zajednica u istarskome mjestu Peroju. Kako u svom tekstu navodi Nikola Škoko, jedan od članova te zajednice, prema dokumentu od 21. srpnja 1657. godine, u kojemu mletačka vlast obavještava rašporskog kapetana što treba učiniti u vezi s trinaest obitelji koje su poslone iz Crne Gore u Istru, taj se datum smatra i danom deseljenja pravoslavnih Crnogoraca u Peroj. Narednim važnim dokumentom, tzv. "Perojskom poveljom" od 26. studenog 1657. godine, Michu Brajkovichu s deset i popu Michielu Lubosini s pet obitelji dodijeljena je zemlja na području Peroja. Do današnjeg doba perojski su Crnogorci, kako sami ističu, uspjeli očuvati svoju pravoslavnu vjeru, svoj govor, ćirilčno pismo i većinu običaja kao što su krsne slave, bele poklade i dr.

ČESI

Najviše pripadnika češke nacionalne manjine nastanjeno je u sjeverozapadnom dijelu Slavonije, oko grada Daruvara. Naseljavanje je započelo još u prvoj trećini devetnaestog stoljeća i nastavljeno u kasnijim godinama.

Daruvar je mjesto održavanja središnje godišnje manifestacija Čeha u Hrvatskoj: Dožinky (Radost žetve) na kojoj se okupljaju sve folklorne skupine Čeha u

Hrvatskoj. Uvriježeno je da sva društva sudjeluju u zajedničkoj završnoj izvedbi.

MAĐARI

Mađari u Hrvatskoj žive pretežno u seoskim naseljima u istočnoj Slavoniji i Baranji. Udruga "Pžlmonostor" osnovana je 1997. godine s ciljem okupljanja pripadnika mađarske zajednice te njegovanja mađarske kulturne baštine. Folklorna je sekcija osnovana 1998. godine. Više je puta sudjelovala na smotri folklornih skupina mađarske dijaspe u Budimpešti. Ove godine sudjelovala je i na smotri mađarskog folklora u Cluju u Rumunjskoj.

MAKEDONCI

Makedonci su se u Hrvatsku doseljavali uglavnom nakon Drugoga svjetskog rata u veće gradove, najviše u Zagreb, Rijeku i Split. No, veze Makedonije i Hrvatske sežu i u ranija razdoblja, pa je tako, primjerice, u Samoboru objavljena prva tiskana zbirka pjesama na makedonskom književnom jeziku (Beli mugri Koče Racina 1939. godine). U spomen na to i današnja makedonska zajednica upravo u Samoboru održava Dane Koče Racina, a uz njih i Ilindenski piknik, obilježavajući time veliki Ilindenski ustanak, čija se stogodišnjica proslavlja ove godine. Osim toga, u okviru Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj i njezinih šest kulturnih društava (u Zagrebu, Rijeci, Splitu, Puli, Osijeku i Zadru) održavaju se i Dani Koče Delčeva, Dani Kirila i Metoda i Vasilica, stara Nova godina (13. siječnja), kada se upriličuje "Makedonska večer" sviju makedonskih kulturnih društava.

NIJEMCI I AUSTRIJANCI

Znatnije naseljavanje stanovništva kojemu je njemački materinji jezik započelo je u Hrvatskoj nakon osmanlijskog povlačenja iz Panonske nizine na početku 18. stoljeća i trajalo do kraja 19. stoljeća, manje intenzivno i do početka Prvoga svjetskoga rata. Naseljavali su većinom napuštena područja u Podunavlju: Baranju, istočnu Slavoniju i Srijem. Prema popisu stanovništva iz godine 1910. Nijemci su po brojnosti bili četvrta narodnosna zajednica u Hrvatskoj. No, neposredno nakon Drugoga svjetskog rata bili su prisilno iseljeni, pa su se i njihove folklorne tradicije u Hrvatskoj zadržale tek u tragovima.

U današnje doba Nijemci i Austrijanci u Hrvatskoj prakticiraju u najvećoj mjeri zbarsko muziciranje. U tom krugu bavljenja glazbom jedan je od najpoznatijih i najdugovječnijih mješoviti pjevački zbor "Drei Rosen aus Vukovar", utemeljen 1996. godine.

ROMI

Premda se u hrvatskim izvorima spominju od 14. stoljeća nadalje, veće skupine Roma podrijetlom iz Rumunjske nastanile su se u Međimurju i Podravini u 19. stoljeću, a u posljednjim je desetljećima 20. stoljeća znatan broj Roma došao s Kosova, iz Srbije i Makedonije te se nastanio pretežno u gradovima. Pulski Romi podrijetlom su većinom s Kosova, u manjoj mjeri iz Makedonije.

U mnogim sredinama, pa tako i u hrvatskim, Romi su cijenjeni glazbenici i plesači. Često upravo romski ansambl i vješto spajaju karakteristike različitih tradicija i nositelji su novih glazbenih usmjerenja. Tako se i u instrumentalnim sastavima prepliću glazbala starijeg

Sa str. 5 i novijeg sloja tradicije (saksofon i harmonika kao vodeća melodijska glazbala i predstavnici "novije generacije" tradicijskih glazbala te đimbiš, tur. cžmbzs, glazbalo srodno banjou, tarabuka i timpanje koji pripadaju glazbalima starije tradicije).

RUSI

Nacionalna zajednica Rusa Hrvatske najmlađa je manjinska nacionalna udruga, utemeljena ove godine. Zasad okuplja oko 50 članova, pripadnika ruske nacionalne zajednice. Odmah po utemeljenju Zajednice osnovana je i ženska pjevačka skupina. Članice te skupine okupila je ljubav prema skupnom muziciranju, a budući da neke od njih u Hrvatskoj žive već desetljećima, a neke tek odnedavno, te budući da potječu iz različitih krajeva Rusije, razumljivo je da su pozornost usmjerile na repertoar široko poznatih ruskih pjesama, pjesama koje se rado pjevaju i daleko od njihove domovine, pa tako i u Hrvatskoj.

RUSINI

Prve skupine Rusina doselile su se u Hrvatsku u prvoj polovici 19. stoljeća iz Vojvodine, kamo su došle sredinom 18. stoljeća s područja Hornjica na Karpatima te iz sjeveroistočne Slovačke. U Hrvatskoj su im središta bila u Petrovcima i Mikluševcima da bi se između dvaju svjetskih ratova i nakon Drugoga svjetskog rata selili i u gradove (najviše u Vukovar, manje u Zagreb, Osijek i Vinkovce). Organizirani su zajedno s Ukrajinacima u Savez Rusina i Ukrajinaca Republike Hrvatske, unutar kojega djeluje više kulturno-umjetničkih i kulturno-prosvjetnih društava. Petrovčani su ove godine po trideseti put organizirali Petrovačko zvono, kulturnu manifestaciju Rusina i Ukrajinaca, a ondje je smještena i etnografska zbirka Rusina i Ukrajinaca.

Na repertoaru društava koja predstavljaju rusinsku zajednicu čitav je niz rusinskih i ukrajinskih narodnih plesova: hopak, kozáčok, kolomijska, tanjec, tropočanka, huculka, arkan, ali i polka, valcer, čardaš i drugi. Za javne nastupe ti se plesovi obično izvode u koreografskoj obradi, no paralelno oni žive i u lokalnoj praksi (npr. svadbe, balovi, kirvajji) u jednostavnijem, nekoreografiranom obliku.

SLOVACI

Slovaci su se u Hrvatsku doseljavali u više valova, naročito na područje istočne Hrvatske (našički, đakovački, iločki i županijski kraj), gdje dolaze u drugoj polovici 19. stoljeća. U današnje je doba aktivno 13 slovačkih kulturno-umjetničkih udruga i ogranaka Matice slovačke.

Instrumentalni sastav čine violina i tambure, svjedočeći o prepletanju osobina hrvatske i slovačke tradicijske glazbe. S druge strane, upravo su se u okviru svadbe, kao jednoga od najvažnijih trenutaka u životu čovjeka, ponajviše sačuvala starinske tradicije hrvatskih Slovaka.

SLOVENCII

Iako žive širom Hrvatske, pripadnici slovenske zajednice prisutniji su na području Istre, Kvarnera, Gorskog kotara i Međimurja, ali su najviše koncentrirani u gradovima: Zagrebu, Rijeci, Puli, Splitu, Sibeniku i Dubrovniku, gdje djeluju i slovenska kulturna društva. Grupno višeglasno pjevanje jedno je od temeljnih obilježja slovenske tradicijske glazbe, a zbarske su skladbe važnom sastavnicom slovenske glazbe u cjelini, pa slijedom toga i kulturna društva Slovenaca u Hrvatskoj u najvećoj mjeri njeguju zbarske obrade narodnih napjeva.

SRBI

U različitim dijelovima Hrvatske koje nastanjuju i Srbi mnogo je zajedničkih elemenata u folklornim tradicijama Hrvata i Srba, nastalih međusobnim proži-

manjem kultura ovih naroda tijekom višestoljetnog suživljenja na istom prostoru. U najnovije doba jedan se dio srpskih folklornih skupina orijentirao stoga na predstavljanje glazbenih obrada i koreografija temeljenih na glazbenim i plesnim tradicijama iz Srbije, dok je drugi ustrajao na njegovanju zavičajne baštine. Baranjski plesovi, odnosno baranjske igre (baranjsko kolo, ranče, jabučica, todore, mađarac, cigančica) u izvedbi KUD-a "Branko Radičević" iz Darde primjer su njegovanja zavičajne baštine, ali se posebnost stila izvođenja i razlika u odnosu na izvedbe hrvatskih skupina iz Baranje nadograđuje usvajanjem pojedinih elemenata glazbene i plesne stilizacije, tipičnih za prvo usmjerenje.

TALIJANI

Urbana tradicija rovinjskih Talijana, u Rovinju nije zanemarena, već je jednim od ključnih simbola i važnim dijelom rovinjske kulturne i turističke ponude. Kako se ističe i u turističkim promidžbenim materijalima, Rovinjci su poznati po velikoj ljubavi prema skupnom pjevanju, a pjevaju na jedinstven način svoje bitinade i arie da nuoto. Bitinada je glazbeni žanr zasnovan na svojevrsnoj glazbenoj igri jer pjevnu dionicu solista (u novije doba i ženske skupine), najčešće u ritmu valcera ili koračnice, prati 10-15 bitinadora, koji, improvizirajući različite melodijske i ritamske motive i pjevajući pretežno u falsetu, stvaraju dojam instrumentalne pratnje trzalačkih i gudačkih glazbala (primjerice, "tan-tani" kojim se oponaša zvuk gitare, "tin-tini" za mandoline i violine, "von" za kontrabase). Bitinadi srodne glazbene teksture susreću se i na području Ligurije (trallalero) i Toskane (bei), dok aria da nuoto svojim isključivo homofonim troglasnim slogom više podsjeća, primjerice, na dalmatinsku klapsku pjesmu i srodne vrste na Mediteranu.

UKRAJINCI

Ukrajinci su se u Hrvatsku doseljavali najviše potkraj 19. i na početku 20. stoljeća, uglavnom s područja Galicije (zapadne Ukrajine i jugoistočne Poljske). Naselili su se u slavonskoj Posavini (okolica Slavonskog Broda, Novske i Nove Gradiške), a nakon Drugoga svjetskog rata i u istočnoj Slavoniji, pretežno s područja sjeverne Bosne. Organizirani su zajedno s Rusinima u Savez Rusina i Ukrajinaca Republike Hrvatske.

Jedan od najpoznatijih ukrajinskih narodnih plesova je Hopak. Pleše ga jedan plesač ili skupina plesača, a snažno je obilježen dvodobnim metrom i robusnim karakterom. Obradio ga je i Musorgski u svom "Soročinom sajmu".

ŽIDOVII

Židovske zajednice postojale su u Dalmaciji još u srednjem vijeku, a glavna su središta bila Split i Dubrovnik, potom i Zadar i Rijeka. Sredinom 16. stoljeća, uglavnom u Dubrovnik i Split, doseljavali su prognani sefardski Židovi iz Španjolske i Portugala. U sjevernu Hrvatsku doseljavali su se uglavnom aškenaski Židovi iz srednje Europe, najviše u drugoj polovici 19. i na početku 20. stoljeća. Oko 80% hrvatskih Židova stradalo je tijekom holokausta, a oko polovice preživjelih odsešlo je između 1948. i 1952. u Izrael.

U okviru Židovske općine Zagreb utemeljen je prošle godine klezmer sastav "Jewseri". Njegovih četvero članova su svoja glazbena umijeća prenijeli u klezmer, glazbeni žanr, stil i tip sastava koji je u današnje doba poznat i cijenjen u židovskim zajednicama širom svijeta, a uz to je i važnom sastavnicom svjetske ponude world music. Klezmer sastavi, koliko se zna, nisu bili dijelom lokalnih tradicija hrvatskih Židova. No, "Jewseri" se na njih ipak nastavljaju korištenjem napjeva koji jesu dijelom ovdašnjih židovskih tradicija. #

Пам'яті Лесі Українки. Присвячено 90-річчю з дня її смерті

Як я умру, на світі запалає Покинутий вогонь моїх пісень,	І стримуваний племін засіє, Вночі запалений, горітиме удень.	Леся Українка
--	---	---------------

Усім своїм еством пов'язана з Україною, "найєвропейськіша з національних мислителів", дерзновенна в творчості ("мати українського модернізму") і ніжна, сповнена таємничого чару в житті, високоосвічена родовита аристократка, яка в темну ніч бездержавності назвала себе

Українкою, залишила нації і світові багатогранну спадщину, що не меркнутиме з часом, а світитиме і заворожуватиме нові й нові покоління. Один з жанрів творчості Лесі Українки - *драматургія*. Пропонуємо читачам скорочену статтю проф., д-ра філ. наук Григорія Семенюка.

ПОЕТИЧНИЙ ТЕАТР ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Унікальним художнім явищем у національній художній спадщині залишається поетичний театр Лесі Українки, яка, на думку Олександра Дорошкевича, найкраще після Тараса Шевченка зуміла порушити "проблему соціального й національного визволення в її загальнофіло-софській трактовці у своїх драматичних етюдах".

Саме в творчості поетеси чи не вперше в українській драматургії набуває свого апогею неоромантична інтелектуальна драма, в якій увага з побутових обставин переноситься на психологію персонажів, змальовуються складні й витончені переживання (подібно до п'єс Генріка Ібсена, Гергарта Гауптмана, Антона Чехова).

Глибоке розуміння античної культури і міфології, біблійних легенд зумовило появу в її творчості біблійних і античних персонажів, які таїли в собі пекучі проблеми тогочасної дійсності, а також своєрідні інтерпретації вічних образів Прометея, зрадника Іуди і т. д.

Саме завдяки їй у нашій літературі, зокрема драматургії, з'являються образи Христа, Магомета, Кассандри, Дон Жуана, давніх греків і римлян, пуритан тощо. Творчість Лесі Українки - кращий зразок органічного поєднання загаль-

нолюдського з національним (драматичні етюди *На руїнах, Вавилонський полон, Ортія*).

Глибоко-національним твором, що ґрунтується на народній міфології, залишається *Лісова пісня*, нагадуючи *Сон літньої ночі* Шекспіра, *Затоплений дзвін* Гауптмана передусім багатством і розмаїтістю образів, мови, ідей, своєю прекрасною казковою символікою, своєрідною національною екзотикою, за якою видніється жива сучасність українського життя.

Великою патріоткою показала себе Леся Українка, створивши драматичну поему *Бояриня*. В ній з особливою силою зазвучала втілена в національному сюжеті ідея незалежності України, створено образ жінки з високим почуттям національної гідності, котра й на чужині залишається українкою.

Новим для української драматургії було трактування в творах Лесі Українки жіночого питання, що відображало й тодішні прогресивні погляди і феміністський рух за зрівняння жінок у правах з чоловіками, який активізувався на межі XIX – XX століть.

З естетичного боку новаторство драматургії Лесі Українки полягало насамперед у створенні таких творів, що ґрунтувались на боротьбі ідей, думок, пристрастей, світоглядів. #

-- Се талант наскрізь мужній, хоч не позбавлений жіночої грації і ніжності... Її поезія — то огнисте оскарження того гніту сваволі, під яким стогне Україна. (*І.Франко*)

-- Інтереси Лесі Українки були дуже широкі:

поезія, драматургія, проза, літературна критика, публіцистика, історія, етнографія й фольклор, музикознавство. В усіх цих різноманітних ділянках духовного життя українського народу вона стояла на рівні передових ідей свого часу. (*Білецький*)

Леся Українка
(1871-1913)

Tiskanje mjesečnika «Naša gazeta» ostvaruje se financijskom potporom Ureda za nacionalne manjine RH

I M P R E S S U M	I z d a v a č : Društvo za ukrajinsku kulturu Товариство української культури Zagreb, Domagojeva 11, CROATIA Poslovni račun kod Zagrebačke banke 2340009-1110045869	Naša gazeta izlazi 10 puta godišnje prve nedjelje u mjesecu sa stankom u srpnju i kolovožu Tehnički i glavni urednik: Aleksa Pavlešić E – mail : aleksa.pavlesin@zg.hinet.hr	Tisak: FILEDATA d.o.o. Boja – elektroničkim pisačem U Zagrebu, 07.12.2003. Naklada: 300 primjeraka Tel. Društva i uredništva: 01/4635-884

УКРАЇНСЬКИМИ СТЕЖКАМИ ВІДНЯ

Цілую ручку сеньйорита! – цими словами починався російськомовний путівник по Відню, який я отримала у подарунок від моєї австрійської товаришки Брігітти, коли зійшла на перон віденського вокзалу. І дійсно, через декілька днів я переконалася, що елегантний, вишуканий, таємничий сеньйор ВІДЕНЬ таки вміє зачаровувати, цілуючи ручки і обертаючи під музику вальсів Штрауса. Моєму захопленню не було меж – попереду два тижні справжнього віденського життя у прекрасній квартирі старого будинку в центрі міста.

Церква Леопольдскірхе

Так я, киянка, протягом двох тижнів могла відчутти смак віденського життя. Мої чудові нові знайомі називали мене “східною жінкою”, щоразу викликаючи у мене зніяковіння, бо ж для українців стереотип “східної” є далеко іншим.

Першою несподіванкою від моїх друзів була поїздка до Леопольдскірхе. Ми їхали мальовничою, по-зміїному закрученою дорогою на північ від Відня, спостерігаючи за вікном милі оку картини засніженого лісу. Високо над Віднем, серед лісу перед очима з’явився невеличкий храм. І яке ж було моє здивування, коли на фасаді з правого боку від входних дверей я побачила меморіальну дошку з українськомовним написом, що вшановував пам’ять українських козаків. Дошка встановлена за сприянням фонду “Українські ветерани на чужині” у 1983 році на честь 300-річчя перемоги у битві з турецькими військами. Австрійці пам’ятають і цінують той відповідальний перед історією момент 1683 року, коли українські козацькі полки у складі війська під командуванням польського короля Яна Собеського врятували Відень від турецької експансії. В честь перемоги на цьому місці була споруджена церква.

Польща тоді підтримувала полковників Правобережної України, які намагалися відродити козацтво, що занепало на правобережжі після зруйнування турками Чигирин у 1677 році, та обіцяли королеві виступити проти Османської імперії. Найславетнішим з тих полковників був Семен Палій, який мав великий авторитет серед козацтва і до нього з усіх боків, навіть з правого берега, тягнувся люд. Він і очолив загони правобережного козацтва, приєднався до польського війська, що налічувало 22 тисячі осіб, і вирушив на допомогу імператорській армії Австрії, якою керував князь Карл Лотаринзький.

Повернімося до історії... В квітні 1683 року у Варшаві був укладений польсько-австрійський союз, який передбачав спільні дії Речі Посполитої й Австрії проти Османської імперії. А в липні 1683 р. 100-тисячна турецька армія на чолі з великим візирем Кара Мустафою розпочала облогу Відня. Ян III (під таким ім’ям правив Ян Собеський) перейняв на себе загальне командування і 12 вересня 1683 року під Віднем розпочав генеральну битву, яка закінчилася блискучою перемогою імператорських військ під командуванням Яна III. Стрімка атака кінноти союзників, у якій разом з польськими гусарами відзначилися й українські козаки вирішила результат битви. Тогочасний турецький хроніст записав: “Поразка (турків) була жахливою, якої від виникнення Османської держави вона ніколи не зазнала”. Віденська перемога поклала край турецькій експансії в Центральній Європі.

Меморіальна дошка, що знаходиться з правого боку від входних дверей

Українські козаки допомогли врятувати Відень від турецької навали і приємно думати, що частково свою збережену красу Відень завдячує українському козацтву, а австрійці не забувають тих хто врятував їх столицю.

О. Яцишина